کۆبەرهەم

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسیار: بەدران ئەحمەد حەبیب

***

ناوونیشان:

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

کۆبەرهەم

دڵشاد مەریوانی

ناوی کتێب: کۆبەرهەم – شیعر
شیعری: دڵشاد مەریوانی
بڵاوکراوەی ئاراس– ژمارە: ٨٨٤
هەڵەگری: بۆکان نووری – شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە: ئاراس ئەکرەم
بەرگ: مریەم موتەقییان
چاپی یەکەم، هەولێر ٢٠٠٩
لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان لە هەولێر ژمارە ٦٦٢ی ساڵی ٢٠٠٩ی دراوەتێ

پێڕست

پێشەکی – شیرین ک. 15
ژیاننامەی شاعیر 19

یەکەم کۆمەڵە شیعر – فرمێسک و زەردەخەنە 23
پێشەکی – بەپێنووسی – أ. ب. هەوری 25
چەند وتەیەک کە پێویست بوو بینوسم 26
گوڵی سوخمە 27
بەسەرچوو 28
ژینی دڵداری 29
ئارەزوو 31
خۆزگە 32
زام 33
کەی بێ 34
گوڵی من 35
خەزان 39
دووری 40
ئاوێنەی هەستم 41
جوانی 43
نەسرین 44
خەمی ژین 46
شەماڵ پێی بڵێ 47
فریشتەی دڵم 49

گوڵێک بڕوێنە 50
غەم شیرینە 51
رازێـک 52
مـەم و دۆزەخ 53
دڵـم 54
سـروشت 55
کامیـانە؟ 57
هەستی دڵم 58
هەڵبـەستـەکەم 59
هەرچی گـۆرانییـەکی من هـەیە مـەبەسـتـم بادەی لێـوە بۆیـە ئەڵێم... 60
بۆ جوانێکی مەسیحی 60
بێ قسـەکردن 61
وەڵام 63
جوان پەرسـتی 65
هەڵبـەستـەکەم 66
جوانی تۆ 67
دڵی بێ عـار 69
ژووری مەیخانە 70
کیـژ و دڵداری 72
دوو خـوشک 75
ئیتر چیت ئەوێ 76
بەس نییـە؟! 77
بێ پرس 77
ناوێـرم 78

دووەم کۆمـەڵە شـیعـر – بڕن بە تیشک 83
بـاوابـێ 85

کۆنگرێسی چاوەکانت 86
خەوی سەوز 87
لیستەی کورتەی دەنگوباس 88
مەرگ کلۆڵە 91
هەمووتان 92
فەرهەنگی ئەندێشە 93
گریان 94
گۆڕانی دواخەوم 95
بۆ جیاین؟ 96
پێش یاخیبوون.. بەچەند ساتێ 98
کوف لە کون 99
ملیم ملیم 101
بڕووخێ ئۆقرەی بەندەرەکان 102
هۆڵی خوێندنەوە 104
نەکەی.. نەکەی 105
نا.. بێسوودە 107
نازدارێک و هەژدە نەفەر 109
نازداری جافان 111
بیرت دەکەم 112
هاوین 113
دارچین 115
ئەی جوان 116
چای تاڵ 117
سلۆ 119
ڕۆمانتیک 121
خەمی بێ سەر 125

دڵڕاگرتن 126
ناسکە برووسکە 127
نەناسێ 128
دوو گۆرانی تر بۆ شووشەخان 130
هەبێ و لەڕێ بێ 132
قسەی مناڵەکە 133
بالێ–ی دوو دەنگ 134
ماسی و کۆتر 136
چاوڕەشەکەم 138
ڕاوە زەردەخەنە 139

سێیەم کۆمەڵە شیعر– سەمفۆنیای وەنەوشە 141
سەمفۆنیای وەنەوشە 144

چوارەم کۆمەڵە شیعر– سەمای نێرگز 169
دڵنیایی 171
نەترازا 172
لەدایکبوون 173
وێنە 174
ژوورەکە 175
من و تۆ 176
"ئای نیشتمانە بۆگەنەکەم، چەندم خۆشدەوێی" 177
عەجوول 178
کبریت 180
نووستوو 181
هاوین 183
تۆپە سوورەکە 184

سێ قەسیدەی باڵ بەستراوی سەربەست 185

پێنجەم کۆمەڵە شیعر – پێنجەم کۆمەڵە شیعر 187
بیرە خەو 189
خۆشەویستی سێگۆشەیە 190
ڕابەر 191
گمە و کوشتن 192
نووزە 193
برمە 194
بۆ تۆ و هەموو تۆکان 195

شەشەم کۆمەڵە شیعر– پەلکەزێڕینەش نامۆ مەکەن 197
پەلکە زێڕینەش نامۆ مەکەن 199
پەلکە زێڕینەش نامۆ دەبێ 200
پەلکە زێڕینەش نامۆ دەکەن 207
ئینسان 211
دوو نامەی تێکەڵاو بۆ دەستگیرانەکەم و دیمترۆف 213
سەنگەری سێ: دووەمە 218
شووشە خان 233
ببن بە تیشک 238
گۆرانیی شەقامێکی ترسناک 242
شەقامەکە 245
مۆنۆپۆڵی خەم 247
مریەم 248
ژان مەبن 249
پاساری 250
کچۆڵەکان 251

شیلانی سنە	253
بـووک و زاوا	256
عـاشق	256
پایتەختەکان	258
برووسکە	260
لە ئێستاوە	261
حـاجی مـەحمـوو	263
هـاوکێشـە	264
نەنە حەبێ	265
شــەش	266
ئەڤـین	267
وڵاخـە مـانگرتووەکە	268
حەنیلە گلەییم لێ ناکا	270
بەچە	272
جوانـی ئینسـان	273
سڵ مەکە	274
دیـوار	275
دڵی خـوا	277
هەمان پەتە	278
پێغەمبەرێکی پیـاوکوژ	280
لـەرزانـە	282
مـەرگی بێ زیان	283
شـەوی سـاڵێک	285
مـامۆسـتا	286
وادەکەی حـەمـە و دایکی	287
بەنـۆرە	279

خانمەکەم 291
سیروان پاسپۆرتی ناوێ 293
سێ گەڵای نامۆ 295
نهێنی نەکوشتن و نەنووستنم 297
بۆ هاوڕێیانم 301
خاتوو سیڤا بمانبەخشە 303
ئەرنستی کورد 307
پاکانە 311

حەوتەم کۆمەڵە شیعر - خەونی سەما دژەکان 317
ساڵی چلەم 319
ڕۆزا 322
پیرەمەگروون سەر لە حوجرەکەی نالی دەدا 324
لانە 330
لە چاوەڕوانی نالیدا 334
لێم مەبوورە 337
پەروەردە 338
چەکمەجە 340
ئەو حەفتەیەی حەوت ڕۆژ و شەوێکە 341
١٩٨٧/١/١٧ 345
بەیانییەکی سپی و ئێوارەیەکی ڕەش 347
ئاسن 349
بەها 350
چوار بەسە و بەسێک 351

هەشتەم کۆمەڵە شیعر - عیشقی بێ نەخشان 353
من و شیعر و مۆسیقا 355

یەکەم: شاعیر 358
دووەم: دڵت بردی 358
سێیەم: نامناسی؟! 359
چوارەم: سوێند 360
پێنجەم: خانمەکەم 360
شەشەم: با ئەم ڕێیە تەواو نەکەین 362
حەوتەم: نەورۆز 363
هەشتەم: شل بوون 364
نۆیەم: کامیان؟ 365
دەیەم: بەهاری دڵ سەربەستییە 365
یازدەیەم: بێهیوایی 366
دوازدەیەم: وێنە 367
سیازدەیەم: سەردەمێک 368
چواردەیەم: بڕوا نەکەی 368
پازدەیەم: چاوی شادی 369
شازدەیەم: گۆرانییەک 370
حەڤدەیەم: لە شەڕە بەردی منداڵیدا 371
هەژدەیەم: پشیلە 372
نۆزدەیەم: ئارام 373
بیستەم: چۆن دڵت هات؟! 373
بیست و یەکەم: نەتۆراوم 375
بیست و دووەم: دڵدار نامرێ 377
بیست و سێیەم: لاسار 378
بیست و چوارەم: کارەکەر 380
بیست و پێجەم: بازرگانی جوان 381
بیست و شەشەم: بچم، یا، نا؟! 384

بیست و حەوتەم: شنەی بەهاران 385
بیست و هەشتەم: دووربە 386
بیست و نۆیەم: نامەی عیشق دۆزێک 387
سییەم: شەقامی کاوە 391
سی و یەک: نەرمە، لەنجەکەت نەرمە 392
سی و دووەم: دوو سەودای بەرەڵا 394
سی و سێیەم: شیرین 395
سی و چوار: چەتوون 396
سی و پێنجەم: گەردوونی من 399
سی و شەشەم: ئەسمەر 400
سی و حەوتەم: سێ چوارین 401
سی و هەشتەم: لە پاسێکدا 402
سی و نۆیەم: نەوەی عاسمان 403
چلەم: بۆ شیرین. ک 403
چل و یەکەم: هەوڵ و کۆششێکە 404
چل و دووەم: ناتەبایی 406
ل و سێیەم: پێنج خشتەکی 408
سەرنجەکانمان دەربارەی ئەم غەزەلە 411
چل وچوارەم 412
چل و پێنجەم: درۆی نیسان 412
چل و شەشەم: چەسپ 414
چل و حەوتەم: شەیتانی سپی 415
چل و هەشتەم: لاواندنەوە 416
چل و نۆیەم: نەورۆزی ١٩٧٥ 423
پەنجایەم: سرپە 423
پەنجا و یەکەم: یادێک بۆ ئەحماوای جاران 424

پەنجا و دوو: فەرتەنە 426
پەنجا و سێیەم: سەرنجێک 427
پەنجا و چوارەم 428
عینوانلی 431
فەرتەنە 432
گلەیی 433
کفر نەبێ 434
هەمووی هیچە 435
جورئەت 436
٣٦٥ شەو-ڕۆژ 438
زۆرەملێ 439
راو و ڕێوی 440

پێشەکی

پاڵم دابوو بەیەکێک لە پایەکانی هەیوانە باریکەکەی کە بەسەر باخچەی بەشەکەماندا دەیڕوانی لە کۆلێژی ئەدەبیات، زانکۆی بەغدا، بەڵام نە هیچ سەوزایی و نە تاقە گوڵێکیشم ئەدی، نە هەستم بەو کوڕ و کچانە دەکرد کە بەو ناوەدا دەهاتن و دەچوون، پێ دەکەنین و قسەیان دەکرد، من لە هیچم دەڕوانی، ئەوەی دەمبینی بیابانێکی چۆڵ و ئەو لاوانەش چەند جەستەیەکی بێ ڕوح بوون لە بەرچاوم. خەمێکی قورس هەموو هەستەکانمی سڕکردبوو کە لەپڕ بەو باڵابەرز و ڕێکپۆشی و زەردەخەنە هەمیشەیییەکەیەوە لە بەردەمما وەستا و.. وتی (هێی کەشتییەکەت لە کوێ غەرق بووە؟) داچڵەکیم.. هەناسەیەکی خەفەتم هەڵکێشا کە لە سنگما قەتیس بوو، رووم وەرگێڕا تا ئەو فرمێسکەی لەودیو نیگاکانمەوە رامابوو پەرشی بکەم و هیچم بۆ نەوترا، ئەمجارە بەدەنگێکی قووڵ وتی (بۆ وا خەمباری؟.. دوو سێ رۆژە لە پۆلدا تێبینیت دەکەم مات و مەلوول، هیچ چالاکییەکت نەماوە؟) بێ ویستی خۆم زەردەخەنەیەک رووی گەشانمەوە، لە چرکەیەکدا هەستم کرد قورسایی سەر دڵم کەمێ سووک بوو.. وەکو لەگەڵ منالێکدا قسە بکات وتی (دەی ئاوا.. پێ بکەنە کچێ.. تۆ جارێ..) لە چرکەیەکدا تووڕەیی دای گرتمەوە و نەمهێشت قسەکەی تەواو بکات وتم (بە چی پێ بکەنم؟.. ها؟ بە چی دڵم خۆش بێ؟) بەسەرسامییەوە وتی (بۆ؟) وتم (چۆن بۆ.. بۆ هیچ ماوە لە شەرمەزاری زیاتر.. دوای ئەم نسکۆیە چی ماوە؟ دڵمان بەچی خۆش بێ؟) وەڵامی دامەوە (ئەئاوا.. زۆرم پێخۆشە کچانێ هەبن وەکو تۆ خەم و خولیاکانیان ئەم مەسەلە گەورانە بێ، نەک بەتەنیا هەر شتە سادە و تەقلیدییەکان، بەڵام...)

هەنگاوێکی هەڵنا و وتی (وەرە.. مەسەلەکە قووڵە... وەرە با لە کتێبخانەکە دانیشین با دوو قسەت بۆ بکەم... بەدەم رێوە و دواتر لە کتێبخانەکە وتی (ئەوەی رووی دا چاوەڕوانکراو بوو.. هیچ نەبێ بۆ من و بۆ زۆرێکی وەکو من.. بەڵام ئەمە کۆتایی نییە.. کورد قڕ نابێ و شۆڕش دەست پێ دەکاتەوە.. شۆڕشێک لە جۆرێکی تر.. شۆڕشێ...)

من ئەو کاتە تەمەنم بیست ساڵ بوو، هیوایەکی گەورەم بەو شۆڕشە هەبوو، بۆیە بەو شکستە ژیانم شڵەژا و خەریک بوو هەموو رێزێکم بۆ خودی خۆم لەدەست دەدا. من ئەو کاتە خوێندکاری قۆناغی دووەمی زانکۆ بووم، دڵشادیش مامۆستام بوو، بەڵام هاوڕێشم بوو وەکو چۆن هاوڕێی زۆرێک لە خوێندکارەکانی تر بوو، هاوڕێ بەمانای هاوڕێیەتی و هیچی تر نا. لێرەشدا پێویست ناکات بەوردی بڵێم چی بۆ باس کردم، بەڵام نزیکەی سەعاتێ قسەی بۆ کردم. دوایی رۆژانە لەو بابەتە و دەیان بابەتی تر کە پێوەندی بەژیانەوە هەبێت قسەمان دەکرد، بەڵام لەو سەعاتە بەدواوە منی بەدنیایەکی تر ئاشنا کرد، متمانەم بەخۆم و بەژیان پەیدا کردەوە، هەستم کرد ئیتر من بوونم هەیە، بەتاڵ نیم، دەژیم، بەڵکو دەبوو بژیم، چونکە بە شتێک ئاشنابووم کە دەبوو لە پێناویدا بژیم، هەستم دەکرد بەشداریی دەکەم لە بنیاتنانی ژیانێکدا کە هەموو چرکەیەک بەمەرگ هەڕەشەی لێ دەکرێ.

من و دڵشاد خۆشەویستیمان بۆ ژیان، بۆ خاک بەیەکی ناساندین و کردینییە هاوڕێ، خۆشەویستیمان بۆ وشەی جوان، شیعر، چیرۆک و رۆمان، شانۆ، بۆ هونەر، مۆسیقا، گۆرانی، تابلۆ، سینەما.. کردینییە دوو خۆشەویست و دیالۆگی لە نێوانماندا دروست دەکرد و پێی دەژیاین و بۆی دەژیاین (کەم پێکەوە ژیاین، بەڵام بەقووڵی و چڕی پێکەوە ژیاین، دە ساڵ پێکەوە ژیاین، بەڵام بەقەبارەی سەدەیەک بوو، چونکە پێکەوە زۆر شتمان دی و بەشداریی زۆر شتمان کرد)، بەڵام لە نێو هەمو ئەمانەدا (شیعر) بوونەوەرێکی خورافی بوو کە لەگەڵمانا دەژیاو بووبوو بەبەشێک لە ژیانمان و دواتر بووە ئەو ماڵەی پێکەوە کۆی کردینەوە، چونکە ئەگەر بۆ مێژووی خۆم

بگەڕێم لەگەڵ دڵشاددا بەڕوونی لە شیعرەکانیدا ئەیدۆزمەوە. بەعس توانی ماڵەکەم تاڵان بکات، وێنەکانمان بدڕێنێت و بسووتێنێت، دیارییەکانمان بدزێ و ئەڵقەی دەزگیرانییەکەم بدزێ، بەڵام نەیتوانی ئەو شیعرانە لەناوبەرێ کە ژیان و خۆشەویستیمان تێیدا بەنەمریی دەمێنێتەوە.. لەو حەوت کۆمەڵە شیعرەی ناو ئەم دیوانە (سەمفۆنیای وەنەوشە، سەمای نێرگس، پەلکەزێڕینەش نامۆ مەکەن، خەونی سەما دژەکان) لە دوای یەکترناسینمانەوە هاتووەتە بوون و دووانەکەی سەرەتاش (فرمێسک و زەردەخەنە) و هەروەها بەشێکی (بێ بەتیشک) پێوەندییان بەژیانی منەوە نییە. کۆمەڵەی سێیەمیش (عیشقی بێ نەخشان) تێکەڵە، پێوەندیم بە هەندێکیانەوە هەیە و هەندێکیشیان پێش یەکتر ناسینمان نووسراوە، بەڵام ئەو شیعرانە هەموویان پێکەوە تۆماری راستەقینەی ژیانی دڵشادن. ئەوەی دەیەوێ دڵشادی راستەقینەی شەفاف ببینێ با لەو کۆمەڵە شیعرانەدا بۆی بگەڕێ، چونکە شیعر لە هەموو ژانرێکی تری ئەدەب راستگۆترە. من خۆم دەمبینی کەی و چۆن دڵشاد شیعری دەنووسی، بەتەنیا لە کاتی شیعر نووسیندا لەو دڵشادە ئاساییە نەدەچوو کە لە ژیاندا هەڵسوکەوتم لەگەڵ دەکرد. لەو کاتانەدا لەخودی خۆی ئەچووە دەرێ، بێئاگا دەبوو لە هەموو کەس و شتێک، بۆیە منیش لەو ساتانەدا دەوریم چۆڵ دەکرد تا بەسەربەستی لەگەڵ شیعردا بژی و دواتر شاگەشکە و بەختەوەرانە دەگەڕایەوە لای خۆی و من و دای دەنام و بەو ئیلقا جوانەی بۆی دەخوێندمەوە و داوای راو بۆچوون و تێبینی لێ دەکردم و بەوە رازی نەدەبوو بڵێم جوانە یان باشە.. بۆیە من ئاگەداری هەموو ئەو دەقانەم، وشە بەوشە و سات بەسات و چیرۆکی هەر هەموویان دەزانم..

دڵشاد لە ژیانی خۆیدا زۆر ورد و بەسەلیقە بوو، هەستێکی ئەرشیفییانەی سەیری هەبوو، هەموو نووسینەکانی خۆی بەجوانی و رێکوپێکی دەنووسییەوە و هەڵی دەگرت. هەموو بەرهەمە چاپنەکراوەکانی بەرێکوپێکی لە دەفتەردا نووسیبووەوە و ئامادە بوو بۆ چاپ (کە ئەمەش رێک بەپێچەوانەی منەوەیە) بۆیە دوای ئەو من بۆ کۆکردنەوە و لە چاپدانی بەرهەمەکانی ماندوو نەبووم،

من هەر ئەوەم لەسەر بووە شوێنێک پەیدا بکەم ئەرکی لە چاپدانیان بگرێتە ئەستۆ، بەڵام من هەمیشە خەونی ئەوەم هەبووە و هەیە کە کۆی بەرهەمەکانی پێکەوە چاپ بکرێنەوە ئەوانەی پێشتر چاپ کراون و ئەوانەشی هەر چاپ نەکراون، چونکە بەرهەمە کۆنەکانی هیچی لە کتێبخانەکاندا نەماون و نەوەکانی دواتر نەیاندیون. هیوادارم دوای شیعرەکانی، بەرهەمەکانی تری (چیرۆک، رۆمان، لێکۆڵینەوە)کانی چاپ بکرێنەوە..

دواقسەم بۆ خوێنەری ئەم دیوانە ئەوەیە من لە سەرەتای یەکترناسین و خۆشەویستی و دواتر هاوسەریمانەوە دڵنیا بووم لەوەی دڵشاد میوانێکی ئازیزە و رۆژێ لە رۆژان لەپرێکا بێ ماڵئاوایی دەڕوا و جارێکی تر ناگەڕێتەوە، خۆشی هەر وای مەزەندە دەکرد، هەر واش بوو، بەڵام ئەوەی لێی دڵنیا نەبووم ئەوە بوو رۆژێ دابێت من بتوانم ئاوا سەربەستانە سەرجەم بەرهەمەکانی دڵشاد چاپ بکەمەوە، بێ ئەوەی ترسم هەبێ لەوەی وشەیەکی لابدرێ یان لەسەری تووشی لێپرسینەوە ببم.. دڵنیا نەبووم دوای ئەو ئەوەندە بژیم.. تا کتێبە چاپکراوەکانی چاپ بکەمەوە و کتێبە چاپ نەکراوەکانیشی بۆ چاپ بکەم..

سوپاس بۆ هەموو ئەو کەسە بەڕێز و دڵسۆزانەی ئەو دوو بەرهەمەی پێشووتریان بۆ چاپ کرد و سوپاسی زۆریشم بۆ هەموو ئەو هاوڕێ و دۆستە بەڕێزانەی بەشدارییان کردووە لە چاپکردنی ئەم دیوانەدا..

شیرین ک.

٢٠٠٩/٥/٣

ژیاننامەی شاعیر

دڵشـاد محـەمـەد ئەمین فـەتاحی مـەریوانییـە. باوکی لە سـاڵانی سی سـەدەی بیسـتەمـەوە لە گوندی کاڵێی خـواروی مـەریوانەوە، هاتووەتە پێنجوێن و پاشـان شـاری سلێمـانی، هـەر لـەوێ لە سـاڵی ١٩٤٦ ژنی هێناوە و هـەر لەوێ نیشتەجێ بووە.

* ٢٨ / ٣ / ١٩٤٧ لە سلێمانی لە دایک بووە.
* خـوێندنی سـەرەتایی و نـاوەندی و ئامادەیی بەشـی وێژەیی هـەر لە سلێمـانی تەواو کردووە.
* بۆ تەواوکـردنی خوێندنی زانکۆ چووەتە شـاری بەغدا بەشـی زمـان و ئەدەبی کـوردی لە زانکۆی بەغـدا، کـۆلێـژی زمـان و ئادابی تەواو کـردووە و سـاڵی ١٩٧٢ (بەکالۆریۆس)ی تێدا وەرگرتووە.
* بەهـۆی نـۆبەرەیی خـۆی لە خێـزانەکـەدا و هۆشـیـاری بـاوکی هـەر لە سـاڵی ١٩٥٩-١٩٦٢ لە خەباتی یەکێتی خوێندکارانی کاتی خۆی کاری کردووە.
* هـەر لە مـانگی مارتی ١٩٦٣وە کاری سیـاسـی و خـەباتی ژێرزەمینی کردووە. چەندین جار زیندانی کراوە و ئازار و ئەشکەنجە و دەربەدەری دیوە.
* لە شـۆڕشـەکەی ئەیلوولی ١٩٦١و لە شـۆڕشـەکەی حوزەیرانی ١٩٧٦دا یەکی پتر دوو سـاڵ ژیانی پارتیزانانەی ناو شـاری تاقی کردووەتەوە.
* جـارێک بەدەربەدەری و چـەندین جـار بە گـەشت زۆربەی شـارەکـانی وڵاتانی عەرەب و تورکیا و وڵاتانی ئەورووپای رۆژهـەڵات و رۆژئاوای دیوە.
* ئەندامی:

١- کۆمەڵی رۆشنبیری کورد.

٢–یەکێتی نووسەرانی کورد.

٣–نەقابەی ڕۆژنامەگەرانی عێراق ئەندامی هاوبەش بووە.

* ماوەیەک چەند بەرنامەیەکی ئەدەبی و ڕۆشنبیری لە ڕادیۆی عێراق بەشی کوردی و تەلەفزیۆنی کەرکووک بەشی کوردی بەڕێوەبردووە.
* بەرهەمە ئەدەبی و ڕۆشنبیرییەکانی لە ڕۆژنامەکانی: ژین، هاوکاری، کاری میللی، بیری نوێ، دەنگوباس.. هتد، بڵاو کردۆتەوە. هەروەها لە کۆوارەکانی: بەیان، ڕۆشنبیری نوێ، ڕۆژی کوردستان، دەنگی کرێکار، تریفە.. هتد، بڵاو کردووەتەوە.
* گەلێک وتاری ڕەخنەی ئەدەبی لەسەر نووسەران و شاعیران و ڕۆشنبیرانی کورد نووسیوە لەوانە: ئیبراهیم ئەحمەد، د. مارف خەزنەدار، محەمەد مەولوود مەم، د. ئەمین موتابچی، هێمنی شاعیر، د. عەبدولڕەحمانی قاسملۆ، شێرکۆ بێکەس، د. کاوس قەفتان، کەریمی حوسامی، حەمەساڵح دیلان، شوکور مستەفا، ڕەووف بێگەرد، ڕەفیق سابیر، ڕەووف حەسەن، حسێن عارف، لەتیف هەڵمەت،.. هتد.
* پتر لە ١٧حەڤدە شانۆنامە – نمایشنامە – ی نووسیوە و وەری گێڕاوە و ئامادەی کردووە، لەوانە: نازدار و شوان، پەروانە، خۆرکە، چاوی ڤێتنام، پراوەی ژنهێنان، بووکە خان، مانگیش ئاوابوو.. هتد.
* چەندین موحازەرە، کۆڕی ئەدەبی و ڕۆشنبیری، کۆڕی ڕەخنەسازی بە درێژاییی ١٢دوازدە ساڵ دەربارەی: شیعر، ڕەخنە، ئافرەتان، چیرۆک، ئەدەبی فۆلکۆری کوردی.. هتد، لە شارەکانی: سلێمانی، هەولێر، دهۆک، بەغدا ..هتد، پێشکێش کردووە.
* بەناوی هەمەجۆرەوە چەندین بەرهەمی ئەدەبی و ڕۆشنبیری و سیاسی لە ڕۆژنامە و بڵاوکراوە و کۆوار و نەوارە نهێنییەکاندا بڵاو کردۆتەوە.
* لە هاوینی ١٩٦٢تا پایزی ١٩٦٦ لەگەڵ دەستەی لاوانی هۆشیاری ئەو کاتەدا، دامەزرێنەری "کۆمەڵەی بووژاندنەوەی سامانی نەتەوایەتیی کورد" بوو، کە کۆمەڵێکی ئەدەبی و هونەری بوو، باوەڕیان بە خەباتی ژێرزەمینیی

ئەدیبان و هونەرمەندانی خێرخواز و پێشکەوتووی کوردبوو، تا بەرهەمی ئەدەبی و هونەری بەرەنگاری بەشێوەی بڵاوکراوە و نامیلکەی دەستاودەست کرد و بەناو جەماوەردا بڵاوبکەنەوە، لەو لاوانەی ئەو سەردەمە: فەرەیدوون عەبدولقادر، عەلی توانا، دارا شێخ نووری شێخ ساڵح، عەبدورەزاق پشدەری، ئەکرەم قەرەداغی، عومەر ساڵح، جەلال محەمەد، جەلال مەهدی، محەمەد ئەکرەم کەریم، عەبدوڵلا عەباس، عومەر چاوشین.. هتد.

* شیعری بەرەنگاری گەلێک لە شاعیرانی عەرەب و فارسی و ئەوروپایی وەرگێڕاوەتە سەر زمانی کوردی لەوانە: موزەفەر نەواب، مەحموود دەرویش، سەمیح القاسم، پاپلۆ نیرۆدا، پۆل ئێلوار، فابتزارۆف، مایکۆفسکی، یەسەنین، کاڤاڤی.. هتد.

* لە ژیانی ئاشکرای ئەدەبیدا ئەم نامیلکە سەربەخۆیانەی لە چاپ داوە:

١- فرمێسک و زەردەخەنە - شیعر ١٩٦٨

٢- یەکەم هەنگاو - پەخشان ١٩٧٣

٣- دڵدارانی شۆڕش - چیرۆک ١٩٧٣

٤- پێشوازی خاوەن شکۆ - رەخنە ١٩٧٣

٥- ببن بەتیشک - شیعر ١٩٧٦

٦- بەپەنجەکانم دەتبینم - چیرۆک ١٩٧٧

٧- دێریاسین - چیرۆک ١٩٧٨

٨- سەمفۆنیای وەنەوشە - شیعر ١٩٨٠

* لە دوو شانۆنامەدا وەک ئەکتەر بەشداری کردووە:

١- لانەوازان ١٩٧٣

٢- پردی وڵات ١٩٧٤

* لە فیلمێکی سینەمایی ١٢خولەکیدا وەک ئەکتەر بەشداری کردووە، فیلمی ژیانی شوان ١٩٧٢ بەرهەمی زانکۆی سلێمانی.

* لە کاتی قوتابێتیدا لە زانکۆی بەغدا ١٩٦٩-١٩٧٢ دامەزرێنەر و سەرۆکی

تیپی شالاوی کەرکووکی هونەری بوو کە لە سەردەمی خۆیدا رۆڵێکی گرینگی دیاری بینی لە ناوەندی زانکۆی بەغدا و موستەنسەرییەدا، جگە لەو ئاهەنگانەی لە یادە فەلەستینییەکاندا دەیانگێڕا بۆ ناساندنی کورد بەو کۆمەڵە و یەکێتییە شۆڕشگێڕانەی لە شاری بەغدا داڵدە درابوون. لە ئەندامانی ئەم تیپە: وریا حەسەن فیکری، دڵشاد ئەحمەد محەمەد ئەمین، پەخشان جەلال، کاژاو محەمەد ئەمین مەریوانی، بەهجەت رەشید، عەبدولڕەحمان ئەبوبەکر، مستەفا زەنگەنە، گەلاوێژ حەمەئەمین، گوڵتان حەسەن عەباس.

* لە فرمانی دەوڵەتیدا ئەم کارانەی دیوە:

١- چاودێری زمانەوانی "مشرف لغوي" وەزارەتی راگەیاندن.

٢- مەشقیاری هونەری "مدرب فني بدرجة معلم" لە بەشی زمان و ئەدەبی کوردی کۆلێژی ئاداب، هەروەها لە لقی کوردی کۆلێژی پەروەردە. بۆ ماوەی مانگ و چەند رۆژێکیش مامۆستای میوان لە بەشی خوێندنی کوردی لە زانکۆی سلێمانی. تۆمارکاری خوێندکاران "مسجل غيابات" لەکۆلێژی پزیشکی ئاژەڵ لە ئەبوغرێبی نزیک بەغدا.

٣- رۆژنامەنووس لە وەزارەتی ترانسپۆرت لە بەغدا، نووسیاری کۆواری رسالة "النقل".

٤- مامۆستای زمان و ئەدەبی کوردی لە چەند قوتابخانەیەکی شاری سلێمانیدا لەوانە دواناوەندی سەرچنار، ناوەندی برایەتی، ئامادەیی هەڵکەوت، ئامادەیی شۆڕش.

* لە کاری یەکەمیدا نەبێ، کە بە مەیلی خۆی گوێزراوەتەوە، دەنا لە هەموو کارەکانی تریدا بەهۆی سزادان و دوور خستنەوە و ناچارییەوە شوێنگۆڕکێی پێ کراوە. جگە لە دووجار دوور خستنەوەی لە کاری دەوڵەتی بەناوی پێویست پێنەبوونەوە.

* لە ١٢-٢-١٩٨٩دەستگیر کراوە.

* لە ١٣-٣-١٩٨٩شەهید کراوە.

یەکەم کۆمەڵە شیعر

فرمێسک و زەردەخەنە

چاپی یەکەم: ١٩٦٧

پێشکێشە:

بەوانەی کە بەیاقووتی راستی تاجی کردار و رەوشتیان دەڕازێننەوە... بەوانەی کە مەبەستیان لە ژیان خەڵکی کەیە لە پێش خۆیانەوە.

پێشەکی

بەپێنووسی أ. ب. هەوری

خـوێندەواری بەڕێز: ئەم دەسـتـە هەڵبـەسـتـەی کاک دڵشـاد مـەریوانی کـە لە بـەردەســـتـــدایە، چونکە نۆبـەرەی بەری بـاخـــێکە، بـاخـــەوانە لاوەکـــەی بـە هەڵســـوکـــەوتێکی پڕ ئەشکەنجـــە و ئـازار لە شـــەوانی تـاریک و ڕۆژانـی پڕ تەمومـژدا بە زەحـمـەتێکی زۆر هێناویـەتە بەرهـەم، لەم ڕۆژەدا لەجـیـاتی ئەوەی خوو بداتە بەزم و ڕەزم و ڕابواردن، ڕووی کردووەتـە ئەم ئاقارە بەرز و پیرۆزە، بۆیە وا دەزانم هەر لەبەر ئەوە لـەلای خوێندەواری تێگەیشتـووی پێگەیـشتـووی دڵسۆز بەجوان تەماشا دەکرێ و جێگەی شیاو بە خۆی بۆ تەرخان دەکرێت لە کـاروانسـەرای وێژەداو لەگەڵ ئەمەشـدا و لەسـەر داواکردنی خۆی کە بە وردی خـــوێندمـــەوە، ئەوەندەی لە توانای مـندا بـێ بۆم دەرکـــەوت بەچـاوپۆشـین لە ناتەواوییـەکی زۆر کەم لە نووسـیـار و بەکـارهێنانی وشـە و کێش و قـافـیـەدا باخـەوان توانایەکی نهـێنی وێژەیی ئەوتۆی هەیە، ئەگەر پـەڕاوی باخـچـەکەی بەگاسنی خوێندەواری و پەند وەرگرتن بکێڵرێت و وەربدرێتەوە و کشتەکەی بە ئاوی ڕەوشـتـی جـوان پاراو بکرێت و بـۆ هەمـیـشـە ئاو بدرێت، دواڕۆژ دەبێـتـە یەکـێک لە وێژەوانە ناودارە دیارەکـان، چونکە هـەر لـەم هەڵبـەسـتـانـەدا کـە نۆبەرەی هـەڵبـەسـتـیـەتی، لە ناوەرەی (مـعنی) جـوانی تـازە بەکـارهـێنراودا دەستێکی باڵای هـەیە، خۆ لە هەندێ لە چوارینەکانیدا زۆر سـەرکەوتوو دیارە، بۆیە منیش هیوادارم هـەر سـەرکەوتوو بێت و لاوە تازە پێگەیشتـووەکانیشـمان ئـەم جـــۆرە ڕێگـەیە بگرنـەبەر لـە ژیانـی دواڕۆژیـانـدا و ئـەویش لەمـــەودوا لـە هەڵبەستەکانیدا ئاوڕێک بداتەوە بۆ ناوچەی کۆمەڵایەتی و ئابووری و ڕەوشـتی و تەندروسـتی، چونکە لەم بەشـەیدا ئەوەندەی هەڵبـەسـتی دڵداری هەیە ئەگەر ئـیـتـر وازیش لەم جـۆرە هەڵبـەسـتـە بێنێت، دواڕۆژ لەم ڕووەوە بـەدواکـەوتوو ناژمێردرێت.

چەند وتەیەک کە پێویست بوو بینوسم:

نامەوێ درێژە بەم باسە بدەم چەند شتێکی سەرەکی نەبێ کە پێویستی بەباسکردن هەیە، خوێندەواری خۆشەویست، ئەوەی کە دەمەوێ بیزانی، ئەوەیە کە تەمەنی ئەم دیوانەی لە بەردەستتدایە ساڵێک و شەش مانگی یەکەمە لە سەرەتای دەستپێکردنم بە هۆنراوە دانان، وا پاش بژارکردن و ڕێکخستنی بەم شێوەیەی ئێستا دەیبینی، لە بەردەستتایە. پشت بە یەزدان دوابەدوای ئەم دیوانە، بەشی دووەمی هۆنراوەکانم و کۆمەڵێ چیرۆک و پەخشانی تریشتان پێشکێش دەکەم و سوپاسێکی گەرمی مامۆستا (أ. ب. هەوری) دەکەم کە بەڕاستی زۆر هانی دام و بەچاوی ڕێز لێگرتنەوە تەماشای هەڵبەستەکانی کردم، سوپاسی کاک (نەژاد عبداللە دارتاش) دەکەم کە بەشێوەیەکی جوان بۆی نووسیمەوە.

بەختەوەری و شادیتان هیوامە

دڵشاد مەریوانی

گوڵی سوخمە

ئەو گوڵەی کە بەهۆی تۆوە خۆی خۆشەویست کرد لەلام

گوڵی سوخمەکەت لەسەر مەمی تۆ
شـــادەمـــاری ژین هەڵئـــەتەکـــێنێ

تیلەی چاوی گەش، خەندەی لێوی ئاڵ
لەلای من هەمـــوو جـــیـــهـــان ئەهێنێ

لەنجە و رەوتی رێ، یاری قژی رەش
شەرمەزارییەکەم یەکجار ئەشکێنێ

ئاوازی بازن لەگــــــەڵ تاری دەنگ
هەزار مـــۆســـیـــقـــا و ئاواز ئەنوێنێ

خـــەندەی شـــیـــرینی نێـــوانی زارت
جـــــەرگی تاریکی بۆ من ئەدڕێنێ

بەسەرچوو

بەسـەرچوو ئەو خونچەیەی کە بەفرمێسـکی مـن گەشـایەوە و بۆنەکەی بەڕووی کەسـێکی تردا پژا

بەفـــرمــێــسكی من کــەوتـە پشکووتن
خـــونچـــەی نـەپشكووی باخـی دڵداری

بـەخـــوێـنـاوی دڵ هـەڵـهـــاتن لـە سنگ
دوو مـــەمی گـــەش و جـــوان و دیاری

بـزەی رووم‌ـــەت و هـەســـتی دەروونم
کــردیـتـیـه ئـاوەڵ غـــەم و بەخـتـیــاری

زرنـگەی بـازنـگ ورشـــەی بـەرگی ئـاڵ
لـەلام شـــانـۆ بـوو کـــەمـــان و تـاری

ملـوانكەی مــێـخــەک ئالاو لـە گـەردن
ســـامـــانی دڵ بـوو کـــاتی هـەژاری

کـــــەچی لـەپـرِدا ئـاوازی نـاســـــاز
وتـی: بـەســــــەرچوو پێکەنین، یـاری

ژینی دڵداری

ئەو ژیانەی کە حەزی لێ ئەکەی پێش ئەوەی پێی بگەی و...

ناڵەی پڕ داخی گێژاوی دەروون
بە ماچی لێوت گشت بوو سەرنگوون
ئەشکی قەتیسماو
لە چاوی گەشا
وەک شەونمی چاو
لە کوڵمت ڕژا

***

وشەی شەرمنی لێوی ناسکت
بووە مۆسیقا
دەنگی بەسۆزی ئەیوت: گیانەکەم
چرای کز بووی دڵ- بە تۆ هەڵکرا
بە تەنیا ماچێک دڵت کەوتە جۆش
لێویش پڕ بەناز رازی دڵداری
ئەخستە سەرکۆش

***

سروەکەی دەنگی قاقای پێکەنین
بەرگی خەزانی فڕێ دا بەتین
گۆڕی بۆ بەرگی گوڵاڵەی هەردێ
شنە شنکەری شەماڵی وەردێ

***

بولبولی نەخشین
دەم بە پێکەنین

ئەیوت: گوێ بگرن
دەستەی دڵداران
هەموو کات شاد بن
دوور بن لە گریان

***

بڕواننە گوڵ- هەڵاڵە و نەسرین
گاڵتە بە کۆسپی سەختی ڕێگاکەن
بڵێن: ژیانی دڵداری مانە

ئارەزوو

ئەو ئارەزووەی ملی زۆری شکان و خوێنی زۆر گوڵی پژان

بە ماچی لێو و خەوی سەرکۆشی
شەربەتی شادی بە لێوان نۆشی
پەنجەکەی تاوان
پڕ ئازار و ژان
بە باڵای وەک کۆت
لە ناوقەد گیران

***

زیندەی ئارەزووش
بەبێ لێپرسین
شەپۆلی بەتین
لای ئەدا بەرگی
پڕ ورشە و مەنگی
سەرئەنجام گشتی
سەربەرزی نەما
کەمێک ئارەزوو
وەکو خوێن رژا

***

ئەویان بۆ ساتێ خۆشی لە ژیان
ئەمی تریشیان بۆ دوو پاروو نان
بۆ ژیانی کوێرەوەری
دەربەدەری

خۆزگە

زۆریشـم حـەز کرد کە ئەو خۆزگەیەم تەنیا خـەیاڵێـک بوو وەکو تەم

خـۆزگـە دێوانەی شـاران بوومـایە
لە نیـوەشـەودا مـانگ بۆم بدوایە
***
پێم بوتایە: کـەشـتی زیوی جـوان
وێڵ و ئاوارەی پانتـاییی ئاسـمـان
***
پێم بڵێ توخوا چەند گیانیان فڕان؟
چەندیشیان بەو بای خەزانە مران؟
***
چەند لاو لە غـەمـا سـەری نایەوە
چەند گوڵ بە شەماڵ نەگەشایەوە؟
***
خرپە و خشپەی پێ لە ناو چیمەنا
چەند چڵـە گوڵیـان لە بن هەڵکەنا؟
چەند جار پاراوی خونچەی بەهاران
بە خـوێناو کـرا لە جـێگەی باران؟
***
ئاخـۆ چەندی تر بە کـوڵ گـریابن
بە تەنیـا وێڵـی هەردو چیـا بن؟
***
خـــۆزگــــە ئەوانەت پێ بوتمایە
پێش ئەوەی کـاســەی ژینم بڕژایە

زام

ئەو ئازار و غەم و زامەی کە لە دڵمایە بە باشی و شادی
هەموو جیهانی ناگۆڕمەوە

زامی جـــەرگم هـاتـە خـــەندە پڕ بـە زاری پێکەنی
هۆش و بیـرم کەوتە هەڵپـە بەرگی سـستـی داکەنی
پێت ئەڵێم جوانی فریشـتە پڕ بە دڵ تۆم خۆش ئەوێ
پێم ئەڵێی: ویستن بەئێشە کێوی بێستون هەڵکەنی
سـەرلەنوێ کـەوتـوومـە ناڵە گیـانەکـەم ژینم ئەوێ
تۆش بـەنازی پەنجـەکـانت وا خـەریکی لێم سـەنی
دڵ وەکـو سـاوا هەمـوو جـار ئارەزووی یاری ئەکـا
تۆ بـە نـادانـی خـــــەریکی هـەردوو چاوی دەریـەنی
مـن وەکــو پـەروانە دایم حـــەز بـە بینینت ئەکـــەم
تۆ کە ئەسـتێرەی سـیوەیلی خـۆت ناخـەیتە دیدەنی
بەم هـەمـــوو ژان و ســزایەش کــە ژیانم پڕ ئەکــا
دڵ بەبێ تـۆ.. وشک و چۆڵە تۆ گـوڵزار و چیـمـەنی

کەی بێ

لەگەڵ ئەوەشدا کە ئەڵێن بەدەستێک چەپڵە لێ نادرێ

کەی بێ ئەشکی قەتیسماوم
لەگەڵ تیشکی هەردوو چاوم

یەک بگرن.. گــــڕ بگرن
خــــەمی دڵم هەڵبـــــدڕن

کـــەی بێ لە کـــۆشی ژیانا
دەست لە مل بین تا هێزمانە

بڕیارە تاکـــو من مـــاوم
تۆ بیت ڕۆشنی دوو چاوم

چونکە بێ تۆ نیـــمـــە ژیان
تۆ بۆ لەشمی لە جیاتی گیان

گوڵی من

ئەو گوڵەی مانگی نیسان چاوەڕوانی بووم کە بڕوێت..
کەچی شوبات کردی بە ژێر بەفرەوە بەری نەدا

بەرەبەیان بوو تیــشکی خــۆرەتاو
قــژی زێڕینی دەرئەخــست تاو تاو

مــەلی نەشــمیلە بە دەنگی خــرۆش
دڵی گــوڵانیــان ئەهێنایە جــۆش..

راســتــە بەهارە دەشت و کــێــو ئاڵە
گـــــوڵان لە بەزمن.. دوورن لە ناڵە

گــوڵێکی بەرزی گــەش و پەڕە جــوان
گــۆرانی ئەوت بەســـتــەی دڵداران

لەگــەڵ شنەی با رووی چەرخــانە لام
وەکـــو پێم بڵێ: ئەی لاوی نەفـــام

بۆچی بەو جــــۆرە تۆ چاوەنواڕی
بێــجگە لە ئێــمــە بۆ کێ ئەنواڕی؟

بێجگە لە ئێمە جوانتر کوا؟... نییە
تەڕاییی گــیــانمان ئاوی کــانیــیــە

رەنگی بە بۆمــان کــەیلی ســروشــتــە
هەناسەی زارمان شنەکەی وەشتە

پێمـوت: گـوڵاڵە تۆ کـەی نەخـشـینی
وەکـو گـوڵی مـن فـریشـتـەی ژینی؟

گـوڵی من گـشت کـات دەم بەخـەندەیە
جـارێ گـەشـاوە و جـارێ خـونچـەیە

چوار وەرزە لای ئەو سـەوزە و بەهـارە
ئەمـسـاڵیش وێنەی گـوڵەکـەی پارە

گـۆڕین و زەردی وەرین و پـەسـتی
لای ئەو دیار نـیـیـە تۆش ئەیپـەرسـتی

قـەدی نـاسک و سـەوز و بـاڵایـە
رووی ئاڵی یەکـسـەر جـوانـی نیگایە

لـەم کـاتـەدا بـوو گـوڵی نـازدارم
بـە بـەرگـی ئـاڵـی هـات بـۆ دیـدارم

کـە گـوڵاڵە دی پـەنجـەی نازک گـوڵ
ئەکـەوێتـە سـەر پەڕی نەرمـی گـوڵ

لەجـیاتـی سـیـسـبوون ئەگـەشـێتـەوە
وەک مـانـگـی چواردە ئەدرەوشـێتـەوە

پەشـیـمـانبـوونی بەهەناسـەی سـارد
لەگـەڵ بـای شـەمـاڵ بۆ منـی هـەنارد

وتـی: تکایـە گـیـانـی شـیـرینـم
ئەنجـامـیـم وەرگـرت... بایی بوو قـینم

ئێســـتـــه ئەزانم چۆنە گـــوڵی تۆ
مـن بـووم نـەفــــامـی تـازە پشکوتوو

یـەک داوام هـەیـە تـوو ئـەو چـاوانـەی
توو ئەو جـوانییـە و پرچە پەخشـانەی

ئەگـــەر پێـشکەشم بـە گـوڵت نـەکـەی
لە بەرزی سـوخمـە لەو سـەر مـەمکەی

پێم خـۆشــە لەلای ئـەو گـوڵە جــوانە
گـــەر هـەڵیــشـــوەرێم لـەلام ئاســـانە

پێشکەشیم کـرد و لە جێگەی دامنا
داواکـــارییـــەکـــەم زوو بەجێ هێنا

کـــاتێک وەک لاولاو بـەیـەکـــا تـەنین
پـەڕەکـــانی گـــوڵ خـــێـــرا هـەڵوەرین

کە لەســەر سوخمـەی گـوڵ رەنگینەوە
بـە خــــەندە و قـــاقـــای پێکەنینـەوە

گـیـانـی خـۆی بـەخشـی بەدڵدارەکـەم
خۆ من گوڵیش نیم ئەی چۆن وا نەکەم

لـە پەردەی دیدار شـــاد و کــامـــەران
دوورکــــەوتینـەوە لـە غـــــەمـی ژیان

کـەچی هێـشـتـاکـە دڵەم برسـی بوو
بـە دەم رێشـــــەوە قـــوربـانـی ئـەبوو

جا تۆخوا یاران ناهەقیان ئەگرن
کە گوڵ لە دووری گوڵاڵەم بمرن؟!

چۆن باسی نەکەم کە ئەو رەنگینە
بەو هەموو ماچ و گاز و گوشینە

نە رەنگی گۆڕا نە پەڕی ژاکا
نەوەک گوڵی تر جوانی بزڕکا

کەی بێ لە گوڵشەن هەمدیسانەوە
لەگەڵ گوڵاڵەی ئەم نیسانەوە

چاوم بە رووی گوڵ بکەوێتەوە
تا شادی دڵم بگەڕێتەوە

ئەوساکە بڵێم ئەوەیە شادی
دڵەی بێزارم ئێستا ئازادی

خەزان

مەبەستم تەنیا دووری تۆ بوو، چونکە پێکەنینەکەت
بەهاری من بوو پێش ئەوەی کە بۆم دەرکەوێ خۆت پایزی

یاران بەهارتان دەم بە خەندەیە گوڵ ئەپشکوێنێ
هاڕەی کانییە بزە و قاقایە.. دڵ ئەبزوێنێ

کەچی لەلای من وێنەی پایزە و پڕ بە گریانە
لە باخی دڵما بەبێ پرس و گۆ.. شادی ئەمرێنێ

بەهارتان خۆشە بەزم و هەڵپەڕکێی وادەی گوڵانە
کەچی لە سەوزییم شین و شەپۆڕە و گەڵاڕێزانە

گەردوون چ دەمێ وەرزی بەهاران بەمجۆرە بووە
ئەگەرچی ژینم هەر چوار وەرزەکەی سەدای خەزانە

دەنگی شیرین و پڕ کامەرانیم لێ سەندراوە
لە جێگەی شادی ئەشکەنجە و ژانم بۆ بەجێ ماوە

دیارە ئازاری وەرزی پایزیش میراتی منە...
راستە کە زەردیی گەڵاڕێزانیش بۆ من نەخشاوە

دووری

ئەو دوورییەی بە ژمارەی رۆژانی ژیانم داخی کردم

چاوی ئێشکگر بەرامبەر جوانی
ئەشکی پڕ خەمی ئەڕشت وەک کانی
***
ئاخۆ ئەشکەنجەی دڵ بۆ دووری ئەو
ژینی کرد بە تەم وەک خەیاڵ و خەو
***
هەڵبەتە چارە وای کرد کە دوور بێ
شادی و بەختیاری منیش زنجیر بێ
***
بەڵام دیدەنی لە ناو گوڵشەنا
کە گوڵ بە جوانی ئەمخاتە سەما
***
وا شەیدایەتی دڵەی بێ چارەم
منیش دێوانەی جوانی ئەو کارەم
***
دیداری یارم تاکە هیوامە
رۆژانی ژینم هەر بەو بەتامە

ئاوێنەی هەستم

ئەو ئاوێنەیەی فریشتەی خۆشەویستی و بەزەییم تێدا بەدی کرد

ئەی ئاوێنەی بیر و هەستم
لەم جیهانە تۆی مەبەستم
لەو جیهانیش شادمانم
چونکە بەبینیت مەستم
وزەی گیانم
بێ گومانم
لە دڵی تۆ
چاک ئەزانم
کە خۆشەویستی ئەو دڵە
جوانی ئەو رووەی وەک گوڵە
ئەمخاتە ناو ژینی خەیاڵ
ئەمداتە بەر شنەی شەماڵ
ژینم لەلا شیرین ئەکا
شادی ئەدا ئەسرین ئەبا
ئاوات ئەخوازم پڕ بەدڵ
کە گوڵێک بوومایە بێ چقڵ
لەسەر مێزی ژووری نەخشین
ئاوت بامایە بەئەسرین
بتمژیایە پڕ بە دڵ
دوور لە غەم و ژانی چقڵ

ئەوسا ئەمزانی تامی ژیانم
چونکە تا ئێستا لێی بەگومانم
بەڵام کە تامی لێوانی تۆم کرد
کاروانی گومان لەلام باری کرد
چونکە تامی ژین
لە لێوانتایە
جوانی سروشتیش
لە چاوانتایە
بۆیە پێت ئەڵێم ئاوێنەی هەستم
من بێ دیدارت رووگرژ و پەستم

جوانی

چەند وشەیەکی شەرمنە لەچاو جوانی تۆدا کە نهێنییەکی هەستە و حەز لە دەربڕینی ناکات

دەم وەک خـــونچـــە، نیگا پرشنگ　　　چاو گـــەلاوێژ
قژ تەڵایی خاو گفتی شــیرین
گــەردن نیــزار مــەم وەک هەنـــار　　　دەم بەگــوڵان
پەنجــەی نەســرەوت خـزمـەتکەری　　　یان باخــەوان
خەنـــدە لابــەری ئـــەشــکەنــجـە　　　مێشک سـەرخۆش
هەنسک وەک شــەمــاڵ　　　دڵ کـۆرپەی کـۆش
ئەســـرین خـــوێنی زام!　　　بـڕۆ نەشــتــەر
لەش بە هونەر داڕێژراوێک　　　چەشـنـی پەیکەر

نەسرین

خەوێک بوو لە بەرەبەیانێکا سووتا کە پاسارییەکانیش نەیان ئەخوێند

کەی بێ نەسرین گیانی شیرین
لــەســەر سنگت بڕژم ئەســرین

تا بــە فرمێسـکی خـوێنــاوی
ئـــاوی بــــدەم گــوڵـــی لاوی

پێشکەشی کەم گیان و سامان
هێــزی دڵمت کــەم بە قــوربان

تۆ نەســـرینی.. گــوڵی ژینی
کـــەی بێ ناوت قـــژی خـــاوت

لەگــەڵ تیــشکی هــەردوو چاوت
زنـجـیـری کــەن دڵی کــەساس

گــوڵی کــوڵمی پێ بکەن پاس
من شـــادم گــەر پاســـەوان بم

لەلای مــــــەمت باخــــــەوان بم
تۆ نەســرینی.. رەوت شــیـرینی

کـــەی بێ لەگــەڵ گــولاڵەی ئاڵ
دابــنیــشین چەندەها ســــاڵ

بنۆشین پێکی دڵداری
لەسەر چیمەن بکەین یاری

لەم جیهانە تۆم دڵداری..!
پێشکەشت بێ دڵ بەدیاری

تۆ نەسرینی.. هەر ئەمێنی

خەمی ژین

ئەگەرچی بەشیرینتری ئەزانم لە ماچی لێو

گەر لە ژینی من ئەپرسی گیانە
ئازار و سزا لەلام میوانە
***
بەخێویان ئەکەم تا بەن ئازارم
هەتاکو شێوەت دێتە دیدارم
***
گەر لەهۆی خەمم هەواڵ ئەپرسی
با زوو پێت بڵێم بەبێ مەترسی
***
دڵەی هەژاری
لە ژین بێزارم
دوورە لە یاری
بۆیە خەمبارم
وایە ژینی من هەتاکو ماوم
لە چاوی رەشدا نووسراوە تاوم
***
بۆ ئەبێ هەردەم پیشەم گرین بێ
پەڕەی دڵەکەم گشتی برین بێ؟
***
وەڵامێکم بیست نووسیم بە خامە
ژیانی مرۆڤ خەمی بە تامە

شەماڵ پێی بڵێ

ئەوە شێتە کە رازی دڵی بۆ شتێک ناکات کە یاری بە قژی هەموو جوانێک ئەکا

شنەی شـەمـاڵی گـەرۆکی سـەر عـەرد
راوەشـــێنـەری گـــوڵاڵەی بێگەرد
بێ سـەرو بێ شـوێن وێڵی چیا و هەرد
تۆزێ بێـــرە لام ببـــینە حـــاڵم..!
سـاتـێ خــەم نۆش و سـاتێ رووتاڵم
هـەمــووی لە دووری گــوڵمــە ئەناڵم

***

من لەگەڵ خـەمدا بەسـتوومـە پەیمان
هەتا ئەو دووربێ پیـشـەم بێ گـریان
لە جێی خـەوتنیش بەسـمـە قورپێوان

***

شـەمـاڵ گـیـان توخـوا بڵێ بە یارم
من وا لـە دووری پەست و خــەمـبـارم
شـین و شــەپۆڕە ســەیران و کــارم

***

پێی بڵـێ تەنیـــام با زوو بێـــتـــەوە
بەڵکە لاوازییـم لە کـــۆڵ بێـــتـــەوە
ژیانم شـــەوە و با رۆژ بێـــتـــەوە

***

پێی بڵـێ بێ ئەو ژین لێم بەقــــینە
دڵیش رووبەرووی بێ هێــــز و تینە

خەمی تەنیاییش بە قەد زەمینە
***
شەماڵ گیان بڵێ دڵدارەکەت وا
لەگەڵ ئاسماندا کەوتۆتە سەودا
لە ئەستێرەی گەش ملوانکەت ئەکا
***
پێی بڵێ یارت وا لەگەڵ مانگدا
شەڕیانە لەسەر جوانی هەردوولا
مانگ ئەڵێ خۆم و ئەو ئەڵێ لەیلا
***
شەماڵ جوانی یار بە هەزار جۆرە
ئەگەرچی رازی دڵیشم زۆرە
تۆ نابێ تێکچی بیڵێ بە نۆرە
***
منیش چاوەنوارِ بەری بەیانم
تاکو هەواڵی گوڵی ژیانم
لە شنەی نەرمی تۆوە بزانم
***
بەشکو خوا بیکات گوڵم بێتەوە
ئازاری دووریم لە بیرچێتەوە
دڵەی ناشادم شادی بێتەوە

فریشتەی دڵم

پێشکێشە بەو فریشتەیەی کە لەبەر خۆشەویستی کوێربووم و کوێریش ئەبم لە ئاستی هەموو گوناهێکی

(ئەو جوانەیە کە لە باوەشیا فێری خۆشەویستی و مانای بەزەیی و ژیان، دووری، نزیکی بووم)

لە دەریای بێ بنی عەشقام مانای مان و نەمانی چی
لەبەر هەستی خۆشەویستی هۆش و بیری فەرمانی چی

لە بیست و دووی حوزەیرانا بە تیری خەمزە پێکامی
دڵم بۆ تیری قەڵغانە زرێ و خوودە و کەوانی چی

بەتیغی دوو تاقی ئەبرۆی جگەرمی ئەنجن ئەنجن کرد
لە جوولان و هاتوچۆدا .. خەنجەری تیژ دەبانی چی

بەپرشنگ و بزەی رووم‌ەت درێژەی دا بەئاهی من
لە تین و کاری فرمانی چ چەرخێکە و زەمانی چی

نەما شەوێ کە پێخەفم بەئاوی چاوم تەڕ نەبێ
لەخوڕی ئاوی چاومدا زرێبار و زێی سیروانی چی

فریشتەی پەیکەری جوانی پەرستگامە هەتا ماوم
دڵە بێ ئەو مەلی شادم بەبێ جوانی ژیانی چی؟!

گوڵێک بڕوێنە

لەگەڵ ئەوەشدا کە لێم زووبر ئەبیت کاتێ کە باسی مەرگم ئەکەم

وەرە لام گیانە خۆمت قوربان کەم
هەستی نێو دڵمت لەلا میوان کەم
لەسەر زەوی لام تۆ رامەوەستە
بۆ شوێن وەستانت دڵم پێویستە
ژیانی بێ تۆ.. ناوی ناهێنم
تەنیا تۆم هیوای بۆیە ئەمێنم
دە تۆش ژیانم
هێزی گیانم
بێ هیوام مەکە
تا لات میوانم
لەپاش دەرچوونیش بۆ نێو گۆڕی تەنگ
گوڵێک بڕوێنە وەکو خۆت قەشەنگ
تاکو ئاوەڵی قەبری تارم بێ
لە جێگەکەی خۆت ئەو دیدارم بێ

غەم شیرینە

هونەرمەند محەمەد قەدری کاتێ ئەم هەڵبەستەی کرد بە گۆرانی و گوێم لێ بوو بە نازی ئاوازەکەیدا زانیم کە تێم گەیشتووە

غـەم لـەلای من زۆر شـیـرینە   غـەم هـەوێـــنە بۆ ئـەم ژینە
چونکە بۆ دڵ پێـــکەنینە   شـادی و بـەزم و هەڵپـەڕینە
غەم شیرینە.... غەم شیرینە
گـەرچی پـەڕەی دڵـم کـونە   دەریای غــەمم قـووڵ بێ بنە
هێشتا هەر غەم لام شیرینە   نایگۆڕمـــەوە بەم زەمـــینە
غەم شیرینە... غەم شیرینە
هـەمـــوو دەم بـەشـم ناڵینە   چاوم پــڕی لـە ئـەســـرینە
لە چاڵی غــەمــدا بمبـینە   ئینجــا ئەڵێم غــەم رەنگینە
غەم شیرینە... غەم شیرینە
غـەم لـەلای مـن پێـــکەنینە   شـادی و بەزم و هەڵپـەڕینە
ئـەرگــەچی پڕ دڵ بــرینە   بەڵام زامـی دڵ نەخـــشــینە
غەم شیرینە... غەم شیرینە
لـە شــاری دڵی مـن شــینە   قــوڕ پێــوان و سنگ دڕینە
غــەم و ئەشکەنجــە بارینە   لای مــن وایە گـوڵ چنیـــنە
غەم شیرینە... غەم شیرینە

رازێک

پێشکێشە بەنازی چاوەکانت لەگەڵ ئەوەشدا کە
نەمتوانی رازەکەی دڵم بەتەواوی دەربڕم

پێـڵــووی نازەنین هـەڵهـات لـە چاوان
دەســتـی فــریشــتــە لە ڕۆژ بووەوە
ڕووناکـی و ورشـــــەی ئـەیدا لـە دڵان
خــەم و ئـەشکـەنجــەی لـە ڕوو چووەوە

***

ئەبرۆ هات و چوو لـەسـەر چاوی گەش
ترازووی تـازی نـازی ئـەکــــێــــشێ
هــەر دڵــەی تــۆزێ نــازی بـدا بــەش
بەو نـازەی گـیـانـی گـەلێ دەکـێـشێ

***

هـەناســـەی زاری ژێر دوو لێــوی ئاڵ
هەنسکی گـەرووی ڕێحـانەی جـوانە
کــە لەگــەڵ شنـەی فـێنکی شــەمــاڵ
خــەیاڵ و مــەزەی بادەی مـەســتــانە

***

تـاڵی قـــژی ڕەش تـەلی کـــەمـــانـە
ژیان پڕ ئـەکـا لـە نـەغـمــە و ئاواز
دەنگێک پەخش ئەکـا بەنووکی شـانە
مردووی گـۆڕسـتـان ئەخاتە سـەر راز

مەم و دۆزەخ

مادام هەردووکیان بە یەکەوە بن لە هەرەشەی سەرکاری
دۆزەخ هەرگیز ناترسم

لە باخی سنگت دوو بەیم دی کاڵ
تەنیا دیتنی خستمیە گڕوگاڵ..!
هەر کە شەویش دێ من و یادی مەم
دەست لە مل ئەکەین وەک جەژن و مناڵ
مێشک کە یادی ناسکی ئەکات
لەلام بێهۆشە و لە ژێری بەتاڵ
دڵ کە نازی مەم نەکێشێ بۆچی؟
نەبێتە بەشی مار و مێروو.. داڵ
لە دۆزەخیشا من مەمم لابێت
بەگڕی دۆزەخ ئەڵێم بای شەماڵ

دڵم

لەگەڵ کاک عەبدولرەزاق دانراوە

باخــەوانی باخی جــوانیت هەر منم تاکــە گــوڵم
تیغی ئەبرۆت چەشنی نەشتەر لەت ئەکا جەرگ و دڵم
گــیــانەکــەم ئێــشی برینم پێ لە یاد ناچێ هەتا
یاد و کــڵــێـشــەی وێنەکـەت نەخــەمــە سنگ و دڵم
چی لە من داوا ئەخـوازی کـە دڵم تۆی خـۆش ئەوێ
وا بە واتە و هەســتی شــیــرین تیکەڵن دەنگ و دڵم
ئەی فـریشـتــە بەسـییـە دڵڕەقی بۆ دڵت دادی نییـە
وا ڕم و نێـچـیـری جـووت کـرد چاوت، برژانگ و دڵم
گـەر هەواڵی تەندروسـتی وا لە من پرسـیـار ئەکەی
وەک یەکن هەردوو بە جــووتە کــەمــەری تەنگ و دڵم
وەرە دیدارم نـازەنـین بـا بیکـێـــــشم نـازەکـــــەت
چوون لە دووری تۆ نزیک بوو یەکگرن مــەرگ و دڵم

سروشت

ئەو پارچە زەوییەی من شەیدای ئەوینی بووم و گۆرانی
بەدڵ بۆ ئەڵێم

سروەی شەماڵ وەکو منداڵ ئەیزریکان
هەناسەی گوڵ، دژی پەیکوڵ، ئەبوو پەخشان
هەتا سروشت
هەمووی بە گشت
چەشنی بەهار، رازایەوە
وێنەی گوڵزار، گەشایەوە
پڕ بوو لە ژین، گوڵی نەخشین
پاساری جوان، ئاسمانی شین
روومەتی ئاڵ، چاوانی کاڵ، گەش و نازدار
ئێسک شیرین، پەرچەم پەرژین باخ و گوڵزار
پێستی سپی بەفری کوێستان
کەمەری شل نەرم و نیان
باخی لیمۆ، وێنەی پشکۆ، داگیرساوە
قژی قەتران، خاو و پەخشان، تێی ئاڵاوە
سروشتی مەنگ نازدار و شەنگ
مەچەکی پڕ، سپی و ناسک
گەردنی بەرز، چەشنی ئاسک
دڵی پڕ راز
گەرووی بەساز
گفتی شیرین

بزەی رەنگین
دەرووی گوڵ من شاد ئەکا
پەپوولەی ژین ئازاد ئەکا

***

* چاوت کاڵە و کاڵی هێشتا غەم لە دڵ دەرکە بە کاڵی
هەموو کـاڵێ تاڵە لای مـن شیرینە سـێوت بە کاڵی

کامیانە؟

نازانم چونکە هەڵبەستەکەشم وەکو خۆم لە جوانیتا ون بوو

ترووسکەی چاوی پڕ ئەفسوونی کاڵ
ڕۆشنی ژینە
یا قیبلەی دینە
یا دەریای شینە؟
لێوی ناسکی ڕەنگ نەخشینی ئاڵ
سەرپۆشی مەنگە
یا گوڵی شەنگە
یا خونچەی تەنگە؟

هەستی دڵم

ئەو مەیلە بوو کە باوەڕت پێ نەئەکرد تا خۆتت دۆڕاند

مـــەیلی دڵداری وەک تیـــشکی بەیان
لە شـــاری دڵمـــا کـــەوتە هـاتوچۆ
مـەلی هەسـتـیـشم بۆ باخی جـوانان
دای لە شـەقەی باڵ سرک و سەربەخۆ
هەناســەی زۆر گــوڵ لەم ناو باخــانە
چەشنی پەپوولەی پایز پەخش ئەبێ
تەنیـا هەنسکێ کـە تینی گـیــانە
ســـروەی زارتە دڵ پێی گـــەش ئەبێ

***

* بۆ یـــادگــارە وێنـــەم هەڵگـرتـووی
لە گۆشـەی دڵما جێگەم بۆ گرتووی

هەڵبەستەکەم

هـەڵبـەسـتـەکانم کۆرپەی دڵ و ناخی ژیانی مـن، بۆیە تا مـاوم
ئەیانپەرسـتم و بە خوێنی جگەرم پەروەردەیان ئەکەم

هـەڵبـەسـتـەکـەم ئاوازێکە   یـا چیـرۆکــــێ یـا رازێکە
بە فـرمـێـسکی پاکی چاوم   یا بە گـەشیـەتی خوێناوم
ڕێکخــــــراوە
داڕێـــــــژراوە
بەخــامــەی دڵ
بۆت نووســراوە
دیاری هـەسـتە کـە خورپەیە   بۆ تــۆی جوانی تاقـانەیە
کە بە کڵپـەی دەروونی من   ڕێکخراوە بۆ تۆی شـەرمن
دیـــاری دڵـــە
خـونچـەی چڵـە
فـریشـتـەکـەم
بـۆ تۆی گـــوڵە
لێم مــەڕەنجـە وەری گـرە   لە تــوێی دڵتـا هـەڵی گـرە
تاکو لەگەڵ جـــووڵەی دڵت   هەستی خاوێنی بە کوڵت
خـــۆی رابێنێ
واز نــەهـێـنــێ
تـاکـــو بـاسـی
رازی دێـــنــــێ

هەرچی گۆرانییەکی من
هەیە مەبەستم بادەی لێوە بۆیە ئەڵێم...

لادە پێکی خـــوێنی ترێ، بێنە پێکی خـــوێنی لێـــو
با مـەزەی مـەی لاچێ زووکـە بێنە پێشێ جـووتە سـێـو
خـواردنیش بۆ من مـەهـێنە، باشـتـرە جـوانیت لە شـێـو
هـەر کە مـەسـتیش بووم بزانـە، گێژم وەک پرچت پەشێو
مـن کـــە بـادەی لێـــوەکـــانت هۆش و ژیرێتـــیم بـەرێ
دوور ئـــەبم لـەم ئـــاخ و ژانــە، هـــاتـن و چـــوونـــەدەرێ

بۆ جوانێکی مەسیحی

خۆزگە من بەتۆ سوخمەی سورمەی ئاڵ
کـە لە باوەشـتـە، جـووتێ مـەمی کـاڵ
خـۆزگـەی دڵـیشم بە تۆ (چوار مـێخـە)
کـە لە نێـوانیـان خـۆت خـسـتـۆتە چاڵ

بێ قسەکردن

چونکە من تیشکی چاوەکانت ئەخوێنمەوە.. کە ژیانم تێدا ون کردوون

تێ ئەگـــەم ســـڕی دڵ نیـــازی
لـە ورشــــــەی چـاوی پڕ رازی

***

چــونــکــە رازی دڵـــمــت لایــە
کـــــە لە پێنـاوتـا رســـــوایە

***

ئەو دڵەی وەک بتــپـــەرســتـــان
کــڕنووش ئـەبات بەبێ ترســـان

***

لە دۆزەخ و زنجـــیـــری ســـوور
لە پشـکۆی گـڕ کـڵـپــەی تەنوور
لە وەیلـی وەک شـەوی دەیجـوور
لـە ژەهـری مـــــاری بێ سنـوور
ئەوەی تـەنیــا مـــەبـەســـتی بێ
شــادی و ئازادی هـەســـتی بێ

***

تۆی ئەی نـازدار گـــوڵـی بەهـار
دەم بە خــەندە شـیـرین گـفـتـار

***

بتخانەی دڵی بێ قەرار
چاو دەریای شینی بێ کەنار

***

* گەلێکم روانییە گوڵشەن... نەبوو جوانی وەکو تۆ شەنگ
گوڵێ نەبوو چەشنی خەندەت خونچەیەکیش وەک لێوی تەنگ
تاڵی پەرچەم وا لە کوڵمی ئاڵی خۆی ئاڵاندووە
هەرکەسێ بینی وا ئەزانێ رۆژ دەماخی بەستووە

وەڵام

پێشکێشە بەکاک توانا

دڵەکەم وەڵامی ئەو نامەیەیە کە ئەتنووسی

خـــۆشـــەویســـتـــمی تـا دڵی مـن
لـە ژینـا بیـت دوور لـە مـــــــردن

***

بـا بـچـــینـە ســـەرەوکـــاری
ئـەو نـامـــەیـەی وەکـــو دیـاری

بـۆ مـنت نـارد کـــە لە شـــادی
دڵـــی بـــەنــدەم بـــوو ئـــازادی

بـۆنی هـەناســـەت وەک گـــوڵاو
بـەرز ئـەبـووەوە، ئـەیکرد ســـڵاو

نووســـینی پەنجـــەی نـازدارت
بـۆ مـن ئـەدوان لـە جـــێی زارت

لێت پرسیـبـووم کـە کـامـەمـان
نێـــچـــیـــرین بۆ ئـەوی ترمـــان؟

گـــەر تۆ، نێـــچـــیـــر بـی نازدارم
چـــەکـــی مـــنـــە نـــاڵـــە و زارم

لەگـەڵ هـەڵبـەستی وەکـو گـوڵ
بـۆتـی ئـەنـێـــــــرم بێ چـقـڵ

بەڵام دیارە من نێچیرم
ئەگریم بەڕاوی تۆ ژیرم

شەرمن مەبە تۆ کە ڕاوچی
ئەبێ گورج بیت سستیو لە چی؟

گەر بەزەییت بە حاڵما یەت
یاخۆ تاوان بەبیرتا یەت

من لە ئێستەوە ئەی نازدار
گەردن ئازام کردی سەد جار

لە دواکاتی نامەکەدا
بۆت ئەنووسم منی گەدا

نەمبوو ئاڵتوون تا بەدیاری
بۆت بنێرم بە ناچاری

ئەم هەڵبەستەم بە دڵ نووسی
نەک گلەییم لێ بنووسی

***

* پەرچەم و ئەگریجە باخ و کوڵمی ئاڵت سێوی باخ
ئەبرۆ تیغی بێ کێلان و چاوەکانت شەو چراخ

جوان پەرستی

خەریک بوو نوقم ببم لە خەیاڵی جوانیتا ئەی شاژنەکە، باش بوو بەتەماشاکردنێکی پڕ لە لۆمەوە رزگارت کردم

پشـتـێنی ئاڵتـوون بە فـەن رازاوە
لەسـەر کـەمـەری تەنگی ئالاوە
کـراسی شـیـفـۆن تەنک وەک خـەیاڵ
لەسـەر رانی شل پـەمـەیی و بێ خـاڵ
دەستماڵی سەرشان گوڵڕێژ و نەخشین
سەربەستی سورمە لەگەڵ کەوای شین
سوخمەی سورمەی ئاڵ پوولەکە چنراو
لەسـەر دوو مـیـوەی خـوایی نەبینراو
دوو پرچی پەخـشـان لە هەردوو لاوە
لە دەوری گـەردن لۆلـۆ ئالاوە..!
وەکـو منـاڵی هـەشـت نۆ، دە سـالآن
دەسـتـیـان کـردووە بە یاری و زۆران
زۆر قـووڵ بۆی مـەچۆ دڵە بە تۆ چی؟
یاوەکـو خـۆ تۆ هەر جـوانپـەرسـتی..
تۆ چی جوانت دی خـێرا بە هەڵبەست
بۆ منی باسکە تاکـو ئەبم مـەست
ئەوسـا ئەچمـەوە لای خـەیاڵی قـووڵ
هەڵبەست ئەنووسم لەسەر جوانی گوڵ

هەڵبەستەکەم

کۆرپەی دڵەکەم.. چەندم خۆش ئەوێی – خۆزگە لە کاتێکدا
کە مەیلت ئەکەم خێرا ئەهاتی

هەڵبەستەکەم ئاوازێکە بە تاری عەشق رێکخراوە
پەیکەرێکە لە گۆشتی دڵ خوێنم ئارایشتی داوە

خەیاڵێکە خورپەی دڵم بە ئەشکی چاوم ئەنووسێ..!
پێنووسێکە باسی جوانی لە خوای دڵداران ئەپرسێ

شنەیەکە بۆنی خۆشی نازدارانم بۆ ئەهێنێ
ئاوەڵێکی ئاشنایە بە ژیانم ئەناسێنێ

بەستەیەکە سزای ژیان لە بیر و هۆش ئەباتەوە
جۆگەیەکی پڕ فرمێسکە داخی دەروون ئەشواتەوە

دەرمانێکە لە خەستەی عەشق زامی کاری سارێژ ئەکا
قەشەیەکە بتخانەی دڵ پڕ بوغورد و گوڵرێژ ئەکا

گۆشەگیرێکە نوورانی لە خەڵوەتی هاتە دەرێ
گوڵێکە سۆزی دڵداری ئەبا بۆ تاکە دولبەرێ

رەنگە ئێستا تا رادەیەک تێگەیی بیت خوای دڵەکەم
کە مەبەستی دڵم چییە؟ لە دانانی هەڵبەستەکەم

کە بیرێک بوو لە کەللەمدا خۆشەویستی تۆ فرانی
کە تیرێک بوو لە یادما جوانی تۆ بووە کەوانی

ئەوسا وەڵامی تۆی نازدار لەگەڵ نەسیمی نەوبەهار
هەڵئەکەنن بێستوونی خەم لە دەروونما نامێنێ تەم

جوانی تۆ

ئاخۆ چ جوانییەک بێت کە وا کوێرانە دڵی منی خستە داوی تۆ

فریشتەی دڵ گوڵی کوێستان
چاو کەژاڵی گەش و زۆرزان..!

قەت رازی دڵ نەدەی نیشان
کە تۆ گوڵی و من، باخەوان.!

لە هۆش خۆی چوو گوڵی شەوبۆ
کە چاوی کەوت بە جوانی تۆ

بتخانەی منیش هەژارم
بتپەرستم.. کە دڵدارم

گوێت لێ بێ ئاخ و هاوارم
بانگ ئەکەن تۆی تاکە یارم

هێزی نەما کاتێ هەڵۆ
کە چاوی کەوت بە جوانی تۆ

وا لە دووریت ئەی دوو چاوم
ئەشک ئەڕێژم بۆت سووتاوم

چارم نییە و پەشۆکاوم
هەر بە هیوای تۆیە ماوم

مـــانگی چوارده بـوو رەنجـــەڕۆ
کــە چاوی کــەوت بە جــوانـی تۆ
***
گــیـــانی دڵە خـــوای جـــوانـی
تیـــشکی خــــۆری دەم بەیانـی

تـۆ بـۆ ژینـم وەکـــــو کـــــانـی
لـە شـــــــوێـنـێکـی چـۆڵـەوانـی

قــەوســوقــەزەح کــەوتە رۆ.. رۆ
کــە چاوی کــەوت بە جــوانـی تۆ
***
کــەی بـێ گــیـــانە دوور لە ئازار
دوور لـــە دەرد و ئـــاخ و هـــاوار

بـەتۆ شـــــاد بێـت دڵەی هـەژار
ئیـــتــر بەس کــات گــریان و زار

شــــەرم گـــرتـی گـــڕی پشکۆ
کــە چاوی کــەوت بە جــوانـی تۆ

دڵی بێ عار

ئەو دڵەی زۆر جار بۆ بەدیهێنانی فرمانەکانی ئازارم ئەدات

ئەی دڵ پێم بڵێ بەو بچـووکـیـیـە..!
چیت لە من ئـەوێ؟ یارت بۆ چـیـیـە؟

تۆ کـە پەیوەندی لە قـەفـەزی سنگ
بۆ چیتـە چاو و ئەبرۆی وەک قـوڵنگ

یەزدان کـاری خـۆی -زوو پـێ زانیـوە
کـە لـە ئێـسکی رەق سنگی چنیـوە

ئەگـینا خـێـرا لە چوارده سـالا
لـەشی کــەسـاست بەجێ ئەهـێـلا

ئەکـەوتیـتـە دوای زۆر بـەژن و بالا
سـەر رووی زەمـینت بە پێ ئـەکێـلا

هـەر رۆژەی شـارێ جێگەی تۆ ئەبوو
هـەر مــاوەی جـوانێ لەیلی تۆ ئەبوو

ژووری مەیخانە

ئەو ژوورەی ئەقڵ و خەمم تێدا ون کرد

من بـەدڵ ئەمــویسـت دوو دێڕ بنـووسـم
لەسـەر ئەو خـەمـەی کەوا پێی پەسـتم

کـەچی ئـارەزووی کـۆڕی مـەیخـۆران
خـــەیاڵی خـــەمـــیـــان بـردم بە تـاڵان

کـەوتمە سـەر باسـی ژووری مـەیخـانە
کـە خـەم لـە ناویا کـەوتوو بێ گـیـانە

***

وەرە گلەیی ســـەرخـــۆش لـە ســـاقـی
بۆ ئـەو دوو قـومــەی پێی مــاوە باقی

قـــاقـــای پێکەنین زرنگەی پیـــاڵە
قـڵـــپـەی شـــەرابی کـۆنی دە ســاڵە

ئـۆفـی نـوقـــــــورچ و زرنـگـەی بـازن
ناز و لـەنجـانی مـەیگێـڕی شــەرمن

گـۆرانیــبـێــژیش بە ســـەمـــا و یاری
ئـاوازی خـــــــۆشـی لـە زار ئـەبـاری

هـاتوچۆی مـەمی لە سـوخـمـەی تەنگی
تـرووسکەی چـاوی خـــەواڵوو مـــەنگی

دڵی مــەیخــۆری ئەخـســتــە لەرزین
وەکـــــــو لـەرزیـنـی رانـی بـلـوورین

پێــستی پەمــەیی ئەمــەندە جــوان بوو
ترووسکەی مــۆمی بۆ پەرێشــان بوو

لەگـــەڵ تاریکی ژووری مـــەیخـــانە
کــردبووی بەشــەڕ لەســەر ئەو جــوانە

گــەلێکی زۆریش هـۆشــیان نەمــابوو
فــریشـــتــەی زمــان لێــیــان تۆرابوو

کیژ و دڵداری

ئێسک سووکی نەشمیلە.. کە تۆ ئەوەندە سەرپێچ بی لە ژیان، وامنیش ناچار ئاواتەکەتم هێنایە دی.. فەرموو قسەکانی خۆت بخوێنەرەوە

مـن وام ئـەزانـی کــــــــەوا دڵـداری
بـەس گـفـتــوگــۆیە دووره لە یـاری

یا هـەفـتـەی جـارێک بچـمـە دیداری
بــیـگــۆڕیــنــەوە دیـاری بــە دیــاری

کـەچی ئـەو کـوڕە هیچ پرسـی نەکـرد
دەست و مـــەچەکی بۆ نـاو قـــەدم برد

پاشـــــان بێ ئـەوەی کــــە پێی بزانم
رای کـێشـام هەتا گـۆی مـەمکەکـانم

لەسنگی توندبوون وەک هـەردوو– شانم
لافـاوی شـادی لە لەشـمـا هـەسـتـا

لەتوێ توێی دڵدا لە قـووڵی هـەسـتـا
وەکــو خـــوێن گــەڕا، بەناو دەمـــارا

لێــو بوو شــیــرینی لێــوی ئەمـــژی
دەمی کــــاممان بوو خـــۆشم نازانم

شــەپۆلی خــۆشی بە لێــومــا پژی
وەکـــو کـــارەبا رای ئـەوەشــــانم

ماوەیەکی زۆر لەم بەزمەدا بووین
خۆمان نەخۆش و خۆمان دەوا بووین

لە نێوانمانا چاوی زمانزان
بۆ دڵی دوولا بووبووە تەرجومان

کۆتایی پێ هات یەکتر بینیمان
ئەو بەجێی هێشتم

منیش ڕۆیشتم
کەچی لەپڕدا هەستێکی تاوان

چووە دڵمەوە گورج رامی وەشان
تەنانەت وتم هەر کە ڕۆشتمەوە

بەگریە و تۆبە خۆم ئەشۆمەوە
خۆ کە ئەم خەڵکە ورد ئەبوونەوە

ئەموت: نزیکە پێیان زانی بێ
یا لەسەر کوڵمم جێگا دانی بێ

تاکو نیوەشەو ئازار پیشەم بوو
جیهانم لەلا هەروەکو تەم بوو

لە خۆم ئەپرسی، من تاوانبارم؟
یا وەک ئەم خەڵکە خاوەنی یارم؟

لە ژێر لێفەوە لەش ئەمایەوە
مەلی بیریشم ئەسووڕایەوە

تا لەپڕ دەنگێ رای کێشایەوە
گوێم لێ بوو باوکم

وورد وورد بـــــــــۆ دایـــــــــــکــــــــم
باسـی رابـوردووی ئـەگـــــێـــــڕایـەوە

ئەو نـوقـــورچانـە ئەو مـــەم گـــوشـــینـە
ئـەو گـــازی کـــوڵم و زمـــان مـــژینـە

یـاوەکـــو خـــوێـنی گـــازی ئـەو لێـــوە
کـە باسـیـان ئەکـرد من قـەت نەمـدیوە

ئەوەی بـاسـیـان کـرد ئەو شـــەوە تارە
کـــە گـــوایە تـەنیـــا بۆ یـادگـــارە

وەهـای لە مـن کـــرد هـەتاکـــو بەیان
بەشـــادی بنووم دوور لـە خـــەم و ژان

چونکـە لـە رووم یـەت بڵـــــێم دڵدارم
بڵـــێم خـــەڵکینـە مـن خـــاوەن یـارم

ئـیـــتـــر لـە یارم قـــەت نـابم بێـــزار
بـەیانـی خـــــێـــــرا ئـەچـینـە دیدار

من سنگ توند ئەکەم لە سنگی گەرمی
ســەریش ئەخـەمـە ســەر رانـی نەرمی

چـونکە تێـگـەیـیم ئـەوەی کـــە یـەزدان
دروسـتـی ئەکـا و پێی ئەڵێن ئینســان

هـەمـــوویان تێکڕا ئەچنە ئـەو شـــارە
کـــە خـــەڵکی ئەڵێن (شـــاری دڵدارە)

دوو خوشك

ئەو دوو خوشکەی بەدایکیانەوە خۆشم ئەوێن

لە ژێر کراسی سادەی شیفۆنا
دوو خوشک وەستابوون لە تەختی سینە
هێشتا هەڕەتی لاوێتییان بوو
لەگەڵ سوخمەدا چاوشارکێیان بوو
لە درزی سوخمە کە ئەیانڕوانی
مووچڕکێکی توند خۆی بۆ دڵ هانی
وەکو کارەبا سستی کرد گیانی
کەچی زوو دایکیان بە پەنجەکانی
پاڵی پێوەنان بۆ ژووری سوخمە
دەرگاشی داخست بە قفڵی دوگمە

ئیتر چیت ئەوێ

باوەڕ ناکەم ئەی دڵ بەوەش ئارام بگریت و بێدەنگ بیت

ئەی دڵەی هەژاری من   گوێ بگرە یاری شەرمن
داوای تۆ لە من ئەکا   منیش وتم کە بتبا
گوایە ئیتر چیت ئەوێ
کە جێگەی تۆ بێ ئەوێ
چونکە ئەزانم لای ئەو   شاد ئەبێ بە رۆژ و شەو
هۆشی خەمت نامێنێ   بیری کەست نامێنێ
گوایە ئیتر چیت ئەوێ
کە جێگەی تۆ بێ ئەوێ
خۆت هەڵ ئەسووی لە سنگی   ئەمژی دوو لێوی تەنگی
دەست ئەخەیتە ناو دەستی   چاویش بۆ چاوی مەستی
گوایە ئیتر چیت ئەوێ
کە جێگەی تۆ بێ ئەوێ
ئەی دڵەی هەژاری من   گوێ بگرە یاری شەرمن
ئەڵێ: هەتاکو ماوم   جێگەیەتی سەر چاوم
گوایە ئیتر چیت ئەوێ
کە جێگەی تۆ بێ ئەوێ

بەس نییە؟!

بەس نییە وەک ئەمڕەنجێنێ زیزم ئەکا و نامدوێنێ
بەماچ ئاشتم ئەکاتەوە دڵم بۆ خۆی ئەباتەوە
یا وەک برینارم ئەکا پزیشکمە و چارم ئەکا!؟

بێ پرس

نەخشینەکەم چۆن تەنیا تەماشاکردنێک: ئیتر نەتبینمەوە؟!

بەڕەوتی وەک کەو و کۆتر
بەتیلەی چاوی جەرگبڕ
دەریای خەیاڵی قووڵ کردم
مەستی کردم هۆشی بردم
دڵیش وەکو زاهیدی خوا
لە بتخانەی جوانیی ئەوا
کڕنووشی برد بێ پرسی من
بۆ سنگی بەرز کوڵمی شەرمن

ناوێرم

ئاهـ –كە چەند لاسار و جوانی

گـوڵـی شـــادیم گـــەر هەبێ تۆیت
ئەگـــــــەرچی بـۆ دڵـم پـشـكـۆیت

ســــــاتێ داخم ئەكــــــەی بەناز
ســــــاتێ بەچـاوی وەكــــــو باز

بەجــوانـی خــۆت ئەمـــبــزوێنی
هەســـتی شـــیـــعـــرم ئەجـــوولێنی

لەگـــــەڵ ئەوەش كـــــە ناوێرم
هـەســـتـی دڵـمت پێ بســـپـێـــرم

نـەك یاخـی بیت لـە خـــۆت بڵــێی
من ئەو جوانەم ئەی تۆ خۆت كێی؟

بـۆیـە پـێـنـووسـم رائـەگـــــــــرم
باسـی كـەمـێك جــوانیت ئەگــرم

***

* پـەیمانـە هـەرگـــیـــــز من بـادەنۆش بم
لـەم ژینـە تارە مـــەست و ســـەرخـــۆش بم

* من لە خـــونچــەدا مـــەی ئەخـــۆمـــەوە
ژان و ئـەندێشــــــەی پێ ئـەبڕێنمــــــەوە
ئەو شـــــەوە تـارەی ژینـم لێڵ ئەكـــــا
بەگـــــازی نەرمـی ئەیـڕەوێنمـــــــەوە

* کــە گــوڵی جــوانی بەهاری ڕەنگین
بەوشک و زەردی کــاتێ هەڵوەری
ڕەنگە بزانن کــەس نایکا بەشین
ئەی گــوایە پایز بێ بەها ئەگــری

* هەمــوو مــیــوانین لەم ناو جــیــهــانە
مــیــوانداریمان کــەمــە یەک ئانە
ڕاســتــە ئەبێ ڕێز لە مــیــوان بگری
چونکە تۆش وەک من مــیــوانی گــیــانە

* وێنەکەت گەیشت خستمە سەر چاوم
شــادی و بەخــتــیــاری بردە هەناوم
لە خــەندەی گــەشت دڵەم ســەرســامــە
چونکە ئەفــســانەی خــەندەت بە تامــە

* مەی و مەیخانە و نازی و ساقی و تار
بادەی گوڵ ڕەنگی ناو شووشەی نازدار
ئەمــخــەنە ژینی لە چاویا بەهەشت
تەنگ و پێچ پێچە هەروەک قەدی مار

* لە ژێر پەردەکــەی گــوڵ ئەندامی بەی
لەرەیەک ئەهات لە ســۆزا وەک نەی
ئاواز و تیــشکی چاوی خــوێناویم
تیــا بەدی ئەکــرا تۆمــاری لاویم

* ژیــانــی بــێ پــرس بــە مــن دراوە
گــەردوون بۆ بەزمی خــۆیی هێناوە

ئەگینا مردن چییە و لە پای چی
پاش ئەوەی سزای بوونم چێژاوە؟

* کێ لێم ئەپرسێ ژینی دڵداری
چۆنە و چۆن نییە - بێ پێچ و خواری
با باش بزانێ- گشت دەردی سەرە
ئازارە و ژانە و- داری بێ بەرە

* لالەیەک کەوا سیس و ژاکاوە
گوڵ و گوڵزاری کە هەڵکەنراوە
گشتی لە ئەستۆی باخەواندایە
باخ بەخێوکردن کەی وا کراوە؟

* مەی لە دەروونا زەرەر ناهێنێ
ئاڵتوون لە قوڕا ژەنگ هەڵناهێنێ
بۆیە خەیاڵم گشت کات لای مەیە
چونکە سزا و ژان هێندە ناهێنێ

* خۆفرۆش گەشەی ئەستێرەی چاوت
لەگەڵ هەنسکی ساردی خنکاوت
شەپۆلی زڕان بۆ منی هێنا..
دەنگی گریانی کۆرپەی بێ ناوت

* خۆزگە گوڵاڵەی تەمەنی لاویم
لە پاش ژاکانیش ئەگەشایەوە
ئەگەر وابووایە ژیانی دواییم
بەهەشتی ئەولام تێک ئەدایەوە

* شووشەی مەیخانە شکا لە لێوما
مەلی پێکەنین.. هەڵفڕی، نەما

چۆن بەو کـــرداره دوور لـه ســـاقی بـووم
ئـەبێ بـەشـم بـێ کـــەوتن لـه خـــەمـــا

* ســاقـی من بـۆ مـــەی نـزیک مــەیخـــوانم
مــــــەی نـۆشکردنـه خـــــۆشـی ژیانم
دەتوخـــــوا وەره بـه ســــەمـــــا و یاری
سنگ لـه سنگم بـه.. دەست بـۆ مـــلانم

* گـــوڵێک کـــه توتـڕک خـــوێنی بـڕژێنـێ
پــەیـکـوڵـی بـەدنــاو چـاوی دەرهــێـنــێ
لـەوه باشــــتـــــره لـه ئـینـجــــانـەدا..
دەســــــــتـی ئـەم و ئـەو هـەڵی وەرێـنـێ

* لەم جـــیـــهـــانـه تۆی رووناکـــــیم
هـەســـــتـی تۆیـه هـۆی دڵپــــاکـــــیم
بــێ ســــــــــــۆزی دەنـگـی نـازدارت
غـــــەمـــبــــارو پەست دوور لـه چاکـــیم

* زوو هـەڵســـــه لـه خـــەو گـــیــانـه بەیانـه
بەیانـی جـــەژنه.. شـــادی و ســـــەیرانـه
دڵه بـۆ مــــــاچـی جــــەژنانەکـــــەی تـۆ
(لـه منـاڵ زیـاتـر بـۆی پـەرێشـــــــــانـه)

* له خـــونچـــەی لێـــوت تێکه مـــەی شـــادی
تـاکـــــو بـه مـــــاچـی گــــەردن ئـازادی
بینۆشم بڵـــێم: خـــۆشــــەویســـتـــەکـــەم
شــــــــــادی لـه وایـه.. بمـــژرێ بـه دەم

* چـرا و نووری شـــــەو کـــوڵمی ئـاڵتــــه
ئـاوێـنـەبـەنـدی چـاوی کـــــــاڵتـــــــه

منیش پەروانەی ئەم چراخـــــانەم
ســـەر مـــەزاریشم گـــۆنا و خـــاڵتـــە

* دڵ لـە شـــــــادی دیـدەنـی گـــــــوڵ
کـــــــەوتـە بـەزم و هـەڵپـــــــەڕین
مـــەلی خـــەندەش چووەتە ســـەرچڵ
دایـە پـرمــــــــــەی پـێـکـەنـین

* خـــۆزگـــەی ژیانم بـە ژینت بولبـــول
کـە شــاد و خـەندان ئەخـوێنی بە کـوڵ
لە هـەر جـێـیـەک بی قـەفـەز یا سـەرچڵ
تۆ دەم بە خـەندەی بەرامـبـەر بە گـوڵ

* سـوخـمەی دانتـێلی رەنگ نەخشین و ئاڵ
خـسـتبـوویە باوەش جـووتێ مـەمی کـاڵ
مەمیش وەک ساوای بە شەو سەرما بوو
خـۆی لە باوەشـیـا توند حـەشـار دابوو

* گـــوڵی لاوێتـــیم لە ئینجـــانەی ژین
ئاوی تـەمـــــەنی خـــێـــرا لێ بڕا
مـــەلی دڵیـــشم بەبێ جـــووڵە و تین
لە جـــەرگی خـاکـا خـەیمەکـەی هەڵدا

* دڵـم وای ئەوێ وەکـــــو پـاســـــاری
یـارێ بـیـگرێ و زۆر بـە لاســـــــاری
ئازاری بدا و جـــار جـــار مـــاچی کـــا
یاخـــۆ بۆ جـــوانی مـــۆمـــیـــای بکا

دووەم کۆمەڵە شیعر

بن بە تیشک

چاپی یەکەم: ١٩٧٧ – سلێمانی

پێشکێشە بەوانەی
دەبنە تیشک

باوابێ

یەکەم کۆمەڵە شیعرێکم سەرەتای ساڵی ١٩٦٨ چاپ کرد بەناوی "فرمێسک و زەردەخەنە"وە هەنگاوی یەکەمی سەفەرەکەم بوو لە ژیانی شیعردا، دوای ئەو، کۆمەڵە شیعرێکی ترم ئامادە کرد بەناوونیشانی "ناسک" بەئومێدی ئەوەی سەرەتای ساڵی ١٩٧٤ بەچاپی بگەیەنم. "ناسک" هەر بەشتێک لە هەنگاوی یەکەمم دەژمێردرا. حەزم دەکرد خوێندەوار بزانێ چۆن قۆناغی یەکەمی شیعر دانانم لە دەروازەی خۆگۆڕینێکی نوێ دەدا، بەڵام بەداخەوە "ناسک" لە نێوانی گیرفانی بەتاڵیی من و مەخزەنەکەی چاپخانەی راپەڕین و هەندێ بگرەو بەردەی ناوەڕاستی ساڵی حەفتا و چواردا، ون بوو. بە ونبوونی بەرهەمی شەش ساڵ گریان و پێکەنینی منیش ون بوو، بێ ئەوەی بزانم کەوتە کوێوە.

ئەگەرچی هێشتا دەستم لە دۆزینەوەی نەشوشتووە وەک هەموو دایکێکی منداڵ بزربوو، بەڵام ناچارمام بەشی سێیەمی شیعرەکانم لەم دیوانەدا بخەمە بەردەم خوێندەواران کە ئەم بەشە بەقۆناغی دووەمی ژیانی شیعریم و تەواوکەری هەنگاوی یەکەمم دەژمێردرێن. لە کاتێکدا ئێستا شیعرەکانی قۆناغی سێیەمی شیعریم ئامادەن بۆ چاپ، کەواتە نۆرەی ئەوە هاتووە ئەم شیعرانەی بەردەستت بەهەموو ناتەواوییەکانیانەوە پاڵیان پێوەبنرێ و رووناکی ببینن و ببن بەتیشک پێش ئەوەی وەک "ناسک"یان لێ بێ.

دڵشاد مەریوان

کۆنگرێسی چاوەکانت

چاوەکانت.. دوو هۆڵی گەش و ناسکن
کۆنگرێسی خەمی هەموو جیهانیان
تیا گیراوە
لێوەکانت... دوو قردێلەی ئاڵ و تەنکن
گەورەترین چەپکە خەمیان
پێ بەستراوە

ئەی خەمەکەم
لە پەرستنی چاو و دەم
مەحاڵە ڕۆژێ کۆڵ بدەم
چونکە من وەک... سەرۆکێکی هەمیشەییی کۆنگرەکەم
چونکە من وەک.. ئینجانەیەکی چەپکەکەم
بەو دوو چاوانەت... دەبینرێم
بەو دوو لێوانەت.. ماچ دەکرێم

خەوی سەوز

لەوەتەی تۆم خۆشویستووە
خەوەکانم.. سەوز بووە
هەقمە بگریم..لە چاوەکانما سەوز بووی
بۆ.. گریانی من نەبووایە
تۆ بەبێ ئاو گەورە ئەبووی!
***
پەنجەکانم تینوویانە
دەست مەنێ بەرِوویانەوە
با بیانگێرِم بەرِەزی قژی خاوتا و
نەرِۆنەوە
تا تێر عەتر ئەخۆنەوە
***
بۆ.. بێ لەو چاوە کالآنەت
چی شک ئەبەم...!
لێم مەپرسە.. بۆچی هاتووم
وەک کۆترێکی لانەواز
تەرەو ماندووم
هاتووم لە ناو چاوەکانتا
تێر تێر بنووم
تێر تێر بنووم

ئاب – ١٩٧٤

(پێشکێش کراوە بە حەمەی نێرگز)

لیستەی کورتەی دەنگوباس

کریسمسی ١٩٧٣

- ئیستگەی شیعر
سەری ساڵە
تەنیا بۆ کورتەی دەنگوباس
سەرم قاڵە
بابە (ئازار) نا- ببوورن- بابەنوێڵ
باسووقی شیعری هێناوە
بەڵام کۆرپەکانی دڵم
زمان و لێویان سووتاوە

***

- فەلەستین
سەری ساڵە
(بابە- دایان)
میوانی تر بەڕێ دەکا.. بۆ چادرەکان
بێوەژن چەک لە شان دەکا
گەردەلوول و بەفر و سەرما
لایلایەی منداڵان دەکا
مناڵەکان تینووی.. (یەکێتی و دڵسۆزین)
بەڵام..ئەی کوا..!
-ئەریتریا-
سەری ساڵە
کێ ئاگای لە گڕوگاڵە

ئاسمانی پێسترەشەکان
تاوی خوێنی سووری باران
لەوە زیاتر.. نەگەیشتە ئیستگەکەمان
***
–ڤێتنام
سەری ساڵە
گوڵی زام لە لەش دراوە
هیچ کەس نەنوێ
(بابە–نیکسۆن)
نوقڵی قوڕقوشم دەهێنێ.. بۆ منداڵان
مقەستی تەڵاشی بۆمبا
گۆی مەمکی سرکی دەقرتان
چاوی تیژی مناڵەکانی دەسووتان
کەمپایینەکانی ئاسمان
کەوتبوونە دروێنە و سەربڕینەوە
کەچی هەر نەیبڕینەوە
***
– ئەمریکا
سەری ساڵە
سەرمایەدار لە ناو پێکی شەمپانیادا
فەرمان دەدا:
(یادی عیسا:
نەهێڵن ڕەش لەگەڵ سپی.. جەژن بکا..
خێرا برووسکەیەک نووسرا:
–ئەی چەتە ڤێتنامییەکان.. لەبەر عیسا
لەبەر خاتری ساڵی نوێ.. با شەو و ڕۆژێ

شەڕ ڕاگیرێ-)
کە هاتەوە.. لێی نووسرا بوو:
- دامودەزگای ئیمپریالی.. تەنیا ساتێ..
شەڕ ڕاناگرین...
باعیسا بێ.. تفەنگێکمان بۆ هەڵگرێ!)
***
- نەتەوە یەکگرتووەکان
سەری ساڵە
(بابەنوێل) بەرگی خاکی لەبەردایە
دڵسۆزی چەوساوەکانە
لە جێی نوقڵ، مافی پێیە بۆ منداڵان
(بابەنوێل) ئاگەداری هەموو حاڵە
بەڵام ئایا.. مرۆڤایەتی لە ماڵە؟!
***
- کوردستان
سەری ساڵە
لەم خاکەدا پێشەنگ داڵە
بیری شارستانی سەردەم
ئاوەڵە و هێشتا کاڵە
باوی شەختەی بیری کۆن و زرک و شاڵە
پلەی سەرما.. سیازدە لە ژێر سفرەوەیە
سیازدە شوومە
لەبەر شوومە/سەرما/بەفر
قوتابخانەکان داخران
شەرم تاڵە.. ئای کە تاڵە
کانوونی دووەمی ١٩٧٣

مەرگ کڵۆڵە

کە شەو دایەت، من ونبوو نیم
بەڵام ونبوون دەزانێ چیم
ونبوون جێپێم هەڵدەگرێ
ونبوون سەرەڕێم پێ دەگرێ
بەڵام منی.. شێت و دڵدار
منی بێزارکەری ئازار
منی (مردن) لێم هەڵهاتوو
منی (خەفەت) بە (غەم) کوشتوو
دەزانم کێم/ دەزانم ڕێم
دەزانم ئەنجام و دواجێم.

***

تۆ ئەی مەرگی سەرەڕێگەم
دەزانم تۆ دروێنەی گەردنم دەکەی
بەڵام ئەی خۆت.. لە دوای مەرگی من چی دەکەی؟!
لەزەت لە بڕینی سەری
کێی تری وەک من.. وەردەگری..
پێکەنینێ بەداسی دەستی ڕەشت بێ!
قوڕت بەسەر..
لە دوای مەرگی من چی دەکەی؟!

مارت ١٩٧٦بەغدا

هەمووتان

غەمخۆرەکان.. گریاوەکان
من هەمووتان.. بەهەنسک و بەفرمێسکی
خۆم دەزانم
***
ڕەنگە پلوسکی گریان بم
بەڵام کێڵگەی چاوەکانم.. ئاگر دەگرن
ڕەنگە گەردنی زووخاو بم
بەڵام چرای سییەکانم.. پرشنگ دەگرن
***
....
....
....
....

مارت –١٩٧٣سلێمانی

فەرهەنگی ئەندێشە

ئەی تیشکی خۆر
بەپەنجەرەی زامەکانما
بەپەساپۆرتی ژانما.. ڕاببوورە
پرچی (ئایشێ و فاتمە)کەی من
ڕەنگی سوورە

***

ئەی لاوازە ڕەنگ زەردەکان
ئێمە کەممان دەگەینەجێ.. ڕێگە دوورە
هەنسکی ڕێ.. بێ سنوورە
بەڵام ڕێبواری ئەم ڕێیە ڕووی سوورە و
هەر ڕەنگی سوورە

***

ڕووسوورەکان
پەپوولەی گشت زامەکانتان
لە نێرگزی شیعرەکانم – مارە دەکەم
بەفەرهەنگی ئەندێشەکەم
بۆ ئەندێشەی ئێوە دەدوێم

مارت ١٩٧٣سلێمانی

گریان

ئێسک سووکە نەشمیلەکەم
لە نامەکەتا.. نووسیوتە:
(تۆ پیاوێکی بەجەوهەری.. تۆ شاعیری
بۆچی دەگری!
گەر هاتوو دەستەخوشکەکانم
ڕۆژێ گریانی تۆیان دی
وەڵامیان چۆن بدەمەوە!!)
ساکارە خوێن شیرینەکەم
گریانی من بارانێکە.. نێرگز و گوڵی سوور دەگرێ
ئینجا دەبێتە دەریایەک.. سۆز و شیعر
(هیوا) تێر تێری لێ دەخوا
(بڕوا) خۆیی تیادا دەشوا
گریانەکەم لەگەڵ هۆگ[1] دا هاوار دەکا
-(پەیمان.. پەیمانە تا دوابت
بتەکانتان پێشێل دەکەین
داسی مەرگ لە دروێنەی مرۆڤ دەخەین
بەبازوومان لە تەختەی سێدارەکانتان
کورسی خوێندن.. بۆ منداڵان دروست دەکەین).
حوزەیران - ١٩٧٣سلێمانی

(١) کلۆفیس هۆگ: شاعیری مەزنی کۆمۆنەی پاریسە، دێڕەکانی کەوانەی دواییش هی ئەون.

گۆرانی دواخەوم

کۆرپەی ئازیز
چاو.. لە فرمێسک.. بێداریی دەبێ
بێداری.. لە ژان.. غەمخواریی دەبێ
غەمخوارێ.. هەموو وەرزەکانی (دێر)
لە ناو چاویایە
برووسکەکانی لە هەنگاودایە
هەتا مەیموونی.. هەموو دوورگەکان
نەکا بەئینسان
هەتا بەیبوون و.. گوڵە سوورەکان
نەکا بەدیوان
گوڵ ناپشکوێت و ناچین بۆ کوێستان!
***
کۆرپە جوانەکان
زستان.. لە پایز.. بەهاری دەبێ
پایز.. لە بەهار.. ڕێبواری دەبێ
ڕێبوارێ لەگەڵ دەست زبرەکاندا
ڕێگای دوور دەگرێ
لەگەڵ بازووە ئەسمەرەکاندا
ڕێی سنوور دەگرێ
هەتا سنووری دوورگە دوورەکان
تێکەڵاو نەکا.. بۆ هەموو ئینسان
ترسی درنجە بەرچاو برسییەکان
بەجێی ناهێڵێ.. سیمای خەوەکان

حوزەیران ١٩٧٣سلێمانی

بۆ جیاین؟

ئەی تازە دۆست.. دەستم بگرە و شەرم مەکە
دەمێ ساڵە ئێمە یەکترمان ناسیوە
لە گشت شوێنی دەماننناسن
دار و گوڵ و گیای باخەکان
باڵندەکانی ئاسمانی
شاری بەغدا-سلێمانی
کووچە و گۆشە و دیوارەکانی زانستگا
ئۆتۆمبیلەکانی ڕێگا.. دەماننناسن
***
بەهاری هەموو شارەکان
هەواری گشت سەیرانگاکان
سواڵکەری سەرشۆستە و تەختی شەقامەکان
کتێبی نامەخانەکان
ڕێبوار و نامەبەرەکان.. دەماننناسن.
***
بەڵام.. لە هەموو شوێنێکدا لەیەکمان دوور دەخەنەوە
دانیشتنمان دوو کورسییە
نانخواردنمان دوو دەورییە
هەریەک بەدەستی خۆی دەخوا
هەریەکە بەپێی خۆی دەڕوا
مرۆڤەکان بەدوو چاو تێمان دەڕوانن
بەدوو کەسیش دەمانبینن
بۆ من لەتۆ و.. تۆ لە مندا

نەتوێمەوە و.. نەتوێیتەوە!
بۆچی وەها لەیەک دووربین!
بۆچی بەلەش دوو سنوور بین؟
***
هەر دەتگەمێ.. گەرچی ئێستا
کاتێ بەرەو ڕووی تۆ.. هەنگاو دەنێم
زیاتر دوور دەکەویتەوە
دەڵێی زەوی نێوانمان-دەکشێتەوە!
دەڵێی چەرخی سەعات بۆ پشتەوە دەخولێتەوە!
ئەی غەمەکەم.. هەر دەتگەمێ
ئەمجارەیان -بەجیا لە دایک نابین
بەجیا نامرین..
هەر دەتگەمێ

تەمووز -١٩٧٣بەغدا

پێش یاخیبوون.. بەچەند ساتێ

– برۆکانت.. دوو شەپۆلن.. تریفەی چاو..
بەخشیوونی بەجێنیشتەی پەرچەمی خاو
قژی لاجان.. خاو و پەخشان.. لەسەر گۆنا
چەند دێرێکن.. وەک شیعری جوان.. لە دیوانا
–بەڵێ جاران ئەو گۆرانییەت.. بۆم دەچرپان
بیرت ماوە
–بەڵی خاتوون..
پەشمان نیم لەو هەنگاوە.
–ئەی بۆ ئێستا وەک جاران نیت
لە من وایە.. دڵداریت لە بەرچاو کەوتووە و
منت ناوێ
–بەپێچەوانەوە ئێستا، زیاد لە جاران
خۆشم دەوێی
جاران دەمویست تەنیا هاورێی ناو جێگام بی
بەلام ئێستاکە دەمەوێ، هاورێ و رێبواری رێگام بی
لەبری بۆینباخێکی جوان
تفەنگێکم بکەیتە شان!

نیسان –١٩٧٣بەغدا

كوف له كون

لەمێژەوە بەشەق لە دەرگاکان دەدەن
هاوار دەکەن (کێ پیاوە کێ؟ کێ لە ماڵە)
لەودیو.. دەنگێکی کزۆڵە.. بۆی دەلەرزێ
-ئەرێ قوربان پیاوت دەوێ؟.. ئەمە حاڵە
ئێمە پیاومان -کەی لە ماڵە!
(شوکر و موکر.. ئاگرە سوورە
لێمان دوورە)
دەنگیش ئەوسا نێرەکەری
فەرمانەکانی دەردەکا
- دەرگاکانتان سەرکڵۆم کەن
- منداڵەکان - سەرەتاتکێی کۆڵان نەکەن
- دەست لە کڵاوەکان.. بەرنەدەن
- ئەمە بڕیاری ئێمەیە
(نان کردنەوەش لەسەر تەنوور قەدەغەیە)
***
من ئەوساکە
لای کابرایەکی تەختەتاش.. شاگردێ بووم
بینیم خەڵکی پێویستییان، پەنجەرەیە
کەچی وەستا
تەختەکان دەکا بەدەرگا
ئەیویست دەرگا.. لە ئێسکی خەڵک
دروست بکا.

کاتێ زانیم وەستا کەرە
من ئێسکیم کرد بە(پەنجەرە)
سەر کلۆمی دەرگام شکاند
تۆپم دایە دەست منداڵان
زۆربەیانم کردە کۆڵان
شاعیرێکم- هەر ئەوەندە لەدەست من دێ
سیحرباز نیم.. هەر بەتەنیا (کوف لە کون)ێ
گەرووی هەموو تەندوورەکان
پڕکەم لە نان
***
وەسێتێکم هەیە بۆتان
ئەگەر ڕۆژێ.. ڕەخنەگرێ
لە دەرگای شیعرەکانی دام
بێ تێگەیین.. بەپۆستاڵی قەڵەمەکەی
کوڕ و کچەکانی شێلام
وتی: ئەم شاعیرە، لە سەرەتا، پێ دەکەنی
بەڵام دوایی بەرگەی نەگرت
گەر وای فەرموو.. ڕەخنەگرێ
با ببوورێ
لێی بێنە جواب
بلێن جەناب
تۆ لە حەوشەی
گەر وردبینی.. گەر دەتوانی
بچۆ ژوورێ

تەمووز ١٩٧٣بەغدا

مليم مليم

ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان
پرشە و کاکێشی.. ئاسمان
هەموو زەوین
ئاسمان زەوی سەرەوینە
یەک زەویی.. ئەنجن ئەنجنە
***
دەستگیرانێکم هەیە من
مليم مليم هەموو لەشی خوڵقێنراوە
بۆ پەرستن
***
باوانەکەم.. سەرسام مەبە و مەڵێ:
-دڵدارێکی شێت و ونە
کاتێک دەڵێم:
زەوی دەستگیرانی منە

تشرينی دووەم – ١٩٧٣

بڕووخێ ئۆقرەی بەندەرەکان

له باخه‌ڵما.. ئۆقره ده‌گری.. وه‌ک که‌روێشکێ
په‌نجه‌ی یاریم.. ئاره‌زووه‌کانت.. ده‌پێکێ
له‌سه‌ر سنگم.. خه‌وی له‌زه‌ت ده‌تباته‌وه و
به‌چی ده‌چێ
که من له ناخه‌وه ئۆقرەم..
له بێ ئۆقره‌ییدا بگری!!!

***

ئۆقره ده‌گریت و ده‌گه‌یته.. هیواکانت
به‌ڵام گرێکانی ناو من
به‌خۆ خواردنه‌وه ده‌مگوشن
وردم ده‌که‌ن.. ده‌مهاڕن.. ئه‌نجن به ئه‌نجن
به‌م گه‌ردوونه‌دا.. ده‌مپه‌خشێنن
وه‌ک ستاره‌ی وردی کاکێش
گرێکانم ده‌به‌ن بۆ ژان.. ده‌به‌ن بۆ ئێش

***

تۆش وه‌کو هه‌موو ئه‌وانه‌ی
له‌زه‌ته‌کانیان (سنوور)ی و خۆ بۆخۆیین
(هیوا)کانتان، ماسییه‌کی گوێ به‌نده‌رین
ئێوه‌ی که بۆ به‌نده‌ر ماڵین
نه‌فامییه/ساکارییه/گێلییه‌کانتان..
تۆڕێکی وردی گوناهین
ده‌تانبه‌نه‌وه بۆ ئۆقره‌ی به‌نده‌ره‌کان.

ماسیی هیواکانی منیش
له حوکمی بەندەردا .. دەرچوون.
هەتا زووە.. دەستم لێ بشۆ.. ئەی خاتوون
تازە کەس نییە بتوانێ
بمگەڕێنێتەوە بەندەرە
ساختە/کۆنە/ وشکەکانتان
هەر ڕووبارێک دەبم هەرچی خەمتان هەیە
وەکو یاقووت دەیگرمە بن
تا دەیانکەمە (سەرمایە)ی
بنکەی لاوانی لەمەولا.. دەستپێکردن

١٩٧٥- هاوکاری

هۆڵی خوێندنەوە

بەدەفتەرەکەی دەستتەوە
دانیشتووی بۆ خوێندنەوە
ئاگادار نی.. لە پەڕەی مات
کاتی خوێندنەوە چی لێ هات؟!
خاتوونەکەم ئەو دەفتەرە
لەخۆشیدا ئاڵ هەڵگەڕا
هەر دەتوت جنسی بەشەرە
کاتێ بەچرپەی لێوەوە
بەدەم نیگای خوێندنەوەوە
ڕانتی بۆ بوو بە جۆلانە
ڕووانی لەو نیگارە جوانە
خەریک دەبوو لەخۆشیدا
نم-ی نەشئەی عەتر دەردا
***
سەرێ هەڵبڕە خانمەکەم.. وام حسابکە
منیش شێوە دەفتەرێکم
دێر دێر بووم بۆ چپەی لێوت
پەڕە پەڕە بووم بۆ نیگات
جوانێ سەرێ بەرزکەرەوە
وەک ئەو خواپێداوەی دەستت
کە هیچ نەبێ لە دوورەوە
جارێ وا بمخوێنەرەوە

حوزەیران - ١٩٧١نامەخانەی مەرکەزی بەغدا

نەكەی.. نەكەی

ڕێبوارێكی ئاوارە بووم.. لە شەوی پرچەكانتا
خاڵێكی ڕەشی ورد بووم.. لەسەر ئەو گۆنا جوانە
ماسییەكی بچووك بووم.. لە دەریای چاوەكانتا
خەندەیەكی گەرم بووم.. لە نێوان ئەو لێوانە
لە پاش چوار ساڵ
چوار ساڵی پڕ خەو و خەیاڵ
ژیانی تاڵ
هیواكانی خستمە ژێر باڵ
ڕێبوار.. ون بوو... خاڵ بزركا
خەندە.. زەرد بوو... ماسی خنكا
-ئەی ژینی چوار ساڵ سەربڕاو
ئەی نائومێدی ئەقڵ خاو
نەكەی.. نەكەی.. نەكەی ڕۆژێ لە یادی كەی
نەكەی.. نەكەی.. نەكەی ساتێ لە یادی كەی

***

خۆشم دەوێت.. وەكو دەمویست
ئێستاش دڵم.. لانەی یادی ئەوی تیایە
بۆیەكە من، نایڕووخێنم
ئێستاش ژینم.. نامەی باسی ئەوی تیایە
بۆیەكە من، نایسووتێنم
هیچ شك نابەم.. جگە لەوەی
یەك گۆرانی بۆ ڕێك دەخەم

هەرەشەیە.. لە هەموو ئەم کەونەی دەکەم
-نەکەی.. نەکەی.. یادی چوار ساڵ لە دڵ دەرکەی
نەکەی.. نەکەی.. خۆشەویستی لە دڵ دەرکەی

***

پاش ئەوەی کە نامەکانیم
بەدەستی خۆم هەموو دڕاند
پاش ئەوەی کە کچی مەیلیم
لە ناکاوێکا توند خنکاند
کوانێ نامەی ئینجیلی چوار ساڵ دڵداری!
کوانی کۆرپەی مەیلی چوار ساڵ بەختیاری!
-نەکەی.. نەکەی.. هەتاکو هەی..لە یادی کەی
هەتاکو هەی.. نەکەی نەکەی.. لە یادی کەی

نیسان-١٩٧١

نا.. بێسوودە

نا خانمەکەم.. زۆر بێسوودە
بەدزییەوە حەز لێکردن
بەتەنیا قسەی زلکردن
بەچی دەچێ.. بۆ یەکتری مەتارە بین..
بخنکێیت و نەمخۆیتەوە، بخنکێم و نەتخۆمەوە!
من لێرەوە بتوێمەوە.. تەنیایی خۆم بجوومەوە
تۆش بەرامبەرم ڕابووری.. خوارووی لێوی خۆت بمژی
بەتیشکی دوو چاوی برسی
پیاوەتی ناو ناخم بکوژی
بەهەنسکی بەحەز تاساو
بەپرشە پرشی برژانگت
بەلێو/برۆ/گۆنا/بەدان
قژم/چاوم/لێوم/دڵم
کاڵاو باڵام داکرۆژی
کرۆژتنم.. داکرۆژی
لە دوورەوە بۆ دوورەوە بتوێیتەوە
ناشێ دەنگ کەم، قیروسیا با سوێم بێتەوە..!
لەبەرئەوەی شاعیرێکی جوان پەروەرم
خانمەکەم.. قەینا شاعیرم.. شاعیر نیم.. نا پێغەمبەرم
بەڵام خۆ جنسی بەشەرم
دڵم هەیە.. مەیلم هەیە.. زیاد لە هەموو خاوەن مەیلی
مایل بەگەشت و سەفەرم

هەموو ڕۆژێ وەک کەشتییەوان
لە ڕەش و سەوز و شینی کاڵ
وێڵی دەریای چاوەکانم.. گەرم بێ سارد
تیایدا دەژیم
من کۆتری گومەزی جووت مەمکەکەتم
قومری باڵای سەرووەکەتم
توند بمگوشە.. سەد خەوی (خۆزگە) بدڕێنە
یەک خونچەی (ئۆخەی) بدوێنە
شەرم مەکە لە سۆزی سەر پەنجەکانم
جۆرێکە سۆزی پەنجەی من..
تا لێی نەخشێ شنەی نەرمی..
لەشولارێکی خوێن گەرمی
گیان لە ئارەزوو خولقێنراو
وا ناخرۆشێ.. بەجۆرێ
کە..
مێژووی لەشت بگۆڕێ.

ئەیلوول – ١٩٧١سلێمانی

نازدارێک و هەژدە نەفەر

ئەی نازداری نووستووی ناو پاس
ئاگادار نیت.. لەو دلانەی دەوروپشتت..!
ئاگادار نیت لەو -ئارام-انەی تۆ کوشتت..!
کەوتوویتە ناو جیهانی خەو
چش لە هەژدەی وەک من و ئەو
با لێرەوە لەگەڵ تیشکی خۆری ئەم ئێوارەیەدا
بتوێینەوە
لەگەڵ ورشەی قژی کاڵت
لەگەڵ پێستی پەمەیی بێ خەت و خاڵت
وەک منداڵی سەر گڕوگاڵ
بەستە بڵێین بۆ کوڵمی ئاڵ
ئاوات بخوازین بە (خەیاڵ)
-(لەبەر تریفەی مانگەشەو
کاتێ هەموو.. ئەو خەڵکەمان هێنایە خەو
لەسەر نەغمەی مۆسیقایە
دەست بخەمە ئەو کەمەرەی وەک مینایە
بلەنجێین و.. سەما بکەین
تا.. لەش.. خاوەنی توانایە).
بەڵام.. نازدار
ئەمانە هەمووی خەیاڵە
خەیاڵێکە.. وەک ئارەقی ئەو گۆنایەی
لە گەرمەی تین و نەشئەدا.. دێتە خوارێ

وەکو شەونم.. لە کوڵم و گەردن ئەبارێ
کەچی کاتێ
فێنکیی تۆزێ ئارام دێ
هیچێکی وای لێ نامێنێ
ئەو بارانە نەرمە وشکە
ئەو گۆنا گەشە ناسکە.. بێ پڕیشکە
وەک خەیاڵی هەموو ئێمە..
دەڕوا
دەڕوا
تەنیا شتێ بەجێی بێڵی
یادگاری ئەو خۆرەیە.. تا ئاوابوو
بەیەک خەندەی تۆ.. شاد نەبوو
ئەی نازداری نووستووی ناو پاس
–ئەوەی لەلای من مەبەستە
ئەوە نییە.. کە بتگاتێ.. ئەم دوو دەستە.

ئەیلوول – ١٩٧١ڕێگەی سلێمانی و بەغدا

نازداری جافان

تریقـەی پێکەنینـەکـەت.. سـەمـفـۆنیـیـەکـە بۆ (سـەمـا)
ئاوازێکە پڕ لە نـەشــئــە.. کــار لە دڵی مــردووش دەکــا
پێ بکەنە کەسێک شاد بوو.. لە باسی خەم بێ خەبەر بوو
ئەی مۆسیقای گەرووی ناسک، کاتی بێدەنگی بەسەرچوو
با شـووشـە عەترێ بپرژێ، زۆر بـۆن خـۆشـتـر لە (شـانێل)
شــادی بەزۆر بێـنێـتـە دڵ، وەک دەمـی هەبێ و بانگ بکا
کـە هـیـچ نەبێ ئـەم مـاوەیە مــەست بین بەتریقـەی بـەسـۆز
سوود لەم ساتەمان وەرگرین، وەک هەنگی وریای شیلەدۆز

ئاب -١٩٧٠سلێمانی

بیرت دەکەم

وەک چاوی کوێر بۆ بینایی
وەک لێوی وشک بۆ تەڕایی
حەزم لێتە و
بیرت دەکەم
وەک سایەقەی پاشی باران
وەک پێکەنینی دوای گریان
وەک هەناسەی دەمی خنکاو
وەک تینوێتی (حسێن) بۆ ئاو
بیرت دەکەم
بیرت دەکەم وەک ڕۆژانی
باوەخوونی لێکبڕانی
زاوا .. لە بووک
بیرت دەکەم
بیرت دەکەم

١٩٧٣

هاوین

لە هاوەڵێکت پرسی بوو:
کابرای دڵبەرد.. کابرای دڵسارد
ئەم هاوینەی چۆن ڕابوارد؟!
***
ئەم هاوینە!!!
لە باخی یادگارتدا.. شەتڵ بووبووم
لە ئاستی نازی پارتدا.. کڵۆڵ بووبووم
بەبێ ئەوەی پێم بزانی.
***
لە شەوی چاوی تۆی بۆ من (بت)
چوار جار خۆم شت
هاتوچۆی دەرگاکەتم کرد
مەیتی دڵی خۆمم پێ بوو – دەخولامەوە
وەک شتێکی هەرگیز نەبوو... پاڕامەوە
لە گۆڕی چوار ساڵی زیندوو
هەتاوەکو توامەوە
بەبێ ئەوەی پێم بزانی.
ئەم هاوینە..
بەدەردێکی کوشندەوە گیرسامەوە
هەموو دڵۆپە فرمێسکێ
پارچەیەک لە دڵمی تیا بوو
هەموو گرمۆڵە هەنسکێ

پارچەیەک لە (سی)می تیا بوو
هەتا وەکو بڕامەوە
بەبێ ئەوەی پێم بزانی
***
بەڵێ ئەی جوان
کابرای دڵبەرد.. کابرای دڵسارد
ئەم هاوینەی.. وا ڕابوارد

١٩٧١

دارچین

دوێنێ (خۆر) چەپکێ لە پرچی
لێ ون بووبوو
ئەم بەیانییە کە تۆم بینی
بەقژتەوە.. پۆستجێ بوو
***
دوێ شەو لەلای ماڵتانەوە
شەوگار کەمێ کاڵ بووبووەوە
ئەمڕۆ بیستم
چاوەکانت پێ ڕشتبوو
***
دوو ئەستێرەی خنجیلانەی
جوان و ساوا
بەر شەوارەی چاوت کەوتن
بەرەبەیان.. جووتێ گوارە بوون
لە گوێتا.
***
خانم هەر ئەم شیعرەم ماوە.. ئەوا ئەویش بەفیدات بوو
نەکەی پێم بڵێی (نامەوێ) بۆ نازێکت بیخەرە کار
ئەگەر هەر هیچ.. هەر هیچ نەبوو
بەو دەم و دانە وردانەت.. لەجیاتی بنێشتی دارچین
کەمێ بیجوو.

١٩٧٢

ئەی جوان

ئەی ناسکتر لە شیعری جوان
بەلەزەتتر لە تەزووی گیان
ئەی دڵگیرتر لە مۆسیقا..
ئەی جوان.. ئەی جوان
***
ئەی ئەسمەری باڵا سەروو
چاومەندی کەمێ خەواڵوو
پەروانەم و شەوارە بووم
لەبەر تیشکی چاوتا کەوتووم
ئەی سنگ بەرزی کەمەر باریک
ئەسریحە وەک شەوی تاریک
ئەستێرەم و ئاوارە بووم
لە شەوی پەرچەمتا ون بووم
***
ئەی قسە وردی لەسەرخۆ
دەم و لێو وەک نوقڵە مینۆ
پەپوولە بووم دەخولامەوە
بەلێوتەوە گیرسامەوە
***
ئەی سیحری ناز.. شێوە ناسک
پووز کافووری، لەنجە ناسک
ئازارێک بووم.. دەتلامەوە
لە لەنجەتا توامەوە
ئەی جوان.. ئەی جوان

ئەیلول – ١٩٧١

چای تاڵ

١

– بۆ بێدەنگی.. بۆچی وەها کپ و مەندی
قسە بکە.. شتێ بڵێ
هەرچی شتێ دەڵێی.. بڵێ
–دەمەوێ باسی تۆ بکەم.. بەڵام وشەکانی ناخم
پێش ئەوەی کە بێنە دەرێ
لە نێوانی لێوەکانما.. سەرسامی دایان دەگرێ
– بمبەخشە.. خانم.. نەمزانی
شاعیرێکی وا شەرمنی
– شاعیری و شیعرم بۆ چییە
تۆم بەسە.. تۆ شیعری منی
– بەڵام گیانە.. بەگفتی جوان، تۆ شاعیری
گەر ڕازی نی.. قەیناکە دڵی شاعیری
خانمەکەم تۆ دڵی منی
(بەیەک نەغمەی خۆش پێکەنی)
– من شاعیر نیم.. شاعیر ویستم
نابینی وا تۆی شاعیرم.. دەپەرستم!!
– هەزار ئەفسووس کەوا پێکەنین نانووسرێ
دەنا پێکەنینەکەت.. لە گەلێ شیعر خۆشترە
لە زۆر ئاواز بەسۆزترە

٢

(شاگردی یانەکە.. چاکەی هێنا.. کەمێ تاڵ بوو)

– کەمی شەکر تێ کردووە.. کابرای چایچی سەری قاڵە
ئارام بگرە با پێی بڵێم.. چا–کە، تاڵە
– گوێ مەدەرێ.. هەست بەتاڵیی چا–کە ناکەم
چونکە کاتی قوم لێدانی.. تەماشای چاوی تۆ دەکەم
تەماشای لێوی تۆ دەکەم
– دیسان خۆم و شاعیرێتیم.. کز دەبینم
بەرامبەر بەگفتەکانت دادەمێنم
بەرامبەر شیعرەکانی تۆ.. من هەر هیچ نیم
– چۆن دڵت دێ!.. هەرچی قسەیەک من دەیکەم
هانا بۆ مەیلی تۆ دەبەم
خورپەم لەتۆ وەرگرتووە
ئەوەی دەیڵێم.. شتێکە–کەم..
.. لەوەی لە تۆم وەرگرتووە
– دەخیل خانم.. چ ڕەوانبێژێکی گەورەی!!
بەرامبەر تۆ هەموو شتێکم بیرچووە
دەخیلە تۆ لە کوێ دەرچووی! چیت خوێندووە؟!
– هێندە چاوی تۆم خوێندووە
هێندەی مەیلی تۆم خوێندووە
ئەوەندە هیچ کتێبێکی پیرۆزی کەم.. نەخوێندووە
خۆتت بۆچی لە بیر چووە
تۆ بەرگ و زنجیری زێڕی
قورئانێکی بەخشراوی
بەگەردنما هەڵواسراوی
له نێوانی مەمکەکانما.. دانراوی

یانەی کۆلیجی ئاداب –
بەغدا ١٩٧١

تێبینی: دیالۆگەکانی ئافرەتەکە هی خاتوونێکی هاوڕێی قوتابیم بوو تەنیا هەندێ دەستکاری هونەرییم لە فۆرمەکەیدا کردووە.

slow سلۆ

ئەی پەریی نازگەرمی ناسکۆڵەی ڕوونەخشین
وردیلەی ساکاری نەرمۆڵەی نازەنین
با ئەمشەو مۆسیقای ئاوازی ناخی گەرم
لای بدا مەندێتی پەردەی ڕوو – ئاڵی شەرم
تا بەدەم لەنجەوە ڕوومەت و لێوی وشک
تێر ئاودەم بەتاڤگەی پەرچەمی بێ پڕیشک
تۆش دەستخە ناو دەستم با پەنجەی تینووی من
گوڵاوی ئارەقی ناو دەستت هەڵمژن
تا دەستم لە کەمەر بئاڵێ بۆ سەما
لەپی دەست مەڕمەڕی نەرمی خوا .. زیارەت کا .

***

پێستی لەشی پەمەیی.. نەغمەی ڕاز شەرماوی
خەندەی لێو عەتراوی.. تیشکی چاو سیحراوی
ئەوەی تۆ شەرم دەکەی.. کە بیلێیی.. شۆخی جوان
پێنج پەنجەی گوشراوت لە دەستمی زوو گەیان

***

مۆسیقا ورشەی ناز لە چرپەی تۆ دەدزێ
تیشکی شەم.. بەیەک چاو دەڕوانێ و دەلەرزێ
بۆیە من پەیوەندیم لەگەڵ ئەم عالەما
لە (سرپە)ی یەکەمین وەتەرا بەجێ ما

***

خانمەکەم.. جار جارێ سەری ناز هەڵبڕە
بەو چاوە مەستانە.. تاپۆی خەم سەربڕە
لێت دووربم.. یا بمرم مەحاڵە.. چونکە من
لە دڵتا جێم هەیە و بەهەشتیی.. نامرن

شوبات ١٩٧١

ڕۆمانتیک

ئەی تاڤگەی ڕەشی تەسریحە
ئەی تاریکیی شەوی ڕژاو
ئەی بارانی عەتراویی خاو
ئەی گەردەلوولی داهێنراو
بەس بیشارەوە گەردنی
خنکام.. بۆ پرشەیەک هەتاو

***

ئەی قردێلەی سەر تەسریحە
تەوقەی زڕکفتی جوانی سەر
ئەی مانگی تەنیای دەربەدەر
ئەی کەشتیی سەر شەپۆلی قژ
چەند بێهۆشی.. مەستی بێ رووی
دە بەس بگوشە گەردنی تەسریحەکەت
من لێرەوە ئەوا خنکام.. سنگم توند بوو
دەست بەردە.. بۆ خاتری خوا.. ناسکە موو

***

ئەی جووتێ گوارەی نارنجی
ئەی دانیشتووی کەژاوەی نەرمی پەمەیی
لە ماچێکی وەها نوقمی
زەردهەڵگەڕاوی وا ئەمری
هێندە نەرمی گوێت مژی
ئەوا شێت بووم.. بەداخەوە بۆ دەمکوژی!

***

ئەی قەڵەمی هەناسە ڕەش
ئەی ماچکەری دوو چاوی گەش
بەس پەڕەی گوڵاڵەی پێڵوو.. ماچکەرەوە
کلیان ناوێ.. خۆیان ڕەشن.. بەسە لە کۆڵیان بەرەوە
لە غیرەتدا.. من لێرەوە.. وا دڵم هاتە دەرەوە
ئەی دوو چاوی نیوە نووستوو
ئەی دوو ئەستێرەی خەواڵوو
بۆ کەوتوونەتە باوەشی.. جووتێ برۆی ڕەشی.. تاریک
تۆ ئەی برۆ.. ئەی دوو چڵ ڕێحانەی باریک
چیم لێ دەکەی..! لە بەر دەمتام..
بەس تکایە.. بەرەڵایان کە.. وا سووتام
***
ئەی لۆکەی بۆدرەی گۆنا
ئەی هەوری پەمەیی شەیدا
کەم خۆت هەڵسوو لەو کوڵمانە
دڵی تینووم ئەوا خنکا
من تازە گیانم.. لەدەست چوو
دڵ کە ئاڵە.. خۆڵی کاڵە.. تووبی خوا
لەجێی بۆدرە.. وەربگرە
.. بەسە ڕاوەستە.. هەی برسی
ڕوحم دەرچوو.. لە تکاکەم بۆ ناپرسی؟!
لای خۆت لۆکەی!!
چەند دڵڕەق و ئێسک قورسی
***
ئەی ڕووچی لێو.. ئەی غونچەکەی غونچەپەرست

ئەی زمانی پەمەیی شێت
هانام هانی.. بەس دەمی وەک شووشە عەتر
بلێسەوە
ئەوا تەقیم.. سوێم بووەوە
***
ئەی بۆیەی نینۆکی پەنجە
ئەی فرمێسک ئاڵی عەتراوی
ئەی خوێن تواوەی ورشاوی
ئەی گڕ شلی بریسکاوی
هاوار نەکەی بەفتیلەی گڕ
دای گیرسێنێ (دە) پەنجەی وەک کافووری چوڕ
نەکەی ئامان.. بەسە دڵ بەرگە ناگرێ
(دە) مۆم پێکەوە گڕ بگرێ
***
ئەی عەتری شووشەی کریستاڵ
ئەی ئاورنگی تەڕی بەهار
ئەی فرمێسکی چاوی نازدار
ئەی تەرزەی گەرمی.. پرشنگدار
هەر تۆ ماوی خۆت بنوێنی
بڵێم.. نەڵێم، تۆش ئامادەی
کە خوێنی خۆت بپرژێنی
بەس تکایە زۆر نەرم بە
سینە و گەردن نەڕووشێنی
لە خەفەتیا.. نەمفەوتێنی
***
ئەی خورپەکەی گیانی شیعرم

هەستم دەرخە.. پێویستم پێت
تابلۆیەکە نازداری کورد.. شەفافترە لە
(ڕۆمانتیک)
بەڵام ئەفسووس.. من بۆ ناگەمە مەبەستم!
شیعری وەسفی وردم.. ورد کرد
خەیاڵی جوان.. بەرگەی خەیاڵمی نەگرت
بەهرەی شیعرم بۆ تۆراوە!
بۆ لە ناخا.. گیانم دەخوا..
کەچی لەسەر کاغەزەکەم – تا ئێستا
چارەم نەدیوە!!
شیعرێ بەرگەی هەستم بگرێ
بۆ تا ئێستا.. نەمنووسیووە؟!

کانوونی ٢ – ١٩٧١

– (میهرەجانی یەکەمی شیعری بەشی کوردی لە کۆلیجی ئاداب – زانستگای بەغدا لە هۆڵی –ساطع الحصری– خوێندرایەوە)

خەمی بێ سەر

ئەی خاتوون.. بەژن جوانی (سیما–پەری)
وشەی شیعرم.. بەرامبەرت وەک پەری
کە (تافتەی بێباکی)ت دەکاتە بەری
لە خۆشیدا.. نوقم دەبێ و دەگری
(تافتەی بێباکی)ی تۆ ناگۆڕێتەوە
بەوەی (جەلسەی باوەش) دەکاتە بەری
***
بەژن جوانی (سیما– پەری) مناڵکار
خزمتم من.. بەحسابی کەسوکار
بەس درۆیە – چۆن دەڕوانم.. شتێکی
بۆ دڵی من.. دۆستی، کەسی، خوشکێکی
گشت خەمە ناسکەکانمت لەبەردایە
وەک لە نیگام دروست کرابی وایە
***
دڵگیر مەبە.. هانا–م دەبێتە.. شەرم
بێباکانە دانیشە بەرامبەرم
سڵ مەکە لێم.. بەژن جوان، من سێبەرم
من ڕێبواری ڕێی خەمێکی.. بێ سەرم
(وەی)م نییە و (خۆم) بەدیاری بۆ (خەم) دەبەم.
ئاب ۱۹۷۳بەغدا

* لە سەر کێشی (خاوکەر) دانراوە و پێشکێش کراوە بەهاوڕێم ڕەووف حەسەن

دڵڕاگرتن

ناسکۆڵە خنجیلانەکەم.. بافێر ببین
چۆن.. دڵی یەکتر ڕابگرین..

***

خاتوونە نەشمیلانەکەم
خەم–وەک دڵی تۆ ناسکە
لە ناو دڵۆپێ فرمێسکدا
دەتوێتەوە.
خەم.. وەک شیعری من ناسکە
لە پرشنگی پێکەنیندا
دەتوێتەوە
گەر خۆشەویستیم ڕادەگری
ناوەند مەبە
یا پێ بکەنە.. یان بگری

تشرینی دووەمی –١٩٧٣

ناسکە براووسکە

ساتێک کە یادت دەکەم
هەست دەکەم
دڵدارێکی ئەفسانەیی
بێ جێ و ڕێم
لەوەتەی ئەم زەمینە
بەدەوری ڕۆژدا .. دەگەڕێ
من
لە دەورت
دەگەڕێم

کانوونی دووەمی – ١٩٧٤

نەناسێ

١

ئەو ساتانەی – کە پێم دەگەی
ئەی نەشمیلەی نەناسراوی، سەر ڕێگام
بەنازی دوودڵی و شەرم
چەپک.. چەپک
پرشنگی نازدار و گەرم
دەخەیتە باوەشی نیگام
منی شەیداش..
هەر بەدەم وێڵیی ڕێمەوە
ون و سەرسام
بەو داخی نەناسراوییەت.. دەتلێمەوە
وەک سرپەیەک
هێواش.. هێواش
لە هەنگاوی ڕێبوارە بێ باکەکانی
دەوروپشتما
دەتوێمەوە
دەتوێ.. مەوە

٢

ئەی نازدارە خنجیلانە.. نەناسەکە
بۆ شەوگاران..!
کە خەیاڵت.. دەبێتە میوانی جێگام..

یەک پارچە بینایی هیوام..
باوەش.. باوەش..
پڕ دەبێ لە ڕووناکی و کام!!؟
بەدوێنێ شەو..
کە ڕۆژ بۆوە و.. زانیم تەنیام
تێر.. تێر
گریام
گریام؟!!

کانوونی دووەمی – ١٩٧٤

دوو گۆرانی تر بۆ شووشەخان

١

دڵۆپی باران/نیشانەی بوونی/خۆر و دەریایە
خۆر و دەریاکان/نیشانەی بوونی/بارانی تیایە
تۆی خۆشەویستم
نیشانەی بوونی منی شەیداتە
منی شێت و وێڵ
نیشانەی بوونی تۆی کارەساتە
-سوێندت بۆ دەخۆم.. بە
خۆشەویستی و
تۆ و
من و
خۆر و
هەموو دەریاکان
گەر جێم بهێڵی:
هێز لە گەردووندا.. دەبێ سەرنگوون
ڕەوتی تێکدەچێ و
لەتوپەت دەبێ.. معادەلەی بوون

٢

هێشتا بە باشی نەمدیوی
بۆ تیشکی زەردەخەنەکەت، بووم بەزەوی و
هێشتا بەباشی نەمدیوی

له دەوری لێوت گەڕام و
شەو و ڕۆژم پێکەوە دی
هێشتا بەباشی نەمدیوی.
***
بووم بەپەپوولە و هەڵفڕیم، بەشەوارەی تیشکەکانی
چاوانتەوە
لەسەر چڵی هەر تیشکێکیان.. نیشتمەوە
شەیدای چڵەکەی تریان بووم
ئەم چڵ.. ئەو چڵ/ئەوچڵ.. ئەم چڵ
ماندوو بووم و بەگۆناتدا.. کە هاتمەوە..
دیسانەوە بووم بەزەوی
له دەوری لێوت گەڕام و
نە شەو.. نە ڕۆژ.. هیچم نەدی

حوزەیران – ١٩٧٦

هەبێ و لەڕێ بێ

لەوەتەی بووی بەئاشنام
گوێم ئاشنای، سەمفۆنیای عەتری دەنگتە و
گاڵتە بەمەرگی خۆم دەکەم.
لەوەتەی بووی بەدۆستی من
چاوم دۆستی، بارانی تیشکی چاوتە و
گاڵتە بەمەرگی خۆم دەکەم.

***

لەوەتەی بووی بەنیوەی من.. بووم بەنیوەت
لەوساکەوە.. من بەڵێنم بەچاوت دا..
مەیلەکانت لە جۆلانەی چاوەکانما ڕابژەنم
من بەڵێنم بەلێوت دا
زەردەواڵەی شەیتانی لێ بتەرێنم
لەوساکەوە.. گاڵتە بەدوو مەرگ دەکەم
هەر بەمەرجێ
ئەم کاروانی وەنەوشەیە..
هەر لەڕێ بێ

مایس - ١٩٧٦

قسەی مناڵەکە

پرسیت،
چۆن زانیم.. من تۆم خۆش دەوێ؟
***
شەوێ.. تەلەفزیۆن
ئاهەنگێکی گەورەی گێڕا
چەند جوانێکم لێ هەڵبژارد
کە.. بەدڵمن..
مناڵێکی نەشمیلانە
لەولامەوە وتی: (کاکە
ئەوانەی هەڵت بژاردن
هەر هەموویان..
لەفلان دەچن)

کانوونی – ١٩٧٦

باڵێ-ی دوو دەنگ

– لە چاوی ڕەشتا
کۆتری سپیم بەخێو کرد و
نامەم پیا نارد بۆ دەریا
کە نامەی خوێندەوە.. ڕەش هەڵگەڕا
وتی: هێشتا
– لە ناو فرمێسکتا
ڕاوە زەردەخەنەم کرد و
ناردمنە سەر شانۆی سام
کە سەمای باڵێیان کرد.. زەرد هەڵگەڕام
تێر تێر گریام

***

–زەوی پۆلیس، دەریا، نەهەنگ، ئاسمان–واشە
ئێمە و ماسی و پاساری.. چی بکەین باشە!
–سەمای باڵێ.

***

–سام سامی گرت، ترس، ترسا
مردن خۆی کوشت، گریان.. گریا
کەچی ئێوە، وازتان لە سەما نەهێنا
– واز ناهێنین

***

با مۆسیقا.. بتاسێ
هەموو ئالەتەکان بشکێن

با شانۆکە ئاو بیبا
کڵۆپەکان بخنکێن
واز لەم بالێیە ناهێنین
***
ئەم نەفەسە، سەمفۆنیایە.. نەک یاسین
ئەم چوار وەرزە، هی سەمایە.. نەک تاسین
***
....
....
....
....

تشرینی دووی – ١٩٧٦

ماسی و کۆتر

تاقیکردنەوەیەکی نوێ بۆ دانانی شیعری ئەلەکترۆنیک

ئەتۆمی دە ماسیی بێ ڕوو
ئەتۆمی دوو کۆتری سپیی دەنووک سووری چەقاوەسوو
کە گەیینە یەک
مۆڵکیوڵێک-ن بزێو و ئاگر تێبەربوو
هاوبەش-ن لە هەرچی دەبێ و هەرچییەک بوو
بوونی ژیان.. لەم گەردوونە جەنجاڵ و زەبەندە
بە ئایۆن-یانەوە.. بەندە.

***

مەمکەکانت.. جووتێ کۆتری سپین
لەسەر دەریای کافووری سینەت هەڵنیشتوون
پەنجەکانم.. کۆمەڵی ماسیی لاسار و چوختی و بێ ڕوون
هۆگریان بوون.

***

خاتوونەکەم.. هێمنیی دەریا تێک مەدە
ئاشتیی گەردوون مەشڵەقێنە
بەچاوی تۆ.. ئاشتی لەلای ڕەقیبەکان
هەر گفتە و هەر تف و جوێنە
بەچاوی تۆ.. نرخی ئاشتی
ئێستاش هەر باڕووت و خوێنە
ماسی و کۆتر..
خۆیان دۆستن، نازی بەینیان.. مەشێوێنە

***

خەمەکانم.. چەپکێ منداڵی چاوگەشی برسی و ڕووتن
لێکدانەوەت.. ڕستێ بەفر و تۆف و تەرزە و ڕەهێڵەیە
با ڕووـم لە سنگتا.. نوقم کەم
منداڵەکان بپارێزم
لە هەرچی ئازارێک هەیە و هانا بۆ..
دەریای تۆ ببەم.

***

سیماـم لە دەریای سینەتا.. کە نوقم کرد
هەرچی هەستی گیانم هەیە.. خرۆشان
خۆنیشاندانـیان بەرپا کرد
بەرەو سیماـم کەوتنەڕێ.. داواکانیان
پێشکێش بەکۆتری دەریا کرد
کۆتر وتییە.. ماسی چاوگەش/ماسی وتی: بمگرە باوەش/
کۆتر وتی: بمگرە باوەش

***

- بۆچی.. من پێش دوێنێ هەبووم!!
دوێنێ بوو.. من خۆشم ویستی
لەوەتەی هەم خۆشم دەوێی
پێرێ نەبووم
دوێنێ بوو کە خۆشم ویستی
لەوەتەی هەم.. خۆشم دەوێی

تەمووز - ١٩٧٦

چاوڕەشەکەم

کتێبی بەرگ سفتی خۆشەویستیم زۆر خوێندەوە
بەڵام: کرێکارە بەرگ شڕەکان فێری دڵدارییان کردم

***

شەیدای چاوەکانتم و لە خەمی چاوەکانتا
نیرۆدا دوای مەرگی ئەلێندی کەوتووە
شیعر دەخوێنێتەوە.
تەلزەعتەر دەسووتێ و کەنفانی نیشتمان
بۆ ساوای ناو چادرەکان دروست دەکا.
سۆدان بەرگە خوێناوییەکەی مەحجووی لەبەر کردووە
سروودێکی نوێ.. بۆ ئەفەریقا دەڵێ.
لەوەتەی فاشیستەکان.. ڕەشەکان سەردەبڕن
من لە دژیانا و زیاد لە جاران
شەیدای چاوە ڕەشەکانتم
هەر بەمەرجێ تۆ شیرین بی
تۆ شیعرێکی کۆمۆنین بی
بینایی ببەخشیتەوە بەئەستێرە ساواکانی
ئەم هەرێمە

کانوونی دووەمی - ١٩٧٧

ڕاوە زەردەخەنە

دەریام.. بەڵام.. هەتا تۆی خۆر نەکەم بەئاشنا
بارانم لێ دروست، نابێ.
فرمێسکی.. بەڵام.. هەتا خۆت فێری ڕاوە زەردەخەنە..
نەکەی.. بەمن ناگەی
من و تۆ لە ئەفسانەی وەنەوشەدا، دەستلەملانین
بەڵام لە گودۆی ئەم کاروانە.. دڵنیا نیم
لەوە دەترسم نەیەت
بێ و بەتەنیا.. تۆ بەرێ
بێ و بەتەنیا.. من بەرێ

***

گیانە.. تۆ کچۆڵەی شاعیرێکی
پێوانەکانی گەردوونی بۆ سەروبن کردی و وتی:
فەرموو لە بێستانی خەمەکانما
دروێنەی خەرمانی سەوزی هیوا و ورەی ژیان بکە
رۆڵە.. دەڕۆی ئۆغر.. بەڵام گەر رۆژگارێ هاتیتەوە و من نەمابووم
خەمی نامۆیی خۆت نەخۆی.. شیعرەکانم ڕاسپاردوون
هەموویان بۆت بن بەدەست، هەموو بن بە باوەش و
ئاوێزانی لەشە نەرمونۆڵەکەت بن، ئەفسووس دەڕۆی
ئەی کچۆڵەی/گریان و خەندە و زریان و تیشک
ئەم شاعیرە جێ مەهێڵە
ڕوو مەکە هەوای بلوێری بۆرژوواکان
شاعیر نەبێ.. کێ دەتوانێ..

لە تەپوتۆزی خاندا.. خانووی سەوزت بۆ دروست کا؟
شاعیر نەبێ.. کێ دەتوانێ..
کڕووزەی دەستەپاچەیی.. بکا بە سروودی یاخی؟
هەر شاعیرە.. لە فرمێسکی بێ کەساندا...
گوڵ دەڕوێنێ
هەر شاعیرە.. چاوی بێ هیوایان بەتیشکی ئومێد
دادەگیرسێنێ.

***

مەڕۆ و بزانە هەژارەکان بۆ ڕەنگ زەردن
بچۆ ماڵی پیاو ماقووڵەکان و بۆری ئاوی کۆشکەکانیان بکەوە
دەبینی نەوتی پیادێ.. خوێنی پیادێ

***

ئەم شاعیرە جێ مەهێڵە
ڕوو مەکە هەوای بلوێری بۆرژوواکان
مەمکە سرکەکانت.. مەکە شاباشی پیاوماقووڵان

***

ڕۆڵە تۆ گاورباخی و یاخیبوونی
کرێکارانی کۆمپانیای نەوتت نەدیوە
خوێنەکەیان ئەو ڕۆنەیە وا چەرخی ماشێنەکان
دەگەڕێنێ
مەڕۆ و تۆزێ گوێ بۆ دەنگی چەرخەکان ڕاگرە
سروودی چەرخەکان ببیستە:
دڵدار: خۆشەویستی و
کرێکار.. دەستی و
شاعیر... شیعری..
تەسلیم ناکا
تەسلیم نەبی.. تەسلیم نەبی.. تەسلیم نەبی.   کانوونی دووی – ١٩٧٧

سێیەم کۆمەڵە شیعر

سەمفۆنیای وەنەوشە

چاپی یەکەم: ساڵی ١٩٨٠- بەغدا

پێشکێشە بە
بەشـــە شـــیـــرینەکـــەی تری ژیانم و هـاوڕێی
ویژدانم شیرین. ک

له تەختێک هەڵدەستێ هەزارو یەک نەغمە
ئەویان شیرینتر دێتە گوێم زۆر نزمە..
گیانی من بۆ تەڵی وەنەوشە پەرۆشە
کە لە ژێر سێبەری تووترکا خامۆشە
گۆران

تا دڵداری بمێنێ، نووسین لەسەر دڵداری دەمێنێ. ئەگەر دڵداری نەما، ئادەمیزاد و ژیانیش نامێنێ. لە بابەت دڵدارییەوە زۆر وتراوە، بەڵام دەرگەی داهێنان دانەخراوە. ئەگەرچی داهێنان لە هونەری دڵداریدا کارێکی قورسە، بەڵام دڵشاد محەمەد ئەمین تێیدا سەرکەوتووە.

مارف خەزنەدار

سەمفۆنیای وەنەوشە

١

نەمامێکم.. ڕەگی ملێونەها درەختی پێش خۆم پێوەیە.
گەڵا و گوڵم لەم زەوییە خواستووە.
پاوانەی زەردەخەنە دەدەم بەساوای خۆزگەکان.
هەنگاو.. هەنگاو
سەما سەما سەما.

***

من عاشقی ئەم سەمایەم، بەڵام زستان
هەر پایزێکی ناردە لام
گەڵا و گوڵە خوازراوەکان دەدەمەوە
دەستی زەوی.
ماڵئاواییم گۆرانییە
هەنگاو.. هەنگاو
سەما سەما سـ سـ سـ

٢

کە بووم چەوساندنەوەیش هەبوو
بەڵام.... نامرم
هەتا پێکەوە نەمرین.
ئەوسا ئەی ئینسان
ڕۆژە ڕەشەکانی ژیانی من
هەر باس مەکە

با سەمفۆنیاکەت خەمناک نەبێ و
ئاسوودە بژی.

٣

باڵەکانتم پێ ببەخشە
زەوی بچکۆلەیە و بەشی
ئەم خۆشەویستییەم ناکا.

٤

ڕێگاکان تێکەڵ دەبن
ڕووبارێک هەنگاو
خۆی دەکا بەدڵی خۆردا.
ئەم بێدەنگییەت هەڵی گرتووم
دامنێ زەوی..
لە هەنگاوەکانم دڵنیام
دامنێ زەوی..
گوڵە گەنم
لە دەمی داسی
برسی
ناترسێ
دامنێ زەوی.

٥

ئەستێرەکان لە نێوانی..
(تێری)یە ئاوریشمینییەکەی ئەوان و
(برسێتی)ی ژوورەکەی مندا.. چرپە چرپیانە.

لەم بەر پەنجەرەیەدا کۆدەبنەوە
سەرەتاتکێم لێ دەکەن.
چاوەکانم بانگیان دەکەنە ژوورێ
دەست دەکەنە ملیان و پێکەوە
هەناسەکانم دەگرنە کۆڵ
لە دیواری ژوورەکەمدا
بەشوێن جێگا دەستەکانتا دەگەڕێن.
لەسەر شۆستەی برسییەکان
بەشوێن خەونەکانتا دەگەڕێن
نازانم دەتدۆزنەوە یان نا؟.. بەڵام
دەزانم هەرگیز تۆ جێ ناهێڵن.

٦

دەزانم ئەسپەکەت سەرکێشە، بەڵام
بەرەو هەر تاریکییەک.. هەر ڕووناکییەک
مل دەنێی.. دڵی منە.
دەزانم ئەسپەکەت سەرکێشە، بەڵام
لە هەر شوێنێک لێی دابەزی و دانەبەزی
دڵی منە.
تۆ دەزانی ئەسپەکەی تۆ
دڵی
کێیە؟!

٧

بازووەکانم بەڕۆژ کار و
بەشەو ئاوێزانتن

له نێوان شەو و ڕۆژادا
دوو ڕووباری ئەسمەرن
لەوەتەی هەین، بۆرژوواکان تێر دەکەن و
خۆمان هەر برسیمانە.
وەرە گیانە لە بەرچاویان
یەکتر لە ئامێزگرین بەو دەستانەی..
کرێکار پەروەردە دەکەن نەک شەهەنشا.
وەرە گیانە ڕووبارەکان بدەین لەیەک
ئێمە قەت ئاسوودە نابین
هەتاکو نەبینە دەریا.

٨

ئەم سەفەرەی تەمەنم کرد بەدیاری
بۆ بەهاری چاوەکانت
باڵەکانتم بۆ بکەوە
جەنتاکەم ماندووە و پڕە لە باران
زستان وڕکی لێ گرتووە و
دەرگاکەتم بۆ بکەوە.

٩

چاوەکانت نیشتمانە و پەنابەر نیم
تیایاندا.
غەمبار مەبە
با هەست بەنامۆیی نەکەم.

١٠

ببووره لێم نازانم شیعری ڕەش دانێم.
هەموو شەوێ تا بەیانی
گیانم پڕی ئەندێشەیە و
شیعری سپیت بۆ ڕێک دەخەم
بەرەبەیانیان کە دەمەوێ بیخوێنمەوە
تێکەڵی تیشکی خۆر دەبێ و نایبینمەوە.
گوێم لەجریوەی پاسارییە و لەوە دەچێ
شیعرەکەم بێ و نەیناسمەوە.
هەرهەموویان باسی خۆشەویستیم دەکەن
گۆرانی بۆ چاوت دەڵێن
دەڵێی پاساری..!
شیعری سپی..!
وەکو گەنم هەڵدەچنن؟!

١١

بۆ دەستگیرانێک سەوداسەر بووم
بەقەد دایکم (خۆشی بوێم)
نەمدەزانی کە تووشت دێم
بەقەد دایکم (خۆشم دەوێی)

***

شەیدای دەستگیرانێک بووم
بەهەموو زمانەکانی (ئەم جیهانە)
(خۆشی بوێم)
نەمدەزانی کە تووشت دێم

بەهەموو زمانەکانی (ئەم گەردوونە)
(خۆشم دەوێی)

١٢

خۆشەویستیت مەدارێکە..
ناسکە خەوی بچووکترین نێرگز و
گەورەترین خۆری گەرمی
ئەم گەردوونەی پێوە بەندە.

***

دەستبەردارم مەبە جوانێ
پێ بکەنە و دام گیرسێنە
زەردەخەنەی تۆ نێرگزە و
لە چاویا من
خۆری گیانم هەر زۆر کزە.

١٣

بەرگی گەرم شک نابەم
کەچی حەز لە بەفر دەکەم.

***

حەزم لە دەریایە و مەلە نازانم
تۆم نەناسیبوو
ئێستا پڕ بە دڵ
حەزت لێ دەکەم

***

ڕووباری غەمی و.. غەمم خۆش ناوێ
بەڵام کاتێک
لە گیانمدا شەپۆل دەدەی

هەر زۆر زۆر زۆرم
خۆشدەوێی.

١٤
هەتا نەبووم بەڕەشەبا
شیعرەکانم بە ڕوانگەی نیگاکانتا
سەردەکەون.
چاو دامەخە با نەکەون
چاو دامەخە با ڕەشەبا
هەڵیان نەگرێت و نەیانبا.

١٥
دەنووک مەکەن بۆ قورقوشم
ئەو دوو کۆترە خرپنە
حەزیان لە چینەی
سەر سنگی منە.

١٦
کە شەوگاران
لە دۆزەخی ژوورەکەمدا شیعری
بەهەشتیی دەنووسم
گڵۆپە ڕەنگ زەردەکەم
شان دەنێتە سەر بێدەنگیی ژوورەکەم و
چاو لە چاوم ناترووکێنێ.
مەگەر
هەر ئەو بزانێ

مەگەر
هەر ئەو.

١٧

ماندووم..
لە عەرەقی ناوچەوان و لاملمدا
خۆر نوقمی ڕووباری سوورە و
بەهەزار پەل مەلە دەکا.
دەستم برد و
داوای دۆستایەتیمی کرد.
کە ڕوانیمە هەر دەستێکی
جێگا دەستی تۆم پێوە دی
حەسامەوە و
تێر تێر دەستەکانیم گووشی

١٨

(بێدەنگی)ی ئەمشەو لە هەناسەکانما پاڵکەوتووە
دەڕوانێتە گڕی ئەو مۆمەی (بالێ)
بۆ ویسەی پەروانە دەکا.
***
ئەمشەو تەمەنم لەسەر لەپی دەستەکانت
نیشتووەتەوە
میلەکانی سەعاتەکەت دەمیان خستووەتە دڵییەوە.
***
ویسەی پەروانە و بالێی گڕەکە
دەوەستن و تەواو دەبن

بەڵام میلی سەعاتەکەی تۆ..!
ئاخ لە میلی سەعاتەکەی تۆ.

١٩

ئەو گەمیانەی
چاوەکانت لە ماچیاندا نوقم بووە
دەستوپەنجەی ڕووبارە ئەرخەوانییەکانی
منیان تێدایە
ئەو گەمیانە سەرهەڵگرتوون
لە تیشکی خۆر دەخۆنەوە
بەشیعر دەڕۆن.
***
خانمەکەم
گرنگ نییە بۆ کوێ دەچن
بەڵام
ئایا منی شاعیر
لەگەڵ خۆتان هەڵدەگرن؟

٢٠

پەپوولەی وەنەوشەیی پەنجەکانت
بەدەم سەماوە
خۆ دەهاونە باوەشی پەنجەکانمەوە.
تێکەڵ دەبن
هەرچی دەکەن
بێ پرس دەیکەن
***
– وا تێکەڵن.. نە لەیەکتر تێر دەخۆن و

نە بۆمان جوێ دەکرێنەوە.
- چارمان نییە.. هەستە گیانە جێیان بهێڵین.

٢١

ئەم ئاوازە و ئەم سەمایە و خۆشەویستیت دەمخۆنەوە.
لەشم ونە و هەر ئەوەندەی هەست پێ دەکەم
کە گووشیوتە بە خۆتەوە.
چرپەکانت/ بەگەردنما هەڵدەگەڕێن
چاوەکانم/ لەسەر گۆنات دەخلیسکێن.
بیناییم/ لێ کەتووەتە ناو خەوی..
عەتری لاملتەوە و نایدۆزمەوە.
-دڵە ئەمشەو چی شک دەبەی؟ چیم بۆ دەکەی؟!
-بۆ.. چی ماوە شکی نەبەم؟!!
ئەم گۆرانییەت بۆ ڕادەخەم
تۆیش بەرگەکانت فڕێدە و تیشکی ئەم مۆمە لەبەرکە
گەر چاویشم نەدۆزییەوە
بەپەنجەکانم دەتبینم

٢٢

لەبەر ئەو بارانەدا بەڕووتی وەستاوی و بارانم
دەبارێم و بەلەشی بلوورینتا دێمە خوارێ
کە نزیکە بچۆڕێمەوە سەر زەوی
هەڵدەزنێمەوە و پەشیمانم لەبارینم.
کە نزیکە بچمەوە هەورەکان
دەبارێمەوە و پەشیمانم لە هەڵزنانم.
دەبارێم و هەڵدەزنێمەوە

هەڵدەزنێم و دەبارێمەوە
ئەرێ ئەوە تۆ بۆ
لەبەر ئەو بارانەدا
وا بەڕووتی وەستاوی؟!!

٢٣

لقی ئەو دارانە مەشکێنن
دەستگیرانەکەمیان پێ دەگرمە باوەش.
کانیاوەکان پڕ مەکەنەوە
خۆشەویستەکەمیان پێ دەبینم.
ئەو چەکوشانە مەکەن بەچەک
شیرینەکەم کەوێکی خرپنی دەنووک ئاڵە.
نەکەن
هەوری شیعرەکانم تووڕە بکەن
دڵدارەکان برسییانە
دەنا هەور
وەک گەنم گۆش دەکا.. برووسکەیش
شک دەبا.

٢٤

کاتێک گۆرانیت بۆ دەڵێم
لێوەکانم وا ناسک دەبن.. شیری مەمکی دایکایەتیش
دەیانڕووشێنن.

***

کە دێم بۆ لای تۆ
شەقامی دەمی تیغ.. گلەیی لە هەنگاوی تیژی من
دەکا.

که (لەسەرخۆ) لە ئامێزت دەگرم
مێژووی دڵداری
بە (پەلە) بەخۆیدا دەچێتەوە.

٢٥
ئەم ئەستێرانە زۆر لاسارن
گوێ نادەنە ئیسراحەتی من
داوای گۆرانیم لێ دەکەن.
***
ئەم ئەستێرانە چەقاوەسوون و خۆشم دەوێن
هەر گۆرانییەک بۆ تۆ دەڵێم.. خێرا دەبن بە
کۆرسم.

٢٦
ئەو کابرایە جووتیار نییە ڕووتی بکەنەوە
گیرفانەکانی پڕن لە حەبی نەزۆکاندن.
گیانە زانیت؟ بۆ ئەم زەوییەی ساڵەهایە
ئەو دەیکێڵێ..
هەموو جۆگەکان لە باخەڵی خۆیدا دەخەوێنێ و
چڵە گەنمێکی لێ نازێ؟

٢٧
سەرمای شەوان..
من خەبەر دەکاتەوە و خۆی لە جێیەکەمدا دەنوێ.
ئاوارەی شەقامی جریوەی ئەستێرەکان دەبم
پاش چەند ساتێ..

دەنگ دەبەخشم بەهەنگەکان تا گۆرانیت بۆ بڵێن.

***

لە من وایە.. هێشتا تۆ گلەیی دەکەی؟

گەر وا نییە!

تا.. کەی..؟

خەبەرم بکەنەوە و لە ناو جێگەکەمدا بنوون؟!

٢٨

بێدەنگیی ئەم گوندەی دڵم

چاوەڕوانی قریوەی گەرمی هەڵپەڕکێیەکە.

-ئەرخەوانە نازدارەکان فەقیانەی شۆڕ بەردەنەوە

وا باران هات.

ڕەنگەکانی ڕەشبەڵەکی لەبەردایە

٢٩

سەرما گەوجە دڵدارکوژە.

بەرگی شەفەق لەبەر بکە

خۆت لە گمەی ئەم کۆترانەوە بپێچە

شان و قۆڵەکانت ڕووتن.

٣٠

بەرەبەیانیان.. لە مەیدانی ئەم شارە

زوقم ماسوولکەکان دەجوێ

ئاسمان/ هەناسەی سوارە

زەوی/ وەختە لە سەرمادا.. ڕەقبێتەوە.

ئەی ئۆقیانووسە گەرمەکە.. تەوژم دە

لە سەرەتا..
بەردەکانی کەنارەکە
سەری شەپۆلت دەشکێنن
بەڵام ئەنجام
شەپۆل دڵی بەرد کون دەکا
تەوژم دە
تەوژم دە.

٣١

ئەم ڕووبارە.. بنێشت دەجوێ و بەردەکانی کەناری دڵەکوتێیانە.
ئەم ڕووبارە.. کە خۆی لە تریفەی مانگدا دەشوا
شەو گۆگردییە و هەنسک دەدا.
ئەم ڕووبارە.. پڕکراوە لە پەنجە بڕراوەکانی من و
هێشتا
هەر بنێشت دەجوێ!
ئاخ لەدەست ئەم ڕووبارەی
ناتوانم ڕقم لێی بێ!

٣٢

وەرە پێشێ.. دەستم کوندەپەپوو نییە..
بەڵام گەردوون لەمەداردا
کەلاوەیەکی کەوتووە..
تەنیا
مەمکەکانی تۆی

بەپێوە تیادا دەبینم.
وەرە ژێر ئەم درەختەوە
وەرە پێشێ
ئەم زەوییە تۆپەڵێ خڵتەخۆیە
تەنیا
باڵای تۆی
تیادا سەوز دەبینم.

٣٣

برووسکە واچنگ لە زەوی گیر دەکا
دەڵێم هەر ئێستا... دەیگرێتە ڕۆژ
کەچی
پڕی دەکا
لە کانی.
وا دەمگووشی و لەشم لە ئامێز دەگری
دەڵێم هەر ئێستا ورد و خاش دەبم
کەچی
گیانم
پڕ دەکەی
لە خۆشەویستی.

٣٤

لە ڕێوبانی عەرەق ڕشتنما ڕواوی
وەک ئەرخەوان باوەشت پڕی لە گوڵە.
بۆ پشوودان لا دەدەمە ژێر نسێ-کەت

بەپەلکی پڕ لە گورزە گوڵ
ناوچەوانی گەرمم بسڕە
***
ئەرخەوانەکەم
گەر سەرم کردە سەر ڕانت
بە سرووديک دام بپۆشە و
خەونەکانم
باوەشێن کە
گەلێک ماندووم.

٣٥

سەما هەیە بەرگی نەوێ
سەفەرێک دابهێنە.. جانتای نەوێ.
***
دڵم جانتایەکە.. پڕە لە فرمێسک و هەنسک
زنجیرەکەی داناخرێ.. داناخرێ.. نا

٣٦

دواین زیندووی داستانەکەی (تەلزەعتەر)
پێنج ساڵانێکی برسی بوو
دەنکێ زەیتوون-ی شک دەبرد
دڕندەکان گەیشتنە لای
ئەویشی نەخوارد و
تێی گرتن.

٣٧

گۆڕەکەت ئەمشەو لە (هایهید)
ببووە باخێکی ئەستێرە
دڵدارەکان ئاویان دەدا
ئەستێرەکان وەک پێکەنینی گەداکان
گەورە دەبوون.. گەورە دەبوون..
دەبوون بەخۆر.

٣٨

ناتوانم تەنیا بژیم
تەرمێکم بدەیێ، ئەمشەو لەلامەوە بێ.
کە هیچ نەبێ، تا سبەی بیر لەوە بکەمەوە
چۆن ژیاوە و.. چۆن دەنێژرێ؟
کە هیچ نەبێ
لەگەڵ تەرمێک

٣٩

حەمە گیان
سەراب لە پێت ئاڵاوە
پارچەی یادگارەکانت وەک بلوورێکی شکاو
لە ژێر پێستما سەفەر دەکەن.
لە ناو تۆفی کەژەکاندا
ئافرەتێکی ڕەشپۆش وەک من چاوەڕێتە
شەمەندەفەرەکەت تیژڕەوە
سەری لارت لەسەر شانتە

هەموو درەختە سەوزەکان جێ دەهێڵی
لە تەمی پێچی چیاکاندا
نوقم دەبی و
ناگەڕێیتەوە باوەشمان.

٤٠

گیانە.. تا خاوەنی ئەم پەنجانەم بم
پرچەکانت دادەهێنم
هەرکاتێک لێیان سەندم
بەدەستی خۆت ناوچەوانم بسڕە و
سەرم بخە سەر باڵی
لەبیرچوونەوە
ئەو خۆی دەزانێ
چۆنم ڕادەژێنێ
ئەو
خۆی
دەزانێ.

٤١

من پەپوولەیەکی ڕواوم
تۆ گوڵێکی باڵداری
هەڵدەفڕی
خۆت بەگەردنما هەڵدەواسی
توند دەست بگرە با نەکەوی
ئاگادار بە

ئاگادار بە
زەوییەکەی ژێرم کێڵگەی گوێزانە
توند دەست بگرە
با نەکەوی.

٤٢

کارگەکە دەنگی دەنووسێ
چەرخەکانی باوێشک دەدەن
کەچی
تۆی مەزن
بەپێی کۆتەوە
بەشەریانەکانیاندا
ڕادەکەی و ناسرەوی
***
ئەم ماشێنە
دەغڵی بازووەکانت دروێنە دەکا
کەچی
تۆی شەکەت
پێدەکەنی و گۆرانی بۆ سبەی دەڵێی.

٤٣

دارخورماکان ڕەنگ زەردیی منیان لەبەردایە و
لە چاوی دیجلەدا خۆیان دەشۆن.
دیجلە کراسی دووریێتیی تۆی لەبەردایە و
بەلەپی دەستی مندا گوزەر دەکا.
لەپی دەستەکانم هەڵدەفڕن و

لەسەر شانت دەنیشنەوە
شان هەڵمەتەکێنە
مێژوو گلەییت لێ دەکا.

٤٤

ئەی دەریا..
خەوم دەدی ڕۆژێک لە ڕۆژان
سەرم بخەمە سەر ڕانی تەنیا شەپۆلێکت و بنووم
کەچی بووکێکی دەریایی وات پێ بەخشیم
ڕازی کردم: سەری هەموو
ئەستێرە و درەخت و شەپۆلەکان
بخەمە سەر ڕانم
لایلایەیان بۆ بکەم و ماندوو نەبم
لە باوەشما تێر تێر بنوون و من
نەنووم.

٤٥

ژێ–یەکانی گیتارەکەت
شیعرێکی منە و نووستووە
هەستیم/ لەسەر سنگی گیتارەکەت
پاڵکەوتووە.
پەنجەکانت ببزوێنە...... بیخۆنەوە.
***
گارا
من شەیدای دەمودووی پەنجەکانتم.
ئێستا لە ناوەندی یاریگاکەم

پەنجەکانت ببزوێنە...
لە زمانی پەنجە دەگەم.

٤٦

خۆر بەزەوی نەوتووە
وەرە لە دەورم بگەڕێ.
زەوی شنە بەکرێ ناگرێ
هەوری بۆ لا بڕەوێنێ.
ئەی تۆ گیانە هیچت لێم داوا کردووە؟!

٤٧

ئەستێرەکان.. دەستیان لە ملمدایە.
دەریاکان.. خستوومیانە باوەشیان
باران.. گۆرانیم بۆ دەڵێ.
تۆ لێرە نیت و من تەنیا
دڵم خۆشە و هیچم نییە.
تەنیاییم کڵۆیەک خوێیە و
لە چاوەکانما سەما دەکا
دڵم خۆشە و هیچم نییە.

٤٨

ئەو بەردە بریندارە بنێ ژێر سەرت.
لەسەر ئەم شۆستە ژانگرتووە بنوو.
زریانی ئەم شەوە بدە بەخۆتا
بنوو
بنوو

سبەی تەنیا قەڵەمەکەم بۆت دەگری
سبەی تەنیا
گسکی کەناسەکانی ئەم شارە
بۆت دەگرین.

٤٩

جەنگەڵێ ئافرەتی وەنەوشەیی
لەو سەرابەی ئەوبەرمەوە.. سەما دەکەن.
بەڵام من تۆ لە ناویاندا دەناسمەوە.
تۆ زۆر دووری وەنەوشەیی
لە ناو جەنگەڵێ ئافرەتی وەکو خۆتا
سەما دەکەی.
بەڵام من تۆ لە ناویاندا دەناسمەوە.

***

لە نێوانی من و تۆدا
بووکی باران کراسێکی قەنەووزی لەبەردایە.
دوگمەکانی دەترازێنم.. کراسەکەییت بۆ دێنم
باران لە من زویر نابێ
لەمێژەوە چاوەنوارە
شاعیرێک بێ
دوگمەکانی کراسەکەی بترازێنێ.

٥٠

لەوەتەی ڕۆییون زریانێک لە شەریانەکانی
من و شاردا سەفەر دەکا و ناگاتە جێ.
بوومە کەسێکی ئاسایی ناو شارێکی نائاسایی.

پێکەنینەکانم وەک پاساریی شەکر
پۆل پۆل.. لە ڕووباری چاوەکانیاندا .. دەتوێتەوە.
***
لەوەتەی ڕۆییون
شەقامەکان خۆیان پێچاوەتەوە و
هەموو گوڵ و درەختەکانیان لەبن دەست ناوە
تەڕاییی جۆگەکانیان خستووەتە جانتای
فرمێسکەکانمەوە و سەفەر دەکەن.
***
سەفەرەکەتان زۆری برد
بگەڕێنەوە و
درەخت و گوڵەکان بگەڕێننەوە باخەکان
شەقامەکان ڕابخەنەوە و ئاو بکەنەوە
جۆگەکان.
ئەم زریانەی گیانم دەرکەن
بگەڕێنەوە و بمکەنەوە
شاعیرە ئاساییەکەی
ناو ئەم شارە نائاساییە.

٥١

بەڕاکردن
بەرەو ڕووم هات
منداڵێک بوو.. لەبەر پێیدا
بەرز و نزمییەکان تەخت دەبوون.
بەردەکان خۆیان لادەدا.

چڵێک شیعر و چڵێک عەتری
لەمشت نابوو
تا لێم نزیکتر دەبووەوە گەورە دەبوو
گەورەتر بوو
گەورەترین
کاتێک گەییشتە ئاستی من
ببووە خاتوونێکی مەزن
باڵەکانم بۆ کردەوە و خۆی فڕێدایە باوەشم.
لێی گەڕێن ئەم ئەوینە
ڕاستییەکە
وەک ئۆقیانووس و دەریاکان
چاوی شینە.
دە لێی گەڕێن
ئەفسانە نییە.. ئەوینە.
***
بەڕاکردن
بەرەو ڕووم هات
خاتوونێک بوو.. لە تاو خرمەی بارانەکە
باڵەکانی دابووە دەست با.
مەمکەکانی دەلەرزین و بۆنی گیای تەڕ تێی ئالابوو
تا لێم نزیکتر دەبووەوە منداڵ دەبوو
منداڵتر بوو
منداڵترین
کاتێک گەییشتە ئاستی من
نەشمیلێک بوو- گەش و خرپن

باڵەکانم وەک دەرگای باخچەی ساوایان بۆ کردەوە
لێیانەوە هاتە ژوورێ
گەر سەربنێن بەسنگمەوە
گوێتان لە هەنسکەبڕکێی
ڕاکردنەکەی ئەو دەبێ.
لێی گەڕێن با لە سنگما تاوێک بنوێ.
لێی گەڕێن هێشتا ماندووە
سەدان ساڵە نەخەوتووە.

١٩٧٧

چوارەم کۆمەڵە شیعر

سەمای نێرگز

چاپی یەکەم: ساڵی ١٩٨٠- بەغدا

دڵنیایی

گەڕامەوە و جانتای هەموو خەمەکانم
لەبەر دەرگاکەت فڕێ دا لە دەرگام دا
نەتکردەوە،
سەرم نایە سەر جانتاکان
لەبەر ئەم تۆفەدا مامەوە
توێشووم تەنیا ئەو دەنگەتە
کە دەرگاکەت لێت دەدزێ و پێم دەبەخشێ
بیکەیتەوە و نەیکەیتەوە
دڵنیابووم لەوەی نامرم
دڵنیا بە جانتاکان
نابنە قەبرم

١٩٧٨

نەترازا

بۆ قوتابییەکم ئاکۆ ئەحمەد کە لەگەڵ باوکیدا لە سەرچنار بەگاز خنکان

تایەکە قوڕاوی بوو.. منداڵەکان لە دەوری کۆببوونەوە
حەزیان دەکرد ئاگری پێ بکەنەوە
- خزمەتچییەکەمان لێرە نییە دەنا پێم دەوت..
- منیش بەرگەکانم پیس دەبن.. دەنا خۆم دەمبرد
- من دایکیشم نییە بەرگەکانم بۆ بشوا
بەڵام نەورۆز بەبێ ئاگر.. نەبووە نا.
(سنگی بەتایەکەوە نا / تەکانی دا /بەگردەکەدا
سەری خست/ نەیهێشت لە دەستی بترازێ و/
زۆری نەبرد/ ئاگرەکەی خۆی کردەوە).

لەدایکبوون

شیعرێکی سپی بۆ ماسییە ڕەشە بچکۆلەکەی سەمەدی بیهرەنگی

ئەو بەیانییەی هاوسەرەکەت هاوڕێی ژان بوو
بەخەمناکی بۆ پەنجەی مامانت جێهێشت.. هاتییە دەرێ.
بینیت هەموو منداڵەکان بەرەو قوتابخانە دەچوون
خۆت کرد بەناو کارگەکەدا
ماشێنەکان چاوەڕێت بوون
پەنجەتیان دی و کەوتنە کار

***

دوای نیوەڕۆ.. کە هاتییەوە
شەکەت بووی بەڵام دڵت خۆش بوو
منداڵەکان پیتێکی نوێ فێر ببوون و
هاوسەرەکەت ساوایەکی جوانی ببوو.

وێنە

-کوا شوناسنامەکەت؟ کوا؟

* گەڕا

گیرفانەکانی گەڕا

نەبوو

خەمێکی قورس گرتی و بردیان

ئەوان.. دەیانوت و

ئەم .. بیری دەکردەوە.

(داخۆ وێنەی ئەو کچەی لە شوناسنامەکەدا بوو

چی لێ هاتووە؟

بێ ناز ژێر چ پێیەک کەوتووە!)

* خەمەکەی گرانتر بوو

تفەنگ بەدەستەکان.. بەرامبەری وەستان

کە چاویان بەستەوە.. بیری کەوتەوە

(پێش ونبوونی لە ناو دیوانێکدا

دام نا

دەنا ژێر پێ نەکەوتووە)

* زەردەخەنەیەک گرتی

ڕیزێک تەقەی لێ کرا

سەری بەشلی

کەوتە سەر شانی

بەڵام زەردەخەنەکەی

نەترازا.

ژوورەکە

هاوسەرەکەی خەریکی دەرزی و دەزوو بوو
-چاوەکانم کزبوون- دەزووەکەم بۆ پێوە ناکرێ
-نا .. گیانەکەم، ژوورەکە تاریکە دەنا
چاوەکانت هەر جوان و
گەش و
ڕووناکن.
دەرگایان ئاوەڵا کرد و هاتنە ژوورێ
قۆڵبەستیان کرد و بردییان
خۆیان پرسیار و وەڵام بوون
فەرمانیان دا .. بخنکێنرێ
پێش هەڵواسین داوای کرد هاوسەرەکەی بێ:
- گیانە دەزووەکەت بۆ پێوە کرا؟
- بەڵێ گیانە.
- دڵنیابووی لەوەی چاوەکانت کز نین و
ژوورەکەمان تاریک بوو؟
- بەڵێ گیانە.
گەشایەوە
ڕووی کردە گاردەکەیی و وتی
-چاوپێکەوتنەکەمان تەواو
کارم نەما
فەرموو بمبەن.

من و تۆ

لە کاتێکدا بۆ یەکتری پێ دەکەنین
لەمسەر گێتی.. منداڵێک دادەنەوێ
پارچە شووشەیەک لە ڕێی ڕێبوارەکان لادەدا.
لەوسەر گێتی.. پیاوێک دادەنەوێ
بەردێک هەڵدەگرێ.. دەیگرێتە کۆترێک.
لە کاتێکدا یەکتری دەگرینە باوەش
لەملا... منداڵێک کتێبەکانی وەردەگرێ و بەرەو قوتابخانە دەچێ
لەولا.. دزێک چەکەکەی هەڵدەگرێ و بۆ بڕینی ماڵێک دەچێ
بیر لەوە بکەوە من و تۆ
لە چ سەردەمێکدا یەکتریمان خۆشدەوێ.

"ئای نیشتمانە بۆگەنەکەم، چەندم خۆشدەوێی"

جێمس جۆیس

ساوا گاز لە مەمکی دایکی دەگرێ
بەڵام لێی دوور بخەنەوە، بۆی دەگری.
منداڵ شەق لە تۆپەکەی هەڵدەدا
بەڵام لێی بستێنن، جنێو دەدا
من دەڵێم نیشتمانەکەم پڕە لە زێراب
بەڵام ئەوەی بییەوێ داگیری بکا
ژێر پێی دەنێم

عەجوول

ئای حەمە گیان چەند عەجوولی!
زۆر لەپڕدا... لێم بزر بووی
لە گوندێکدا پێکگەیشتین
دەنگت وەک دەنگی دڕینی
ڕۆژنامەیەکی نهێنی..
هاتە گوێم و وتت: ڕۆژباش
ڕوانیمە چاوەکانت.. دوو کانیی خوێن بوون
لە ئاستی خۆ هەڵدەقوڵین و
تێکەڵ سپێنەت نەدەبوون.
کە باوەشم پێدا کردی
ماچەکانت تامی بەفری کوێستانیان دا
وەک دوو سیمی قرتێنراو
پاڵکەوتین و خەومان لێکەوت
بۆ سبەی خەبەرم بووەوە
گوندەکە کۆچی کردبوو.. هەروەها تۆیش
سمۆرەیەکی لاوازی دار لێسەندراو وتی:
– ئەی شاعیرە ڕێبوارەکە
ئەم بەیانییە حەمەی هاوڕێت
تفەنگەکەی کردە شانی
تاقمی تەراش و کتێب و نیشتمانەکەی

خستە بن باڵ و
بەقەندیلدا .. هەڵگەڕا
ئای حەمەکە.. چەند عەجوولی!
بۆ دەبێ من هەتاکو هەم
هەر خەمی تۆم لەشاندا بێ؟!

كبريت

ئەویان باوکمە/
برۆ شاشە ئاڵۆسکاوەکانی
ڕیزێک خانووی گوندێکن و قرچەیان دێ.
ئەویان دایکمە/
دەست و پەنجە وشکەکانی
چەپکێ شۆڕەبی ئاو لێبڕاون.
ئەوە خوشکمە/
باڵای سنەوبەرێکی بەر تەوژمی گرێدەرە
ئەمە هاوسەرەکەمە/
سیمای خەمناکە وەک دێهاتییەکی کۆچ پێکراو
ئەوانە هەموو هاوڕێمن
بێ ئەوەی لێک نزیک ببنەوە
لە چرپەی گریاناوی یەکتر دەگەن
هەموو کپ و مات و خامۆشن
بەڵام لە گیانی هەموویاندا
سەدان بەنزینخانە هەیە
قەڵەمەکەم کردە دەنکێ شقارتە
حەز دەکەم.. نیشتمانەکەم
وەک خانوویەکی پڕ تاعوون بسووتێنم
هەر بەمەرجێک
لەدەست ئەم جاڵجاڵۆکە بۆرانە
ئەم مارمێلکە لیکنانە.. رزگارم بێ
ئەی هاوڕێیان
ببنە شقارتەیەکی خۆماڵیی بەرگ شین..
دەمەوێ قەڵەمەکەم داگیرسێنم.

نووستوو

له خولیامدا پاڵکەوتبووی
بەمن وایە نووستووی
کەچی سەرم هەڵدایەوە
وەک کانییەکی کوێستانی بەخەبەر بووی،
ترپەی پێی ئەو کیژانەی خۆشم ویستوون
لە ناو شەپۆلەکانتا بوو.
بۆنی عەتری یەکەم ماچی
کچەکەی داروسێمانت لێ دەهات.
فڕکە بەردی پێچی کۆڵانەکانی گەڕەکم
تێدا دەبیستی.
تامی خەونەکانی شەوی عارفە و جەژنت دەدا
ناسیمیتەوە.. ئای کوردستان!!
ئەمە تۆیت و منیش دڵدارە شێتەکەت!!
ئەمە تۆیت و وەک کانییەکی کوێستانی
سەدەهایە لە خولیامدا پاڵکەوتوویت
سەدەهایە بەخەبەری و
بەمن وایە هێشتا نووستوویت
ئەمە تۆیت و منیش قۆچەقانی بەدەستە عەجوولەکەی
سەرکارێز و کانێسکان و مەڵکەندی.
ئەی کوردستانی قۆچەقانی
ئەی کانییە کوێستانییەکە
دەستت دەگرم/ بۆ دڵی ڕووبارت دەبەم

دەستم بگرە/ هاوڕێکەم بۆ بدۆزەوە
ئەو هاوڕێیەی
سەری یەکترمان دەشکاند
بەڵام دڵمان وەکو خۆی بوو
لەم سەردەمە گەلێک تووڕەم
سەرم ساغە و دڵیان وەک بلوور شکاندووم
دڵم وەک بلوور شکاوە
هاوڕێکەم بۆ بدۆزەوە
بیدۆزەوە تا بزانێ
گەر
پارچەکان بدا لەیەک
بەدرزی شکان دەنووسرێ
چەندم کوردستان خۆشدەوێ

هاوین

ئەم گوندە بۆنی هاوینی قوتابخانەکەمی لێ دێ
ئای بۆ چەقاوەسووترین قوتابی
ژوورەکان پڕکا لە هەرا
چاودێرەکان پەیتا پەیتا
بێن و شکاتی لێ بکەن.
قوتابخانەکەم لە مانگی ئابدا
بۆنی گوندەکەمی گرتووە
بەڵام بێ ورە نیم
هاوینی پێست هەڵقرچاوی گوندەکەم
کۆتایی دێ.
قوتابییەکان دەگەڕێنەوە پۆلەکان و
وانەی نوێشی تیا دەخوێنرێ

تۆپە سوورەکە

– حەزم لەو تۆپە سوورەیە.

– برسیت نییە؟

– ئاخر حەزم لەو تۆپەیە

– مەگەر ئەمڕۆ سەوزە نەخۆین؟

– ئۆف دایە گیان.. سەوزەکە نا

سوورەکەیان

***

پاسەکە دواکەوت/ تۆپەکە خل بووەوە

کابرایەک جگەرەی داگیرساند/ منداڵەکە دوای کەوت

نەفەسێکی شپرزەی لێ دا/شۆفێرێک شێلای

دایکە قیژاندی/ شۆفێرەکە دابەزی.

***

مشتێکی پڕ

پڕێکی وەهای گورچک بڕ

دایکەکەی بێدەنگ کرد و ئۆتۆمبێل پێچی کردەوە

هەموو شت تەواو بوو

جگەرەی کابرا

هێشتا تەواو نەببوو

پاسەکە هێشتا نەگەیشتبوو.

سێ قەسیدەی باڵ بەستراوی سەربەست

زوقم یەخەی شەقامەکانی شوباتی دادەدڕی
مێژووی شیعر، خەنجەرێکی ژەنگگرتوو بوو
خۆی لە هەسانی کازیوەی بەغدا دەسوو.
سێ قەسیدەی باڵ بەستراوی سەربەست
هەنگاویان نا.
(هەنگاوەکان/ ڕیزێک دەرزیی پۆڵایین بوون
لە چوونیاندا.. بەرەو مەرگێکی ون نەبوو
نەخشەی زەوی و ئاسمانیان
بەبەرۆکی خەڵکدا دەدروو)
هەنگاویان نا
پێستی گۆڕەپان گرژ بوو
قاچی سێدارەکان لەرزین
بینەرانی دەوروبەریان/ سام چاندبوونی و
تەنیا بوون
پێڵوویان نەدەترووکان
سووتووی سیغارەکانیان نەدەوەران
سێ قەسیدە بێ شریخە
وەک برووسکەی پەلک سپی
لە هەوری ئەڵقەی پەتەوە
شۆڕبوونەوە بەرەو زەوی
زوقم لەیەخە و ژەنگیان لە خەنجەر کردەوە
بەرەبەیان بوو

خۆر و نمەی بارانێکی خەمناک بارین
بارین.. بارین
خوێنی لێوی جوانێکی سیل گرتوویان
لە (حەیدەرخانە) شتەوە
نوستوویەکی شۆستەکەی
(غەوسی گەیلانی)یان خەبەر کردەوە
قوڕی پەیکەرێکی نوێیان
بۆ (جەواد سەلیم) گرتەوە
فرمێسکەکانی (حسێن مەردان)یان
لە (ئەبونەواس) شتەوە
عەکسی قەمەری گۆمە لیخنەکەی
(گۆران)یان ڕۆشن کردەوە
خۆر و نمەی بارانێکی خەمناک بارین
ئەوانەی (سام) چاندبوونی و لە هاتنیاندا تەنیا بوون
گەڕانەوە و هەریەکەیان ببوو بەچوار.

پێنجەم کۆمەڵە شیعر

ئێمەیش لە خۆشەویستی دەزانین

بەشێک لە ساڵی ١٩٧٩

بیره خەو

گالیسکەیەکی دوو ئەسپی
لەسەر شانی هەڵی گرتووی
بەرگەکانت هاوینەن و شەقام شۆرراوی بارانە.
هەور بۆت بووە بەچەتر
منیش سنەوبەرێکی کەناری ڕێگاکەتم
بەرگەکانی تۆ هاوینەن
دەگەڕێیەوە کۆشکەکەت
بەڵام ئایا..
جێیەک شک دەبەی وەک دڵی من نەرم؟!
جێیەک شک دەبەی وەک ئامێزی من گەرم!!
ئەگەر وابوو
ئەسپەکانی گالیسکەکەت بەردەدەم
چونکە ئەوان دەستی منن.
گالیسکەکەیش بسووتێنە.. دڵی منە
ئێستا زانیت.. لەبەرچییە لێخوڕەکەی
ناڕوانێتە تۆی نازدار و
چاو دەبڕێتە سنەوبەری کەنارەکان؟
گەر بەمەیشیانت نەزانی
بەرگەکانت دادەدڕم..
گەرچی هەموویان هەر شیعرن
بەڵام خاتوون.. با نەمێنن
چونکە هەڵەی بیرەخەوی
شاعیرێکی وەکو منن.

خۆشەویستی سێگۆشەیە

لەم هەرێمەدا
خۆشەویستی خامە و دەکرێ.. بەدەرپێ
خامە و تەرمی دڵدارانی تێ دەخرێ
خامە و دەسرۆکەی سەرچۆپی
لێ دروست دەکەم.

***

لەم هەرێمەدا
خۆشەویستی گوریسە و ئاژەڵی پێ دەبەستنەوە.
گوریسە و گەردنی شیعری تێ دەخرێ
گوریسە و دیلانێی بۆ دەستگیرانەکەم
لێ دروست دەکەم

ڕابەر

گەر لێم زویر نەبوویتایە
سەوزیی وشک نەدەبوو
مرۆڤ هەرگیز نەدەمرد
گەر نەبوویتایە
مرۆڤ پەنجە و
خۆر تیشک و
بەهار بارانی نەدەبوو
گەر نەمناسیتایە
.. ..
مەم زین و
سۆفی خودای نەدەناسی
***
ئەی گوڕوتینی تەمەنم
ئەی ڕابەری بەهەشتی سەر زەمینەکەم
من بێ تۆ چیم بکردایە؟!
تۆیەک
گەر گیانمت داگیر نەکردایە
هیچ نیشتمانێک ڕزگار نەدەبوو
تۆیەک
گەر کۆتاییت بەتەنیاییم نەهێنایە
چەوساندنەوە لە زەویدا
هەمیشە بەردەوام دەبوو.

گمه و کوشتن

پاڵکەوتبوو
گوێی لە گمەی کۆترەکانی ژوورەکەی بوو
خەوی لێکەوت..
ژوورە ساردە بێ ژنەکەی گەرم داهات
لە ناو قوتووی لانەکەدا بوو بە کۆتر
هەستی
بەکرە کرِی چرِنووکی پشیلە کرد
داچڵەکی
گوێی لە ریزێک تەقوهوورِ بوو
لووتی پرِ بوو لە بۆن بارووت سنگی تەرِ بوو
هەستی کرد خەوی دێتەوە
بەرەبەیان
کە هەڵنەسا
کۆترەکان هاتنە لایەوە
وەکو جاران
مشتی پرِ نەبوو لە گەنم
چەند قاوغە فیشەکێک لەلای
دەستەکانییەوە رژابوون
لەبەر دەنووکی کۆترەکان
وردە (کا) بوون.

نووزە

کە هاتەوە زۆر ماندوو بوو
هەتا ئەم پیاڵەکانی شت.. ئەو نووستبوو
حەزی دەکرد تێر ماچی کا و... دڵی نەهات
دەستی هێنا
بەڕانک و چۆغەی سنگەکا
وتی: قەینا... بۆ سبەی شەو.
بەڵام
سبەی شەو کە هاتن
هێشتا ماچی نەکردبوو
کە بەبەرگی ناو جێگەوە ڕاپێچیان کرد
هێشتا ماچی نەکردبوو
ویستی شیوەنی بۆ بکا و... دڵی نەهات
هەنسکێ چوو هەنسکێ هات
گوێی لە نووزەی گریانێکی گەلێ دوور بوو
کە گوێی شل کرد
ڕانک و چۆغەی
سنگەکە بوو.

برمه

که چاوی بەسینییەکە کەوت
جامخانەکەیش وەک ناو دەمی.. ئاوی تێ زا
حەز
ی
لە برمەیەک کرد و کابرا وتی بەپەنجا.
بەگیرفانیا دەستی گێڕا
پەنجاییەکە و یادی هاوسەرەکەی ژینی
بەدەستییەوە هات.. ڕاما
کابرای برمە سەیری کرد ئەم شەرم گرتی
دایە و
برمەکەی لێ وەرگرت
کە چووەوە وتی: بێ تۆ
برمەیەکم زەهر کرد و پەشیمانم
بەڵام قەینا
سبەی کە معاشم وەرگرت
کیلۆیەکت بۆ دەکڕم
***
سبەی کە معاشی وەرگرت
هەر لە کارگەوە بردییان
ئەفسەرەکە لە زمانی
برمە و حەزی نەدەزانی
هاوسەرەکەی پاش هەفتەیەک چاوەڕوانی
شەوێک دەرگاکەی کردەوە.. لە جێی برمە..
لە جنفاسێکی زەردباوا
باڵاکەی ئەویان بۆ هانی

بۆ تۆ و هەموو تۆکان

که تۆم خۆشویست
دار فێر نەببوو گوڵ بگرێ
دەریایش ماسی.
که تۆم خۆشویست
هەور گریە و
مرۆڤ خەندەی نەدەناسی

تۆ

تۆ

تۆ

نەمتوانی هیچ بڵێم بۆ تۆ

ببمە باڵاگەردانی تۆ.

دڵشاد محەمەد ئەمین

سلێمانی – سانەوی سەرچنار

١٩٧٩/١٢/٣١

* ئەو بەشـەی (سـەمـفـۆنیـای وەنـەوشـە)ی ناوە، سـالّی ١٩٧٨ ڕۆشنبـیـری جەمـاوەر لە سلێمانی و لە هۆڵی سـانەوی کوردستانی کـچان (٢٩) پارچەی لێ کرد بە پیشـانگەیەکی تایبەتی، ئەو پیشانگەیە کە یەکەم پیشـانگەیەکی شـیـعـری بوو لە کـوردسـتـانی عیـراقـدا بکرێ بە خـەتی هونەرمـەند کـاک شـەهاب عـوسـمـان نووسـرابـووەوە و هاوڕێم شـیـرین ک. سـیـازدە تـابلۆی بەپێی ناوەڕۆکی شیعرەکانی بۆ نەخشاندبوو.
* پیـشـانگەکـە و هەمـوو شـیـعـرەکانی دی، لـەلایەن شـاعیـرەوە کـرابوون بە عەرەبی و ئومێد وایە بەجیا چاپ بکرێن.
* چەند پارچەیەکی بەزمانی عەرەبی لە کۆڕێکی شیعری لە وەرزی ڕۆشنبیری یەکێتی ئەدیبانی عیراق لەلایەن شاعیرەوە سالّی ١٩٧٧ خوێندرانەوە.
* خەتی ناوونیشـانی سێ بەشەکە مامۆستا کەمال میرزا غەفوور نووسیوێتی و خەتی نووسینەوەی شیعرەکان هی شاعیر خۆیەتی.
* وەرگرتن و مۆنتاژی بەرگ، ئامادەکراوی شاعیرە.

شەشەم کۆمەڵە شیعر

پەلکەزێڕینەش نامۆ مەکەن

چاپی یەکەمی: ١٩٩٨
وەزارەتی رۆشنبیری هەرێمی کوردستان - سلێمانی

پێشکێشە
بەو مرۆڤە هۆشیارانەی خاوەنی دۆستی ناهۆشیارن

د. م

پەلکە زێڕینەش نامۆ مەکەن

پێشەکی

دەست و پەنجەکانت نەڕزێ

وەک خاتوونێ.. دەست درێژکە

ماچێکی نەرمە تیشکی

هەڵقوڵاوی پەنجەکانتم.. پێ ببەخشە

با ڕوخسەتی سەمایەکت

لێ بخوازم

تا لە ناو هاوڕێکانمدا

بەهاوڕێیەتیت

بنازم.

پەلکە زێڕینەش نامۆ دەبێ

یەکەم

تیشکێ
تۆ دەتزانی
پەلکەزێڕینەش نامۆ و بێدار دەبێ
تۆ دەتزانی
دەشت و چیا
هاوڕێیەتی دەفامن و
شەقام و کۆڵانیش، دڵدار دەبێ
تۆ دەتزانی
ڕێگاش بەپێچ و بەرد و درەختی
کەنارییەوە
هۆگری ڕێبوار دەبێ.
بۆیە دەبوویتە
پەلکەزێڕینە و
بریندار دەبووی

***

تۆش دڵداری
لەگەڵ ناخ و دیوی دەری
هەموو بووەکانمان دەکەی
تۆش شەنە برژانگی نیگات
لە خەرمانی حەزمان دەدەی
تۆش شانە هەنگوینی دەستکەوت

بۆ هەنگی کارگەکان دەبەی
تۆش وەکو من
گۆرانی بۆ کوڕ و کیژی
دەستلەملانی، جێژووان دەڵێی
تۆش وەکو من
بەرەو چاوی عیشقی پیرۆز
هەنگاو دەنێی
***
ئەی تیشکە بریندارەکە
ئاوا نابم.. ئاوا مەبە
گۆرانی
باڵی خۆی هەیە و
نمە بارانی پایزەش
تەڕی دەکا
سەما
لق و پۆپی هەیە و
کلووە بەفری زستانەشی
لەسەر دەڕوێ
گریان
کەزییەی خۆی هەیە و
شنە بای وەشتی بەهاران
بۆی دادێنێ
خەندە
ساباتی خۆی هەیە و
شیعر دێت و هاوینان لە ژێریا

دەنوێ
نیشتمان
هەنگی خۆی هەیە و
بەهەنگوین دزەوە، دەدا
گەرچی دەیشزانێ
دەمرێ
***
دوای کازیوەی خەونەکانم
تیشکی برینداریت و
من ڕازیم پێت
با تیشکێکی بریندار بی و
ئاوا نەبی
چونکە بێ تۆ:
بەفر لەسەر گیای سەر سنگ و سەروسیمام
دەبارێت و ناچێتەوە
چونکە بێ تۆ
رەشەبا لە بن نینۆکی پەنجەکانم
دەزێ و دەژی و گەورە دەبێ
ئەی تیشکە بریندارەکە
خۆشمان دەوێی.. ئاوا مەبە
گیانی من بێ تۆ:
داری بێ گەڵا و
خوشکی بێ برا و
زەوی بێ گیایە
لێوی من بێ گۆرانی تۆ

هوزاری بێ دەنووک و
کۆتری بێ باڵ و
سۆفی بێ خوایە
رازیم پێت و ئاوا مەبە
چونکە بێ تۆ:
بالآم هێشووی خەم دەگرێ
بالآیشتم لێ نزیک نییە
پەل و لاسک و لقەکانم
خۆی پێ بگرێ
***
دەست و پەنجەکانت نەڕزێ
ئەم گوڵە مێخەکەم بۆ بدە
لە ڕەزی قژە خاوەکەی
ئەم شیعرەم بۆ بپرژێنە
لە گەردنە هەتاوەکەی
ئەم شیفۆنی سۆزەم بکە
بەپەردەی سەر کەژاوەکەی
دەست و پەنجەکانت
نەڕزێ
چەندە ناسک و نەرم و نیانن
کە باڵەفڕەی ئاشتییە!
چەندە بەهێز و پڕ وزەی گیانن
کە بەستەڵەکی
هەقە وەسێنی
دۆستی دۆستییە!
من لە بەردەم کەژاوەکەی

گلام و
چاوی پڕ نازی
شیرینەکەی
خۆمم
نەدی.
دەست و پەنجەکانت نەڕزێ
بەو قەڵەمەی تیشکی دەستت
لەسەر چیاکان بنووسە:
تا- سەگی هەوشار ڕاو نەکەی
ناگەیتە لای
شەمی رازاوەی ژێر دەوار
تا- لە ڕێی قەتاری شیرین
هەموو عەمرت، بەبا نەدەی
ناگەیتە لای کەژاوەکەی
چاو- ناڕێژی
بەدیدەنی
پەلکەزێڕینەی
باڵا لاوەکەی
***
کێ دەڵێ: چیا دڵی نییە!
کێ دەڵێ: چیا سنگی گەرم نییە!
کێ دەڵێ: بەیتی دڵداریی
دێهاتییەکانی بیر نییە!
کێ دەڵێ: ئەو پیر دەبێت و
عیشقی لە بیر دەچێتەوە!
من خۆم

پیرەمەگروونم دی
کۆڕەکم دی
قەندیلم دی
بووکی بەفریان لە ئامێز ناو
هێندەیان ماچ کرد و گووشی
هێندە چیرۆکی
عیشق و سووتانیان بۆ گێڕانەوە
هەتاوەکو توانەوە
هەتاوەکو بوونە رووبار
من خۆم دەمدی
من خۆم دەمبیست
گەرای ماسیی نوێیان دەبرد
بۆ ئەو گوندەی
خراوەتە ئەودیو دیواری
سەدەی بیست
***
کاتێک بەرەو هەوار دەچی و
لە زمانی باران دەگەی
تیژڕەو دەبی
خەم.. جارێ تر
بەتۆزی پێی ئەسپەکەتدا
ناگاتەوە
قەڵبەزەی جۆگە خوڕەکانی ڕێ
لاسایی چوستیی
سواری پێکەی تۆ
دەکاتەوە

داركاژی کەنار ڕێگاکان
کڕنووش دەبەن
بۆ باڵی هەڵچوو
کڵافەی کلکی
ئەسپە سپییەکەت
دەگەیتە کەنار چیاکە
کۆشکە زەوتکراوەکەت
لە لووتکەیە
تاڤگەیەکی
چوڕی سپیت
سەر بەرەوژوور
بەرەو لووتکە
هەڵدەقوڵێت
تاوێرە بەرد
لێت دەدات و
دەگلێیە خوار
بەرەو بەندەن
بەڵام
تۆ پشتی ئەسپ و
لۆقی ئەسپت پشتی زەوی بەرنادەن
دەبیتەوە:
تاڤگە چوڕە سپییەکە
هەڵدەقوڵێتەوە
سەرلەنوێ
بەرەو لووتکە

مارت ١٩٨٠

پەلکە زێڕینەش نامۆ دەکەن

دووەم

خاتوونێکی تەنیا
وا لە گیانما
دڵی کردووم بە ئاوێنە و
خەونەکانم بەشانە
سەدان ساڵە چاوەڕوانە:
کابرای پۆستە
نامەیەکی بۆ بهێنێ
لە دراوسێکانم وایە
ئەم خاتوونە تەنیایە
بەبێهوودە چاوەڕێیە و
هەرگیز نامەی بۆ نایە!
نامەکە لای کابرای پۆست-ە
بەڵام گیانم
بەبێ ئاڵا و ناونیشانە
خاتوونێکی تەنیای تیایە
دڵی کردووم بە ئاوێنە و
خەونەکانم بە شانە

***

خاتوونێکی تەنیا
وا لە کۆشکی شیعرەکانما
کراسە ئاودامانەکەی

بینابیمە
هیوای کردووم بە فەقیانە
بەسۆزم چاوی ڕشتووە
هەناسەی کردووم
بەمێخەکبەند و ڕێحانە
بەڕاڕەوی کۆشکەکەدا
دێت و دەچێ
جار نەجارە، دڵم لە کەمەری
دەخشێ
لە دراوسێکانم وایە:
ئەم خاتوونە تەنیایە
بەبێهوودە چاوەڕێیە و
سوارەکەی ناگەڕێتەوە
سوارەکە.. نا
بەڵام ئەسپەکەی دێتەوە
لاوێکی خوێن گەرمی تر
سەرلەنوێ هەڵدەگرێتەوە
ڕانک و چۆغەی زەردەخەنە
دەکا بە بەر دێڕەکانما
سەربەخۆ..
خۆی دەکاتەوە بە ویژدانما
بۆ لای ئەو خانمە تەنیایەی
وا لە کۆشکی شیعرەکانما
***
ئەم خاتوونە:

ئەسپی گەواڵە هەورێکی قەنەووزی
بۆ سەفەرەکەی خواستووە
لە شاعیرێک
کە وەکو خۆی تەنیایە
ئەم خاتوونە:
تۆوی کچۆڵەیەکی چاوڕەشی
لە داوێنایە
توێشووی سەفەری:
بۆنی هەناسەی دارگوێز و
قاسپەی.. چیایە
لە ناوەند جەنگەڵێک گورگا
بۆ مەزاری
کانییەکی زیندوو، وێڵە
خەڵکی دەڵێن: گورگ دەیخوا
بەڵام: نا
دەگاتە کانییەکە و
خۆی لێ دەشوا
کچۆڵەکەش
وەک چەپکێک کام
لە داوێنی دێتە خوارێ و
تێکەڵ دەریای ژیان دەبێ
باران:
بۆی دەبێ بە قومات
نێرگز:
دەبێ بە گوارەی و

خۆر:
بۆی دەبێ بە جۆلانە
پەلکەزێڕینە:
قوربانی دەبێ و
خۆی بۆ دەکا بە، پاوانە
هەی باران بارانە
باران.. بارانە
شاعیر، ئەسپەکەی،
دەکا بە باربووی
ئەم کیژە جوانە

نیسانی ١٩٨٠

ئینسان

ئینسان
ژانی ئینسان
له سلاک بوون و سوێدا
له دروستکردنی نەوەی نوێدا
جیاوازییان
جیاوازی نێوان:
خەمی ڕەش و خەمی سپییه
ئاهورامەزدانی ئاهەنگ و ئەهریمەنی کپییه
ئینسان
مەزنی بۆ ئینسان
***
ئینسان
له ئەندێشەیدا:
هەژین
له قووڵبوونەوەیدا
هونەر
له تێکەڵبوونیدا:
ژان
ژانی ئینسانی بنیاتنەر
ئینسان
پیرۆزی بۆ ئینسان
***
ئینسان

لە منداڵیشدا
کە دەمرێ
خەم.. خەمی ئینسانە
کوژاندنەوەی ئینسانە
کۆچی ئینسانە
ئینسان
ئەمری بۆ ئینسان
***
ئینسان
ئەو ئاسنەی دەچەقێتە گیانی،
هەنسکە بڕێیەتی
ئەو نەخۆشییەی لاوازی دەکا،
زەردوویەتی
ئەو پەتەی دەچێتە گەردنی
دەخنکێ
تەنانەت مەرگ
لە بەردەمی ئینساندا
چاو دادەخا و
چۆک دادەدا
***
ئینسان
مەزنی و پیرۆزی و زیندەگانییە
ئینسان
ئاشتی و ئاسوودەیی و شارستانییە
ئینسان
هەموو شتێکی ئینسانییە

١٩٧٩-٢-٢١

دوو نامەی تێکەڵاو
بۆ دەستگیرانەکەم و دیمترۆف

ئەی خۆشەویست:
من کوشتەی رەنگی چاوتم
من شەیدای جوانیی ناوتم
خۆشم دەوێی
حەزم لێتە
مەڵێ دڵدارەکەم
شێتە
ئاگادار بە:
هاتوون رەنگی چاوت بدزن
هاتوون دەنگی ناوت بدزن
هاتوون هەناسەت دەبڕێرن
نامەکانت
وێنەکانت
دیارییەکانت
گشت دەبڕێرن
دەیانەوێ.
لە دارمان دەن
ئازارمان دەن
هەڵمان واسن
هاتوون
بۆ دێراوی مێشکمان

بیدەنە بەر شفرەی بەراز
لەجێی گاسن
هاتوون
نەخشەی خۆشەویستی
بەدیواری ئاغاکاندا
هەڵبواسن
***
هاتوون
بەناوی تۆ ویستنەوە
بەناوی تۆ خواستنەوە
بمدەن لە دار
کە گوایە من
منی دڵدار
کەسێکم
شێت و تاوانبار
حەزم لە چاوت کردووە
حەزم لە ناوت کردووە
بێ پسووڵەم
بۆ لای قازی و پاپا نەچووم
پسووڵەم وەرنەگرتووە
دەڵێن:
تۆ بێ ئەمری سەردار
چۆن سەربەخۆ.. بووی بەدڵدار؟؟!
بەڵام ئەی جوان
من بە ئەمری، ئازاری شار
من بە ئەمری، ملیۆنەها

زامی رزیوی بێ تیمار
بووم بەدڵدار
بە بەگ بڵێن
دڵدارێکی بەرەڵا نیم
ئەو ناماقووڵی کردووە
دڵدارێکم، ناسنامەی خۆم
لە تەرمی هەموو شۆستەکان
وەرگرتووە
دڵدارێکم، پسووڵەی خۆم
لە منداڵی شەهیدەکان
وەرگرتووە
دڵدارێکم، فەرمانی خۆم
لە مرۆ.. ئێسکینەکانی ناو کارگەکان
وەرگرتووە
من بە ئەمری،
کۆستکەوتووەکانی
دێهات و شار
بووم بە دڵدار
من بە ئەمری،
لێوە شەقارە وشکەکان
دەمە کراوە برسییەکان
من بە ئەمری،
لانەوازی ئەمرۆی ئینسان
بوومە دڵداری تۆ
ئەی جوان
***

دەست بۆ پەتی سێدارەکان
درێژ مەکەن
من بە کوشتن ناترسێنن
نامبەزێنن
من لەم ژینەم هەراسانم
بۆ گۆڕینی ئەم ژیانە
بۆ چاری ئەم گوزەرانە
پەتی سێدارە ئاسانە
مردن
هەر زۆر زۆر
هەرزانە
***
ئەی خۆشەویست
بەرگی کوردیم بۆ هێناوی
بەکوێرایی چاوی ئاغا و
بەگ و
سەردار
بەکوێرایی جنسی کەمتیار
وەرە بەرەختە و چەکەوە
لە تەکمەوە
لە سەنگەرێکدا
بسرەوە
وەلێ، هەرگیز بیرت نەچێ
لەوبەر سەنگەرەکانەوەن
لێرەن هاتوون

بۆ دزینی:
ڕەنگ و دەنگی
چاو و ناومان
بەڵام نا، پێمان ناوێرن
ڕەنگە هەرچییەکمان هەیە بیبژێرن
ڕەنگە بتوانن بوێرن
بەڵام هەرگیز بۆیان ناکرێ
وزەی فیشەکمان ببژێرن
دڵداریمان لێ بگۆڕن.

١٩٧٣/٦/١٨

سەنگەری سێ: دووەمە

بۆ مرۆڤ
بۆ خاک
بۆ ئەو سروشتەی
هەموو جوانییەک تیایدا پێشێلی ستەمە
ئەمە گۆرانییەکەمە

١

ئەوی خەم نەکڕێ
دەیفرۆشێ و بنکەی هەیە
ئەوی نەیفرۆشێ
دەیکڕێ و بنکەی هەیە
هەرچی ویستی
ناونیشانەکەم بزانێ و
بنکەم کوێیە؟
من بۆشایی
نێوانی دەستی کڕیار و فرۆشەرم
من تارمایی
نێوان بنکەی هەردوو بەرم
بەهەردوو حاڵ
چ کڕین بێ و چ فرۆشتن
گومرگ دێتە سەرشانی من

٢

بێ باکانە:
تەنکی و ئەستووری کتێبیان
دابوو لە دار
وەک جگەرە
کلّپەی ئاوێستا و زەردەشتیان
خستبووە زار
ئاواتەکانی مرۆڤی ئەم خاکەیان
نابووە ناو
هەیت و هووتێکی بێشومار
هەرچی هەبوو
هەرچی نەبوو
بەمەکینە قیمەکێشە تەورداسە کەڵبەکانیان
دادەکرۆژ
لە وشەی باق و بریقدا
پەنجەرەی دڵی خەڵکیان
دەبرد بۆ رۆژ
خەو ئاسان بوو
خەو نوقوڵ بوو
تێر مژییان
وتار خەو بوو
چیرۆک خەو بوو
شیعر خەو بوو
خەو بنشێت بوو

تێر تێر جوویان
بیجوون.. بیجوون
هەتا لە بواری (مارت)دا
درۆی یەکی (نیسان)
دەرچوون

٣

دەنگدارەکان
هەرچی شتێک
کە فەرمووتان
شاعیرەکان
هەرچی شیعرێک
کە داتان-نا-
جرِت نازانم، نا
دەنا

٤

بۆرژوواکان، دانی پیانێن
هەرچی هەستێک لە خەوەکان
پەیدا بووە
زۆڵ دەرچووە
لە باوێشکدا
وڵاخ و سوار
بزر بووە
دانی پیانێن

ناڵەی زام و
گرمەی فەرمان
یەک ئاوازی وەرگرتووە

٥

ئەی کوردستان
هەرچی شیعرێکیان وت بۆ تۆ
دەمدا بە خەپلەیەکی جۆ
بۆ منداڵێکی راکردووی
برسی و ڕووتی
گردەکەی ئەوبەر بەکرەجۆ
...... بەهیچ نەچوو
کام شیعرەیان
پڕ بوو لەوشەی،
باروت و خوێن و ئاگر
دەمدا بە تەنیا یەک چادر
بۆ خێزانێکی هەڵهاتووی
ژێر تۆف و باران و تەرزەی:
گەورەی (قادیر)
.... بەهیچ نەچوو
هەرچییەکیان
هۆنییەوە:
بۆ ئەیلوول و بابەگوڕگوڕ و حوزەیران
دەمدا بە تۆزقاڵێک ویژدان
بۆ دڵی ئەو ئاغایانەی

نۆتەی کەرکووک و شەنگاریان
نایە گیرفان
.... بەهیچ نەچوو
هەرچی هەواڵێکیان زانی و
کردیانە مۆدێلی ئان-ی
بۆ ئاراگۆن و دەروێش و نازم حیکمەت و کەنەفانی
دەمدا بە تۆزێک هەرزانی
لای بازرگانە مل حیزە پۆشتەکانی سلێمانی
..... بەهیچ نەچوو

٦

دەڵێن
ساڵ چوار وەزری جۆربەجۆرە
تەمەنمان ساڵەهایە و هێشتا
لە هیچیاندا.. نەژیاوین
شۆڕشگێڕەکانی (بەڕوو)
کەڵەشێرەکانی (گەروو)
پیاوە باشە (کتێبییەکان)
دەزانن بۆ ریسەکەتان خوری دەرچوو
چونکە (پل)تان (تەشی)ی نەبوو

٧

لانەوازێک لەسەر پردەکەی بەغدا
دەگریا و دەگریا:
بۆ ئەو ئاوەی ناتوانێ مەلەی تیادا بکا

ئاوەکەش دەگریا
بۆ ئەو لانەوازەی ناتوانێ لێی بخواتەوە
پردەکەش،
گاڵتەی بەگریانی هەردووکیان دەکرد
لە خاکی خۆمدام و لە شاری خۆمدام
لە گەڕەک و ماڵی خۆمدام
لە ناو کەسوکاری خۆمدام
هێشتا
غەریب خۆم دەبینم
هێشتا
لانەوازی دەستی ناوەتە بینم

٨

کتێبی
هەموو زەردەخەنەکانتم خوێندەوە و
گریام
دەفتەری
گریانەکانم بخوێننەوە و
تۆزێک پێ بکەنن
فەرموون لە خەوی زڕاوی سبەیناندا
مەلە بکەن
فەرموون لە مەرگی ناکامی هەژاراندا
مەلە بکەن
فەرموون لە زیرەی ناکاوی ساوایاندا
مەلە بکەن

فەرموون لە سینەی خوێناوی دەستگیراندا
مەلە بکەن
من ئەلف و بێی
هەموو زامەکانتم لەبەرکرد و
خوێندەواریم بیر چووەوە
فەرموون
بەفوارەی خوێنی خۆشەویستان
وسلّ دەرکەن
فەرموون
تیپی برینی منداڵانمان
بکوژێننەوە
فەرموون
نووکی ئووچەکانتان،
بەتەڕاییی چاوی نازداران
تەڕ بکەن
فەرموون
سووتووی خانووەکانی قەڵادزە و
گۆشتی سووتاو، بۆ خوانی ئاغاکان
سەرخەن

٩

ئاغاکان
لە چادرەکانی خۆیاندا
لە هەموو سەگە هەوشارەکان
دڕترن

لەودیو چادرەکانیشەوە
ڕێوییەک راویان دەکا
فەرموون.. فەرموون
لە بڕاندنەوەی ئادەمیزادی ئەم خاکەدا
پەلە بکەن
گیانی خەڵکی
وەک لایتی
دەستی خوێڕی
بکوژێننەوە

١٠

هەموو تراس فۆرمەنەکان
هێندەی دڵی ئێمە کارەبایان تیادا نییە
لە تاریکستاندا دەژین!!!
ژانەکانم
دێنە سەر ژان
لێو دەنێن بەگیانمەوە و دەمخۆنەوە
خەمەکانم
دێنە سەر خەم
دەم دەنێن بە ناخمەوە و دەمخۆنەوە
لە ڕۆژێکدا:
هەزار جار، دەمرم و
هەزار و یەک جار، زیندوو دەبمەوە
تا ئەنجامی هاوکێشەکەم،
زیندووبوونەوە بێ

من بۆ ژیان دەترسم، نەک لە مەرگ
خۆشەویستان
ترسەکانم لە مەرگ نییە و بۆ ژیانە
وەلێ، تاکە دەستگیرانێکی
لێم نزیک و
تیامدا خەوتوو
تەنیا ژانە

١١

چاوانی دەستگیرانەکەمیان کرد،
بەدوو فیشەک
وام زانی دەینێن بە..
کەچی نایان
بەهەردوو چاوی خۆمەوە
غەریبی،
زیندە سەگێکە
دڵم دەخوا و دەری ناکەم
دڵم،
پلێ گۆشتە
جگەرم دەخوا و لۆمەی ناکەم
جگەرم،
گەنجینەی خڕۆکەی خوێنی خۆمە و
دزیم لێ دەکا
لەوسەرەوە
کە دێمەوە

پەنا بۆ سەگ دەبەمەوە
برینم دەلێسمەوە

١٢

چ عەنتەرێک
وتی: شاعیر دەبێ تەنیا پێبکەنێ؟
چ فەیلەسووفێکی دنیا
نەخشەی بۆ دڵی من دانا؟
چ پسپۆڕ و ڕەخنەگرێک
وتی و وتی:.... دەبێ... وابێ
بابێ
لە ئەندێشە و ژانی
ئەم شاعیرە (بەڕەڵا)یە
ساتێ
بنوێ!
کە بە هۆشیاری ناتوانێ و
بەرگە ناگرێ
بابێ
تەنیا ساتێک بنوێ
هیچم ناوێ
ئەگەر ناوی خۆی پێ نووسرا
با رەجمم کا!

١٣

کوێرەکانی ئەم وڵاتە
ڕێیان نیشانی چاوساغ دا

ئەمانیشیان، نابینا کرد
لە کاتێکدا
دەمی تەور، شیعر دەنووسێ
لە ساتێکدا:
ژان لە تاو ژان، دەنگی دەنووسێ
کلیلی کابە دەدرێتە
دەست مەجووسێ

١٤

چیم لێ دەکەن
بەدوای مەرگی خۆمدا وێڵم
خەمەکانم
چەقۆیان گرت و لە چاوی خۆم
هەڵچەقین
زامەکانم
خەنجەریان گرت و لە دڵی خۆم
هەڵچەقین
(حەسەن، نەریمان، ئازاد،
لەیلا و جەواد)
پێنج گوڵەکەی شەوی ئایار
کە ئینجانە بێ بنەکەی شاری بەغدا
نیشانی دان
بوونە خۆراکی
دڵسۆزی و پاکی و نەفامێتی خۆیان
ئەی دایکانی پێنج گوڵەکەم

خەفەت مەخۆن
شاعیرە زرتەبۆزەکان
بۆتان دەکەن
بە کەرەسەی شیعرەکانیان!

١٥
سوڵتانی کێڵگەی ئەم خاکە
حەزی لە زمانە بچکۆلەکەی پاسارییە
خەڵکانی وڵاتەکەم، پاساری بوون
بەرەو کێڵگەی سوڵتان دەچوون
بوومە داهۆڵ تا ڕاویان نێم
بەرەو ئاسمانی فراوان
کەچی ئەنجام
لە بێستانەکەی سوڵتاندا هەر نیشتنەوە
خۆزگە پاساری دەیزانی، بەنانەوە
ڕۆژێک زمانی دەچێتە فەخفوورییەکەی
سوڵتانەوە

١٦
ئەسرینەکانم
نووسینەکانی بەردەستیان
کاڵ کردمەوە
خەمەکانیان، تۆخ کردمەوە
بۆنی گەردنی
هەموو جوانە خوێن گەرمەکانی،
لە ناو دڵدا خۆشەویستم

بەگرێی ئەڵقەدراوی گوریسەکاندا
هەڵواسرا
عەتری هەناسەی
هەموو ئەو مرۆڤانەی
پیرۆزییان دەپەرستم
لە داوی شەتەکدراوی سێدارەکان
بەجێما

١٧

مەداری (هات و چۆ)کانی من و زەوی
ڕێکوپێکە
زەوی بە دەوری خۆردایە
بەدەوری منیش دا .. پێکە
زەوی بە خوێن سەرخۆش نابێ
منیش بەمەی سەرخۆش نابم
کە ئەو بیست و چواری نیسان
سەرخۆش نەبێ
من بە قوربانییەکانی دەوری ئایار
سەرخۆش نابم
نێزەکانتان
لە گلێنەی چاوانمان
بچەقێنن
نێزەبەدەستانی ئاغا
شتێک هەیە با بیزانین:
ئەو چاوانەی دەرتان هێنان
بۆ کلۆڵیتان دەگریان!

١٨

نازدارەکان
خۆ بگۆڕن و شایی بکەن
خەنە بەندانە دەستوپێ
لە (هەڵەبجە) خەناوی بکەن
سەرچۆپی کێشی ئەمجارەی
(دووەم) جارە
قوتابییە خوێن گەرمەکانن
لە قوتابخانەکەی (تیجارە)

١٩

نەشمیلەکەم
فرسەتی گریانت نەبوو
چاو لێک بنێ و تێر تێر بنوو
لۆمەم مەکە، کە لە دوای تۆ
بەکوڵ دەگریم
تەڵەزمی ئەو نارنجۆکەی
لە سنگتا دیم
ناسیمەوە
هی کارگەیەک بوو دانرا
بووکەشووشەت بۆ دروست بکا!

٢٠

لە جیابوونەوەی ڕووباردا
ئەنجام دروستبوونی (خەتە)

خاک ئەم دەمژێ و ئەم خاک دەمژێ
بۆ (بێ وڵەتی) ئەنجامەکەی (هەتا ئێرە)
تەنیا سەرکەوتنی (پەتە)
پۆلیس: پۆلیس
دۆنکی: دۆنکی
سەرداب: سەرداب
پەت هەر پەتە
لە تاو (کەتە)
لەم خاکەدا
گڕوگاڵیش هەر سەقەتە
سەقەت سەقەتە

ئایاری ١٩٧٤

شووشە خان

* پێشکێشە بەو ماسییانەی فێری چەمی کوێستانن و بەرەو دەریای لمیان دەبەن.
* پێشکێشە بەو خاتوونەی ماسی هەموو حەزەکانمی لە چاوانیدا گلدایەوە و خۆشەویستی ئەو بۆ ژیانم بووە شووشەیەک ئیسپرتۆ: هەرچەندێکی لێ دەخۆمەوە، نە من پڕ دەبم و نە ئەو بەتاڵ دەبێ.

خۆشەویستیت:
دەریایەکە و
ئەو ماسییانەم خۆش دەوێن
کەوا لە بناریا
دەژین.
خۆشەویستیت: ڕووبارێکە و
ئەو پاسارییانەم خۆش دەوێن
کەوا لە کەناریا
دەژین.
خۆشەویستیت:
کانییەکی ئیسپرتۆیە و
منیش سنەوبەرێکی گڕ
پێم گرتووە و بەرەو ڕووت دێم
شووشەخان تۆیش
وەکو نازێ
بڕژێ بەسەر گیانی ئۆقرە لێ براوما.
شووشەخان تۆیش

وەکو ژانێ
مەتکێ بەناو ناخی بەحەز ئاخنراوما .
(دەنگ:
شووشە خۆشەویستییە
خۆشەویستی ئیسپرتۆیە
ئیسپرتۆ ماسییە و
ماسی خەمە و
بەرەو دەریای لمی دەبەن)
خەم پێ دەگرێ
وەکو ساوای دڵ بێ کینە
خەم پێ دەگرێ
لەبەر تاڤگەی
پڕ لەژانی چاوەکانما
وڕک دەگرێ:
- بابە گیان بمبە لەگەڵ خۆت
- کچە شیرینەکەم مەیە
ڕوحە شیرینەکەم مەیە
خێڵی کوێستان بەرەو خوارە و
ئەم ڕێگایە
پڕ لە ژان و ئەندێشەیە
باوانەکەی بابە، مەیە.
- بابە گیان چۆن جێم دەهێڵی!
خۆ من لە گورگیش ناترسم
ئەی بۆ نامبەی؟!
بابە گیان بمکەرە کۆڵت.

- باشە گیانە شیرینەکەم دەتگرمە کۆڵ
وەکو خەمی هەموو دنیام گرتووەتە کۆڵ
دەتگرمە کۆڵ
بەڵام باوان:
توند دەست بگرە بەسەرمەوە
هەتا کاتێک کە تیغ سەری لێ کردمەوە
تۆپی سەرم
لە باوەشی نەرمتا بێ
نەک تۆڕی دۆڕاندنی خەڵک.
(دەنگ:
کۆچی کاروان: کۆچی خێرە
بەڵام هەوار سەرەوژێرە)
- بابە گیان خێڵ بەرەوخوارە
بەڵام من حەز لە بەفری سەرچیا دەکەم!
- رۆڵە نەموت: هەوارە و خێڵ بەرەوخوارە؟
نەموت؟ نەموت؟
- بابە خۆ تۆ بابەی خۆمی
بۆ زیز دەبی و دەمرەنجێنی؟!
خۆ تۆ لای خۆت خۆشتویستم
دەسرازەکەمت کردەوە!
- باوانەکەم (سەرمایە)م تۆی
دڵم پڕە
دەنا گشت کات خۆشم دەوێی
کچە جوان و شیرینەکەم
تۆ ڕووبارێکی ئیسپرتۆی

زامەکانم لە چاوتا
وەک گوڵەمێخەکی تینوو مەلە دەکەن
بەڵام چی بکەم
من بە تەنیا چیم لەدەست دێ
ئەم دڵەی من کۆترێکی لانەوازە
دڵدارە بۆ گێتی تازە
– بابە گەرچی پەنجەکانم نەرم و وردن
بەڵام دڵنیام کە بەرگەی
قوڵپی خوێنی سەرت دەگرن.
(دەنگ:
دووانن.. دووانن
هاتوون.. بەدوای خەمدا وێڵن
غەریبی خۆیان دەکێڵن)
– بابە گیان تۆ گوێت لە دەنگە؟
– بەڵێ رۆڵەکەم
ئەم جیهانە سنەوبەری گڕی زۆرە
پەیتا پەیتا وەک من و تۆ
هەنگاو دەنێن
بەرەو کانیاوی ئیسپرتۆ.
– بابە گیان ئەی بۆ دەیانوت:
کاربۆن زیندەی لێ پێکنایە؟؟!!
– نا.. کەسەکەم
فیزیای خۆشەویستی جیایە:
ئاو لە کاربۆن دەزێتەوە
کاربۆن زیندوو دەبێتەوە

ئەوسا دەبینی
(بێدەنگی) زەڕەیەک (سرووە)
ناسڕێ
ئەوسا دەزانی
کە (تەور) نە (ئاگر) و نە (ئاو)
نابڕێ
بەڵام هەتا ئەودەمە دێ
توند دەست بگرە بەسەرمەوە
هەتا کاتێک کە تیغ سەری لێ کردمەوە
تۆپی سەرم لە باوەشی نەرمتا بێ
نەک تۆڕی دۆڕاندنی خەڵک

٢٨ی دیسەمبەری ١٩٧٥

بن بە تیشک

-لەمدیو دیواری مەرگەوە-
ڕۆڵە
تۆ نەمامێکی گوڵ دەگری
ئاگادار بە
نەمام هەیە نووکی نێزەی لێ دەبەسترێ
بەڵام نەکەی لێی بترسی.
ڕۆڵە
چاوەکانم دەردەهێنن
گوێزان دەخەنە ناو گەرووم
مەترسە تیشک نافەوتێ
دەنگ ناخنکێ
ئەوەتا من،
بێدەنگ نەبووم.
***
-لەودیو دیواری مەرگەوە-
ڕاستە گیانە تیشک نافەوتێ
بەڵام لێرە،
دەنگ دەخنکێ
لە ئاسیای سوور
هێشتا شەوە
شەو برژانگ دەبێتە ڕەوەیەک ئەسپی سەرکێش و
بیلبیلەکان،

دەفرێن
بۆ وڵاتی خەنەبەندان.
ئێستا لێرە دڵدارەکان
بوون بە تیشک تا نەفەوتێن
تەنیا بەچاو سروود دەڵێن.
***
-دیوار ڕووخا-
بڕن بەتیشک بۆ ئاسیای سوور
خۆشم دەوێن و شەو دەرنگە
شەوەزەنگە
گوێزان تیایدا باڵدەگرێ و
گەردنی نەونەمامە گوڵگرتووەکان دەبڕێتەوە و
گوڵ دەسـ...
وس س س
کەس دەنگ نەکا
خوای ڕەش و شەیتانی سپی
پێکەوە مەقامێک دەڵێن:
-(سورمێ) لە (خورشید) دابڕن
بیدەنە ئەمیر لاوێ دەورەتی
لە ئەمیر لاوێ دەورەتی گەڕێن
باسورمێ لۆ -وی-بێ و
خورشیدی چاو بەخار کۆستی کەوتبێ و
جەرگی سۆتبێ.
+ دەنگی خورشید:
لە چیای (هێستوون) چ کاکێ؟

دەڕواتە دووی وراغەکەی خاتوو سورمێ
تا هوشیار بێ و هەڵنەدێرێ؟؟؟
- دەنگی خەج:
لەسەر چیای (سیپان)ێ چ خاتوونێ؟
کەزییەکانی خۆی دەبڕێ و
دەیخاتە سەر کەزییەی خەجێ
تا سیامەند ڕزگار ببێ؟؟؟
***
ئەی خۆشەویستی بێ سنوور
لە ئاسیای سوور
دڵدارانی کاروانەهای وەنەوشەیی
بۆ وڵاتی خەنەبەندان
دەبن بەتیشکی سپی
هێشتا شەوە و گوێزان تیایدا باڵدەگرێ و
گەردنی نەونەمامە گوڵگرتووەکان دەبڕێتەوە و...
وس س س س
تەماشا بکە:
دەنگێک، دوو دەنگ، پێنج دەنگ، دەنگێکی تر
شەش دەنگ، سێ دەنگ = سیانی تر
- سیانی تر
- سیانی تر
پەتی سێدارە تەسبیحە و
دەنک سەری جوانەمەرگە.
***
دوایین ڕاپۆرتی نهێنی لە - توب عەدلی-یەوە:

بەڕێزەکان... بەڕێزەکان
لە کردنەوەی چەکمەجەی فرێزەرەکان.
زۆر دەترسین
زۆر دەترسین
هەرکامێکیان ڕادەکێشین
گوێمان لە دەنگی سرودی
ئینتەرناسیۆنالی دەبێ

٢٠ی دیسەمبەری ١٩٧٦

گۆرانیی شەقامێکی ترسناک

دەمەوئێوارە
خۆتان دەکەن بەشارا
سەر دەکەن بە هەموو ماڵە هەژارەکانا
زەردەخەنە دەچێنن
چاوی نازداران دەڕێژن
لایلایە بۆ ساوا برسییەکان دەکەن
لەگەڵ کرێکاران.. سبەینان دەچنە کار
گۆرانی خۆشیان بۆ دەڵێن
یاساوڵان،
گوێیان لە دەنگتان دەبێ
دەتانگرن
دەتانکەن بەپەتا
دەمەوئێوارە خۆ دەکەنەوە بەشارا
سەردەکەنەوە بەهەموو ماڵە هەژارەکانا
***
گوێم لە گۆرانییە خۆشەکەتە
هەردوو باڵم بۆ کردوویتەوە
ئەی ئاشنا
بپەڕێرەوە باوەشم
ئەم شەقامی ترس و مەرگە ببڕە
بێ ئۆقرەم
بۆت داگیرساوم

ئەم تاریکی شەوەزەنگە ببڕە
لەمێژەوە نازدارێکی ئاشنا
ئەم شەقامەی نەبڕیوە
لەمێژەوە ئەم شەقامە
هەنگاوی پێغەمبەرێکی نەدیوە.
***
لەودیو شیشی ئاسنینی وێستگەی ئەم شەقامەوە
گوێم لە گۆرانییە خۆشەکەتە
تیشکی هیوا
پەپوولەی سەر گۆناتە
کۆت بشکێنە و بچریکێنە
لەمێژەوە چەقۆی یەئس
جەرگی هەڵمەتی چنیوە
ئەم شەقامە گۆرانی لێ بزر بووە
مەدارەکەی هەر فرمێسک و خوێنە
بچریکێنە
لەمێژەوە ئەم شەقامە
قاسپەی کەوێکی دەنگخۆشی
بەخۆیەوە نەبیستووە و نەدیوە
***
تۆ گۆرانی خۆت بڵێ و خەمی شیعرەکانم مەخۆ
خۆیان پێ دەگرن و دەپەڕنەوە لای چاوانت
ترسناکیی شەقام و نەڕەی تیژی جەللادان
دەبنە دەست و دەچنە بینیان
بەڵام هەر دەپەڕنەوە

ئۆتۆمبیلی نایابی (پۆلیسی پیاوباشان) دەیانشێلن
بەڵام هەر دەپەڕنەوە و دەگەنە فەنەری چاوانت
هەر لەوانەی لە حەقیقەت دەگەن
دەنگیان تێکەڵ دەنگت دەبێ و سروود دەڵێن
دەبێ بیڵێن
لەمێژەوە ئەم هەرێمە سروودێکی بەرگری نەبیستووە
ئەم هەرێمە ئەستێرەکانی نووستووە
لەمێژەوە پێغەمبەرێک:
گۆرانیی بۆ کۆترەکانی ئەم هەرێمە نەوتووە
ئەم شەقامی ترس و مەرگە ببڕن
دوای هەموو هەڵواسینێک
خۆبکەنەوە بەشارا
سەربکەنەوە بە هەموو ماڵە هەژارەکانا.

٢٧ی جنیوەری١٩٧٧

شەقامەکە

بۆ ئەو منداڵەی پۆلیسەکانی گومرگ لە ناو بازاڕی سلێمانیدا کوشتیان

شەقامی ناو بازاڕەکە
جەنجاڵ بوو وەک:
سەری کوژەرێک پێش تاوان.
نۆ – ساڵێکی لاق باریکی دەنگ کز، تیایدا
کەوتبووە پاکەت فرۆشتن
ورد و لووت باریک و شەرمن
ناسیاوێکی ببینییایە،
درەختەکانی کەناری دەکردە حەشارگە و پایە
زۆری نەبرد
جەنجاڵی ناو شەقامەکە و درەختەکانیش ڕایان کرد
نەیزانی چۆن گومرگییەکان مەچەکیان گرت!
ترسی
گرتنەکە – گەستی
داچڵەکی و باڵەکانی دایە دەست – با
بەڵام دەستڕێژی پشتییەوە
لەسەر سنگی شەقام خستی.
تا گیانی زیاتر ڕۆدەچوو
شەقامەکە لە بەرچاوی پانتر دەبوو
هێندە پان و فراوان بوو

لەپێش دواین هەناسەیدا
شۆستەکانی لێ بزر بوو
گومرگییەکان
تەرمەکەیان بەجێ هێشت و شەقامەکەش وەکو جاران
گەڕایەوە و بووە سەری کوژەرەکەی پێشی تاوان
بەڵام خەڵکی
کاتێک پاکەتیان دەکڕی و هەڵدەپچڕی
لە جێی بیست جگەرەی سپی
بیست شەریانی
دەم بە قوڵپی خوێنیان دەدی

١٩٧٩/٦/٢٣

مۆنۆپۆڵی خەم

بازرگانە عەودالّەکان
ڕوح بەردە گیان سەهۆڵەکان
لە پیشانگەی هەڵوێستەکان
خەم دەفرۆشن
***
من خەم دەکڕم
هەر بێ بەشێک بڵێ: هەمە
با بێتە لام
دڵم مۆنۆپۆڵی خەمە
خەم هاوڕێمە و مامە خەمە
شاگردمە
***
بەپلوسکی خەمدا، دەڕۆم
بەهەنسکی خەم، خۆم دەشۆم
نانی بێداری خەم دەخۆم
لە کەلاوەی خەمدا، بووم-م
من بۆ پوولی خەم، ئەلبووم-م
خەمی هەمووتان دەنۆشم
بەڵام لە بازاڕی گیانما
جگە لە (هەڵمەت) و (هیوا)
هیچی ترتان پێ نافرۆشم.

مریەم

خۆشەویستان
دەزانن بۆ؟
دڵدارەکان بێ باوانن؟
دەزانن بۆ؟
پەنجەی فەریکی منداڵان
نینۆکی لێ سەوز نابێ؟
دەزانن بۆ؟
چەخماخەتان
ڕووناکییان
لە پێش دەنگیانەوە دەمرێ؟
چونکە هەردەم لەم خاکەدا
مریەمی خەم
ژان دەیگرێ
لەبری عیسا
مریەمێکی تری دەبێ
مریەمتان، مریەمی دەبێ

١٩٧٣/١٠/١٥

ژان مەبن

ئاگرێکم
بەردو پۆلا دەتوێنمەوە
ئەگەر رۆژێک
کەلەپچەیان پێ کردم بۆ هاومەبەستم
بمکوژێننەوە.
نەمامێکم
هەزار گوڵی ئاڵم پێیە
ئەگەر رۆژێک
بۆ تاوانێک، نووکی نێزەیان لێ بەستم
بمبڕنەوە.
ڕووبارێکم
شیری خاوێنم پیا دەڕوا
ئەگەر رۆژێک
(نیرۆن)ێک خۆی تیادا شتم
پڕم کەنەوە
هەروا دەبەنگ و گێل مەبن
هەروا ساویلکە و وێڵ مەبن
هەروا بەستەزمان مەبن
هەروا بۆ دڵم ژان مەبن
ئەی ئەوانەی لەبەر ترسنۆکی خۆتان
باوەڕ ناکەن بە ژیانی قارەمانان.

ئەپریلی ١٩٧٤

پاساری

کچم
ئەم بیابانە چۆڵ و هۆڵە
جووتیاری ناوی
وەک هی کوردستان
ڕووت و کڵۆڵە
ئەو چاوانەت مەگرییەنە
ڕۆژێک دادێ
پاسارییی سەر گوێسەبانەی
گوندی ڕووخاو
جریوەی گۆرانییەکەی
دەگاتە لای کۆختەکانی
ڕومادی و فاو.

٢٦ی فەبرایری ١٩٧٧

کچۆڵەکان

بۆ ئەو منداڵانەی ماشێنە کەم ڕەوشتەکان دەیانشێلان

لەبەر دەرگای ماڵەوەدا
دەستوپەنجەی دایکایەتی
لە پرچەکانت دەخشێن.
لە دوای دایکت ڕەشەباکەی سلێمانی
گەمە لەگەڵ دوو قردێلەی پرچتا دەکەن
خۆری لاسار
سەرەتاتکێیەتی لەگەڵ
گیرفانەکانی جانتاکەت.
سووچی کتێب و دەفتەر و
نووکی قەڵەمە کۆڵەکەت
زمان لە خۆر دەردەهێنن.
لە ساتێکی پەڕینەوە
بۆ دەرگای قوتابخانەکەت
ماشێنێکی تیژڕەوی شل
دێ
دەتشێلێ و
جێت دەهێڵی.

***

سبەی دایکت
دوو پرچ نییە قردێلەیان لێ بدا
ڕەشەباکەی سلێمانی گەمە ناکا

خۆر زیزە و چاوشارکێ ناکا
هەموو زمانیان شکاوە
لە خوێنت خۆیان وەرداوە
***
بەڵام سبەی
قوتابخانە دەکرێتەوە
شەقامیش ڕادەخرێتەوە
شلەماشێنانی بێ خوو
دەشێ تاوانی تر بکەن
دەستانی تر بەبێ پرچ و
ڕەشەبای تر بەبێ قردێلە و
خۆریش لە چاوشارکێ بکەن

٢٣ی ئەپریلی ١٩٨٠

شیلانی سنه

بۆ بەرگرییە پاڵەوانانەکەی شاری سنەی پڕداستان،
سنەی خۆڕاگری خاوەن شیلانەها

دایکی شیلان:
دوو پرچی بەردابووەوە
باوکیشی جووتێک سمێڵ و
شیلانیش جووتێک ڕوومەتی خەپەی
گۆشتن
قاپە ماستەکەی بەردەمی
(جامی تەراش)ی هەفتانەی باوکەکەی بوو
دەستی تەتەڵەی دەکرد و
لە دەم و لووتی هەڵدەسوو
دوو خوشکەکەی
بەدەم (بەساقە) و (بەقوربانە)وە
بۆ دەم و پلی ماستاوی
دەتریقانەوە.
لە ناکاودا
تریقەکان
تێکەڵ بە هاڕەی بۆمبا بوون
خانووەکە و
چی تێیدا بوون
وەکو مەرگ

ڕەش داگیرسان
بەڵام ماستی
دەم و پلە نەرمۆڵەکەی
گوڵە شیلان
هەر سپی بوو
وەکو هیوا
وەکو ئاشتی
وەکو ژیان.

٣ی مارتی ١٩٨٠

بووک و زاوا

بەرەبەیانیان
کە هەڵدەسان
ئەو
دڵنیا نەبوو
تا ئێوارە بژی
بەڵام ڕیشی دەتاشی.
ئەم
دڵنیا نەبوو
تا ئێوارە بژی
یان بگەڕێتەوە باوەشی.
بەڵام شیوی لێ دەنا
پرچەکانی دادەهێنا
ژوورەکەی خاوێن دەکرد
گۆرانی بۆ حزبێک دەوت
کە لە شەوێکی ئەنگوستەچاوا
ئەم-ی کردە بووک
ئەو-یش بەزاوا.

١٩٨١/١١/٩

عاشق

منیش هەروەها و
تۆیش هەر تەواو نی.
کەچی هەر خۆشم دەوێی
کەچی هەر خۆشت دەوێم
وا زان دەکەم
گەر لێم ون بی.. دەکەوم
وا زان دەکەی
گەر لێت ون بم.. دەنەوی.

***

گەلێک جار وا هەست دەکەم
خۆشەویستیت:
کەڵە مێرووییەکی سوورە
هەڵدەزنێ بەلەشمدا
دەنک.. دەنک وەکو گەنم
شانەکانی لەشم هەموو
دەگوێزێتەوە ناو لەشت
کاتێک ئاوڕ دەدەمەوە:
تۆ
بووی بە من
من
هەر منم

***

گەلێک جار وا هەست دەکەم
گیانی خەڵکی دەوروبەرم

وەک خشتی سوور
دەخەمە سەر بینای گیانم
هەتا دەبم
بەکۆشکێکی پڕ لە نوور
کاتێک ئاوڕ دەدەمەوە
من
من نیم و
من
ئەوانم

***

هەنێ جار
گوێ لە دەنگی عەلی مەردان
دەگرم
وا دەزانم عاشقی کیژێکی
کوردم
کەچی کاتێک
دەڕژێمە ناو بازاڕەکان
نەک هەر کیژێک
کیژان
کوڕان
دەبینم
سا، تێ دەگەم
کیژێک نا
من
عاشقی
هەموو
کوردم

١٩٨١/٥/١٣

پایتەختەکان

بۆ ئەو گەنج و لاوانەی لە کوردستان وا دەزانن ئەورووپا ڕۆنی تیا ڕژاوە و لە ئەورووپا قەرەج ئاسایەکی برسی و ڕەجاڵ دەژین

پایتەختەکانی ئەورووپا
دەلەنگن و
پێیان بەشوێن پێمدا..
ناگا.
ئەوە کوردێک لە (ئەوتۆ)یە[١]
لە بەردەمما
قاپ دەشوات و لە ژێرەوە
تێم دەڕوانێ
لە شەرما
دەست و پەنجە لاوازەکانی ژێر دەستکێش
دەلەرزن و
من حەز دەکەم
قاپەکانی، توند بکێشێ
بەسەرما.
ئەوەش یەکێکی دی
لە (کەلەتی)[٢]

---

(١) ئەوتۆ: بەو چێشتخانە میللییانە دەڵێن کە خەڵکی بەسەرپێوە نانی لێ دەخۆن.
(٢) کەلەتی: ئێستگەی شەمەندەفەری بۆدابێستی پایتەختی مەجەرستانە، قاچاخچی تیایدا کۆدەبنەوە بۆ فرۆشتنی شمەک و ئاڵوگۆڕی پارە بەدزی ڕژێمەوە.

قاچاغچییە و ساختە دەکا
لەگەڵ ئەوەی
لە تەکیەتی.
پێیەکانم دەلەنگن و
بەشوێن پێی پایتەختەکانا
ناگەن.. نا.. نا.. نا

١٩٨١/٩/١

برووسکە

ڕۆڵەکانم نەچووە بچێ
بێشەکانم چڕوپڕن
ڕانەگوێزراون.
نەوەکانم گیانباز و دڕن
ماڵی نەکراون.
سەنگەرەکانم گەرموگوڕن
نەتەزێنراون.
نەچووە بچێ
بگەڕێنەوە باوەشی چیاکانم
بیرتان نەچێ
من دایکتانم کوردستانم.

١٩٨١/٩/٩

له ئێستاوه

قوربانی چاوەکانت بم
له ئێستاوه
وەک دوو زەریای،
پانوبەرین
گەمەی خەمی
گشت جیهانیان
تیا وەستاوه
کچه شیرینەکەی بابه
له ئێستاوه
له دەروازەی ژیانتا
هەزارەها مۆتەکەی،
قەبه و ناشرین
ڕاوەستاوه
کەچی ڕووباری ژینی تۆ
نەوەستاوه.
له ئێستاوه
پێشمەرگەیەکی بەرگری
دڕنده چەکدارەکانی
کووچەکانی سلێمانی
که دەبینی
تەع-یان دەکەی.(*)

(*) تەع: وشەیەکە منداڵی کورد بۆ لێدان و پێداکێشان بەکاری دەهێنێ.

قوربانی دەستوپەنجەت بم
قوربانی دەمی ئەوەش بم
کە وشەی تەع–ی
داهانی. ١٩٨١/٨/٢٢

حاجی مەحموو

حاجی مەحموو
کوڕ و کچ و ژنی نەبوو
خوشک و برا و کەسی نەبوو
هیچی نەبوو
***
حاجی مەحموو
شەوێک خەوێکی دیبوو
بۆ بەیانی کە هەڵسا
مەولوویەکی قەرار دا و
حەوت نوێژی کرد
بەڵام هێشتا دەترسا
دەستی بۆ هێلکەکە نەبرد.
وتی: ئەمڕۆ
با.. خۆراکم-نان و چا -بێ
نەک هێلکەکە
سیخوڕێکی (بەعسی) تیا بێ

١٩٨٢/١/٥

هاوكێشە

پیاوە باشە پوڵدارەكان
دەست لە گیرفانی ڕۆبەوە
لەودیو جامی بەفری زستان
سووچێكی پەردە لادەدەن
دەڵێن: بەخوا
ئەمشەو شەوی پێشمەرگەیە
ئەوان گشت (پیاوی باش)ن، ئەهلی چاكەن!!!
وەلێ هەرگیز، لەو هاوكێشەیە تێ ناگەن:
مامزە كێوی كوردستانم
بۆ بە شاخێكی دەجەنگێ
بەوی تریان، گەر پێویست بوو
خۆی دەكوژێ؟

١٩٨٢/١/٢٦

نەنە حەبێ

نەنە حەبێ
کە هەواڵی شەهیدبوونی
عەزۆلەکەی کوڕیان دایێ
داوای تفەنگەکەی کرد و
هەفتەیەک نەهاتەدەرێ
تا کوڕەکەی پوورە ئایشێ
چووە لای و وتی: پوورێ
بمخەرە جێگەی عەزۆلە.
نەنە حەبێ
لەبری وەڵام
لەبری دەربڕینی هەستی
ناوچەوانی ماچ کرد و تفەنگەکەی
دایە دەستی.
هاتەوە ناو
ژن و کچی ناو ئاوایی
ژیایەوە بە ئاسایی
وەکو جاران
ژیانێکی پڕ لە ئیمان
هەر گەنجێکیش بهاتایە
بۆ ئاو و نان
باس و خواسی
کوڕەکەی خۆی- پلکە ئایشێی
لێ دەپرسی
نامەیەکی بۆ دەنووسی.

١٩٨٢/١/٢٨

شەش

ئێمە شەشین
دەشێ شەش نەبین و پێنج بین
ببینە چوار
ببینە سێ
ببینە دوو
ببینە یەک
دەشێ
دەشێ هەر نەبین
ئەگەر ئێمە
هەر شەشەکەمان
هەر کورد نین!

١٩٨٢/٣/١٩

ئەڤین

ئەڤین هاوڕێمە و
کچی هاوڕێیەکی کرێکارمە
گەر وەسفی کەم:
کچۆڵەیەکە چاوکەژاڵ
تەمەن سێ ساڵ
دوو پرچ و دوو قردێلەی ئاڵ
دەڵێ: بۆیە
من ئێوەم گەلێک خۆشدەوێ
چونکە وادەتان پێداوم
تەلەفزیۆنەکە خۆش کەن
کارتۆنی کوردیشی تێخەن

١٩٨٢/٧/٤

وڵاخە مانگرتووەکە

که خورپه‌ی شیعرێک
ته‌نگ به گیانم هه‌ڵده‌چنێ
نه خۆم قه‌ڵه‌مم پێیه
نه ده‌مده‌نێ.
گیانم سه‌ر هه‌وا ده‌که‌وێ
نه له زه‌ویم، نه له ئه‌سمان
نه له مه‌رگم، نه له ژیان
وا سه‌خڵه‌تم
ده‌شێ رۆژێک خۆم ڕابێنم
به گوێزانێک، له‌بری قه‌ڵه‌م،
په‌نجه‌یه‌کی خۆم دابێنم.
***
ئێستێکه وام
کاغه‌ز و خامه‌شم پێیه
که‌چی هه‌روام
سه‌یره له‌لام!
تۆ بڵێی گیانم ده‌رنه‌چێ؟!
(ها... مه‌رگی چی؟
تۆ به‌قه‌د وڵاخێکی مانگرتوو
به‌هێزی.
تۆ به‌قه‌د پێغه‌مبه‌رێکی شێت
جه‌نجاڵی)

بەڵام گیانم
لەسەر هەوایەکی لینجە
نە لە زەویم، نە لە ئاسمان
نە لە مەرگم، نە لە ژیان
تۆ بڵێی..!
ئا..ئا.. بڵێ
بەڵێ دووری
لە ڕوانینە بەهارییەکانی (سیڤا)
لە چرپە سەوزەکانی (شیرین)
لە بەستە ڕووناکەکانی هاوڕێمان
دووری.
دەنا چاکیت و مەرگی چی
بەقەد وڵاخێکی مانگرتوو
بەهێزی
بەقەد پێغەمبەرێکی شێت
جەنجاڵی
هێشتا کارت بەم ژیانە
زۆر ماوە

١٩٨٢/٧/٤

حەنیلە گلەییم لێ ناکا[1]

وەیلێ.. وایی.. سەحەرە(*)
لە تاریک و ڕوونی ئەم سەحەرەدا
دەبمە چیایەک بەردی مەڕمەڕ
دەبمە ڕووبارێک گڕی بەفەڕ
لە قەندیلی (توور)ی کورددا[2]
دەبمە ئاشنا و خەریکە ڕاوێژ..
نا.. نا.
کاروانی ئەم دەنگە
هەزار و یەک قاترسواری لەگەڵە
هەزار و یەک خەنجەری دەبانیان
پێیە
لەم سەحەرەدا دەمکوژن!
چییە ئەم دەنگەی
مەرهەمی سارێژبوونی
هەزار و یەک زامی خەنجەرە؟!!
چییە ئەم دەنگەی
وەک گەنم دەمهاڕێ و
دەمکا بە نان بۆ (حەنیلە)؟!!

---

(١) حەنیلە: مامۆستا و مەشقدادەری سێوەی گۆرانیبێژ بوو، گلەیی لە سێوە هەبوو کە وەک ئەم دەیەوێ هونەر نانوێنێ و دەنگی سازتر ناکا.

(٢) توور: ئەو کێوەی موسا تیایدا قسەی لەگەڵ خوای خۆیدا دەکرد.

ئای.. ئای ئای یای(*)
چ دەنگێکە
ئەمەی سۆزی داپڵۆسینی
ناهێڵی تێی بگەم؟!!
***
سەد حەیف و مەخابن(*)
کاشکا لەم تەنیاییەدا
لە باخەڵیدا
نەنووستمایە.
کاشکا
دوگمەی بەرۆکی
ئەم دەنگەم
نەترازاندایە.
گەلی برادەرینە(*)
ئەمە دەنگی سێوەیە
یان تاڤگەی خوێنێکی گەرمە و
بەسەر بەفری گیانمدا
دەڕژێ!!

١٩٨٢/٧/٥

(*) ئەم دێڕانە لە گۆرانییەکانی سێوەوە وەرگیراون.

بەچە

تۆ ئەو چوار مێخەی ئازارەی
کە بۆ عیسایان داچەقاند
تۆ ئەو مەنجەنیقە زلەی
بۆ ئیبراهیمیان داگیرساند
تۆ ئەو چەوە داخکراوەی
پشتی یارانی محەمەد بە تۆ سووتان.
منیش وەک هاوڕێیانی خۆم
لەسەر چوار مێخەکەی عیسا پەروەردە بووم
ژانی زامی چەوساوەی ئەم سەرزەمینەم
خواردۆتەوە.
خوێنی جێ قاچی زەبوونیم
لستۆتەوە
پوولی پۆستەی دەربەدەری و زەبوونیم
کۆکردۆتەوە.
بۆ ئاوی سەربەستی هاتووم
خاکم دەشتی کەربەلایە و خوێناوییە.
نەترساوم لە شمشێری بەچەکانی معاویە.

١٩٧٢

جوانی ئینسان

ڕێت بە هەڵمی دەریا گرت و
دەستت نایە بینی هەور
باران خنکا
خاک قڵیشا
***
شنەکانت بەدیل گرت و
کۆلکەزێڕینەت سەربڕی
بەهار نەدوا
گوڵ نەڕوا
***
گیات پێشێل کرد
سەری گوڵەکانت قرتاند
هەنگ لە برسا مرد
پەپوولەکان گریان
بەڵام سروشتی ئەم کوردستانە
قەزاوەگێڕی
سەری پێشمەرگە و جوانی ئینسانە.

١٩٨٢/١١/٢٠

سڵ مەکە

ئەو
تانک و بۆمب و فڕۆکەی هەیە
ئەو سەگی دڕ و جەربەزەی هەیە
بەڵام
سڵ مەکە
ئەی گەلی مەزن
ئەم کوردستانەش
پێشمەرگەی هەیە.

١٩٨٧/٥/١

دیوار

لەسەر نەخشەی قوتابخانە
ئەزموونی جوگرافیای هەبوو
هەستی دەکرد
نووزەی خاکێکی سک سووتاو
تێکەڵ بە دەنگەکەی دەبوو
سنوورەکان
لە ژێر پەنجەیدا تێک دەچوو
لە مامۆستا و
لە وەڵامەکەیشی یاخی بوو
لەو وانەیەدا دەرنەچوو
بەڵام خەونێکی ئینسانی بۆ پەیدا بوو
لەو خەونەیدا
زەوییەکە ئاووس دەبووەوە.
سنوورەکان
وەک ناوکی تازە ساوا
دەقرتان و
خاکە سک سووتاوەکەشی
چاک دەبووەوە.
لەم خەونەیدا
تەنیا نەبوو.
گەرچی هەروا
بەتەنیایی تێکەڵ دەنگی

گەردوون دەبوو.
خەونەکەی دەنگی خۆی هەبوو
شەوێک هەڵسا بەدزییەوە
بۆیە و فڵچەی دۆزییەوە
هەموو خەونەکانی لەسەر
دیواری شار نووسییەوە
دوژمنانی
نەخشەی خەوە مەزنەکانی
سبەی سنگی
دیواری شاریان هەڵدڕی
گەرچی بە چاوی خۆی بینی
خوێنی سنگیان
قەتماغەی ڕەشیان بەستووە
بەڵام پڕ بەدڵ دەیزانی:
دیوارەکان
ئەمیان لە یاد نەچووە
چونکە سبەی بە دزییەوە
هاوڕێی تریان بۆ دۆزییەوە

١٩٨٠/٤/٤

دڵی خوا

ئەو شەوەی (خەندە)(*)
تێکەڵ هیوای ئەم ژینە بوو.
قوببەی ئەم شارە
بێ ئەستێرە بوو.
گریا و گریەکەی
گەیشتە لای خوا
خوا دڵی لەت کرد
بە ئاسمانا هەڵی دا
خەندە لە خۆشییا مرد
ئەو ئیشێکی باشی نەکرد
کاشکا
خەندە نەمردایە
کاشکا خوا دڵی
بۆ خەندە، لەت نەکردایە
کێ دەڵێ گەر بمایە
دەرز و شۆڕشێکی نوێی
بۆ کوردستان دانەنایە
کێ دەڵێ..کێ؟

١٩٨٠/٩/٢

(*) خەندە: ناوێکی رەمزییە

هەمان پەتە

کوڕی دوو خێزانی ڕەنجدەر
لە چوارباخی سلێمانی
دوو هاوڕێ بوون
لە مەرگی ژووری زیندانا
هاوخەبات و گیانی گیانی
کە گاردەکە ناوی هێنان
ئەمان لە شیرین خەودا بوون.
زۆر نەبوو کە هێنرابوون.
* یەکەمینیان:
بەخەبەر هات و گورج هەڵسا
هاوڕێکەشی ئاگادار کرد
زۆری نەبرد
بەرەو مەرگێکی پڕ شکۆ
هەنگاوەکانی کەوتە گۆ
* دووەمینیان:
هێشتا چاوی خەواڵوو بوو
وەلێ دوو هەنگاوی مەزن
پێش هاوڕێکەی خۆی کەوتبوو
بالای
وەک برووسکەی زیو بوو
هەنگاوی
چەکوشەکەی کاوەی

زەوی زیندان لێی تۆقیو بوو.
قژی ئاڵۆسکاوی:
سێ مانگ شانە و ئاوێنە
نەدیو بوو.
سامی کراسی مەرگەکەی،
بەزەردەخەنەیەک شتبوو.
خەونێکیش نهێنی و بەتام،
چاوانی نەرمی ڕشتبوو.
سەرکەوت و ئەڵقەی پەتی گرت
تێر بۆنی کرد
گەشایەوە و بەهاوڕێی وت:
خەمت نەبێ هەمان پەتە
خۆیەتی و دڵنیا بە
ناسیمەوە، ئەمە بۆنی
گەردنی شێخ شەهابە.

١٩٨٢/١/٣

پێغەمبەرێکی پیاوکوژ

حەزی دەکرد بەیانیان
لەگەڵ شیلان
بۆ قوتابخانە بچوایە
لەبەر دەرگا
ناوچەوانی ماچ کردایە
ئەوسا کارێکی هەبووایە و
بۆی بچووایە.

***

ئەمیش مرۆڤە
ئەمیش وەک ئێوە
باوکی کیژێکی نەرمونیانە
ئەمیش حەزی
لە کارکردن و ژیانە
ژیانێکی مرۆڤانە
بۆ خۆیی و
چین و
نەوەکەی.
بەڵام دەشێ
ئێوارەیەک، نەگەڕێتەوە ماڵەکەی
دەشێ تەرمەکەی
وەکو تەرمی پێغەمبەرێک
لەسەر شەقامێک بکەوێ

دەشێ ون بێ
دەشێ
دەشێ
هەموو ئان و ساتێک دەشێ
یان بکوژێ
یان بکوژرێ.

١٩٨١/١٢/٨

لەرزانە

ئامان لەرزانە، سەوزەی لەرزانە
هارەی زنجیر و ئەڵقەی لەرزانە
سەرچۆپی بگرە، کاکەی لەرزانە
ڕۆژی نەبەرد و دڵ نەلەرزانە

***

لە شاخ سەختتر، سەختی بنوێنە
دەست و دەسرۆکەت وا بلەرزێنە
زەوی بلەرزێ و
دڵت نەلەرزێ
بەقریوەی شۆڕش وا بگرمێنە
کوشتن و بڕین
مەرگ ببەزێنە
سەوزەی لەرزانە

***

بەدەم لەنجەوە، شانی بۆ شل کە
ئەژنۆی سێدارە، بەلەنجە شل کە
ئەوا تۆ دەڕۆی کاکی لەرزانە
دەستم دامێنتان
نۆرەی هەڵمەتی نەونەمامانە
فرسەتە کوڕگەل
ڕۆژی نەبەرد و دڵ نەلەرزانە

١٩٨١/٤/١٥

مەرگی بێ زیان

تەمەنی (دە) بەهار بوو
کە هێنایان
سەرتاپای نوقمی ئازار بوو
پاش چەند رۆژێک بەشەرمەوە
نزیک هاوڕێکەی کەوتەوە
پێی وت: هاوڕێ
لەمە زیاتر بەرگە ناگرم
دەمەوێ ڕووشم زەرد نەبێ
یەعنی بمرم.
هاوڕێکەشی تێی گەیان
کە چۆن دەمرێ، بێ زیان
***
ئەمجارەیان
کە بردییان
وتی: بەڵێ
لەگەڵ پاڵە و زەحمەتکێش و ڕەنجدەرانم
ناوی هیچیشیان نازانم.
لە دوا دیداری پێش مەرگدا
خوشکەکەی هات
بەدەم ماچی ناو دەمییەوە
گرێی نهێنی کردەوە.
ئەوجا، خوشکەی گەشایەوە

چرپاندییە گوێچکەی دایکییەوە
وتی: دایە
ڕووی گشتمانی سوور کردووە
ناوی کەسی نەبردووە
خەمت نەبێ و کەس ناگیرێ
لێی زیز مەبە و
لە بەرچاویشت نەبێزرێ
پاش چەند ساتێک
وەک قارەمان
دەخنکێنرێ.

١٩٨٢/١/١٣

شەوی سالێک

شەو، ڕانکوچۆغەیەکی ڕەشی لەبەردایە
قۆڵی لە قۆڵی ئەودایە.
بەگردەکەی شەهیداندا سەردەکەون
شەهیدەکان،
هەڵدەسنە پێ
ئەستێرەکان،
بەڕووپۆشی، دادەبەزن
هەموو تێکەڵ بەیەک دەبن
بەناویەکدا دێن و دەچن
دەستی یەکتری دەگوشن
تەنیا ترپەی پێ و خشەی بەرگیان دێ
بریسکەی چاو و چپەی دەنگیان دێ
چاوەڕێن (پەیک) بگاتە جێ
تا یەکدەست و یەک بیر و گیان
لە هەوارگەی سامی هەموو هەنگاوەکان
ئالآیەک هەڵکەن نەبەزیو
ناوی بنێن
کۆماری کوردی پێگەییو.

١٩٨٣/٢/٢

مامۆستا

"بۆ سیڤای کچم"

مامۆستایەکی چاوڕەشی جوانم هەیە
حەزی لە پسکیت و نوقڵ و نەستەلەیە
ڕۆژێک ئیمتحانی کردم
وتی: بابە نەورۆز چییە؟
هەرچی وەڵامێکم پێ وت
دەرنەچووم و سفرم وەرگرت
وتم: کچم،
تۆ پێم بڵێ نەورۆز چییە و کام یادەیە
وتی: بابە
عید میلادی
پێشمەرگەیە

١٩٨٣/٣/٢١

وادەکەی حەمە و دایکی

١

لاواندنەوەی دایکی حەمە

دوای شەهیدبوونی باوکەکەت
تۆ هاودەمی تەنیاییم بووی
تۆ تەسەلای دنیاییم بووی
تۆ حەمەکەی منی کۆستکەوتەی داییم بووی
ڕۆڵە لەم خاکە شیرینە – کاول بووە
بۆ دڵم، ئاوەدانی بووی
بۆ گیانم، مێرگ و کانی بووی.
لەبەر خۆفی خوا نەبووایە
کتێب و دەفتەرەکانتم،
لە بەرگی سەوز هەڵدەکێشا
قەڵەمەکەتم دەکردە،
داردەستەکەی دەستی مووسا
لەپڕ
کاتێک بەخۆم زانی
هاوڕێکەت هات بەپەنهانی
وتی: ئەوە کتێب و دەفتەری
حەمە چاوڕەشەکەی تۆیە
نامەیەکی بۆ نووسیوی لە بەرگی ئەم کتێبەیان
ئەمڕۆ هاتن، بەزۆر بردیان
ئەوەی شیا و نەشیا، کردیان

ئای حەمە گیان
چۆن بەساغی دەستگیر کرای؟!
ئای حەمە گیان

٢

نامەی بەرگی کتێبەکەی حەمە بۆ دایکی

لۆمەم مەکە دایە گیان
چاوم لێیە دڕندەکان، لە بەردەرگان
قوتابخانەکە گیراوە
لەوە دەچێ
منیان بوێ
خەمت نەبێ
ئەو حەبەی بۆ، خۆکوشتنم داناوە
وا–لە دەستما و زۆر لەسەرخۆم
من هەر لەسەر وادەکەی خۆم
بەساغی دەستگیر ناکرێم
هەر کە زانیم منیان دەوێ
خێرا دەیخۆم
با هاوڕێکانم هەڵنەیەن، بەردەوام بن
لۆمەم مەکە دایەگیان
دەتسپێرم بە خەباتی بەردەوامی
کرێکاران.

١٩٨٢/٦/١٠

بەنۆرە

سام: دێوێکی مەڕنەمووکە
مەرگ: درنجە، قەبە و زل و ڕەوشت سووکە
ئەوەی کە لە ناویان دەبا و لێی دەتۆقێن
کیژۆڵەیەکی خوێندکاری، شارە جوانەکەی کەرکووکە.

***

کە ڕادەکەی
کۆڵانەکان، دەرناچێ!
دەرگاکانیان، ئاواڵا نین!
دەتەوێ وەکو مەل بفڕی و
وەکو تیشکیش بنیشییەوە
داستانەکەت
بۆ هاوڕێیان بگێڕییەوە.
بەڵام لاقت شکاوە و باڵەکانیشت دەقرتێن
وەلێ هێشتا تۆ نابەزی و
شەقامەکان.. دەبەزێن
تۆ نابەزی و ئێستگە و ڕۆژنامە و گۆڤار و
هەواڵەکان.. دەبەزێن
تۆ نابەزی و وەکو تیشکێکی خوێناوی
گیانت دەفڕێ و هاوڕێکانت چاوەڕێن
کۆڵانەکان، دەربچن و
دەرگاکانیان ئاواڵا بن

***

ئەی هاوڕێی خۆنیشاندەرم
خەمت نەبێ
نیشتمانەکەت، وەجاخکوێر نییە،
ئەم چیایانەی کوردستان
پڵنگی وەک تۆیان زۆرە
گشت ئامادەن، یەک لە دوای یەک
بەنۆرە.
ببن بەتیشک بۆ کاروانی
ئەم خۆرە.

١٩٨٢/٦/٣٠

خانمەکەم

ڕێگام دوورە
ترسی ڕێگا بێ سنوورە
خانمەکەم
دە هەڵسە پێ
بەرەو چیا هەنگاو بنێ
خانمەکەم
***
لەو کاتەدا کە باڵای من
لە ناو ئەڵقەی پەتی دوژمن
شۆڕ دەبێتەوە بەرەو خوار
خانمەکەم.
تۆ دەزانی گیان و بیر و کارم هەموو
بەرەو چیا هەڵدەگەڕێن
بۆ لای ئەوینی ڕابردوو.
بۆ لای هاوڕێیانی پێشوو.
پێیان دەڵێ:
ئەستێرەیەکی دی(*) کرێکاران
ئێستاکە مرد.
وەلێ هەروا.. بەبێهوودە
کۆچی نەکرد.
لە پێش کۆچیا

(*) دی: تر، ئەستێرەیەکی تر

بەدەیەها
ئەستێرەی لاوی دروست کرد.
هەریەکەیان
وەک هاوڕێمان
کڕنووشیان بۆ گۆڕینێکی ڕیشەیی برد.
***
ڕێگا دووره، لێی مەترسێ خانمەکەم.
ئەم ژیانەم، بێهووده نییه دەسووتێ
خانمەکەم.
بڕوانه خۆر، دادەگیرسێ
خانمەکەم.

١٩٨٢/٩/١٨

سیروان پاسپۆرتی ناوێ

شەپۆلەکانی زێی دانووب
کاتێک دەگەنە بۆدابێست
بۆنی کەزییەکانت دەکەن
سەرهەڵدەبڕن
لە ناو هەزارەها
کیژ و کوڕی دەستلەملاندا
بۆ هەردووکمان چاو دەگێڕن
دەمانبینن:
هێشتا دەستلەملان نەبووین.
لە ناو هەزارەها هەزار
هێشتا دەستلەملان نەبووین.
چۆن؟ دەستلەملان ببین!!
منێک گشت، ماچێکی بێدەنگ
لەلام:
تێخوڕینی گاردە.
تۆیەک گشت چرپەیەکی دەنگ
لەلات.
تووڕەبوونی ساردە.
چۆن؟ دەستلەملان بین!!
ئێمەیەک هەموو ژیانمان
ناوەڕۆک و چوارچێوەکەی
(نا- نەکەی)یە.

ئێمەیەک هەموو ژیانمان
پەروەردەی چەوت و لەکەیە.
نا.. نا
ئەی شەپۆلەکانی دانووب
لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا
گلەیی لە ئێمە مەکەن
کاتێک گەیشتنە دەریا و
ئۆقیانووسەکانی دنیا
هەر شەپۆلێکی سەرمەست و شەرمنتان دی
ئەوە شەپۆلی مەندی زێی (سیروان)ە
لێی بپرسن:
گەلێک ئێوە، بەناویا، دێن
بۆ بێدەنگن؟
ئەوساکە، ئەو
باسی دەستلەملان نەبوونی
ئێمە دەکا.
هەرچییەکی وت:
ئەو ڕاست دەکا.

١٩٨٢/٩/١

سێ گەڵای نامۆ

١

بەرەو ڕووی کچەکەم دێیت و
شمشێرەکەت لە دەستایە.
گەرچی هێشتا لە- شوو-دوورە و
هەر ساوایە
بەڵام لە داوێنیا، گیانێک..
دروست دەبێ.
لەگەڵ هەنگاوەکانی تۆ..
گەورە دەبێ.
دەگەیتە لای.
لەو کاتەدا، شمشێرەکەت..
سەری دەبڕێ.
یەکسەر ساوایەکی تری..
وەک خۆی دەبێ
وەکو جیوە..
نە بەمن و نە بەتۆ.
دەستگیر ناکرێ

D.D.R.-١٩٧٩/٩/١٥.

٢

پێغەمبەرێک لەولامەوە پاڵکەوتووە
تۆزی وێستگەی شارەکانی نامۆییمی..
لێ نیشتووە.
گەر ماچی کەم..
لێوەکانم دەسووتێن.
گەر جێی بێڵم
قاچەکانم هەڵدەوەرێن.
گەر، لە تەکییەوە پاڵکەوم..
جێم دەهێڵی.
هەرچی سۆزی، گەردوون هەیە
بەرامبەری من هەیەتی و
پێغەمبەرێک لەولامەوە پاڵکەوتووە..
گوێم لێ ناگرێ و وەڵامیشم ناداتەوە

١٩٧٩/١٠/١٠ مەجەر

٣

گیان، لەخۆڕا دروست نابێ!
گیان نافەوتێ!
ئەو گیانانەی دەیانکوژی؟
لە کوێت بوون و، دەیکەی بەچی؟!!!

١٩٧٩/١٠/٢٣پراگ

نهێنی نەکوشتن و نەنووستنم

لەو ساتەوەی لە دایک بووم
خەنجەرێکی، دەبانیان لە ژێر سەرم داناوە..
تا، گەوهەری لێ وەربگرم،
پێی گەورە بم.
تا بتوانم..
خۆم سەربڕم

***

شاژنێکی، شکۆدار و خۆشەویست..
پەروەردەی کردم.
تا، پەنجەکانم بمەیێ و
مشتووی خەنجەری پێ بگرم.
بەئاسانی خۆم سەربڕم.
کە گەورە بووم...
دەستی هێنا بەسەرما.
فەرمووی: کوڕم
لە پەروەردەتا
شەکەت بووم،
هەڵسە ئیتر، من دەنووم.
شاژنی خۆشەویست،
لە جێگەکەم نووست.
دەزانم، توانای، بڕین-م تیایە.
بەڵام چی بکەم، دڵم نایە.

دای چڵەکێنم.
تا، خەنجەرەکە، دەربێنم.
***
بەخۆرهەڵاتدا، کەوتمەڕێ و هەنگاوم نا.
هەتا ئەژنۆم، بەناو زەویدا، دەچەقا.
بەڵام هێشتا..
بەمن وایە،
بوارەو هەنگاوەکانم، ئاوەڵایە.
زۆری نەبرد، هەر دەستبەجێ.
گەییمە ئاوەدانییەک، نائاشنا
تیا، مامەوە و کردمە جێ،
جێشم نەهێشت،
تا خاتوونێکی نازدار و خۆشەویستم.
کردە هاوڕێ
بەو هیوایەی:
بەهێمنی و چرپە چرپی خانمانەی
شاژنەکە، خەبەردارکا.
ئەوەی، کە، بۆی لە دایک بووم..
لە گەردنی خۆمی بسووم.
لەگەڵ خاتوونە هاوڕێکەم، کەوتمەڕێ.
بەخۆرئاودا هاتمەوە و گەییمە جێ.
خاتوونی هاوڕێ و خۆشەویست...!
کاتێک چاوی..
بەدیدەنی..
شاژنە نووستووەکەم.. شووشت

فەرمووی: ڕەنگە
خەو بە تۆوە ببینێ؟!
ئەمیش لە تەنیشتییەوە، نووست.
گەرچی، لە مێژە نەنووستووم
حەزم لە مەرگە و
شەکەت و ماندووم.
بەڵام چ بکەم!! دڵم نایە
هەردووکیان ڕاچڵەکێنم
تا، خەنجەرەکە، دەربێنم.
ئەمجارەیان، سەفەرەکەم نهێنی کرد.
شاراوە، وەک بەردی بن گۆم.
تا، کچۆڵەیەکی چاوڕەشی، خرپنم کرد..
بەهاوڕێی خۆم.
هیوادار بووم، بەگۆرانی دەنگە نەرمە بەهەشتییەکەی،
هەردووکیان خەبەرکاتەوە.
شەکەتیم لەبیر باتەوە.
کەچی، کاتێک، کە بینینی،
چوو لە نێوانیاندا پاڵکەوت
تا، گەییمە لای، خەوی لێکەوت.
گەرچی، لەمێژە نەنووستووم
هێندە ماندووم.
شەکەت–ی ئارامی بردووم.
مەرگ–یش نەبێ..
هەر دەمەوێ..
تاوێک بنووم!

بەڵام چی بکەم، دڵم نایە
هەرسێکیان ڕاچڵەکێنم.
جێ-ش نەماوە
خۆم-ی
تۆزێک
تیا بنوێنم.

١٩٨٢/٧/٥

بۆ هاوڕێیانم

من دەزانم دەکوژرێم
من دەزانم تەرمەکەم
لە (سارا)یەک فڕێ دەدرێ
وا دەشێوێ
ناناسرێ
پێ نازانرێ: تەرمی کامە قاچاغچییە
پێ نازانرێ: تەرمی کامە پێغەمبەری یاساغچییە
هاوڕێیانم نامناسنەوە
نە سیمای خۆشی نەدیوم
نە باڵای قەد نەنەویوم
نە هیوای پڕ چاوی گەشم
نە جێ زامێ
شوێن ئەشکەنجەی نەخشەی لەشم
نە ئەبرۆی ڕەشی وریام
نە دەمولێوی پڕ سەودام
ناناسنەوە و
نامناسنەوە
هاوڕێیانم نامناسنەوە
بەڵام هەموو بەتاسەوە
دەڕواننە:
لاشەی لە(سارا) کەوتووم
لە یەکتری دەپرسن:

(بۆچی سەگی بێ خاوەن و بەبێ خانە
سەگی برسی و دەرکراوی لانە
لەلاشەیان نەخواردووە!
بۆ؟ دەمیان بۆ نەبردووە؟!)
ئەی هاوڕێیان
گەر لاشەم جێگەستەی سەگ بوو.
بزانن سەگی پۆلیسە
گەستەی سەگی بۆرژوایانی نەگریسە
سەگی برسی
گاز لەلاشەی من ناگرن.
هەر ئەوەشە هێشتوومییەوە و
دوژمنانم بەرگەم ناگرن.

١٩٨٣/١٠/١٧

خاتوو سیڤا بمانبەخشە

کچم هەتاوەکو ئێستا
من و دایکت
هەتا، مۆڵەت هەبوو توانرا
گوڵی نازی تۆمان ئاو دا
بمانبەخشە کە لەمەولا
سیخوڕەکان،
ناهێڵن بووکت بۆ بکڕین
ئامێردەکان
ناهێڵن لێت نزیک بین و
ئەو وشانەی کە بۆ (ناز)ن
بچرپێنینە گوێتەوە
ملوانکە و موستیلە و بازن
بکەینە مل و دەستەوە
ئەو گوڵانەی کە هی (ڕاز)ن
بیپرژێنینە ڕێتەوە
کاتێک لە باخچە دێیتەوە
بمانبوورە
سیخوڕەکان
ناهێڵن بووکت بۆ بکڕین
نا، ناهێڵن
بیانووە ناسکەکانت ببڕین
بووکەشووشە و یارییەکانی،

سەر ڕەفەکەت بۆ داگرین
کچم داگیرکەرانی،
(خۆشی لەم کوردستانە
کە وەک نووری چاومانە)[١]
لە (ڕۆژباش)ی
دایک و باوک و منالآنی
ئەم کوردستانە تێناگەن
لە (ماچی ماڵئاوایی) و (بای بای) چوونیان،
بۆ ئیش کار، تێناگەن
نا، تێ ناگەن
لە عەتری بۆنی گوڵ بەهار
لە سەرنجی تۆ بۆ خاڵەی ڕێبوار
لە حەزت، لە قاسپەی خۆشی کەو و کەوبارِ
لە چرپەی تۆ و بووکەشووشە
پرچنەکەی چاو بەخومار
کە بەڕیزە ناوت نابوون
شیلان، خەندە، ڕۆزا و مینۆ و بووکێ و تەلار
میشە و دن دن و مەیموون و دەنکە هەنار[٢]
چی تێ بگەن؟
بۆچی لەبەر: باخچەی ساوایان ڕووخاندن
بۆچی لەبەر: لێدان و گرتن و مەرگی بەخنکاندن.
فریای هیچی وەها کەوتوون:

(١) گۆرانییەکی منالآنە لە سەردەمی سیڤای کچم.

(٢) ناوی بووکەشووشەکانی سیڤای کچم بوو.

تێ بگەن (مرۆڤ) یانی چی!
بۆچی دەخوا و کار دەکات و بۆچی دەژی!
تێگەیون خۆشەویستی
نیشتمان و گەل (سوور)ە،
یان (ڕەش)، یا (سپی)یە
بەڵام گوڵە، ڕەنگینە زۆر بۆن خۆشەکەم
من و تۆ و پێشمەرگەکانی هاوڕێمان
شتی جوان و نەخشینەمان بۆ داناوی
بۆت دەکەینە دەستە دیاری
جووتێک گوارەی سوور و گەشی
کارەساتەکەی (هەکاری)
پەیکەری (مامە مەولودی)
قوڕە (بەرازە) بەهەڵمەت
هەرزەکاری.
وێنەی پڕ شکۆی داستانی
(شارستێنە)
چیرۆکەکانی (قەندیل) و (هەورێ) و (ماکۆک)ی
بێ وێنە.
خاڵە شەهاب، جەعفەر، ئەنوەر
دەنگی زەنگیان بۆ داناوی
(ئیبراهیم عەزۆ) و (ژەنگاری)
ڕێگەی شەنگیان بۆ داناوی
هاوڕێ ئارام عەینەکەکەی
جەمال تاهیر قەڵەمەکەی
جەمال باپیر، قەڵغانی دژی وەیشوومە

کاکە سەلاح، پرۆژەی ئاوی مالومە
مامە غەفوور ژاژڵەیی،
خۆڕاگری بۆ داناوی
خاڵە شەماڵ، وانەی هەردەم بەرەنگاری
بۆ داناوی
کچە شیرینەکەم وەرە
بیانوو بگرە و پێداگرە
خاڵان و مامانت توند توند
یەخەی بگرە
بڵێ: دەبێ ئەوانەم بۆ بکەنە نیشان
بۆم بکەنە ئیکلیلی گوڵ
هەتا منالانی هاوڕێم، تێر بۆنی کەن،
چونکە نەک دوژمنانی خاک
بووکی منیان شکاندووە
بەڵکە خوێنی گەشی باوک و
خاڵ و مامی هەزارەها منداڵی وەک منیان
بەقەست ڕژاندووە.
بڵێ دەبێ
نان و ئاشتی و
شارستانی
زامن بکەن بۆ منالانی کوردستان
بڵێ دەبێ..
ئەم میللەتە دواکەوتووە بگاتە ڕیزی میللەتان.

ئەرنستی کورد[1]

بۆ شەهید (ئەکرەمی حەبسە)

گیانە ئەکرەم
تۆ لە کارگەی شۆڕشاندا
کرێکارێکی جەسوور بووی
لە ناو کۆمەڵی ئینساندا
باوەڕێکی پڕ لە نوور بووی
لە ململانێی دوژمناندا
توانایەکی بێ سنوور بووی
لە دیوانی کۆڵنەداندا
لاپەڕەیەک شیعری سوور بووی
گیانە ئەکرەم
تۆ ئەمەندە ساکار نەبووی
تۆ کۆترێکی سپی بووی
بەڵام ڕۆژگار
تا پڕ بە دەستت ڕاو دەکرد
لە بەیانی تا ئێوارە
تۆ گیانێکی خێرنەدیو بووی
لەو ئاقارە
خێرت بۆ هاوڕێیان دەبرد

(١) ئەرنست: ئەرنست ئیڤەر هارد- پاڵەوانی ڕۆمانی (پاژنە پۆڵایینەکان- العقب الحدیدیة)ی جاک لەندەن.

لە عێراقی کپ و ماتی بە خوێنی سوور شەتەکدا
لە کوردستان بەناچار- خەڵک فێری کوتەکدا
دڵدارێکی بەرگ سپی بووی
ڕێگەی خەنجەرت هەڵبژارد
لەسەر دیوی ڕاستی نووستی
بەرگە سپییەکەت ژەنگ گرتی
لەسەر دیوی چەپی نووستی
دیسانەوە هەر ژەنگ گرتی
ئەوسا زانیت، کانزای خەنجەر
هەر بەڕواڵەت.. جەوهەردار و شۆخ و شەنگە
دەنا هەتا بینەقاقای مشتووەکەشی هەموو ژەنگە
ئەوسا زانیت، تۆ دڵدارێکی بێ چەکی
بەڵام هیوا بڕاو نەبووی
نەخێر گیانە ناهوشیار و بێ چاو نەبووی
هەرگیز ئومێدبڕاو نەبووی
بێ ئەدرێس و بێ ناو نەبووی
بۆیە لە نوێ دڵدارانە
دڵدارێکی خاوەن ئەزموون و دیوانە
بەپەیژەی سووری خەباتی کرێکاراندا هەڵزنای
بۆ خۆری ژان ڕەوێنەری کوردان
گەڕای
بۆ شاری بێ چەوساندنەوەی ئینسان
گەڕای
کووچە و شەقامت
بۆ هاوڕێیانت

کردە ئاگردان
(دە مەگری مەگری چاوانت ئێشێ)[2]
بووە دروشمی هیوا نەبڕان
ئاوازت کردە هاوسەر و[3]
ڕۆزات بۆ کورد پەروەردە کرد[4]
سەنگەرت بۆ دوارۆژ لێ دا و[5]
هانات بۆ لای گشت کارگەران برد
تا ژەنگ لە خەنجەر بکەنەوە
تا – توولەڕێ بیر بەرنەوە
سیستمێکی نوێ بۆ خەبات دانێنەوە
زۆر لە جاران مەردانەتر
تین بە شۆڕش بدەنەوە
بەڵام سەد داخ
هاوڕێ ئەکرەم
لە وڵاتی ژێر پۆستاڵی ئاسنیندا
ڕاکشا و
تۆی ئەرنستی ناو کوردستان
وەک دیوانێک شیعری دڕاو
لە ئەڵقەی پەتی موسڵەوە[6]

---

(٢) گۆرانییەکی فۆلکلۆرییە، لە کاتی خواردنەوەدا حەزی لێ دەکرد و دەیوت، پێش خنکاندنیشی وتی. هەموو جار خۆشناوی برام و هەمزەی عەلی دەدە بەنەرمی دەیانوت و ئەویش دەجووڵا.

(٣) ئاواز: ناوی هاوسەرەکەیەتی.

(٤) ڕۆزا: ناوی کچەکەیەتی.

(٥) سەنگەر: ناوی کوڕەکەیەتی.

(٦) لە موسڵ لەسێدارە درا.

شۆڕ بوویتەوە
هەتا باڵات گەیشتە فاو[٧]
هەتا گیانت چووە کۆڕی شەهیدانی هاوڕێمان و
بوونە هەتاو
ئەی هەتاوە پیرۆزەکە
خەمت نەبێ ئەم کاروانە
ڕاناگیرێ بە گێلەپیاو
هەردەم دەژی
هەردەم دەژی
هەردەم دەژی و بەردەوامە

(٧) فاو: خوارووی عێراق- ئەوێ و هۆڕەکانی سەردەمێک شوێنی بزووتنەوەی چەکدارانەی حزبەکەی شەهید بوو.

پاکانە(*)

گفتی دایکێک،
ڕۆڵە گیان، ڕۆڵەی زیندان.. گەرچی کوێرم
بەڵام بە چاوی دڵمەوە بۆ لات هاتووم
مەگەر نازانی ڕێی زیندان بەچاوی دڵ بەدی دەکرێ؟
هەناو و بەندی جگەرم.. خۆ بیرت دێ
کە منداڵ بوویت، دەمکردیتە قەڵادۆشکان
دەستە نەرمونۆڵەکانت لەسەر عەبا شڕەکەوە
لە سەر و پرچم دەئاڵان
ئێستاکەش هەر ئەو پرچانەن بەڵام سپین
هۆن هۆن هەمووم هۆنینەوە
بۆ ڕەوابوونی تۆ بۆ ژین
چاوەکانت شەربەتی زیندەگانیم بوو
گڕوگاڵت بەزمی شایی لۆغانیم بوو
سپێنەی ئەو دوو چاوانەت شیری مەمکی داماویمە
ڕەشێنەیان شەونخونی شەوانی کوللەمەرگیمە
تا چاوە بچکۆلەکانتم کرد بە دوو گڵۆپی ڕووناک
گڕوگاڵتم کرد بە قسەی جەماوەری خاوێن و پاک
تا ڕام هێنای لەگەڵ دەریای بێداری ژیان
بووی بە شێرێک لە مەرگ نەترسی بۆ ژیان

(*) پاکانە: شیعری شاعیری عێراقی موزەفەر نەوابە کە شاعیر خۆی وەری گێڕاوەتە سەر زمانی کوردی لە گۆڤاری (نووسەری کورد) لە شاخ لە تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٨١ بڵاوبووەتەوە.

مەبەستت هێند فراوان بێ ڕزگاری بێ بۆ گشت گەلان

***

ئێستا کوڕەکەتم لایە
شەوان بە دەم لایلایەوە دەڵێم لایە
کۆرپەم لایە.. لایە لایە
سەرفرازیم لە خۆگرتنی باوکتایە
ڕزگاریمان لە خەباتی هاوڕێیانی بابەدایە
جەرگی جەرگەکەم لایلایە
خەفەت مەخۆ، حزب لانکی منداڵێکە کە بێ لانکە
حزب باوکی منداڵێکە کە بێ باوکە
ئەو پشتێنەی هەڵواسراوە
بەخەتی ورد لێی نووسراوە
هی باوکتە، کە گەورە بووی لە پشتی کە
کارەکانی ئەو تەواو کە
لەسەر پەراسووت بیبەستە و بیپارێزە
ئەوە پەساپۆرتی ڕێگەی سەر بڵندی و مەردی و ڕێزە
ڕۆڵە ئەمانەت پێ دەڵێم
تا، کە مردم.. بە ئیسراحەت چاو لێک بنێم

***

ڕۆڵەی شیرین، هەناسەکەم
خەمی کۆرپەت مەخۆ (لایەی) وای بۆ دەکەم
کوڕم، زامداری نەنووستوو
لە زیندانا ئازاریان دای؟
سنگت بێنە، زامەکانت لە سنگی کفتم هەڵبسووم
تا، وەک گوڵاڵە بۆنیان کەم

بڵێم ئۆخەی، شوکر ڕەنجم بەبا نەچوو
باوانەکەم تۆی کۆڵەکەی خانووی هیوام
تۆی بەهاری تەمەنی خەزانی تەنیام
کوڕم نائومێدم نەکەی
ڕەنجی ژینی کوللەمەرگیم بەبا نەدەی
ڕۆڵە نەکەی وره بەردەی
ڕۆڵە نەکەی بە مەرهەمی خۆفرۆشی
زامەکانت سارێژ بکەی
زامدارێک خاوەن وره بێ.. زامەکانی دژی مەرگ
وەک ڕەشەبا، وەک برووسکە.
وەک گەردەلوول دەگرمێنن
مەرهەمەکان ڕەفز دەکەن
سارغییەکان ڕەت دەکەنەوە و نەفرەت دەکەن
مەرهەم و سارغییان تەنیا ئاگر و ئاڵای شۆڕشە
هەڵمەتی سەخت و هێرشە
باوانەکەم، برینەکانت ئەوانە مەرهەمیانە
نەک (پاکانە)
چونکە دەڵێن:
بەبیانووی نان پەیداکردن
بۆ برسێتی ژیانی من
پاکانە پڕ دەکەیتەوە
وا هاتمە لات لە خۆمی ببیستە ڕۆڵە
شیرم بە تووتک حەڵاڵ بێ
نەک ئەو کوڕەی پاکانەی لە خەیاڵ بێ
کوڕم من حەز دەکەم گەڕ بم لە چڵکانا

ڕۆڵە من حەز دەکەم بمرم لە برسانا
ڕۆڵە من حەز دەکەم چاوەکانم کرمەڕێز بن لە زیندانا
بەڵام کوڕەکەم بەر نەبێ بە پاکانە
ڕۆڵە ئەوەی پاکانە پڕ دەکاتەوە
دووبارە کۆست دەخاتەوە
شەهیدەکان لە نوێ شەهید دەکاتەوە
ناوی پاکانە نەهێنی
سەرباری ئەم زەبوونییەم نەکەی شەرەفم بشکێنی
ڕۆڵە نەکەی ڕێگەی خۆت و هاوڕێکانت بیر چێتەوە
بمگووشە توند بەخۆتەوە
تەماشای پرچەکانم کە هەموو سپین
هۆن هۆن هەمووم هۆنیوە بۆ ڕەوابوونی تۆ بۆ ژین
بڵێ دایە.. سوێند بێ بەو پرچە سپییانەت
دڵۆپ دڵۆپ سوێند بێ بە شیری حەڵاڵی ئەو مەمکانەت
تۆ دایکمی سەری دایکێک نانەوێنم
بەشیری گۆشی کردبم
بینای حزبێک ناڕووخێنم
بەخوێنم گۆشم کردبێ
***
قسەی خوشک:
کاکە گەرمی و ساردی هەموو زیندانەکانم چەشتووە
هاتوومە لات، جنێو و تف و نەفرەتی
یاساوڵم بە داوێنم هەڵگرتووە
نزا و نزام ڕژانۆتە ژێر پۆستاڵی ژەندرمەوە
شیشی ژەنگاوی زیندانم بە زمانم لستۆتەوە

کەچی ئەنجام لە سووچی ڕۆژنامەیەکدا بە
پاکانە پڕکردنەوە
پاداشتەکەم دەدەیتەوە؟
ئەو خەڵکەش بیخوێننەوە!
هەتا ماوین قێز و بێزمان لێ بکەنەوە
بەبنی پێڵاوی نەفرەت شەرەفمان بپلیشێننەوە
ئاوا پاداشتی ئازار و شەونخوونی
من و دایکم دەدەیتەوە؟
چۆن لە ڕووم دێ بچمە لای ئەو
خوشکانەی کە چاوەڕوانن
تۆڵەی جەرگی سووتاویان بۆ بسێنی
وا هاتمە لات، لە خۆمی ببیستە کاکە
من حەز دەکەم ڕووم ڕەش کەیت و پرچەکانم بقرتێنی
بەڵام هەرگیز ناوی پاکانە نەهێنی
کاکە چی بکەین، بیر بکەوە کاکە چی بکەین؟
مەگەر زەوی قووتمان بدا
مەگەر ئاسمان هەڵمانکێشێ
ئەگینا چۆن لە ڕوومان بێ
دوای پاکانە، ڕوو نیشانی خەڵکی بدەین؟
لە ئاستی ژنی گەڕەکدا سەرهەڵبڕین؟
چۆن باست کەین؟
چۆن لایلایە بۆ تاقانەکەی خۆت بکەین؟!
کە تۆ هەموو گیانت پیسی بێ، سەرشۆڕی بێ
کاکە گەر ئەوە نیازتە بۆ لای ئێمە نەیەیتەوە
سیکتر.. سیکتر

پاکانەی ناو ڕۆژنامەکە و خۆشت.. سیکتر
ئێمە پیاوێکمان بۆ چییە.. کە پارچەیە
پیاوەتی پێشێلکراوی جەریدەیە
هەر بە ڕۆژنامەکەی لای خۆت
بێ ئابڕوویی و سەرشۆڕی خۆت بپێچەوە
هەتا تۆ هەی لە زەلکاودا بتلێرەوە
بەڵام هەرگیز بۆ لای ئێمە مەیەرەوە
چۆن پاکانە لە گەل دەکەی
ئێمەش هەروا پاکانە لە ناوت دەکەین
دەڵێین ئەی گەل: ئەم سەرشۆڕە چاوان پڕ لە زەلیلییە
کوڕمان نییە، کاکمان نییە کەسمان نییە.

---

* پاکانە: شیعری شاعیری عێراقی موزەفەر نەوابە کە شاعیر خۆی وەری گێڕاوەتە سەر زمانی کوردی لە کۆواری "نووسەری کورد" لە شاخ تشرینی دووەم ساڵی ١٩٨١ بڵاو بووەتەوە

حەوتەم کۆمەڵە شیعر

خەونی سەما دژەکان

چاپی یەکەم: ١٩٩٨
وەزارەتی رۆشنبیریی هەرێمی کوردستان- سلێمانی

ساڵی چلەم

قەڵەم و نامەی ژێر دەستم
لە ماچێکی بێ پشوودان..
خۆ بەقوربانی یەک دەکەن.
قیڕەی بۆقێک
قووقەی کەڵەشێرێک
لە پەنجەرەی ژوورم دەدەن
دەستی ساڵی سی و نۆیەمی
لە گەردنم دەترازێنێ و
جێ بۆ ژووانی (چلەم) ساڵەم جێ دەهێڵێ
ساڵی چلەم، وەک مێوێکی، باوەش پڕ لە
هێشووی ئەزموون، بە باڵامدا..
هەڵدەگەڕێ.. هەڵدەگەڕێ
ژیان سەرلەنوێ دەگرێ
گڕانی ئەفسووس و هودە
گڕانی کێشەی ژینێکی بۆ خەمانی هەر جار
ئالوودە!
لەولایشەوە، سۆزانییە بەستەزمانەکەی دراوسێم
دۆستەکەی خۆی بەڕێ دەکا و
ئەویش وەک من تەنیا دەبێ!
دوابەرنامەی ڕادیۆکەی بەرامبەرم، ماڵئاوایی
لە دوا ئیسگەی ئەمشەو دەکا و
ئەویش وەک من تەنیا دەبێ!

لانەی جووتە کۆترە شینەکەی ژوورەکەم
گمەی شینیان تێ دەکەوێ.. تێ دەکەوێ وەک دڵەکەم
ئەوانیش بێ ئارام دەبن
گەرچی چەپۆکی پشیلەی، ڕەشە تاوان
دەستی ناگاتە.. ناگاتە، دەستی ناگاتە هەردووکیان
وەلێ دوو هێلکەی ڕۆژەها لەسەر نیشتوویان
دەشکێنێ
تاریک و ڕوون، دوگمەی خەمی.. ڕۆژێکی نوێی
پڕ لە تەمی.. ژیانەکەم دەترازێنێ.
گوێم
لە ترپەی
پێی
دوو مرۆڤی تەنیایە
هەنگاوی یەکەمیان
لە دووی
هەنگاوی دووەم هەڵنایە.
لە هۆڵەکەن
ئاگام لێیە، ئێستێک دەکەن
هەردووک، هانا، بۆ یەک دەبەن.
ئاهەنگی هەنگاو نامێنێ
خرمەی خواردنی سێوێک
ئەوی تریان دەهەژێنێ
دیمەنی دواپێکی ساردی بێ مەزەم دەست
دەوەشێنێ
لێوم دەگرێ و ماچێکی بێهوودەم دەکا

وەلێ– خرمە سێو– تێکەڵی قومم دەبێ و
سەرنجەکەی مەستیم دەبا
تەنیا ساتێ.. ساتێ ساتێ.. نا.. زۆرتر.. نا
گوێم لە ئنگای ساوایەکە
لە هۆڵەکە!
هەڵدەستم و دەسکی دەرگا دەترازێنم:
مارمێلکەیەکی دان تیژە پیرۆزبایی ساڵی چلەمم
لێ دەکا.
ئەی مارمێلکە، لیکنەکە خەونی دوو کۆتری شینکەکە
لە ناو ناچێ و رۆژێک بە مەرامیان دەگەن
قەینا.. ئەمشەو.. هەوار لە بارگەی سام دەخەن
وەلێ سبەی.. دوو هێلکەی تری نوێ دەکەن

١٩٨٦/٣/٢٨

ڕۆزا

کە دێمەوە، بەرەو ڕووم دێی
دوو باڵانت بە ئەسپاردەی ئاسمان دەکەی
من هەور نیم، دەنا دەمنایتە سەر شانم
ئاسمانم ڕێ تەی دەکردی
هەتا بارانت لێ ببێ بۆ دۆستانم
هەتا زریانت لێ ببێ دژی هەموو دوژمنانم
– کچم رۆزا .. چی کچۆڵەی هاوڕێیانی من
هەیە، کە بەناوی تۆوە باوکت ناوی ناون
(بابە)ی هەر هیچیان نەماون.
– کچم ڕۆزا .. قەدری ئەم ژیانە بگرە، بەس
نییە باوکێک (دڵشاد)ی ناوە
بۆ تۆ ماوە!
– کچەکەی خۆم، تۆ منداڵی و لە نەمانی باوکی
ڕۆزایان تێ ناگەی
لەم هەموو خوێنبارینە گەشە، سەر دەرناکەی
بەردەوام بەو دوو باڵانت بە ئەسپاردەی ئاسمان بکە
باڵەکانت ئاوەڵا کە
هەزار هێندە، باوکە سەر جەنجاڵەکەی خۆت
عاشق و شێت و شەیدا کە
من دڵشادێک، تۆ هەزارەها ڕۆزا بە
گەر پێویست بوو، منی بابەت ڕەتکەرەوە و تۆز و
خۆڵیشم بە (با) کە.

بەس کچەکەم، لەبۆ گەلە دواکەوتووەکەت
تۆ رۆزا بە.
دژی ئاخوندی کۆنە و نوێ، چقڵی چاوی
ڕەشەبا بە.

مارت ١٩٨٦

پیرەمەگروون سەر لە حوجرەکەی نالی دەدا

بۆ یادی دوو سەد ساڵەی
دامەزراندنی شاری سلێمانی
پێشکێش

خەو بوو، شەو بوو
دواشەوی مانگی ڕەشەمێ، سبەینێکەی ساڵی نەوبوو
گەواڵە هەورێکی شینی ژەنگار
تیشکی خۆر کەنارەکانی سوور کردبوو، وەکو زوننار
لە پیرەمەگروونی سەختی بزنە ڕێبوار
بەگوڕ و تاو، بەرەو بنار، دەخرایە خوار
خۆی کرد بە ناو سلێمانی، ئەوین و یاخی و قوربانی
بە مەڵکەنیدا تێپەڕی و سەرێکی لە پیرمەسوور دا
ئینجا گەییبە بەر خانەقا
لە جێگەی حوجرەکەی (نالی)، ناڵەی ژانێکی لێ هەڵسا
دوو سەد شمشێری چەخماخەی لە زەوی دا
ئینجا لە جێی خۆی دانەویی
تەمومژی لە دەور وەری
ئەسپێکی کلک کلافەی قەترانی بوو
سوارەکەی وەک خەنجەرێکی مشتوو زیوین لەسەر زینەکەی
چەقی بوو.
پیرێک.. نوورانی کەڵەگەت، پێست جوان بوو
سەرو پێچی ڕیشوو داری، دەنگی بلوێری شوانان بوو

ڕانک و چۆغەی، بۆ-ی نێرگزی بەهاران بوو
فەقیانەکەی، کەفی چووڕی شەتاوان بوو
پشتێنەکەی، سیاچەمانە
پووزەوانەکەی، هاژەی چەم
کڵاشەکانی بەهاژە و تەم
پرسی، کوڕینە پێم بڵێن، عاشقێکی خاک و خۆڵی
پاش ساڵەها ساڵ نامۆیی
هاتووەتەوە سلێمانی؟
ئەو عاشقەی دەگەڕا بۆ.. ئاسوودەیی هەژاران
دەگەڕا بۆ.. نیشتمانی غەریبان
دەگەڕا بۆ.. کۆچی ناچاری پڕ ژانی بلیمەتان
دەگەڕا بۆ عیشق و نان
دەگەڕا بۆ مەحبووبانی بەجێماوی پایزان
دەگەڕا بۆ.. نەفسبەرزی شاعیران
دەگەڕا بۆ.. شارستانیبوونی کوردستان
پیرە بەردەوام بوو.. وتی:
کوڕگەل ئەمشەو، یەکەم شەوی بەهارە و
ئەو حەزرەتە دوورە شارە
دەگەڕێ بۆ حەبیبە و چارەنووسی ئەم هەوارە
دەگەڕێ بۆ ئەو ڕێبوارەی دڵی پڕ سەودا و جەغارە
کە چلیپای ژانی نەتەوەیەکی لە کۆڵە و بەتەنیا خۆی
کۆڵ بە بارە
تەنیا خۆی بۆ: یاری.. یارە و، بۆ نەیاری.. نەیارە
لە دوو فاقێتی وەڕسە و لە پڕۆتۆکۆل بێزارە
***

گەنجێکی کەڵ ملی بۆشناخ
لە بەردەمی پیرە چەقی.. وەک بەیداخ
وتی: گەورەم، ئەو حەزرەتەی
تۆ ئەم پرسەی لێوە دەکەی
ئێمە هەموو وێڵی ئەوین
وێڵی (شارستانی) و (ئەوین)
وێڵی چار و ئاسوودەگیی کۆمەڵگایەکی فرەچین!
لەوەتەی حەزرەت ڕۆییوە
ئەسپسواری بزر بووە
ئادەمیزادانی پایەبەرز، قسەی گەلێک نزم دەکەن
کەڵەپیاوان لە -قەزەم- ئەکەن
ئیمام دۆستی شەیتانە و بێ دین لە مزگەوتایە
ئێسک لە بەردەمی ئەسپە و -کا- لە بەردەمی سەگدایە
تەشتە هەویر لای قەسابە و کۆتە و چەقۆیش
لە بەردەمی نانەوایە
بەڵێ گەورەم.. خۆم شێواوە و تەمەنێکە
کێوی سەختمان بەبێ دار و دەوەنێکە
تافە-ی شەتاوانمان کپە، هاژە- ونە
ڕەز و باخی ژیانمان، سەروبنە
لەوەتەی (نالی) ڕۆییوە، بۆن بەرامەکەی بەهار
نەگەڕاوەتەوە ناو شار
کانی ئاسکان.. بێ ئاهووە و پڕە لە سەگ و گورگی هار
تانجەڕۆ.. وەکو حوجرەکەی وشکە و پڕە لە مووڕو مار
مەڵکەنی و گۆییژە و گاوران.. تیا نەماون لالە ڕووان
قۆرییە شکاو و کانی با.. کەوتنە دەستی بازرگانان

وەیس و شێخ هەباسیش بوون بە گۆڕستان
(چلە) گەرمە، قوڕە سوور گیراوە و نەرمە
بۆ سەر و شان
سەرپۆش شۆڕە لەسەر چاوی گەشی گریان
خاتوونانی شەدەلار، چاوخومارانی چاوەنواڕ
ڕەشپۆشن و ئێستا گۆرانی ئێواران
مەستیان ناکا وەکو جاران
گەنج و لاوانمان دەپرسن لە نیشانی
میری بەبە و بەردەشانی؟
داخۆ خەونەکە هەر ماوە
(نالی) دەگەڕێتە دواوە؟!
***
پیرەی سەر ئەسپی قەترانی
بە (خەمناکی) لەو گەنجە بۆشناخەی ڕوانی
پاشان وتی:
بروانە خولْق و ئەشعاری بە دیققەت
بڕوانە ئەو خاک و خۆڵەی ئەو حەزرەتەی تیا هەڵکەوت
ئەوەی دەستت کەوت و توانیت
بیکە توێشوو بۆ نەفامیت
چاوم لێیە، خۆیەتی وا بەرێوەیە
وچان نادا
نەکەوتووە و
ناکەوێ
هەروەکو چیا
بەپێوەیە

دەیان ساڵە لە دەرگای کوردستان دەدا
بەڵام ئێوە وەکو کێوی، یەکتان لەوی ترتان دەدا
یەکتان.. ئەوی ترتان دەخوا
لەبەر هاژ و هووژی خۆتان
لەبەر هاژەی خوێنی ڕژاوی بێوچان
ناتانپەرژێتە سەر حەزرەت
ناتانپەرژێتە سەر دەرگا و لە دەرگادان
لەبەر ئەژدەهاکی ڕک و کینە و بوغزی خۆتان
لەبەر تۆڵەی عەشرەتگەری و کورسی و گیرفان
ناپەرژێنە بەرژەوەندی، نە-نەوەی کورد، نە کوردستان
نەئاسوودەگی و ڕزگاری ئینسان لەدەست زەبری ئینسان
(نالی) لە ئێوە زویرە
نەک هەر زویر،! وەها تووڕە و وا شێتگیرە
دەرگای لە خۆی داخستووە
چاوەنواڕی هوشیاربوونەوەی نووستووە
چاوەنواڕی هەستانەوەی پێشێل بووە
چاوەنواڕی هەڵگرتنەوەی ئاوی ڕووە
دەنا ئێوە
چەندە خوێڕی و ڕەدووکەوتوو و ناهەموار بن
چەندە بەرتیل خۆر و دز و بۆ پاسی خوێڕیان
هەوشار بن
چەندە پێش داگیرکەر کەوتوو و خزمەتچی و پۆشت و
شەوکار بن
چەند هەڵوێست فرۆش و فیتنە و ملشکێن و
خیانەتکار بن

چەندە کێوی و کێوی و کێوی و ناهوشیار بن
دڵنیابن
ڕۆژێک دادێ.. ئەم نیشتمانە شیرینە
شاری پیشەسازی دەکرێ
گڵاوکەری پێشێل دەکرێ
ئەم گەلە یەکدەگرێتەوە
ئەم خاکە دەبووژێتەوە
نالی هەر دەگەڕێتەوە
نالی هەر دەگەڕێتەوە
نالی هەر دەگەڕێتەوە

١٩٨٥/٩/١٦

لانە

بۆ ماڵەکەم چۆڵ دەکەی؟ ئەی چنارە نازدارەکە،
بۆ کوێ دەڕۆی؟ بۆ ناو خانووی هەرزاڵان!
بۆ گوێ چەمێ، چناری خەم لێ ڕواوی، بێ
پەرچەمی، گوندە چۆڵانی هەواران!
بۆ، کۆڵانی ژووان تێدا بەجێماوی، دڵشکاوی،
دار و پەردوو داڕووخاوی، ڕیزە ماڵان؟!
بۆ ناو ژووری، حیکایەتی داپیرە تیا خنکاوی
تاقی دیوار.. کاسە و کەوچک تیا شکاوی دەستی
کابان!
بۆ ماڵەکەم چۆڵ دەکەن؟ ئەی چنارە
نازدارە باڵا شووشەی گەردن مینای پەرچەم
شیلان؟!
بۆ شەقامی شارەکەمت پێچایەوە و
درەختی کەناری ڕێگەت
خستە بنباڵی سەرگەردان.

***

دەڕۆی ئۆغر، ئەی کەڵ ملی، نەرمین دڵی،
سۆز هەلاڵی، نیگا کاڵی، دڵی دڵان،
دەڕۆی ئۆغر ئەی قژ خاوی، باڵا لاوی،
گفت شیرینی، لێو هەنگوینی، پاشەبەران
دەڕۆی ئۆغر، وەلێ دوو دەنک فرمێسکی
وەک مرواری پڕ لە تیشکی ڕەنگ سرووشکی، جێ بهێڵە

بۆ کاکەکەی دڵ پڕ لە خەمان
بزەیەکی خۆت ئاسایی، بەگەردنی ئاوێنەکەمدا
هەڵواسەو جێ بهێڵە، وەکو هەوێن، بۆ ئەندێشەی
خەمی شەوان
با یادێکی سیمای جوانی، گوڵ نەخشانی،
جارجار خەمی کاڵ لێ نیشتووی.. لە قووڵاییی
دڵدا خەوتووی، تۆی بە ئەمەک.. بۆ من بکاتە
تەم گوڵدان
گوڵدانێک بێ، شیرین و تاڵ، یادگاری
ساڵەها ساڵ.. تۆی لە باوەشی ناز خەوتووم..
بیر خاتەوە وەکو جاران
***
دەڕۆی ئۆغر.. تۆ ماڵەکەم چۆڵ دەکەی و
ئەم دڵە پڕ برینەم جێ دەهێڵی بۆ هەناسەی ژانی
جیهان
ئەی جیهانگیری بێ (جیهان) ژیانێکت
جێهێشتووە بەبێ ئەمان!
دادە گچکە ئازیزەکەم، مەگەر لە عیشقدا
دڵەکەم.. گەورە و بچووکی دەفامێ؟ هەتا خۆم بگرم
وەک کێوان؟!!
مەگەر ئێستا جاری جارانە بەقوربان،
بەموورووی شین و زەنگیانە، بە (شەوە) و (شەوبا) و
(شیلانە) ژیرت کەمەوە لە گریان؟!
مەگەر ئێستا، منی کاکە هەنسک سواری،
پشت نەچەمیوی ژێر باری، هەزاران خەمی

سەرشاری، وەک خەمی تۆ-شا خەمان-
چۆن پشوو بەم؟ بەرگە بگرم؟ ئەم گیانە
پلیشاوەیەم بۆ کوێ ببەم؟ چۆن هەڵگرم؟ بیبەمە
لای برایانی، دوورە مەڵبەندی بیانیی کەس لە
حاڵیان هیچ نەزانن؟!!
تۆ هەوێنی ئەوانیش بووی! هەوێنێکی پتەو و
کۆک! هەر بەتەنیا خۆت بووی سەرۆک ئیتر
بەکێ بڵێم سەرۆک؟! دادە گچکە ئازیزەکەی
هەر هەمووومان!
کێ بێ ئیتر وەکو تۆ ژیر.. خۆت ئاسایی
خونچە گوڵی، ناز پڕ دڵی، شیرین ڕازی، گیان پڕ
خەندەی گەرمی ژیان
بەرامبەرم دابنیشێ، خەمداربێ و ئاخێ
نەکێشێ، لە دیداری تام ژووانی وەک
بەیەکگەیشتنی یاران؟
دادە گچکە ئازیزەکەم، هەناسەکەم، ئەی
جێ پشووی دڵی دڵە پڕ تاسەکەم، چی بێ لە تۆ
نهێنی بێ، ئەم سەفەرەت وێرانی کردووم،
وێران
من تێگەییوم.. تێ ناگەم چییە ژیان وەلێ
ئێستا چاک حاڵی بووم چییە مانای دوورکەوتنەوە و
دەست لێک بەردان
خۆ من قەندیل و بەمۆ نیم.. خۆ من ماکۆک و
هەورێ نیم.. من مرۆڤێکی زۆر گچکەم.. چی بکەم لەم
هەموو ژانانەی ئەمڕۆی ئینسان؟!!

وەلێ سایەی ئەم ئۆغرەت ئۆغریم بوو:
لە سەرسامی، لە نەفامی، لە هەناسەکورتیی ژیان.
دەنا بەڕۆیشتنی تۆ، نەشەقام ما،
نە کۆلان ما، نەبزنە ڕێی چیایان ما، بۆ دواوە دڵ،
پیایدا برۆم. جار نە جارێک ئێواران.

***

گچکە ئازیزی کەم هەڵە، وردە بارانی پێش پەڵە،
ئەی چاوگەشە، خاڵ وەنەوشە، دڵ لە ناخەوە خەم
ڕەشە، بەڕوواڵەت خەندە پەخشەی خۆ نواند و
بەکامەران و شادمان.
تۆ منداڵی، زۆر منداڵی، تۆ میوەیەکی شیرینی،
لە پێشوەختا پێگەییووی! بۆچی وەها کتوپڕی
بکەویتە بەر بەرداشی نامۆیی گیان؟!
بۆیە ئەمشەو، داوای مۆڵەت لەگشت
ئینسانییەت دەکەم، لە تۆ، لە خۆم، لە ژنەکەم،
لە دوو کچە بچکۆلەکەم، تەمەن دەگێڕمەوە دواوەی
ساڵی ساڵان.
هەر هەمووتان.. ڕێگەم پێبەن.. وەکو جاران
جاری جاران، بۆ ئەم سەفەرە ناوەختەت، تێر
تێر بگریم، دادە سەیران

١٤ /١٩٨٦/٨

له چاوەڕوانی نالیدا

کۆرس:

بارانێکی ئاگرین و ئاسمانێکی پیرۆزەیی
مەلی لانە شێواومانی، عاشق کرد بەگڕی سپی
باران.. باران، ئاگر، ئاگر، ئاسمان.. ئاسمان، بوونە ژیان
بۆ کۆتری شێواوە لان، بوون بە لان، بەنیشتمان

کوڕان:

ئەی ڕێژنە باران

کچان:

ئەی قوببەی ئاسمان

کوڕان:

ئەی مەلی بێ لان

کوڕان و کچان:

بۆ عیشقی سپی سەما- کەن
گەردوونانە تەماشا-کەن

کچێک:

ئەی ئاهووەکەی خانە بێزار
کەی دێیتەوە؟ کەی.. کەی؟ بۆ شار
کەی دێیتەوە لای حەبیبەی
ماڵی ئاوای، وێرانە ماڵ؟

کوڕێک:

نیشتمانەکەم ئاوەدان بکەن
خودی نەتەوەم، شارستان بکەن

کۆرس:

لە ئاسۆوە تیلماسکێکی ئاڵ و بەرین

کۆترەکانی، وەکو دڵمان، بەخوڕ دەگرین
دەگرین بەخوڕ، دەگرین بەخوڕ
بۆ تیلماسکێکی ئاڵ وەکو گڕ.
کوڕان:
ئەی تیشکی بەهەور دژ
کچان:
ئەی هەوری ڕەشی قژ بژ
کوڕان:
ئەی تارمایی هەردەم گرژ
کوڕان و کچان:
بۆ ئومێدی ئەو ئاسۆیە.. چۆک دادەن
بۆ ئەو هەموو ڕەنگ و بۆیە.. چۆک دادەن
کچێک:
هاکا لافاوی ڕێژاو
جێی دزە پێی شووشتەوە
هاکا عیشقی خۆرەتاو
دەواری هەڵخستەوە
کچان:
زرنگەی پیاڵە و گیزەی سەماوەر
دەبنەوە هاوڕێی شەماڵ و سێبەر
کوڕان:
هاکا هەواڵی بووکی تارا ئاڵ
گەیشتە زاوای بەردەمی ڕەشماڵ
کوڕان و کچان:
زەنگی وڵاخی کاروانی بەهار
حەزرەتی (نالی)ی خستەوە گوفتار
کوڕێک:
کۆترانی شیعری لان شێواوی من

پەپوولەی ڕوحی دڵ ڕەنجاوی من
لەسەر تەنافی شەختەی غەریبی
هەڵکورماون و ئێستاش دەلەرزن

کچێک:

ئەی ئاهووەکەی خانە بێزار
تکایە بێرەوە بۆ شار
بێرەوە بۆ لای حەبیبەی
ماڵی ئاوای، وێرانە ماڵ

کۆرس:

لە ئاسۆوە ڕێبوارێکی خەم شیرین
چاوەنوارە عارەقی ماندووی بسڕین
کاشکا هەموو یەک دڵ و گیان بۆ لای دەچووین
کاشکا بەدیداری سەوزی سەربەرز دەبووین

کوڕان:

دەچووینە لای

کچان:

دەچووینە لای

کوڕێک:

یەک دڵ و گیان، بێ ڕک و کین

کچێک:

یەک دڵ و گیان، بێ ڕک و کین

کۆرس:

هەموو خەممان
هەموو خەممان دەکرد بەیەک خەمی شیرین
هەمووومان
هەموو خەممان دەکرد بەیەک خەمی شیرین

١٩٨٦ مارت

لێم مەبوورە

خانمەکەم من عاشقێکی نیمچە شێتی دەروێش حاڵم
جار جار پسپۆڕ و وەعز خوێن، جار نەجارەش وەک مناڵم

جاری وایە.. بەقەد دێوەکەی (سلێمان) کارم هەیە
جاری واشە، وێڵ و تەنیا، لە بێ ئیشیدا ڕەجاڵم

بەشەو کە عالەم خەوتووە، یادی ئازیزانم دەکەم
کە خۆر هەڵات، هەرهەموویان دەکوژێنەوە لە خەیاڵم

خاتوونەکەم لێم مەبوورە، من بە کەڵکی هیچ کەس نایەم
ئەگەر تۆزێک زەوقم بووایە، تۆی نازداری خونچە ئاڵم

وەک ورشەیەکی پڕ شکۆ، لە دڵی دڵما دام ئەنای
ئەمکردیتە بەهارێکی هەمیشەیی وەرزی ساڵم

بەڵام خاتوون.. لە سەرێکی تریشەوە، خاوەن حەقم
بڕوام پێ بکە نەپەرژاوم، بژیم، بمرم، یا بناڵم!!

ئەم ژیانە گەلێک سەختە، ڕۆژەکانی مەرگەساتە
ئەگەر بێتو لێم نەبووری، زەفەرم پێ دێنێ.. زاڵم

چونکە من هەروەکو خۆمم، پەرێشانی نیگایەکتم
گەردی غوربەتی سەر گۆنات، بەبرژانگ و لێو بماڵم

خاتوونەکەم لێم ببوورە.. من شاعیرێکی سەرقاڵم
کابرایەکی بەبێ پشووی، ماندوو، شەکەت و جەنجاڵم

٢٨ /٨/١٩٨٧ دهۆک

پەروەردە

سەرم بنێرە ناو مشتی ئەم ڕەشەبا مانگرتووە
بەڵکو هەرچی خەمی تیایە، بیتەکێنێ.
چاوم بدەرە بەر لێزمەی ئەم بارانە شێتگیربووە
بەڵکو هەرچی ئەشکی تیایە بیشواتەوە.
لووتم بخەرە ناو گەرووی ئەم گەردەلوولی دووکەڵە
بێ بەزەییە
بەڵکو هەرچی بۆنی تاڵە، ڕاپێچی کا
گوێم بئاخنە بەشریخەی ئەم برووسکە ژان گرتووە
بەڵکو هەرچی ناڵەی تیایە، کوت کوتی کا.
زمانم بسوو لە شەختەی ئەم زریانە بەرەڵایە
بەڵکو هەرچی تفتی تیایە، پاماڵی کا
ئەوسا منی شاعیری خەو لێ هەراسان
بەبێ: خەم و ئەشک و بۆی تاڵ و ناڵەو تفتی
لەم ژیانە گەرمەی ئێستام، سارد دەبمەوە و ئارام دەگرم
دەبمە بووکەشووشەیەکی جوان و چاوڕەش
لە جامخانەی کۆگایەکی شانزیلیزێ
وەلێ ئەوساش، هەر دڵنیام، لە جامخانەی بلوورەوە
چاوی شووشەییم دەگێڕم، بۆ کوردێکی چەواشەڕێ.
لە برایەکی خۆی بچم و لە خۆی ببووڕێ و دڵی بێ
بەپارەی دزراوی (کۆشکی تەلەفۆن)ێکی سەرەڕێ
سەودام بکات و بمکڕێ
وەلێ بڕوا بکەم: نایکا

چونکە تەلیسمی بەتاڵی- ئەم سەردەمەی- بیرکردنەوەی
سەرانسەری
چونکە ڕژێمی سەرمایە و دەربەدەری
چونکە لە ئەرک ڕاکردوویی و
قووڵ نەڕوانینی ڕووبەری
وەها پەروەردەی کردووە
تاک و تەنیا بۆ خۆی بگری

١٩٨٧/١٢/٦

چەكمەجە

کە تۆم لابووی، ئاسمان قوببەیەکی شینی
ئاوالا بوو
خۆر دەرگا بوو..
کرایەوە و چوومە ناوەند جیهانێکی ئەفسانەیی:
شەقام دەڕوێ، گوڵ دەفڕێ، درەختی جوانی پەمەیی
قۆڵیان دەکرد بە قۆڵمدا، وەک ئاشنای شیعرەکانم
یەکێک دەیوت:
بەیارمەتی، ئیمزایەکتم دەوێ لەسەر لقەکانم.
یەکێک دەیوت:
لە ژێر سێبەرما دانیشە، تۆی گەواڵە شیعری
گەشی بەهارم.
ئەوی تریان، ڕەگێکی خۆی دەردەهێنا
دەیوت:
بیبە، ئەمەیە ئەدرێسی پۆستە و جێ و مەکانم
لەپڕ ماڵئاواییت کرد و کە ڕۆیشتی
فڕێیان دامەوە زەوی.
بینیم ئاسمان، دیوارێکی قەترانییە و ئەستێرەکان
دەسکی چەکمەجەی هەنسکی.
بۆ خەوی دیدار دەگەڕام
هەرکامیان ڕادەکێشا
دڵێکی تیابوو.. دەئێشا.

١٩٨٧/١٢/٧

ئەو حەفتەیەی حەوت ڕۆژ و شەوێکە

١

تۆ لە دڵمایت
کە نەتوانم بتبینم و بۆنت بکەم
کە نەتوانم تامت بکەم و بتگرم
کە نەتوانم گوێت لێ بگرم
تۆ لە دڵمایت و زۆر دووریت
ئای کە دووری میوانی دڵ

***

من لە دڵتام
کە نەتوانم بمبینیت و بۆنم بکەی
کە نەتوانی بمگریت و تامم بکەی
کە نەتوانی گوێم لێ بگری
من لە دڵتام و زۆر دوورم
خانە خوێکەم.. ئای کە دوورم!

٢

تەڕ دەبم و سەرمام دەبێ
لەبەر ئەو شەستەبارانە.. سەما مەکە
هەنسکەبڕکێم تووش دەبێ
لەبەر ئەو تۆف و زریانە.. هەڕا مەکە
بۆ وا دەکەی؟
کەی وتوومە: هەرچی دەردێ

تووشی تۆ بێ
تووشی دڵی منیش دەبێ

٣

من نێرگسیم، زۆریش حەزم لەنێرگسە
کەی وتوومە تۆ لەو دەچی
وەک (مەولەوی)
وتم نێرگس لە تۆ دەچێ!
من زەردم و ئەتۆش سپی!
زویر مەبە
بڕوا بکە
بە (خۆم)م وت.. لەگەڵ (ئەو)دا
تۆش لەو دەچی!

٤

ڕاستت دەوێ
ئەم ژیانە بێهوودەیە و.. هوودەی من تۆی!
درۆت دەوێ
ئەم ژیانە.. بێهوودەیە و.. هوودەی من تۆی!
هوودەیی بێ، یان، بێ هوودە بێ.. ئەم ژیانە
هەردوو هەر تۆی!
ئاشنا، یان، دڵ پڕ غوربەت.. بەم ژیانە
هەردوو هەر تۆی!
تەنیا خۆم بم، یان، تەنیا تۆ.. لەم ژیانە
هەردوو هەر تۆی

٥

ئەم جیهانە دووکانێکە
سەودام بکەی.. سەودات بکەم
کڕیار و فرۆشەر، خۆتی
ئەم ژیانە.. پەرستگایە
بتپەرستم، بمپەرستی
ژیاو و ژیێنەر، خۆتی
بیانوو مەگرە کام.. کامتری زۆر خۆشدەوێ
ئەوەی دڵی من دەیەوێ، تۆش دەتەوێ

٦

دوێنێ لای تۆ.. نامەیەک هات
ئەمڕۆ لای من.. بووە شیعر
ئەمڕۆ لای من.. نامەیەک چوو
سبەی لای تۆ.. دەبێتە شیعر
نامە، شیعرە!
شیعر، سیحرە!

٧

(ئەمڕۆ) (سبەینێ)ی (دوێنێ)یە
هەفتە هەر (حەوت) ڕۆژی پێیە
کێ دەڵێ (شەوی هەشتەم)ی هەفتە، نییە؟
من دڵنیام خۆر ڕووی نایەت سەر دەربێنێ
تا.. شەوی (هەشتەم)ی هەفتەم بۆ نەهێنێ

٨

ڕووت و تەنیای
ڕووت و تەنیام
وەرە باخەڵمەوە بنوو
کەی لە (من) جیای
کەی لە (تۆ) جیام
ئەی حەقیقەت!

١٩٨٨/١/٧

١٩٨٧/١/١٧

١

کیژ و کوڕێکی دڵداربوون
دەست لە ناو دەست
شاد و سەرمەست
دەشنانەوە لە (مەجید بەگ)
لوورەی تۆپێک هەروەکو سەگ
دەستی گووشراویانی قرتان
وەلێ دڵی پڕ خۆشەویستی هەردووکیان
دڵی گەورەی دوو دڵداری پاکی ئینسان
عیشقیان بۆ گەل و نیشتمان
لە ڕقی ئەستووری داگیرکەران
گەورە و گەورە و گەورەتر بوو
هەزار هێندە، دەستی گووشراوی قرتێنراو
مەزنتر بوو

٢

(چۆپی) لە خشتی باغە
خانوویەکی دروست کرد
هەر ئەوەندە زۆری نەبرد
گوللە تۆپێک دای بەسەریا
بەڵێ (چۆپی)ی پەپوولە ڕەنگ و نازەنین
(چۆپی)ی خەپەی وەک گوڵ ڕەنگین

بەو گوللە تۆپە شەهید بوو
وەلێ خانووە خنجیلەکەی
ئەو نازدارە دروستی کرد
گوللە تۆپ کاری تێ نەکرد
نە ڕووخاو
نە.. هەرەسی برد

بەیانییەکی سپی و ئێوارەیەکی ڕەش

١

بەیانی بوو
لە نێوان کورسییەکانی چایخانەکە
هات و ئەچوو
پاژنەی سۆلە بێ ڕەنگەکەی
لە ئەرز ئەسوو
لە درزی عەباکەیەوە
دەستێکی سپی کراوەی ڕەت کردبوو
وتی: کاکە – کاکە برا
پارووپەک نان لە ڕێگەی خوا
ڕووت و برسین
بەبێ حاڵین و بێ کەسین
کاکە برا
بەدەستی سمێڵی خوران
چاوە هەڵئاوساوەکانی
بەلەش و لاریدا خشان
گێف بووەوە و وتی: خانم..
هەر بەتەنیا پارووپەک نان؟!
بەڵکە سینییەک نان و خوان
بەرگی ئاڵ و والای زۆر جوان
پارەی باشیش بۆ مناڵەکان

بۆ هەرسێکیان
خۆت ئەزانی منیش تەنیام
ژنەی سواڵکەر
وەک برینداریێ ڕاپەڕی
بەعەباکەی خۆی داپۆشی
وتی: غەڵەتی گەردوونە
کە بە -ڕوو- لە مرۆڤ ئەچی
دەروون ڕەشی چاو کیسکردوو
نیهاد ڕەشی ویژدان مردوو
ئەوەندەی وت
پشتی تێ کرد
سۆڵەکانی لە دووی کێش کرد
بەقینەوە.. چووە دەرێ.
***
ئێوارە بوو
ژنەی سواڵکەر هاتەوە بۆ چایخانەکە
چاوی گێڕا.. چاوی گێڕا
دەروون پیسی چاو کیسکردوو
نیهاد ڕەشی ویژدان مردوو
لەوێ نەبوو
ئەگینا ئەم
برسێتی ڕازی کردبوو!

ئاسن

تەنیام.. تەنیام
تەنیام و بیری پەرییەک دەکەم
کە پێم دەڵێ: دڵە دڵە
هەموو گەردوون گڕکانێکی پڕ لە گوڵە
دەتەقێت و بەسەر کەوندا دەبارێ

***

تەنیام.. تەنیام
بیری دوو پەریزاد دەکەم
کە پێم دەڵێن: بابە بابە
هەرچی عیشقی ناو گەردوونە
دەڕژێتە بەر دەرگای دڵم
هەر جەرەس و تەقولبابە

***

وەرنە ژوورێ
کەی من دڵم.. داخستووە؟!
ئەی من دڵم بۆ هەر هەموو ئینسانییەت
وەکو فەرشی نەرگسەجاڕ
ئاوەڵاو ڕانەخستووە؟!
بەڵام بمبەخشن هەر تەنیام
مادام پەری و پەریزادانم لەلا نین
توو عیشق و خۆشەویستی ئینسان
من ببەخشن
چونکە بەبێ بوونی ئەوان
شاعیر نیم و دەبمە پارچەیەک لە ئاسن (کەرکووک) تشرینی یەکی ١٩٨٧

بەها

نرخی من.. نرخی میللەتە
نە پارەیە، نە کورسییە، نە کۆشکە، نە ئۆتۆمبیلە
نە دەعوەتە
نە ناردنە ئەوروپایە
نە بەخشینی پلەوپایە
نە مەدح و فووپیاکردنە نە دۆلارە
نە لە ئێستگە باسکردنە، نە هەڵدانە وەک کۆلارە
نرخی من... نرخی میللەتە

***

نرخی من.. نرخی میللەتە..
نرخی خاک و نەتەوەیە
نرخی ئەم گەلە چەوساوە کڵۆڵەیە
من ئەم خاکە جێ ناهێڵم
وەک تیا ژیام
وەهاش سەربەرز تیای دەمرم
نرخی من نرخی میللەتە
ببوورن لێم کە نیشانم
قوڵپی خوێنی گەرووی منداڵێکی کوردە
لە هەڵەبجە
کە بەگەردوونی وت گەوجە
وا من گوناهبارم تەنیا..
بەڵام چی بکا هەلاڵە و بەیبوون و وێنجە؟!

٢٦/٤/١٩٨٨- سلێمانی

چوار بەسە و بەسێک

١

بەسە توخوا
خۆتم لێ سوور مەکەرەوە و
دەستم لێ مەخە کەلەکەت!
من پێویستیم بەتەمەنێکی تر هەیە
تا فێرتر بم
چۆن بەکوشت چم بۆ گەلەکەت!

٢

بەسە توخوا
بەباڵامدا مەڕوانە و مەڵێ جوانە!
من پێویستم بەکەسێکە!
خۆم بۆی ببم بەپەروانە!

٣

بەسە توخوا
باسم لەلای دەستە خوشکەکانت مەکە و
پێیان مەڵێ:
خۆشم دەوێ!
من پێویستم بە دڵێکە
تۆپی کەوتووی..
ئەم ڕوحەمی تێ بکەوێ!

٤

بەسە توخوا

قسە مەکە..

لە قسە زۆر وەڕسم!

من پێویستم بە کەسێکە

یەک دەستی بێ و

درێژی بکا، بۆ دەستم!

***

بەس

بەس تکایە

ئەم وەسێتەم بگەیەنە

ئەو جوانانی ئەم دنیایە و پێیان بڵێ:

هەروەکو خۆت و وەکو خۆت

دەستی شاعیر مەکەنە کۆت!

شاعیر.. ماشێنی (ڕەو) نییە!

شاعیر.. بابەتی (خەو) نییە!

شاعیر.. هی (ئەم) و (ئەو) نییە!

شاعیر.. شەمپانیای (جەو) نییە!

شاعیر.. پۆلای (پتەو) نییە!

شاعیر.. دەنووکی (کەو) نییە!

شاعیر.. شاعیرە و (ئەو) نییە!

شاعیر.. تەنیا شاعیرە و بەس!

دڵی خوایە و تێی ئەورووکێ مێش و مەگەس!

١٩٨٨/٤/١٣

هەشتەم کۆمەڵە شیعر

عیشقی بێ نەخشان

کۆمەڵێک شیعری میللین کە لە نێوان ساڵانی
شەستەکان بۆ هەشتاکان نووسراون گەلێکی
دەشێ بکرێتە گۆرانی.

من و شیعر و مۆسیقا

کاتێک بەژیانی منداڵی و مێردمنداڵیمدا دەچمەوە، وەک زۆربەی منداڵانی تر خولیای هەمەچەشنەم هەبوو، بەڵام رەنگە ئەوەی جودام بکاتەوە لە گەلێک کەسانی تر کە لەو نێوانە تەمەنەی مناڵیدا وەک من خولیای هەمەچەشنەیان هەبووبێ، ئەوەبێ: کە من سەرسەختانە هەوڵم دەدا خولیاکانم بهێنمە دی. «رەنگە ئەم سەرسەختییەشم پێوەندی بەئاستی ئابووریی باوکمەوە هەبووبێ».
سەردەمێک حەزم لە فیلمی سینەما بوو، لەگەڵ چەند منداڵێکی هاوخولیادا بەدووی فیلمی نوێدا دەگەڕاین و لە نێوان خۆماندا ئاڵوگۆڕمان دەکرد. هەر بۆ ئەم مەبەستەش لە کارتۆن ئامێرێکی فیلم نیشاندانی ساکارم دروست کردبوو بەهۆی تاکە گڵۆپێکەوە تاک تاک فیلمەکانم لەسەر دیوار نیشانی برادەرەکانم دەدا. بەزەرەبینیش لوولەیەکم بۆ کردبوو تا بەهۆیەوە لێڵی فیلمە نیشاندراوەکە لەسەر دیوارەکە رۆشن بکەمەوە. لە گەڕەکی شێخان ئەوی بمناسیایە و نەمناسیایە بەچیرۆکی ئەو فیلم نیشاندەرەی دەزانی. پاشان کە باوکم هەمووی بۆ سووتاندم، خووم دایە نامە گۆڕینەوە و پوولی پۆستە کۆکردنەوە، بەهۆی ئیستگە و گۆڤارەکانەوە پتر لە (٢٠) برادەری کچ و کوڕم هەبوون لە ناو وڵاتە عەرەبییە هەمەچەشنەکاندا. ئێستاش خۆشیی ئەو ساتەم لە یاد دەرناچێ کە وێنە و ئەدرێسی خۆم لە گۆڤاری (المغامر)دا بینی. گەرچی بەهەڵەش وێنەکەمیان لە جێی خۆی دانەنابوو. ئەم قۆناغە یارمەتی زۆری دام بۆ چاکبوونی زمانی عەرەبییەکەم و هونەر پەیداکردن لە نووسینی نامەدا. ئەو برادەرانەی تا ئێستاش ماون، هەمیشە نامەی دڵدارەکانیان بەمن دەنووسی. ئەو کیژانەش کە دڵدارییان لەگەڵ کردووم و نامەی دەست درووی خەست و خۆڵم بۆ دەنووسین، شاهیدی ئەو ئاستەمن.
پاش ئەوە خووم دایە وێنەکێشان، ئیتر فڵچەی هەمەچەشن و بۆیەی ئاوی و زەیتی و قەڵەم نەما نەیخەمە گەڕ. تا وای لێ هات دیواری ژوورەکەی خۆمم

وەک ماڵی جنۆکەی ناو ئەفسانەکان لێ کردبوو. ئینجا وێنەگرتن بەکامێرا، هەروەها بەو شێوەیە. بەڵام دوو خولیای موزمینم هەبوو وەک تیراوێ، هەر لە منداڵیمەوە لە کۆڵم نەدەبوونەوە و لێیان دانەدەبڕام، ئەوانەش بەپلەی یەکەم: مۆسیقا، کە تا ئێستاش شەیدا و عاشقی بووم، تەنانەت زۆرم سەیر لێ دێ چی منی کردە شاعیر و نەبوومە مۆسیقاژەن و مۆسیقادانەر!! بەپلەی دووەمیش: خوێندنەوە و کڕینی رۆژنامە و گۆڤار و کتێب، تا دیوانی (فرمێسک و زەردەخەنە)م بەچاپ گەیاند و دیوانی دووەمم (ناسک) بردە چاپخانە و لەوێ فەوتا و بزر بوو. «لەم ساڵانەی دواییدا هەندێکم لای دۆست و برادەران بە چنگ کەوتەوە، بەتایبەتی ئەوانەی عاشق بوون و کاتی خۆی لەبەریان نووسیبووەوە یان لەبەریان کردبوو. خۆم بە قەرزاری ئەو عاشقانە دەزانم».

تا ئەودەمە و ساڵانی دوای ئەویش نەمدەزانی من مۆسیقا و گۆرانی و عیشق کردوومییەتە شاعیر و شیعرەکانی ئەو قۆناغەم دەڵێی تایبەت بۆ کردنە گۆرانی دانراون.

دیارە ئەو قۆناغەی ژیانی خۆم زۆر خۆشدەوێ. گەر کۆمەڵە یادگارێکی رۆمانتیکیانەی ناسک لە ژیانمدا هەبێ زۆربەی هی ئەو قۆناغەیە، بۆیە لە خۆم و لە خوێندەوارە ئازیزەکانی خۆیشم رابینی ئەم کۆمەڵە شیعرە بە چاپ نەگەیشتووەی ئەو قۆناغەی ژیانمیان پێشکێش بکەم.

خۆشەویستان: ئەم شیعرانەی پێشکێشتانی دەکەم، وەک پێشتر لێی دوام لای ئەو برادەرانەی ئەو سەردەمە پێکەوە عاشقێنیمان دەکرد: بەنووسین یان لەبەر، لەلایان بوو. هەروەها ئەو هاوڕێیانەی نامەم بۆ نووسیون و نامەکانم دەپارێزن. یان لە نامەی دڵداریی دێرینەمدا کە بۆ کیژۆڵەکانی هاومەیل و دۆستم نووسیون و پاشان شەرمان بووەو لێک جودا بووینەتەوە و نامەمان داوەتەوە بەسەروچاوی یەکتریدا. ئیتر بەو حاڵە زۆربەیم دەستکەوتوونەتەوە. هەندێکیشی لە پەناو پەسێودا، لە پارچە کاغەز و بەرە کتێبدا، لە باوڵی پەڕپووتی بن داروپەردووەدا، لە کیسەی تاقمی تەراشی کۆندا، چنگم کەوتنەوە. تەنانەت شیعریان تێدایە، شەوان لە کۆڕی خواردنەوەدا لەسەر پاکەتی

جگەرەکەم نووسیومە پاشان پێک دوای پێک بیرم چووەتەوە و پاکەتەکەم فڕێ داوە. یەکێک لە هاوڕێیانم هەڵیان گرتووەتەوە و لای خۆیان پاراستوویانە. تا ئەودەمەی بەناوی دیوانی بزربووەوە لێم پرسیوە: ئایا شیعری منت لایە؟ لە وەڵامدا وتوویەتی: بەو حاڵە و بەو حسابە لەلامە.

لە ڕاستیدا کە دەستم کرد بەکۆکردنەوەیان، نەمزانی هێندەم لێ دەستگیر دەبنەوە، دیارە زۆری تری ماوە، بەڵام لە ترسی نەفەوتانەوەی ئەمانەش، وا لەم بەشەدا پێشکێشتانی دەکەم. دیارە نەمویست بەهیچ بیانوویەک دەستکارییان بکەم، با ئاوێنەیەکی ڕۆشنی بێ رتووشی ئەو قۆناغەی ژیانم بن. هیوادارم ئێوەش هەر بەو چاوی سۆزەوە تێیان بڕوانن و لەسەر هیچ شیعرێکیان، دەرگای دادگای ئەمڕۆم لێ نەخەنە سەرپشت.

دڵشاد مەریوانی

١٩٨٣

یەکەم: شاعیر

شاعیرێکم: ئەوەی لەلای من مەبەستە
ئەوە نییە، کە بتگاتێ ئەم دوو دەستە
بەڵکە تەنیا. . مادەی جوانیت
خەواڵویتی و چاوەڕوانیت
شیلەیەکە.. پێویستم پێیە و ئەیمژم
بۆ هەوێنی هەنگوینی بەهەشتی شیعرم
١٩٦٩

دووەم: دڵت بردی

وتی: لێوم ژەهری تیایە
وتم: بێنە بابیمژم
وتی: ئاخر لە ناو ئەچی!
وتم: بەشکو، خۆم بکوژم
***
وتی: چاوم دەریای شینە
وتم: دڵم ئەخنکێنم
وتی: ئاخر منی تێدام!
وتم: ساردی، ئەترەنجێنم
***
وتی: بێ تۆ ژینم ناوێ
وتم: بۆ وا خۆشەویستم؟!
وتی: ئەی گوایە نایزانی!
وتم: پشتت پێ ببەستم؟!
***

وتی: سوێندم بەدڵداری
وتم: باوەڕم پێ کردی
وتی: باشە، دڵتم دەیێ
وتم: گیانە.. دڵت بردی

١٩٦٦

سێیەم: نامناسی ؟!

توخوا چەن کەڕەت شەونمی شەرمم
بەماچ و مژین لە کوڵمت کڕی؟!
چەند جاریش ئاهـ و هەنسکی گەرمم
بەگازی بەتین لە لێوت سڕی؟!
چەند جار بەبێدەنگ لە ژێر سوخمەوە
مەمی نووستووتم، خەبەر کردەوە؟!
یا، لەسەر ڕانی نەرم و پەمەیی
چەندەها خەوی خۆش خۆشم ئەدی؟!
لەبەر خاتری ماچێکی ناوشان
چەند جار زریزەی پشتتم کردەوە؟!
یا، لەبەر نازی زەرڕەیەک گریان
چەند جار بەنوقورچ شینم کردەوە؟!
کەچی ئێستاکە، مەیلت نەماوە!
تاقگەی بەزەییت وشک و بێ ئاوە!
ئەو عیشق و سۆزەت هیچ نییە باسی!
بەیادم ناکەی! وەکو نەمناسی!
لە ڕێگەوبانا، کاتێک ئەمبینی
تەماشام ناکەی! هیچ نامدوێنی!

دێیت و وەکـو کـەو خـۆت ئەلەنجـێنی
کـەچی هـیچ نەبێ پێم نـاڵێی: چۆنی؟!

١٩٦٧

چوارەم: سوێند

سـوێندم بۆ خـواردی کـە تۆم خۆشـبووێ
بـەخـــەیاڵتـــەوە، بنووم گـــشت شـــەوێ
خـــۆ نەمـــوت: وەکـــو ســـێـــبـــەرت ئەبم
منـیــــــــشـت نـەوێ، من هـەر تـۆم ئـەوێ!

***

ســـوێندم بـۆ خـــواردی کـــە دڵســـۆزت بم
لـە تۆ بـەولاوە بـۆ لای کـــــــــەس نـەچـم
خـۆ نـەمـوت: ئەگـەر لـووتبـەرزییش بگری
من وەکـــو بەندە هـەر ئـەتپـــەرســـتم؟!

١٩٦٦

پێنجەم: خانمەکەم دوێنێ وێنە و نامەکانمت نیشانی دەستەخوشکەکانت نەدایە، تا ئەمڕۆ باوەڕیان بکردایە کە ڕاست ئەکەیت و نامناسی.

ڕوو وەرمەگێڕە
ڕوو وەرمـــەگـێڕە و خـۆت لێم لامـەیە
کـە نـاویان هێنـام، مـەڵێ: کـامـــەیە؟!
وەکـــو پێکـەوە ســـــەردەمی جـــاران
شـــار نـەگـەڕابین کـۆڵان بـە کـۆڵان!
کـاتێک کـە نامـــەی دڵداریم بـۆت نارد
دڵم مـــەیلی خـۆی هـەر بـەتۆ ســپـارد

ئەو کــاتـەی وتم: گــیــانـە تۆم ئـەویَ
هەر دڵ پێی وتم: کە تۆم خۆشبـووێ
خـــەندە و نازەکـــەت زۆر بەئاشکرا
رازی دڵداری بـەگـــــوێمـــــا ئـەیا
پێت ئەسـەلماندم (دەستخەڕۆت ناکەم)
بەگــووشـینی دەست، بە مـژینی دەم
کـــەچی بەو نازە تۆ دەســـتت بڕیم
بۆ مێشکی کاسم، شێتیت پێ کڕیم
بەڕاســـتی ویســـتم تۆ بکەم بەیار
بۆت پێک بهێنم: ژینێکی بەختـیـار
دوارۆژی ژیـنـم بـە تـۆوە بـەســــــتـم
هەر خـۆشم بوێی هـەر بتـپـەرستم
کـــەچی نەتزانی: ئەم دڵپـــەرســـتـە
شادی و بەختیاری بۆ تۆ مەبەستە
منت فـریو دا، بە: قـسـەی شـیـرین
بەناز و مـــەکـر و خـــەندە و پێکەنین
نامـە و تەمـاشـا و قـسـە و پەیمانت
باسی دوارۆژ و بەڵێنی گـــیـــانت
دیارە هەمـــوویان هەر ســـەرزارییـە
هەتاکـو ئێـسـتـا کـردارت نـیـیـە
تۆ ئەوە نەبووی من تێـــتگەیشـــتم!
کـاتێک پێم زانی، کـە پێت گـەیشـتم
کـــەســـێکم نەدی وەک من تۆی بووێ
یاخـود بەنیـوەی من تۆی خۆشبـووێ
وا جـیـابوومـەوە، لێت بووم بێبەری
قـیـروسـیـا لـە دڵ، با کـەمێک بگری

ئیــتــر لەمــەولا، خــەمت بۆ ناخــۆم
شـەوگاریش بێدار ناسووتێم وەک مۆم
وات لە دڵم کــــرد هەتاکـــو مـــاوم
نەڵێ: تۆم ئەوێ.. یا بۆت ســـووتاوم
لەمـــەولا من و خـــۆشـــویســـتنی تۆ
ئاسـمـان و رێسـمـان، دوورین، بێ درۆ
کــەواتە گــیـــانە خــۆت لێم لامــەیە
کــە ناویان هێنام مــەڵێ کــامــەیە؟!

١٩٦٦

شـەشـەم: با ئەم رێیە تەواو نەکەین

راست بڵێ بۆ، شەرم ئەکەی تۆ،
بەرامبەر من؟!
بەوە ناڵێم، خۆشی ئەوێم
جوانە و شەرمن.
– تۆ ئازادیت، بۆ من شادیت
تۆی تاکە یار
– دڵ بەکوڵە، ئەو هی گوڵە
گیانی نازدار
لەو قەوانە، بێ کەڵکانە
گەلێکمان وت
هەموو کۆن بوون، وا لەناوچوون
گیان نەبزووت!
بەسە درۆ، وەکو پشکۆ

داخم ئەکا
جوانی گوڵم، شادی دڵم
لە ناو ئەبا
هەردووک ئەمڕۆ، پەردەی درۆ
فڕێ ئەدەین
با هەردووکمان، لەگەڵ دڵمان
لەیەک بگەین ١٩٦٦

حەوتەم: نەورۆز

دڵی پاساری بەو بچووکییە، کەوتە هەڵپەڕین
لەسەر ئەرخەوان، ئەیوت: خەڵکینە، با خەم لابەرین
– گوڵاڵەی نازدار زوو هەڵسە لە خەو، ئەمڕۆ نەورۆزە
من بەگۆرانی، تۆ بە پێکەنین، ئەڵێین: پیرۆزە
دە دڵم خۆش کە، بگەشێرەوە، وا گیانم دەرچوو
گوشینی دەست و شڵپەی ماچی دەم، هەمووت لە کیس چوو
خەمی پایز و ئاخی زستانیش لە دڵ بکەدەر
بۆ پارێزگاری دڕک زۆر هەیە، بڕی بێ کەدەر
ئەو عەبا سەوزەی دەورەی لێداوی، پێی بڵێ: (بڕۆ)
ڕەنگی خۆت جوانە، زەرد و سووری گڕ: زەردەشت و پشکۆ
گەردنی ئاڵت دەرخە بۆ یاران، تا بەدەنگی سۆز
بڵێن: شای گوڵان.. ڕەمزی دڵداران، جەژنت لێ پیرۆز؟
١٩٦٦

---

* قافیەی بەیتەکان، دواپیتیان بخوێنینەوە کە شەش پیتە بۆ هەر شەش بەیتەکە ناوی نەورۆز (ن، ە، و، ر، ۆ، ز) خۆی دەردەچێ.

هەشتەم: شل بوون

گیانە دەورەم بۆ ئەدەی؟
داوای چی لە من ئەکەی؟
نە.. من جوانی تۆم ئەوێ
نە دڵ بەتۆ ئەسرەوێ
نەمەکری تۆ، نە نازت
نەتیشکی چاوی بازت
من ناخەنە داوی تۆ
بەسە، وازبێنە، بڕۆ

***

تەنانەت خەندەی ڕێگا
ڕەنگە کارم تێ نەکا

***

هەر کاتێک من ئەبینی
ئەتەوێ بمدوێنی
تاکو بەبزێوی خۆت
دڵی منت خستە کۆت

***

ویستم بڵێم: تۆم ناوێ
کەچی ماوەت نەدامێ
وات لێ کردم بترسم
ڕۆژێک دەست بخەیتە دەستم
بڵێی: وازم لێ بێنە
لەمەولا مەمدوێنە

***

بـۆیـه زوو زوو گـــیـــانـەکـــەم
وەک دڵـم بـیـــــرت ئـەکــــەم

١٩٦٦

نۆیەم: کامیان؟

تـریـقـــەی گـــەرمـی پێکەنـینـەکـــەت
یاخــود تریفــەی چاوە شــینـەکــەت!
کـــامــــەیان خـــورپـە ئـەخـــاتە دڵـم
ئاشـکرای ئەکـا .. رازی وەک گـوڵم؟

***

ڕەوتـی هـاتـوچۆی نـەرمی ڕێگاکـــەت
یا نەرمـە تیـشکی کـاڵی نیگاکـەت!
کـــــامـــــــەیـان دڵـم ڕائـەپـەڕێـنـێ
پـەردەی ئـارام و ئـۆقـــرەم ئـەدڕێنێ؟

***

قــســـەی شــیـــرینـی نێـــوانی زارت
یان کـامــەرانی و خـۆشـیی دیدارت!
کـــامــــەیـان ئاگـــر لـە دڵ بەرئـەدا
هـۆش و ژیرێتی و خـــەیاڵیش ئەبا؟

١٩٦٦

دەیەم: بەهاری دڵ سـەربەستییە

ئـارەقی لاولاو، هـەناســـەی وێنجـــە
سـەرچۆپی کـێشی گوڵاڵە و خـونچـە

له ناو فــرێزا، ســەمــایان ئەکــرد
شــەیتانی ژانیان، هـەراسان ئەکرد
شــەستــپەڕی گـەشی باخی گـوڵاڵان
بـەپەڕی نـەرمی چەپڵـــەی ئەتـەقـــان
وەنەوشە گەشە، بەهەناسەی خۆش
دڵی زامــــداریان ئەهێنایە جـــۆش
کاتێک لێم پرسین: چییە ئەم کوڵە؟!
وتیــان: ســەربەســتی، بەهـاری دڵە.
١٩٦٦

یازدەیەم: بێهیوایی

شەوی نەگبەتی: گوڵاڵەی شانسی
لە من شاردەوە.
خوای کامەرانی: شادی دەروونمی
بۆ خۆی بردەوە
فریشتەی ئاوات: دەستی لە شان و
ملم کردەوە
شەیتانی خەفەت، لە جێیەکەی ئەو
هاتە پێشەوە
کەشتیی پێکەنین، شکاو خستمیە
دەریای گریانم
سەرکاری دۆزەخ، پشکۆی گڕاوی
خستە ژیانم
گڕەی ئازاریش، خونچەی لاوێتیی

تینووی خنکانم
ڕەشەبای شەوگار، پێکی نووستنی
چاوی ڕژانم
بێهیواییە، دڵەی کۆستکەوتووی
تۆزێک پێ خۆش کەم
مەگەر بەبارانی.. بێ هیوایی خۆم
باخەکەم گۆشکەم.

١٩٦٦

* ئەوسا قۆناغی ئامادەیی لە قوتابخانەکاندا تا پۆلی پێنج بوو، لە هاوینی ١٩٦٦دا لە پۆلی پێنجی وێژەیی بووم، کە ئەنجامی تاقیکردنەوەی ساڵانەم وەرگرت، دەرنەچوو بووم. زۆرم لا ستەم بوو، چونکە زۆر بوودەڵە دەرچووبوون بەتایبەت لەوانە کە خۆم کۆششم پێ دەکردن و ئاستی نزمیانم دەزانی. بەدەم ڕۆیشتنەوەم بەرەو ماڵ، ئەم شیعرەم لە کارتەکە نووسی.

دوازدەیەم: وێنە

بەداخی خەماوی دووریت: ئەنەخشێنم زوڵف و پەرچەم
بەخوێنی ئاڵی سەرکردووم: ئەڕەنگێنم گوڵاڵەی دەم
لە نەفسیەتی بەرزی خۆم: گەردنت بەرز، دروست ئەکەم
لە هیوای زۆری ژیانم: بەرگت سەد تەرز، دروست ئەکەم
لە کانی گەوهەری عیشقم: دروست ئەکەم چاوانی گەش
لە ئیلهامی هونەرکردم: ترووسکە و سیحری ئەدەم بەش

١٩٦٦

....

* ئەم شیعرەم ناتەواو چنگ کەوتەوە.

سیازدەیەم: سەردەمێک

سەردەمێک خۆشم ویستی
بەدڵ و گیان ئەمویستی
چەندە بێ هۆش بووم گیانە
ئەودەمەی ئەمپەرستی
***
سەردەمێک بوو بێ پەروا
دوات کەوتبووم وەک گەدا
بیرێکی منالّی بوو
ژیریم لەسەر بەکوشت دا
***
سەردەمێک بەسیحری چاو
دلّی منت خستە داو
ئەو سەردەمە بەسەرچوو
نە بە(ڕەنگ) ما، نە بە(ناو)

١٩٦٦

چواردەیەم: بڕوا نەکەی

چیتە گیانەکەم بۆ دڵت پەستە؟
خۆ دڵەکەی من هەر تۆ پەرستە!
***
لێت زویر ئەبم، ئازارت ئەیەم
جار بەجارێکیش خۆم تووڕە ئەکەم
قەت دڵتەنگ نەبی لەوانە، گیانە
بڕوام پێ نەکەی، قسەی زمانە

قسەی دڵتەنگی هەزار ڕێک ئەخەم
کە گوایە ئیتر هاتوچۆت ناکەم
نەکەی دڵگیربی لەوانە، گیانە
قسەی دڵ نییە، هینی زمانە
***
ئیتر گیانەکەم، دڵت بۆ پەستە؟
خۆ دڵەکەی من، هەر تۆ پەرستە!
١٩٦٦

پازدەیەم: چاوی شادی

خۆشەویستیم بۆ تۆ گیانە
هەستێکی نەرم و نیانە
سۆزێک لە دەنگی شمشاڵە
پرشنگێکی نیگای کاڵە
تۆزقاڵێکی ڕەنگی شەرمە
خەوێکی باوەشی گەرمە
ئارەزوویەکی زیندووە
تاسەیەکی پڕ تەزووە
***
ئەی فریشتەی خەیاڵی من
ئۆباڵی من.. مەخە گەردن
چۆن دڵت دێ.. جێم بهێڵی
چاوی شادیم هەڵبکۆڵی؟!
١٩٦٦

شازدەیەم: گۆرانییەک

دڵم شادە ئەی فریشتەی دڵی شەرمن
نەکەی لاڵ بی لە گۆرانی و بەستەوتن
باسی ئەو شۆخەم لێت دەوێ
باسێک کە دڵ پێی بسرەوێ
باسێک بێت کە وشەکانی
جوان بن وەکو چاوی جوانی
رۆشن و ساف و ڕەوان بن
وەکو کانیی کوردستان بن
وشەکانی با نەخشین بن
وەک پەپوولە هەڵبفڕن
وەکو دڵم گەرم و گوڕ بن
ئاڵ بن وەکو کوڵمی شەرمن
پڕ ئەفسوون بن
پڕ جادوو بن
وەکو چاوی خەواڵوو بن
ئەی فریشتەی دڵی شەرمن
نەکەی لاڵ بی، لە گۆرانی و بەستەوتن
گۆرانییەکم لێت دەوێ
دڵی شێتی پێ بسرەوێ
گۆرانییەک
نەوترابێ
نەبیسترابێ
گۆرانییەکم لێت دەوێ
دڵی منی پێ بسرەوێ ١٩٦٦

حەڤدەیەم: لە شەڕە بەردی منداڵیدا سەرت شکاندووم، لە شەڕە نازی گەورەییدا دڵم مەشکێنە.

لە بیرتە؟

لە بیرتە گیانە، کاتێک مناڵ بووین
بەهاران لەگەڵ چرپەی سەحەرا
بەچەپڵەڕێزان بۆ یاری ئەچووین
سەوزەی بەهارمان بەپێ ئەشێلا؟
لەبیرتە جارێک، شەوێکی هاوین
پەڵە بەردێکت کێشا بەسەرما
هەر کە خوێنم دی، کەوتمە گرین
تۆش ترسای خێرا گریای لەگەڵما؟
دیارە لە بیرتە شەوی چاوشارکێ
عەبا کۆنێکت ئەدا بەسەرتا
پێش ئەوەی بڵێم: قەلا بوو بە سێ
ئەهاتی، خێرا، شارت گرئەیا؟
حەز ئەکەم دیسان وەکو ئەو شەوە
کە کۆمەڵێک بووین پاک و بەرەلا
لە تەڕ و وشکا بدۆڕێینەوە(١)
تۆ بکەن بە بووک، منیش بەزاوا

(١) منداڵان، کیژان بەجیا و کوڕان بەجیا، بەبەردێکی پان کە دیوێکی تەڕ دەکەن، دەکەونە یاری و کێ تەڕی دەوێ و کێ وشکی دەوێ. هەرچی لە کیژان دۆڕاندی دەیکەنە بووک. هەرچی لە کوڕان دۆڕاندی دەیکەنە زاوای تەک بووک و شایی ئاسا تەدارەکیان بۆ دەکەن.

هەژدەیەم: پشیلە

تۆ پەیکەرێکی بەردی بێ گیان بووی
تۆ دوو چاوی سوور، پڕ لە گریان بووی
نەبووی لە ژینا.. وەکو مردوو بووی
تەنیا بەجووڵە- لە زیندوو ئەچووی
بەلێوی دڵم بەستەم بۆ وتی
دڵم ئەخستە سەر ڕێت، کە، کەوتی
هیچ نەبووی بێ من.. بێ شیعرەکانم
بێ سۆزی دڵ و بێ تینی گیانم
کە بەشیعری من بەرزبوویتەوە
دەوری خۆت بینی، سڵەمیتەوە
کفرت کرد وتت: نامەوێ شیعرت
نەئیلهامی دڵ.. نەهۆش.. نەفیکرت
نەفام، بایی بوو، سپڵە، بێ ئەقڵ
لاشە چۆڵ و هۆڵ-لە بەزەیی دڵ
خۆت و جوانیت و هەرچی کە هەتە
هەمووی قوربانی دێرێک هەڵبەستە
کە ئەڵێ: یاخوا چقڵ باڵ نەگرێ
کە گرتی دڵی سەد گوڵ ئەدڕێ

١٩٦٧

نۆزدەیەم: ئارام

فــریشـــتــەی ئارام گــرتمیــە باوەش
پەردەی خەیاڵی.. سووک، دا، بە، سەرما
ئەسـتـێرەی ژووان، پرشنگدار و گـەش
ســەرمــای دووریێتی، کــردم، بـەگــەرمــا

***

ژیـان وەکــــــــو بـووک بـۆم ڕازایـەوە
گـــوارە و بازنـی بـۆ خـــۆی پـێ کـــڕیم
بـەهـاری تـەمـــــەن، ســــــەری دایـەوە
بـەرگی خـــەزان و شـــیـــوەنی گـــۆڕیم

١٩٦٧

بیستەم: چۆن دڵت هات؟!

من لە چاوتا وێنەم هەبوو
کیژە بچکۆلە شەنگەکە
لە ناو دڵتا جێگەم هەبوو
شۆخە زیز و بێدەنگەکە
چۆن دڵت هات ئەو پەرچەمە
ئەو پرچە پڕ پێچ و خەمە
ئەو کوڵمە گەشە، ئەو دەمە
کە بۆ ماچێکی ناسکی، ئەو سەردەمە
لەگەڵ مەیلی چاوەڕوانی
سەمام ئەکرد، یاری، گەمە
چۆن دڵت هات بێبەزەیی

تۆ لە منیان دوور خەیتەوە؟!
چۆن دڵت هات، ئەو چاوانە
ئەو جیهانە کامەرانە
ئەو ئاسمانە فراوانە
ئەو دەریا قووڵ و شینانە
کە کەشتیی بێ سەوڵی ژینم
لە ناویانا
خەشمیانە
بێ سەروشوێن
بەبێ هیوا
بێ کەشتییەوان
بەبێ پەروا
وەکو کوێرێکی نابینا
دەستی خستە ملی شەپۆل
بەڵکو بۆ مەرامی ببا
چۆن دڵت هات بێبەزەیی
تۆ لە منیان دوور خەیتەوە؟!
***
چۆن دڵت هات گوڵاڵەی دەم
بەدانی ڕق بریندارکەی ؟
بەرگی شادی بکەی بە خەم
هەستی پڕ داخ و ئازارکەی ؟!
چۆن دڵت هات بڵێسەی خەم
وەکو برسی لە من هارکەی
بێبەزەییانە پڕ بەدەم

بەگوێی منا، تۆ هاوارکەی
بڵێی: هەتاکو تۆ ماوی
ئەبێ هاواری بەهارکەی ؟!!
چۆن دڵت هات بێبەزەیی
من لە بەهار دوور خەیتەوە؟!
١٩٦٧

بیست و یەکەم: نەتۆراوم

خۆشەویستیت
مەیلی جوانی و دڵپەرستیت
لە دڵمایە
لە ناخمایە
بووە بەڕەنگ
لە چاومایە
چۆن ڕەنگی چاوم بگۆڕم؟!
چۆن راست ئەکەم، گەر بتۆرم!
***
خۆشەویستیت ژیانمە
پێکەنین و گریانمە
چۆن باوەڕ ئەکەی بمێنم
گەر بێتو وازت لێ بێنم!
***
لێشت دووربم نەتدوێنم
بە (دەم) بشڵێم ئەترەنجێنم
وەک مناڵیش بتگرێنم

ئینجا وازت لێ ناهێنم

***

تەنیا لەبەر یەک تەماشا
چەقی ڕێگەکەت لێ ئەگرم
هەزار بیانووت پێ ئەگرم
بەڵکو تێ بگەی لە چاوم
چاو پێت بڵێ: نەتۆراوم
لەگەڵ دڵتا وەک خۆم ماوم
چاوەڕوانم ببەی ناوم
تا وەک کۆرپەیەکی ساوا
خۆم بخەمە کۆشی هیوا
بڵێم: هەرچی بوو، با، بڕوا
بە زمانم، نەکەی بڕوا

***

بێ بایەخن ئەو ڕۆژانەی
کە تێپەڕین لەم ژیانەی
من دووربم، تیا، لە بەزەیی
دوور لە هەستی خۆشەویستی
دوور لە سۆزی دڵپەرستی

١٩٦٨

بیست و دووەم: دڵدار نامرێ

گیانی شیرینی منی
دڵ و جگەرمی و مەڵێ: بۆ؟
پێت ناخۆش بێ، یان خۆش بێ
من شێتی کەس نیم، بێ لە تۆ
***
گیانەکەم بەخوا
مەستم بێ پەروا
تەنیا دیدەنیت
دڵم مەست ئەکا
درۆیە هەبێ
وەک من تۆی بووێ
درۆیە کێیە!
دەبا خۆی دەرخا
***
ئەی دڵ برینت
مادام هی ئەوە
بەگوڵی دنیا
نایگۆڕمەوە
تۆ بە سەلامەت
هەمیشە دەژی
کێ دڵدار نەبێ
هەزار جار دەمرێ
***

برینی عاشق
دەرمانی ناوێ
چاک دەبێتەوە
بەتیلەی چاوێ
منیش دڵسۆزتم
ئەستێرەم شاهید
کە شەوگار خەوێ
بەچاوما نایە.
***
گیانی شیرینی منی
دڵ و جگەرمی و مەڵێ: بۆ؟
پێت ناخۆش بێ یان خۆش بێ
من شێتی کەس نیم، بێ لە تۆ
١٩٦٦

بیست و سێیەم: لاسار

شاژنەکەی نازدارەکەم
شاشۆخەکەی گوڵزارەکەم
مەیلی نازی خۆشەویستیت
ساوایەکە چەقاوەسوو
خۆی لە دڵ ئەکا بەنووستوو
هەتاوەکو فریشتەی شەو
شاری خامۆش
ئەگرێتە کۆش
ئەوسا دێتە گیان و ناخم

پەپوولەی خەو ئەتۆرێنێ
لە ناو پێخەفی نووستنا
بەئاشکرا
چنگی لە دڵم گیر ئەکا
ئەمدیو و ئەودیوم پێ ئەکا
پێخەفەکەم لێ شێت ئەکا
چی لێ بکەم!
چارم چییە؟!
ئەگریەت و ئەمگریەنێ
خەو لە چاوم ئەتارێنێ
هەر کاتێکیش کە هیلاک بوو
ورک ئەگرێ
لە قووڵایی چاوما بنوێ
بەڵام تەنیا بۆ ساتێ
هەر کاتێک چاوم چووە خەو
ئەو منداڵە گیان بێدارە
ئەو خەو نەزانە لاسارە
بیانوو ئەگرێ
ئەبێ چیرۆکی بۆ بکرێ
گوێم لێ ئەگرێ و بەئاگایە
هەتاوەکو تیشکی بەیان
ئەیدا
لە دڵی
هەردووکمان.

١٩٦٨

بیست و چوارەم: کارەکەر

ئەی نەشمیلەی فریشتە رەنگ
ئەی وردیلەی کپ و بێدەنگ
گیان خاوێنی هێمن و مەند
گەرچی بەرگەکانت شڕن
ئاغاژن و دەستوپێوەند
رایان گرتووی:
نیوە برسی، نیوە چڵکن
زوو زووش پیاتا هەڵئەشاخن
بەڵام تۆی جوان
تۆی داوێن پاک
تۆی نەدار و لانەواز و برسی بۆ نان
بەهێمنی لە سووچێکا
بەدزییەوە
بیر لە دێرین ئەکەیەوە
رۆژانێک بوو
دایکت، باوکت
بەڕەنجی شان
تۆیان بەناز پێ ئەگەیان
کەچی لەپڕ
ئەهریمەنە، ناکەسەکە
شەڕێکی شوومی داگیرسان
لەو گوندەی پڕبوو لە ژیان
فڕۆکەی جەنگ

خانووەکەتانی داڕووخان
خۆیان و ماڵاتی سووتان
تۆی لە چیلکە چنین نەبێ
هەموو بوونە کۆیی زووخاڵ
تا ناچار بووی کیژی مناڵ
بوویتە کارەکەری ناو ماڵ
بەڵام ئەی جوان
لە زمانمەوە
لە زمانی ئەوانەوە
کە وەکو من
دێن بەدەم سۆزی گیانەوە
یا وەکو من، هەزار ویست و جوانپەرستن
بەئاغاژنەکەت بڵێ:
تۆ گەلێک لەو شیرینتری
تۆ گەلێک لەو نەخشینتری
بەرزتری
بەڕێزتری
١٩٦٨

بیست و پێجەم: بازرگانی جوان

نەمئەزانی: بازرگانی
نەمئەزانی: تۆ لەوانەی
کە خۆشەویستییەکی گەرم
بەشەو و ڕۆژێک لە یاد ئەکەن!

گیانم هێنده خرۆشابوو
نەمئەزانی بۆ کوێی بەرم!
بەڵام ئێستا
کە پێم زانی
نەک قوتابی
بەڵکە مامۆستای شەیتانی
لە بازاڕتا بەئاسانی
دڵ ئەکڕدرێ
ئەفرۆشرێ
تۆ جوانێکی بازرگانی
بەدەم مشتەری تازەوە
زۆر ڕووخۆشی
کۆن ئەفرۆشی
بەنازەوە
دێی بەپیر هینی تازەوە
بازرگانیت
بازرگانی عومری جوانیت
هینی خۆتی نەوەک، هی من
نەک ئەوانەش کە وەکو من
ئەتکڕین و ئەتفرۆشتن
بازرگانیت پێوەکردن
لە تۆ وایە:
دنیا و ژیان
دڵ کڕینە و دڵ فرۆشتن
نا.. نا.. خانم

قسەی ناوێ و بێگومانم
تێت گەیشتم
چاک ئەزانم
کە: فێڵاویت
بەڵام ئەی جوان
ڕۆژێک ئەبێ
بەسەرتا بێ
تەماشای ئاوێنە بکەی
زۆر مووی سپی بەدی کەی!
ئەوسا ئەگریت
قوڕ ئەپێویت
بۆ ڕۆژانی
بازرگانی
بەڵام ئەوسا
کەسێک نابێ
لێت بکڕێ
تۆ هەر ئاوا بیربکەوە
ئێستا:
جوانیت
بەڵام ئەوسا:
خۆت ئەیزانیت!!

١٩٦٨

بیست و شەشەم: بچم، یا، نا؟!

بچم، یا، نا؟
لەگەڵ، دڵما!
کە، دڵ: شێتێکە بینایی
لەسەر دڕکی گوڵێک دانا
بەبێ بیرێک، لە کۆتایی!
بچم، یا، نا؟!

***

بچم، یا، نا؟
لەگەڵ هەستما
کە هەست و تینی ناخی من
وەکو بولبولێکی شەرمن
گیرۆدە بوو
پێوەند کرا
نەتوانای بوو بخوێنێ بۆت
نەڕازێکی، دڵی دەرخا
هەتا ڕۆژێک سەربڕدرا!
بچم، یا، نا؟!

***

بچم، یا، نا؟
لەگەڵ: ڕازا!
کە ڕازی خۆشەویستی تۆ
هەموو ساتێک ئەچرپێنێ
بەگوێی مندا
هەموو کاتێک تارمایی دێ

له بەرچاوم سەما ئەکا
هەتا وەک شێتم لێ ئەکا
ناچار ئەبم
تەماشای کەم
دڵە شێتە
بێ پەرواکەم
ناچار ئەبم
دوای بکەوم
له دواجارا
ئەگەر فەرمووی:
بچم، یا، نا؟
پێی ناڵێم: نا

١٩٦٨

بیست و حەوتەم: شنەی بەهاران

یاریی ئاوی ڕوون لەگەڵ ورده چەو
مۆسیقایەک بوو
ئارام و هێمن
چاوی گوڵاڵە سوورەی خستە خەو
***
جوانیی شۆڕەبی بڵند و شەرمن
کە ئەیڕوانییە
قەڵبەزەی کانی
بولبولی خستە گۆرانی وتن
***

کزەی شەماڵی فێنکی بەیان
مووچڕکەی ئەدا
بەداری سەروو
وەکو شاژنێک باڵای ئەلەنجان
***
بۆ هەڵپەڕینیش دەستەی نازداران
لەسەر سەوزە گیا و
شەونمی بەیان
قۆڵی ناسک و نەرمیان تێک ئاڵان
١٩٦٨

....

* بەداخەوە ئەم شیعرەم بە ناتەواوی دەستکەوتەوە.

بیست و هەشتەم: دووربە

پێ بەپێی غــــەزەلێکی عــــەلی عـــــارف ئـاغـــــا
ئەبێ تیشکێکی خواوەندی، لە چاوی تۆدا، بەجێمابێ
لە کاتێکا، کەوا، یەزدان، بەپەنجەی نەخشی کێشابێ!
کـە، ســاڵێ جـارێ بتـبـینم، ئەڵێی دایم لەبەرچاوی
کـەچی تیـشکی هەمـیشـەی ڕۆژ، بەچاوم ئاشنا نابێ!
***
وەکو دۆستێک تەماشام کە گەلێ شەو یادی ئەوچاوە
بەلایلایە نواندوومی، وەکــو کــۆرپەی کــە گــریاوە
لەلام ســەیرە! خـەشـیـمـانە، بەلامـا دێیت و نـازانی
کە ناخ و گیان و هەستی من، بەسۆزی تۆیە، سووتاوە!
***

بەتەنیا خاوەنی دڵ بووم، کە تۆزێک سۆزی تیامابێ
ئەویش لاشەی بەجێ هێشتم، وەکو بۆ من نەخوڵقابێ!
ئەبێ بۆچی، بەشی عاشق، بەتەنیا گریە بێ و ناڵە!
کەچی هێشتا وشەی کاڵی، بە خوێنی ئاڵووالا بێ!
***
نەکەی باوەڕ بەوەی سوێندخۆم، هەتاکو ئەم دڵەم مابێ
لە تۆی نەخشین و ڕەوت شیرین، بەچاوی ئاشنا نابێ
تکایە دوور بە ئەی نازدار، وەکو دووربووی لەمەوپێشیش
نەکا پەیکەری پیرۆزت، لە دڵما تەفروتونا بێ
١٩٦٧

بیست و نۆیەم: نامەی عیشق دۆزێک

خۆشەویستەکەم
لەم نامەیەدا: باسی ڕابوردووی خۆمت بۆ ئەکەم
کاتێک مناڵ بووم: مۆتەکەکانیان بۆ بانگ ئەکردم(*)
بە شەولەبان- و-ئەلەکە- و - وەلەکە، ژیریان ئەکردم(*)
بەباسی : -دێو- و -خێو- و -جنۆکە،(*)
نەک خەو! ئەشمردم
شەو بەشەرواڵە هەڵواسراوەکەم،
روحیان ئەبردم
بەڕۆژ قورقوشمیان بۆ ئەتوانمەوە،(*)
تا-و- ترسم دەرکەن
***
کە نەخۆش ئەبووم: ئایەتەل کورسی و ویردی دوعا بوو
تا، مێردەزمە- و -حەیتەکان- نەمبەن

له قوتابخانه: مامۆستای یەکەم، جنێوو دار بوو
دووەم، مۆنێک بوو، جنسی کەمتیار بوو(*)
وانەکانیشم:
-گەورەو بچووکی هەر هەیە ئەگەر، لە ناویشت با
-ئەوەی خوا نەیکا، قەت نابێ رووبا
-هۆی پێشنەکەوتن:
هۆی سەرنەکەوتن:
درۆزنییە، دزی و فزییە!
***
لە شارەکەما
لەسەر مۆرەیەک، شان لە شان دانێک
(دە) سەر ئەشکێنرا
نەک ئافرەت، بەڵکە، منالٚ ئەفرێنرا
ئاگریان ئەخوارد لای دەروێشەکان
مالٚ و منالٚیش ئاگر ئەیسووتان(*)
لە تەراویح -دا (جەزبە)ی سۆفیان بوو
لەولاترەوە نۆی حوزەیران بوو(*)
***
خۆشەویستەکەم
گالٚتەم پێ مەکە
ئێستاش لە دەنگی غەیبی ئەترسم
ئێستاش هەوالٚی - بیبی - ئەپرسم(*)
لەبەر هارەی شیو،
گوێچکەم دائەخەم
لە تاریکە شەو

بیسمیلا ئەکەم(*)
نەکەی لێم زیزبی من هەرچییەک هەم
خەڵکی ئەم خاکەم
هـی ئەو پەروەردەی ئەم داووبەندەم(*)
خۆشەویستەکەم
من هەرچییەک هەم
کۆمەڵێک خوێن و دەمار و گۆشتم، وەکو ئەو خەڵکەم
بەشوێن بەختما، پەنا بۆ هەموو فاڵچییەک ئەبەم
گەنجێکی ڕەبەن، دڵ پڕ لە تاسەم
پەنا بۆ دەشت و عەرەقیش ئەبەم
بۆ دەستگیرانێک ماخۆلانمە
سەر بەهەزاران کۆڵانا ئەکەم
وەک هەرزەکارێک کوشتەی تەنیاییم
وەکو عاشقێک تینووی بەزەییم
تینووی ماچێکی کوڵمی پەمەییم
تینووی دوو چاوی گەشی ئاگرییم
تینووی دوو مەمکی تورت و هەناریم(*)
***
خۆشەویستەکەم
ئێستایش ئەو تیشکەی هەستی پێ دەکەم
هـی نامەکانتە(*)
ئەگینا من چیم؟؟
من دەستمایەکەم
کۆمەڵێک وێنەی ژەنگاوی تەڵخن
ئەیکەم بەدیاری:

بۆ سووتەمەنی بڵێسەی نەورۆز
ئەو بڵێسەیەی خاوێنی کردم و بوومە عیشق دۆز
بوومە دڵداری ڕاستەقینەی گەل
بوومە عاشقی خۆری دەمی کەل
خۆری ئازادیی ئینسانی زەوی
ئینسانی گەورەی هەردەم دەنگ زوڵاڵ
پەروەردەی نامەی بەرزی کەپیتاڵ
١٩٦٩

---

* که منداڵ تای لێ دەهات و دادەچڵەکی و دەترسا، قورقوشمیان دەتواندەوە ناو جامێکی پڕ لە ئاو، کە لەسەر سەریا رایان دەگرت تا بەشکڵی قورقوشمە بەستووەکەی ناو ئاوەکە بزانن لە چی ترساوە و ترسەکەشی بڕوا.
* ناوی ئەو دەعبا و دڕندە خورافیات و ئەفسانانەیەن، کە لە کاتێکدا منداڵان دەگریان یان بیانووە ورکیان دەگرت، دایک و باوکی کورد بەناوهێنانی ئەوانە دەمکوت و بێدەنگیان دەکردن و دەیانترساندن.
* بەداخەوە مامۆستایانی پەروەدە دادەری نەوەکەی سەردەمی من هەندێک نەزان و بێ پەروەردە و رەفتار جەنگیزخانییان تێدا بوو. بۆ نموونە یەکێک لەوانە سزای بۆ قوتابی نەزان ئەوە بوو کە بەزۆر دەمی قوتابییەکەی دەکردەوە و تفی تێ دەکرد. ئەمەو گەلێک شتی دڕندانەتر کە زۆر قوتابییان ناچار کرد واز لە قوتابخانە بهێنن. ڕێزم هەیە بۆ بەشە چاکەکەی مامۆستایانی ئەو سەردەمە، بەڵام ناتوانن بڵێن وانەبوو. جگە لەوەی (٩٠٪)ی ئەو مامۆستایانە و زیاتریش لەو ڕێژەیە ئایدیالیستی بوون و بەشێوەیێکی زانستییانە پەروەدەیان دانەدەدا. دیارە ئەمەیان پێوەندی بەقۆناغەکەوە هەیە و گوناهی زۆری لە ملی ئەوان نییە.
* ئەم خۆشەویستە کارڵ مارکس-ەو ئەم نامەیەم ئاراستەی ئەو کرد. دوای

ئەوەی ئەنجامی بەردەوام خوێندنەوە و ئەزموونە ژیانییەکانم نێوان سالانی ١٩٦٩-١٩٧٠یان کرد بە سالی وەرچەرخاندنی فەلسەفیم.

* ئەم چەند شیعرەی لەم لاپەڕانەی تردا دێن، ئەو خورپە و حەز و نازانەن، کە ویستوومە غەدریان لێ نەکەم و لە بەرگە رۆمانتیکییەکەی خۆیاندا دایان ڕێژم، چونکە ئاشکرایە شیعریش وەک هەر بوویەکی زیندووی ناو ئەم گەردوونە کالای لە قەد بالا -گەوهەر-ە.

دیارە شاعیریش لە هەموو کەسێکی ئاسایی زیاتر و دلّ پڕ کەف و کولّتر، ڕووبەڕووی ژیان دەبێتەوە و دەستلەملانی دەبێ. بەتایبەتی کەسێکی وەک من کە هەمیشە، لە هەموو کۆڕ و کۆمەڵێکدا وتوومە: ژیانم بێ جوانی و عیشق و سەودا، سفرێکی ئەودیو فاریزەش ناکا. لە نقێمی گولالە سوورەیەکی ناو سەوزە گیاوە بیگرە، تا ورشەی تیشکی لاملی نازدارێک. لە سەرەوە نەخشەی لەشم تێک دەدەنەوە و دروستم دەکەنەوە بۆ هەڵوەشاندنەوەیەکی نوێتر، لە خواست و مەیل و حەزی زیندوو.

سییەم: شەقامی کاوە

ببم بەقوربان لارولەنجەکەت
بمکە بەگولێک بۆ تەسریحەکەت
***
لەبەر خاتری ئەو جووتە چاوە
بووم بەنەمامێک لە جادەی کاوە
بەڵکە جار جارێ، وەکو ڕێبوارێ
زەردەخەنەیەک، لە ڕووت ببارێ
***
ماکسی بەدەن چەسپ، ورشەی شالی شان
نەک هەر دلی من، شەقامی جوولان
شەقامی کاوە، کۆستی ئەکەوێ

ڕۆژێک هەنگاوی، تۆی بەرنەکەوێ،

***

ئەو نیگا گەرمەت، گیانی سست کردم

توانای ڕۆیین و گفتوگۆی بردم

من وا.. مامەوە، بەئارامەوە

تۆ وەکو خۆتی و من توامەوە

***

تۆ بە شانێل و پووتی بەرزەوە

من بە شەیدایی و دڵە لەرزەوە!

ئەی جوانی خرپن، ناسکۆڵەی شەرمن

بەسە گوناهم مەخەرە گەردن!

***

ببم بەقوربان لارولەنجەکەت

بمکە بە گوڵێک بۆ تەسریحەکەت

١٩٧٥

....

* هاوڕێی هونەرمەندم: عوسمان عەلی گەرچی کۆپلەی دووەمی شیعرەکەی نەخستووەتە گۆرانییەکەوە، بەڵام ئاوازەکەیم بەسەرکەوتوو زانی.

سی و یەک: نەرمە، لەنجەکەت نەرمە

نیگای هەڵپەڕکێت گەرمە

جوانێ ئیتر لەبەرچی!

سەرکوڵمت پڕ لە شەرمە؟!

***

شاییە و شەرمی ناوێ

قەزات لە ماڵم کەوێ
کوێراییی شەرم دایە
کەوا توخنت دەکەوێ!
***
سەرچۆپێکەم لێ بگرە
شاییە، چۆپیە، فەرموو
بە فەقیانە شۆڕەکەت
ئاگر بەربەرە مردوو
بە، شان، هەڵی تەکێنە
با شێتگیر بن دەستەی کوڕ
ئاگر لە سەریان بەربێ
وەک نەوتی بابە گوڕگوڕ
***
شۆڕەکچ ڕەشبەڵەک گەرم بێ
بەعەرەقی گۆناکەت
بەردیش دڵی نەرم بێ
***
نەرمە لەنجەکەت نەرمە
نیگای هەڵپەڕکێت گەرمە
خاتوونی من لەبەر چی
شیعری تۆ تاجی سەرمە!!
١٩٧٥

سـی و دووەم: دوو سـەودای بەرەڵا

١

وەکو خەمێک
بەهەنگاوە گورجەکانت
هۆڵی بەردەمی ژوورەکەم
ئەنجن... ئەنجن کە
وەکو تاسەی
پڕ لە خۆزگەی چاوەکانت
سەرنجە کتوپڕەکەم
بەنیگا
دەرزی ئاژن کە
لانەوازیم
هەزار هێندە
لانەواز و
شێت و ون کە

٢

لە دوو تاقگەی
نیگای کاڵی چاوەکانتا
لە برژانگی
جوان چنراوتا
بەئاشکرا و بەدزییەوە
ماسی هەموو حەزەکانم
گل بەرەوە

جوانێ کاڵە خەم نۆشەکەم
خاتوونە خەم فرۆشەکەم:
چی لە تۆیە!!
ماسییەکانم
بکە بەشوڵکی بییەوە
جێم بهێڵە
منیش دوای تۆ
هەنگاوەکانتم چنییەوە
کلاڤەیەک پەند و خەم بوون
دڵم خستییە ناو دڵییەوە

١٩٧٤

سی و سێیەم: شیرین

تۆ ناسکی شیرین گیان
وەکو خەونی دڵداران
ئەز چۆن دڵت بێشێنم!
تاوانە، وەڵلا، تاوان!

***

تۆ هۆزانی و پێ دەگری
تۆ گوڵیت و هەڵدەفری
کە دەگەیتە باوەشم
خەم خۆی دەکوژێ، لە تاوان

***

تۆ ئەو خەونەی دێیتە دی
تۆ بەهەشتی سەر عەردی

دڵــدار، بــێ تــۆ، ژیــانــی
بێــهـــوودەیە و بێ ئامـــان
***
تۆ جــوانی وەک هـەڵپــەڕکێ
نـازداری وەکـــــو بـووکـێ
ســـەرچۆپیی شـــایی بگرێ
لە گــوندێکی کـوردســتــان
***
تۆ نـاسکی شـیـرین گـیـان
وەکـــو خـــــەونـی دڵداران
ئـەز چۆن دڵت بێـــشــــێنم
تـــاوانـــە، وەڵـــڵا، تـــاوان

١٩٧٨

* ئەم شیـعـرەم بۆ گۆرانیبێژێکی سەر بە دیالێکتی کرمانجی ژووروو دانا، وەک پرۆژەیەک بۆ تێکەڵکردنی هەردوو دیالێکتی ژووروو–خـواروو. بەڵام پاشان لە هەنگاوەکەش و لە گۆرانیبێژەکەش پەشیمان بوومەوە و نەمدایە.

سـی و چوار: چەتوون

لە بەردەممەوە ناز دەڕژێ
عەتر دەپژێ
وەک مانی پێک تیشکی هیوا
نازدارێتی پێی گرتووە و
دەڕوا و دەڕوا

بەگومانم ئەمە تۆ بیت!
گەر تۆی خاتوون
لە کەناری لاڕێ لادە
ئەوا دڵدارێکی چەتوون
لەسەر نووکی پەنجەی پێی دڵ
نەرم دەڕوا بە دواتەوە
لە خۆشی دیدەنیی باڵات
هێندە مەستە
بەڕێوە خەو دەیباتەوە،
بەڵام نەکەی!
نەکەی ئاوڕ بدەیتەوە
کانی ئاوڕ ناداتەوە
نەکەی ئاوڕ بدەیتەوە!
نەکەی، نەکەی
خەیاڵەکەم تێک دەیتەوە!

***

هەر خەیاڵە!
بەڵێ خاتوون
بەگومانم لەوەی مەیلت
کانی بێ و روون!
وەکو مەیلی دڵدارێکی وەک من
چەتوون
بڕۆ و بڕۆ
لە بەردەمما وەک تیشکی نازێک بڕژێ
نازدارێتیت با پێ بگرێ

تەنیا بە لەنجەی ڕێگاکەت
با تینوێتی حەزم بشکێ
***
نەکەی ئاوڕ بدەیتەوە و
خەیاڵەکەم تێک دەیتەوە!
با، چلچراکەی دڵداری چەتوون
نەشکێ
ئاخۆ ئەقڵت بەوە دەشکێ؟!
بەگومانم
گەر ئەقڵت پێ بشکایە!
نەک هەر ئاوڕ،
بەڵکە هەرگیز وەکو نازێک
نەدەڕژایتە ئەم ڕێگایە!
مەگەر خاتوون!!
تۆ ڕووداوی ئەم ڕێگایەت
بەبیرنایە!؟
کارەساتی ئەم ڕێگایە
وەک پەتایە
تووشی بووین و
پێشی مردین
سەرسام مەبە!
من و تۆ ئەو ڕۆژە مردین
کە ترس
کڕنووشی پێ بردین
کە یاسای ئەم کۆمەڵگایە

فێری
دووفاقێتی
کردین!
١٩٧٣

سی و پێنجەم: گەردوونی من

تۆ گەردوونی خۆری گیانمی
تا یەک مرۆڤ چەوساوە بێ
ئەم گیانەم بۆ هەرکوێ بچێ
دەگەڕێتەوە باوەشت!
***
گیانم ماڵئاوایی دەکا
لە باوەشت دەرباز دەبێ
هەر کە ئاسۆیەک دەبینێ
دەگەڕێتەوە باوەشت!
***
ئەی گەردوونی سەفەری هەموو ژیانم
خۆری گیانم، چارەنووسی ژیانتە
ئەی گەردوونی خۆری گیانم
دوابەندەرم: چاوەکانتە!
١٩٧٧

سی و شەشەم: ئەسمەر

دڵم، بۆ تۆ، برینداریکە، خەتەر
شێتی تۆ بووم، ئەسمەر
دڵم، بۆ تۆ، برینداریکە، خەتەر
***
خۆ، من، لە تۆ بەولاوە نیمە
دڵبەر
تەنیا، پەیمانم بەتۆ داوە
بەتەنیا
هەر بۆ تۆم
هەر تۆی
شێتی تۆ بووم ئەسمەر
***
شێت بووم بۆ ئەو دوو چاوە مەستە
جارێ
رەحمێ بکە، بەم، دڵە خەستە
بێ لە تۆ
کێم هەیە
هەر تۆی
شێتی تۆ بووم ئەسمەر
***
دنیا دوو سێ رۆژێکە تەنیا
چاوم
شادی لە چاوتا بەدی ئەکا

نابینێ
کەسی تر
هەر تۆی
شێتی تۆ بووم ئەسمەر
***
دڵم، بۆ تۆ، برینداریکە، خەتەر
شێتی تۆ بووم ئەسمەر
شێتی تۆ بووم ئەسمەر

١٩٧١

....

* ئەم شیعرە ئاوازێکی تایبەت دەیگرێتە ئەستۆ، چونکە هەموو کۆپلەکانی هەنگاو بەهەنگاو یەک ئاهەنگ دەیانگرێتە خۆ.

سی و حەوتەم: سێ چوارین

١

یەکێک مارکس، یەکێک وجوودی
یەکێکیش ویلسن دەکا بەخودی
قومێک مەی بخۆ، یەک دڵت هەیە
هەر کاتێک مردن، کە بردی، بردی

٢

زانایانی بیست، قوربانی ئەوەتان
کە مانگیشیان گرت، ڤێتنامیان سووتان
ساقی تۆی مانگم، داوێنت دەگرم
مانگی ئاسمانیش موبارەک بەوان

٣

خـــەم شـــــانەیەکـــە، هینی دانایە
ژیـان وەک پـرچـی ئـاڵـۆسـکـاو وایـە
گەر بەپەنجەش بێ، مەست دای دەهێنێ
دانا، بە شـــــانەش، هەر بۆی دانایە

....

* ئەم چوارینانە زۆربوون هی سەرەتای شیعر دانانمە کاتی خەریکبوونم بە خەیامەوە، بەڵام چەندم کرد دەستم نەکەوتنەوە.

سی و هەشتەم: لە پاسێکدا

برۆت، حـــاڵی ـ لە ئامـــێـــزی، نەزاکـــەتدا، کـــە داناوە
دڵم لەو ســـــووتاوترە بۆت، دە تاوێک رووکـــــە بەمـــــلاوە
ئاڵۆسکانی ئەم عەیشەی من، یەک هەناســەت چاری دەکـا
وابزانە ســـیـــشـــوارێکە و، پەرچەمت نەخـــتێ ژاکـــاوە!
حـــەدم نیـــیــە، بەڵام چی بکەم! ئەوا خـوێنم حـــەڵاڵت کـرد
بیکە ســـپـــرای، بۆ ئەو داوەی، هەوای پاســـەکـــە لێی داوە
ئەمـــــەندەت دڵ، شکاندووم دڵ، راهاتووە، لەگـــەڵ شکان
ئەگـــەر رۆژێک مـــەیلم بەیتێ، دڵم دەشکێ لە ســــەد لاوە!
رەشـــەباکـــەی سلێـــمـــانی، بەبۆی عـــەتری لاملت کـــەوت
من تەنیـــا بەبۆی هەناســـەت، چوومـــە خـولقی رەشـــەباوە
پێم ببەخشی، ئەو قەڵەمەی، چاوەکانتی پێ رەش دەکەی:
شـیـعـرێکی وات بۆ دەنووسم، بڵـێن مـەخلووق دای نەناوە!

١٩٧٩

سـی و نۆیەم: نەوەی عـاسـمـان

زەردەخـەنـەت سـووتانمە و، رووگـرژیت: مـردنـە مـردن
لە دووریتـا: مەمی شـەیدا و، کە دەرکەوتی: دێوانەم من
لە دوو دوگـمـەی ترازاوی، یەخـەی کراسـی چەسـپـەوە،
گـەردن: تـەلەفـزێونێکە بـەئیـسـتگەکـەی بەهەشـتـەوە
بەدامـێنی چارلسـەکـەت: باوەشـێنی لـەنجـەت دەکـەی!
سـووتـانم: سـینەمـایە بۆت، دەڵێی بمرە هـەتاکـو هـەی؟!
لە بتخـانەی گیـانفیـداییت: شـەیدایەکم، بە نامـووسـم[1]،
لە دائیـرەی لەرەی لەشـتـا، دەڵێی راداری جـاسـووسـم!
ئەگەر زەردەخـەنەت شـەکرە، بیتـاقـەم پێیـە مـاڵوێران
دەبا نۆرەم بگاتە سـەر، ئەوا سووتام، نەوەی عـاسـمـان.

١٩٧٨

چلـەم: بۆ شـیرین. کـ

لێم مەپرسە:
خۆشت دەوێم
یا، ناتەوێم
تەماشای شیعرەکانم کە[2]
هـەموو کوڵن
وەکو باڵات.
هـەموو قووڵن

---

(١) سوێند خواردنە.

(٢) مـەبەست ئەو شـیعرە گوڵانەیە کە لە دیوانـی سـەمـفـۆنیـای وەنەوشـەدا پێشکێش بەخۆی کراون.

وەکو نیگات
هەموو بە تەمام و شیرینن
وەکو مەیلت پڕ هەنگوینن
هەموو ڕەنگی ژانەکانی،
کوردی مرۆڤیان پێوەیە!
وەک خەمی ئەو چیرۆکانەی
نووسیوتن و
ئەوانەی وا بەڕێوەیە!
١٩٧٩/٣/٢٨

چل و یەکەم: هەوڵ و کۆششێکە بۆ دانانی پارچە مۆسیقایەکی فانتازیای کوردی لە بەرگی ئاهەنگی وشەی شیعریدا.

لێکدانەوە..
گالیسکەیەکی.... دوو ئەسپی
لەسەر شانی..... هەڵی گرتووی
شەقام: شۆڕراوی بارانە و
بەرگەکانت
هاوینەن
هەور: بۆت بووە بەچەتر و
خەونەکانت
بێ وێنەن
بەرگەکانت:.... بێ وێنەن
خەونەکانت..... هاوینەن
منیش دارکاژێکی کەنار ڕێگەکەتم
منی ڕێبوار

خەمی ئەسپ و بەرگەکەتم
بەرگەکانت:
هاوینەن و دەگەڕێیەوە کۆشکەکەت
پەرش و
بڵاویت و
شەکەت
بەڵام ئایا؟!
لەوێ جێیەک شک دەبینی
وەکو دڵی من
نەرم!
لەوێ جێیەک شک دەبینی
وەک ئامێزی من
گەرم!
ئەگەر وابوو
ئەسپی گالیسکەکەت هەردوو
بەرەڵای سارایان دەکەم
چونکە هەردووک
دەستی منە،
فەرمان
دەدەم
گالیسکەکەش، بسووتێنە
چونکە ئەویش
دڵی منە.
ئێستا، زانیت!
بۆ لێخورە عاشقەکەی ناڕوانێتە تۆی نازدار و چاو دەبڕێتە ڕیزە دارکاژی

کەناران!
ئێستا زانیت!
گەر نەزانی چی دەردەبڕم؟
بەرگەکانت
دادەدڕم!
گەرچی هەموو تازە شیعرن
بەڵام خاتوون با نەمێنن
چونکە هەڵەی...
شاعیرێکی
شێت و وێتی وەکو منن

ئایار ١٩٧٩

چل و دووەم: ناتەبایی

بەڵێ خــــانم بۆ منی پیـــاو زۆرە ژن
هەروەک لێــرە پیـــاوان زۆرن بۆ تۆی ژن
ڕاستــە جوانی و بەنەزاکەتی و شــەرمن!
ڕاســـتــە کپ و بەئارامی وەکـــو من
ڕاستــە لێــرە تۆ بەتەنیــا و من تەنیــام
بەڵام هێشتــا بەمــەیلی ڕوح لێت جیــام
من شاعیرم، شاعیر شێتــە و بێ پەروا
زۆر جار ئەوەی خۆشی دەوێ، خەم دەیخوا
زۆر جار ئەوەی شاعیریش خۆی دەیەوێ
بێ باکــانە، پشــتی لەمــە و دەخـــەوێ
خـــانمەکـــــەم ئاخ بۆ ژنێکی وڵاتم
کـــورد زمـــانی بڵێ: شـــەیدای باڵاتم

نـا، واش نەڵێ، بڵێ، سندان ژەهری مـــار
داخ بۆ کـیــژە لاسـارەکـەی چاوخـومـار
یان پێی بڵـێم: هێـشـووە ترێی ڕەزەکـەم
لە جێی باخ و خـانوو و هەموو کـەسـەکـەم
بـەنوقــورچێک بشــاخـێنێ وەک مــەلان
بەتوانجێک لێم بچـێـتـە کـەلی شـەیتـان
ســەد بیــانووی بێ، بەلایەنی کــەمــەوە
سـیل و دیق کـەم، هەتا ئاشـتی کـەمـەوە

***

بـەڵێ خـــانم دەمـــــەوێ
کـــیـــژێکی وام بەرکـــەوێ
حـــەز دەکــەم لێـوێک بمژم
بـەرەو ڕووم پـێکەنیـــــبێ
حەز دەکەم کوڵمێک ماچ کەم
لەبەر مـــاچمـــا لەرزیبێ
چاوێک بێــتـــە بەر نیگام
بۆ خـــەمناکــیم گــریابێ
کـــیــژێک بکەمــە دۆســتم
بەگــیــان، دڵمی ســەودابێ

***

خۆزگـە ئێستـا نازدارێکی نەشمـیلانەی کوردستـانی
کابینەکەی دادەگیرساند، پرشەپرشی کوڵمی جوانی!
بەڵێ: خـۆزیا، سیـمـای کیـژێک لـەم ژوورەدا لەگەڵمـابێ
وەک لەپی دەســتـەکـانمی خـۆم لە پێش چاوم ئاشـنابێ!
بەجـــامــبــازی و بـەعــەیاری، هـەزارانـی بەشـــوو دابێ
بـەکـــارەبای زەردەخــــەنەی دەی وەک منـی ئوتوو دابێ

بێـبـاکــانه لووتی قـوتـی، له قـوببـەی بـەرزی سـەمــابێ
چاوی جــوانـی رەشــەباکــەی سلێــمــانـی ئەزێت دابێ
سـەر بەرەوخوار لەسـەر سەهۆڵ بەندانەکەی خلیسکابێ
لـه ناو کــۆلانەکـــانیـــدا، چەمــۆڵـەی له کـــوڕان نابـێ

١٩٨١

چل و سێیەم: پێنج خشتەکی لەسەر غەزەلێکی عەلی عارف ئاغا

پەریـزادەی بەهـەشـــتـی خـــوا، لە تـۆ وردیلـەتر نـابێ
بێچووە کەروێشکی خرپنیش لە تۆ نەرمیلەتر نابێ
پێکەنینی گـوڵی شــەوبۆش لە تۆ جـوانکیلەتر نابێ
گوڵ و خونچەی بەهارانیش لە تۆ نەشمیلەتر نابێ
نەمـام و عـەرعـەری کۆرپەش لە تۆ خنجیلـەتر نابێ

***

نیــیـــە پۆڕێ کـــەوا لـەنجـەی، لە لەنجــەی تۆ بـێ شــیــرینتــر
نیـیـە جــوانێ کــەوا خــەندەی، لە خــەندەی تۆ بێ نـەخـشـینتـر
نیــیـــە ســێـــوێ لە باخـــاندا، لە کـــوڵمـی تۆ بـێ رەنگینتـــر
لە دونیـادا لـە تۆ جـوانتـر، لە تۆ مـەحـبـووب و[١] شــیـرینتـر
ئـەگـــەر دەعـــواچیـــیـــەک[٢] مـــابێ، درۆناکـــا دەســـا بابـێ!
دەســـا بـابـێ، یوســـفـێ بێ، زوڵـەیخـــای بۆ بوو بـەخـــشـڵ[٣]
دەســـا بابێ، حـــۆرییـــەک بـێ، لە گـــڕبێ نەک لـە مـــشـــتـێ گڵ
دەســـا بابێ، بولبـــولێ بـێ، لە نیـــســـانـا بێـــتـــە ســـەرچڵ

---

(١) مەحبووب: خۆشەویست، لە دڵدا شیرین
(٢) دەعواچی: خاوەن داوا، شکاتکەر
(٣) نیشانەیە بۆ چیرۆکی یوسف و زوڵەیخای ناو قورئان

دەسا بابێن بەسەف یەکسەر هەموو چاو مەست و ڕوومەت گوڵ
بزانە چۆن ئەبێ مـــەحـــجـــووب. ئەوەی وا لافی لێ دابێ!

***

نەکـەی باوەڕ هەبێ جـوانێ، لە بەردەمـتـا کـە- خـۆی بادا
بڵێ نەخـــشـــینـم و چاکی ڕەزامـــەندی بەلادا کـــا[٤]
گـیـانە تۆ ڕۆژێ دەرکـەوتی! ئەسـتـێـرەش بێ ئەبێ ڕاکـا
درۆیە تۆ لە ئینسـان بی.. ئەمن ئەقـڵم قـبـوول ناکـا
پەریش حـەدی نیـیـە وابێ.. ئەبەد حـۆریش بەتۆ نابێ.
لە تەقـواوە[٥] بەزاهیـدێک[٦] چۆن ئەفەرموون گەلێک تەقـقی[٧]
منیش وەها زاهیـدی تۆم، مـەیلی دڵم بەرزە و نەقی[٨]
شـەوێک لە زیکرت[٩] غـافڵ بووم.. ئازار و ژانم لێ تەقی
کـەوابوو تۆ لە نوتفـەی[١٠] نووری پاکی قـودرەتی حـەقی[١١]
ئەبێ مـەئوایی ئەسـڵـیـشت[١٢] عـەتارید یا سـورەیا بێ[١٣]
بەبانگیش پێنج فـەرزەکەی دین[١٤] یەکـێکی لێ ئەدا ناکـەم[١٥]
کـەچی هی تۆ بەبێ بانگە و هەزاریشـە و دوای ناخـەم

(٤) واتە لە خۆی ڕازی بێ. لە جوانی خۆی دڵنیابێ کە بێ خەوشە.
(٥) تەقوا: خوداپەرستی، پەرستش، پەرستی خودا تەرخان کردوو. پاراستوو خوداپەرستی بێ گوناە پاک و بێ خەوش و لەکەبوون لە بەیادخستنەوە، کەمتەرخەم.
(٦) زاهیر: خاوێنی خۆ بۆ.
(٧) تەققی: (ورع) خۆ لە گوناە
(٨) نەقی: خاوێن لە گوناە
(٩) زیکر: بەیادکردن، لە زیکر غافڵ
(١٠) نوتفە: تۆوی پیاوانە.
(١١) قودرەتی حەق: دەسەڵاتی خودا
(١٢) مەئوای ئەسڵ: شوێنی لێ لەدایکبوون
(١٣) عەتارید/ سورەیا: ناوی دوو ئەستێرەن لە ئەستێرەکان
(١٤) پێنج فەرزەکەی دین: نوێژ، ڕۆژوو، سەرفیترە، زەکات، حەج
(١٥) ئەدا ناکەم: جێبەجێی ناکەم، نایکەم.

ڕازی بـوونـێـکـی تـۆی ئـازیـز بـەڕازیـبـــــــوونـی ئـەو نـادەم
بتـی تۆ ئـەتپـــەرســـتم من عـــیـــبـــادەت[١٦] بۆ خـــودا نـاکـــەم
ئەگـــەرچی ئـاگــرو جـــومـــڕەی[١٧] جـــەهـەننەم بۆم لە کـــارا بێ.

***

گــــــوڵی چـاوم ئـەوا خنکـا بۆ قـــــومـــــێکـی ئـاوی چاوت
دڵم خـــۆی حـــەز ئەکـــا بەند بێ لە گـــوڵزاری قـــژی خـــاوت.
زەحــمـــەتی هـیچ نـیـــیـــە بۆ من. بـەخـــوێن ئـاودەم گـــوڵی لاوت
لەلای مـن فـــــەرزە بـاســــتـکـەم کــــە چونکە....[١٨] ناوت
ئەگـــەر مـــەتحت[١٩] نەکـەم نابێ، وەیا شـــەرتی[٢٠] وەفـا نـابێ.

***

کـــــە من وابم بەرامـــــبـــــەر تۆ! چۆنە ناپرسی لە حـــاڵم؟!
تەمـاشـای ئیـسـتـاکـە مـەکـە.. تۆ گـەش و من وەک زووخـاڵم
لە ئاهـی من خــــەتت دەریەت.. مـــەڵی ئیــســتـــاکــە مناڵم
بەلامـــانا کـــە نایەیت باکی قـــەهری خـــوات نیـــیـــە.. زاڵم!!
زەمـــــانە هـەروەها نابێ.. هـەتا چەند ســــاڵێ، با، وابێ

١٩٦٨

---

(١٦) عیبادەت: پەرستش، خودا پەرستن و لێ پاڕانەوەی
(١٧) جومڕە: پشکۆی گڕدار، سکڵ.
(١٨) لە دەســتنووســێکدا لەم بۆشـاییـیـەدا (ئەحـمـەد) نووســرابوو، بەڵام لەبەر دڵنیانەبوون لە سەلامەتی بۆشاییەکە هەروا بەبۆشی هێشتمانەوە.
(١٩) مەتح: (مدح) ستایش، پیاداهەڵدان، وەسفکردن بە دیوی باشەدا
(٢٠) شەرت: مەرج

سەرنجەکانمان دەربارەی ئەم غەزەلە:

* ئەم غەزەلەم هاوینی ١٩٦٨ لەبەر دەستنووسێک پێنجین کرد، پاش پتر لە ١٠ساڵ ئینجا شاعیرەکەی لە دیوانی گوڵ و خونچەدا چاپی کرد. بۆیە ئەم جیاوازییانەی تیادایە:

١- لە بەیتی یەکەمی غەزەلە ئەسڵییەکەدا، نیوەی دووەمی بەیتەکە دەڵێ: نەمام و عەرعەری کۆرپەش.. لە دەستنووسەکەی لای من دەڵێ: نەمامی عەرعەری کۆرپەش (لەبەر غەزەلەکە چاکم کرد)

٢- لە بەیتی دووەمدا دەڵێ:

لە دونیادا لە تۆ جوانتر..

٣- لە بەیتی سێیەمدا دەڵێ:

هەموو چاومەست و گوڵ روومەت..

لە دەستنووسی لای من دەڵێ:

هەموو چاومەست و ڕوومەت گوڵ..

٤- لە بەیتی چوارەمدا دەڵێ:

...ئەمە ئەقڵم قبووڵ ناکا.

لە دەستنووسی لای من دەڵێ:

...ئەمن ئەقڵم قبووڵ ناکا.

٥- بەیتی پێنجەم بەم جۆرەیە:

کەوا بوو تۆ لە شوعلەی نووری پاکی قودرەتی حەقی
ئەبێ جێگایی ئەسڵیشت عەتارید باسورەیا بێ.

لە دەستنووسی لای من بەم جۆرەیە:

کەوابوو تۆ لە نوتفەی نووری پاکی قودرەتی حەقی
ئەبێ مەئوایی ئەسڵیشت عەتارید یاسورەیا بێ.

٦- لە بەیتی شەشەمدا دەڵێ:

ئەگەرچی ئاگری جوملەی جەهەننەم..

لە دەستنووسەکەی لای من دەڵێ:

ئەگەرچی ئاگر و جومرەی جەهەننەم....

٧- بەیتی حەوتەمی لای دەستنووسەکەی من.. لە چاپکراوەکەی شاعیردا نییە و فەرامۆشی کردووە، واتە ئەو بەیتەی کە ناوەکەی تیادایە و جێی ناوەکە بۆشە.

٨- بەیتی هەشتەم لە هەردوو لا وەک یەکە.

دیارە من لای خۆمەوە دەستنووسەکە بە ئەسڵتر و چاکتر دەزانم کە شاعیر کاتی چاپکردنی ئەو دەستکارییانەی کردووە چ بۆ ئەوەی هەندێک وشەی عەرەبی بکا بەوشەی کوردی، چ بۆ ئەوەی بیشارێتەوە کە غەزەلە بۆ نێر، چ لەبەر هەر هۆیەکی تر. بۆ زیاتر ڕۆشنی بروانن ئەو وتارەی دەربارەی ئەم غەزەلە نووسیوومە.

چل وچوارەم:

برۆکانت دوو شەپۆلن تریفەی چاو
بەخشیونی بەجێنیشتەی پەرچەمی خاو
قژی لاجان، خاو و پەخشان، لەسەر گۆنا
چەند دێرێکن وەک شیعری جوان، لە دیوانا

....

* ئەفسووس لەم شیعرە تەنیا ئەم دوو بەیتەم دەستکەوتەوە.

چل و پێنجەم: درۆی نیسان

بەڵێ گیانە دەزانم خۆشت دەوێم
بەڵێ گیانە دەزانم بۆم پەرۆشی
بەڵێ گیانە زامیش بم، تۆ دەتەوێم
بەڵێ گیانە خەمیش بم، تۆ دەمنۆشی

بەڵێ گیانە تۆ پێکێکی پڕ نازی
بەڵێ گیانە حەزی منیش پێت ڕازی
ئامادەم تا سەرخۆشی، بتخۆمەوە
لە باوەشی گەرموگوڕتا بتوێمەوە
تۆی مەغرووری ئەوینی دڵ: دەستبەسەر
تۆی حەبیبەی منی (نالی)ی دەربەدەر
تۆی کارئاسکی کەمەرتەنگی باڵا شووش
تۆی بەخەمی جەنجاڵیی منەوە تووش
تۆی دەم گەرمی بێدەنگ لەبەر چرپەما
تۆی من ویستوو، بەو ژانەش، وا لە سەرما
تۆی مەم قوتی گم گمە فنجانی چوڕ
تۆی کەڵ ملی گەروو لە گۆرانی پڕ
تۆی چاوجوانی، بۆ نیگام خۆ نەگرتوو
تۆی لەش گەرمی بەتینی عیشق گڕگرتوو
تۆی عیشقی من: وەکو فەرهاد بە با چوو
تۆی لەبەر هەنسکی خەمتا: من مردوو
وەلێ گیانە ئەفسووس هەموو ئەمانە
هیچێک ناکا، هەر هیچ لەلای ئەوانە
غەشیمن و لە سەودای عیشق تێ ناگەن
کەچی زانان: دۆلار، دینار، بە تمەن.
تۆ بسووتێ و من دەسووتێم تا نەمان
با ئەم عیشقەش بۆ دواکەوتوویی ئینسان
قوربانی بێ، وەک عیشقی پێغەمبەران
وەک عیشقی من بۆ تۆ و بۆ نەمانی ژان.

وەک عـیشـقـە شـێـتـانەکـەی تۆ بێـهـوودە!
وەهایش عیـشـقە شـێـتانەکـەم: بێسـوودە!
خـەمت ناخـۆم، تۆش وەکـو من خـەم مـەخـۆ
هیچ خەم ناخـۆم، تۆش هـەروەها خـەم مەخـۆ
نا خـەم ناخـۆم، کـچـێ تۆش هـەر خـەم مەخـۆ
ئـای !! لەم فـــشـــە و درۆ زلـەی من و تـۆ!

نیسان ١٩٨٤

چل و شـەشـەم: چەسـپ

تو ئەو شەوانەی هەر بەناو شەو بوون
تو ئەو ڕۆژانەی هەر بەناو ڕۆژ بوون
تو ئەو کاتانەی لە کات دەرچووبوون
تو ئەو جێیانەی لە جێ دەرچووبوون
لە باوەشم دابەزە.
بەس دڵم بخە لەرزە!
نازانم تۆ
بیتاقەی چ –محەلی – بووی
بۆ من دەرچووی؟!
تۆ چەسپی هەزار قولوو بووی
خۆت لە ئامێزم هەڵسووی؟!
تۆ چیت؟ بۆ خاتری خوا!
بەسە و وازم لێ بێنە
با سەری خۆم پێ بخورێ
پێشمەرگەییم پێ بکرێ.

نیسان ١٩٨٤

چل و حەوتەم: شـەیتانی سـپی

شاعیرم، یا شاعیر نیم چش
خۆت لە شاعیر نەگەیەنی
نەخەڵەتێی داوای شیعرم لێ بکەی
دەنگی شیعرم دەرنەیەنی
شاعیر شەیتانێکە سپی
هەرچی حەزی لێ بکا..
وەکو پشکۆ دەسووتێ
تووکی سەری -با -دەیبا.
تۆ لەم عیشقە شێتانەیەم
تێ ناگەی
بۆیە دەوێری وا بەتین
ماچم بکەی.
چۆن ناترسی لە ماچێکدا
هەروەکو شیر بتخۆمەوە!
توند مەمگووشە بەخۆتەوە
ڕەنگە لەشت لە ناو لەشما بتوێتەوە
ئامان نەکەی لێم نزیک بی
ئامان دەست نەکەیتە ملم
گەر تۆش نەمری، من خۆم دەمرم
تۆ لە عیشقی شەیتانانی
شێتی سووتان، تێ ناگەی
تۆ لە ئەوینی شێتانی
جوانیی ئینسان تێ ناگەی

ئێسکسووکی چوارده بەهار
تۆ منداڵی و لە عیشقی شاعیر تێ ناگەی
تۆ منداڵی و لە چوارده پاییزی عیشقم
سەر دەرناکەی.
پیر دەبم و کچۆڵەکەت
تەمەن چوارده بەهار دەبێ
وەک تۆ سیمای
هەر لە سیمای دایکت دەچێ
بەویش بڵێ: کچم ئامان
شاعیر شەیتانێکە سپی
هەرچی ساتێک توخنی کەوی
هەرچی حەزی لێ بکا
وەکو پشکۆ دەسووتێ
تووکی سەری با دەیبا!

نیسان ١٩٨٤

چل و هەشتەم: لاواندنەوە

بۆ کۆچی شەهید مەحموودی حەمەبۆر پێشکێشە.

چەکیان کردم
نامەردانە چەکیان کردم
بە کوشتنت
کاکە مەحموو
چەکیان کردم
نامەردانە چەکیان کردم
***

تۆ بڕنەوێکی باڵابەرز بووی
بە شانی یاخیبوونمەوە
تۆ قەڵاکەی مەریوان بووی
بەپشتی نەنەویمەوە
تۆیان کوشت و چەکیان کردم
تۆیان کوشت و قەڵاکەیان
لە پاڵ پشتا لابردم
چەکیان کردم
نامەردانە چەکیان کردم.
***
لەمەودوا کەس پێم نەڵێ:
ڕۆژباش
لە دوای مەحموو
هیچ ڕۆژێکی باش نابینم
لەمەودوا کەس پێم نەڵێ
شەوشاد
لە دوای مەحموو
هیچ شەوێکی شاد نابینم
لەمەودوا کەس پێم نەڵێ:
بەخێربێی
لە دوای مەحموو
هیچ خێرێکیش شک نابینم
***
تکام وایە
لە دوای ئەوەی

ماڵئاوایی لێ کردین
لە دوای ئەوەی
وا کتوپڕ
بەلەنجەولار
پشتی مشکێکەی تێ کردین
لە دوای ئەوەی
بەقفڵی داخ و ناسۆر
دەرگای ئارامی داخستین
وا کتوپڕ بەجێی هێشتین
هەرکەسێک هاتە ماڵەکەم
قەت پێم نەڵێ:
ماڵت ئاوا
چونکە هەرچی ماڵی هەیە و
ماڵی دەبێ
بە وێرانەی دەزانم
گەر کاکە مەحمووی تیا نەبێ.

***

بەناوی – جەوگۆڕینەوە–
شوێنە گۆڕکێم پێ مەکەن
هەرچی جێگەی زەمین هەیە
لەیەک دەچێ
هەر وێرانەو لەیەک دەچێ
کە باڵای ئەوی تیا نەبێ.
ئەم دنیایە
هەر کاولە و هەر وێرانە

مادام لەنجەی تیادا ناکا
ئەو شان و شەوکەتە جوانە
مادام شەماڵ نایلەرێنێ
ڕیشووی ئەو مشکییە جوانە
ئەم دنیایە
بەکلیلی داخ و ئازار داخراوە
هەر کاولە و هەر وێرانە
مادام تیایدا قسە ناکا
کاکە مەحموو، بەمەردانە
***
کاکە مەحموو:
فەرهادێکی بێ قوڵنگ بوو
لەبەر مشتیا
کێوی بێستوون دەنەوی
کۆشکی نیرۆن دەتەپی
کاکە مەحموو
خەنجەرێکی دەبانی جەوهەردار بوو
لە ئاشووبی هەر عەشرەتێک بکەوتایە
دەمەیی
کاکە مەحموو
لە خاڵوانا:
ئیمامی تەزبیحی خوێنی عەشرەتمان بوو
لە ناو گەرمەی لێقەومانا:
پارێزەری نەسرەوتمان بوو
لە زریان و لە بارانا:

هەتاو و سایەقەمان بوو
لە ناو ئینجانەی خەممانا:
چەپکە گوڵی باقەمان بوو:
لە هەڵمەت و خەمخواردنا:
گوڕڕەی داوێنی گەنجان بوو.
لە ڕاوێژ و لە تەگبیرا:
دەم سپی و پیری هەمووان بوو،
لە گەرمەی گوللەبارانا:
هەم سەنگەر و هەم قەڵغان بوو.
لە نەخۆشی و ئازارمانا:
هەم حەکیم و هەم دەرمان بوو.
لە هەناسەی سەرەمەرگا:
بۆ گیانمان، ئاوی ژیان بوو
***
کاکە مەحموو
چۆن دەگمەن بوو،
کەسایەتی و ژیانی
چۆن دەگمەن بوو
هەڵسوکەوت و
مەردایەتی و وێرانی،
هەروەهاش گەلێک دەگمەن بوو
کۆچی سەخت و
واز لە ژیان هێنانی.
شەوی بیست و نۆی شوباتی
هەشتا و چوار بوو

شەهیدبوون و نەمانی
دەبێ هەر چوار ساڵ جارێک، من
بپێوم قوڕی کۆچەکەی
بەرەو مردن
هەر چوار ساڵ جارێک یادی ئەو
لە شوباتدا
وەکو پشکۆ
بمخاتەوە شین و
ڕۆڕۆ
***
کاکە مەحموو
لەگەڵ تۆمە کاکە مەحموو
جەوهەرداری فریشتە خوو
هەرچی ڕووی دا
هەرچی درووست بوو
درووست بوو
هەرچی لەناوچوو
لە ناوچوو
هەرچی بوو
بوو
هەرچی ڕووخا
یان سەرلەنوێ بنیات بوو
هیچیم لەلا گرنگ نییە
مادام باڵا شەنگەکەی تۆ
شەماڵ نایشەکێنێتەوە
خۆر، سێبەرتم

بۆ ناخاتە گفتوگۆ
چاوەکانت بەرامبەر چاوەکانم نین
وەک دوو هەڵۆ
***
کوێربم مەحموو
ئەمە کاری کردن نەبوو
گوڵاڵەی لێوەکانی تۆ
هی وەرین و بردن نەبوو
ئەستێرەی چاوەکانی تۆ
هی نووستن و خستن نەبوو
باڵای تووڵە نەمامی تۆ
هی بڕین و ناشتن نەبوو
نەبوو.. نەبوو
کاکە مەحموو
ئەمە کاری کردن نەبوو
بەم کۆچە کتوپڕییەت
دڵ بەکانیی خوێنینم
هەموو ڕۆژێک وەکو ئەمڕۆ
دڵ کۆتەی قەساب
تازە برینم
کاکە مەحموو
ئەمە کاری کردن نەبوو:
شێری شێران
بەشێوەی تۆ
وەها بکەوێ لە مەیدان

١٩٨٤/٣/١-١/٢٩

چل و نۆیەم: نەورۆزی ١٩٧٥

گەرچی ئینجانەی برینم.
بەڵام...
لە شەتڵی ژانمدا..
نێرگز دەڕوێ.
گەرچی نەورۆزم ماتەمە.
بەڵام..
لە شینی پرسەمدا..
شادی دەڕوێ.

....

* ئەم شیعرەم لێ بزر بوو. پاشان لە (بەیان)ی ژمارە ٢٣ ئازاری ١٩٧٥دا تەنیا ئەم چوار دێرەم بەچاپکراوی دۆزییەوە.

پەنجایەم: سرپە

ئەوساتانەی
کە پێم دەگەی
ئەی نەشمیلەی نەناسراوی
سەرەڕێگا
بەنازی دوودڵی و شەرم
چەپک چەپک
پرشنگی نازدار و نەرم.
دەخنیە باوەشی نیگام
منی شەیداش
هەر بەدەم وێڵی ڕێمەوە

ون و سەرسام

بەو داخی نەناسراوییەت

دەتلێمەوە

وەک سرپەیەک..

هێواش هێواش

لە هەنگاوی ڕێبوارە بێباکەکانی

دەوروپشتما.. دەتوێمەوە

دەتوێمەوە

دەتوێمەوە

١٩٧٤/١٠/١١

....

* ئەم شیعرەشم بەچاپکراوی بۆ هات لە گۆڤارێک بڕرابوو یان (بەیان)بوو، یان ڕۆشنبیری نوێ.. بەمێژووی ١٩٧٤/١٠/١١

پەنجا و یەکەم: یادێک بۆ ئەحماوای جاران

پێش ئەوەی زەردە سەرکەل ماچ بکا

ماڵی سەیرانکەر، گەینە (کانی با)(١)

بە (دەف زنجار) و (تەپڵ) و (زوڕنا) وە

بەدەم گۆرانی (سۆیبە) و (مینا) وە

قەڵای ئارام و خەویان ئەورووژان.

بۆ (سیا چەمانە) ی خاکی (هەورامان)

لە (چەپ)ی ڕێگا ئەکەوتنە لاوە

بۆ لکە ڕێگای باخی (ئەحماوا)

(١) کانی با: جێی سەیرانی خەڵکی شاری سلێمانی بوو، لەسەر ڕێگەی بەرەو عەربەت، نزیک گردی سەیوانی ئێستا، بەڵام ئێستا نەماوە و خانووی شار دای پۆشی.

تاسەی نازداران بەدەم (تاسە)[٢] وە
ئارەزوویانی زیندوو کردەوە.
(حافیز-هاوار)[٣]ی بەرز و نزمی رێ
سەیرانکەرانی ئەگەیاندە جێ..
دەرگای ئۆتۆمبێل باوێشکی ئەدا
مرواری زەرد و سووری لێ ئەڕژا
پۆل پۆل نازداری بەرگ ڕازاوە
ئەڕژانە ناو ئەو، باخ و گوێ ئاوە
قەدی (مێخەکبەند) لەسەر (هەیاسە)
عەترێکی ئەپژان، بۆ گەنج پڕ تاسە
(عاشقبەند) لەسەر قوببەی سوخمەی سەوز
ئەلەرزی، کاتێک (مەم) ئەچووە وەنەوز
هاڕەی (هەیاسە)ی قەدی کەمەرشل
ئەیلاوانەوە بۆ چاوی پڕ (کل)
(خاسەنی خوشکێ)[٤]ی کچە کوردی دێ
مۆسیقابوو بۆ (چالستۆن) لە پێ
کوڕە کوردی دێش، شەش ڕۆژی (خۆزگە)ی
(هەینی)[٥]ی ئەگەییە، هەناسەی (ئۆخەی)

(٢) تاسە: واتە ئەو بەرزاییەی ئۆتۆمبێل لێی دەدا و پێی هەڵبەزەیەک دەکا.
(٣) حافیز- هاوار: کە ئۆتۆمبێل بەشوێنی سەخت و ترسناکدا دەڕوا ئەو وشانە بەکار دێنن تا هێزە نادیارەکان ئاگاداری نەفەرەکان و ئۆتۆمبێلەکەش بێت. بۆ ئەوەی بێ وەی و پارێزراو و بێ زیان بن. لەبری دوعای بەفریاکەوتن بەکار دێ.
(٤) خاسەنی خوشکێ: بەدیالێکتی هەورامی واتە (خوشکێ چاکی؟ باشی) ژنان و خاتوونانی هەورامان لەبری ماندوونەبوونی بە ژنانی غەریب و هەواڵ لێ پرس دەڵێن.
(٥) هەینی واتە ڕۆژی هەینی.

(مــینی جــۆب) لـەبەر.. بەنەرمــە لەنجــەی
نەشــئــەی ئـەخــســتــە (ئامــان لـەرزانە)ی
هـەمــوو شت گــوڵی لێــوی خــەندە بوو
دار و بەرد و ئاو گـــەشكەی گـــرتبـــوو
هـیـچ نەئـەمـــا كـــزۆڵە و مـــــردوو
تا، بەردی كـــانیش.. ئارایشت ئەبوو..
بـــەو نـــازدارانـــەی دەورەیـــان داوە
بـەبـەرگـی كـــــــوردیـی ئـاڵـو واڵاوە
حـــەیفـــە بۆ خـــاكێ بەردی زیندوو بێ
كـــەچی مـــرۆڤی تیـــادا مـــردووبێ

---

* ئەم شیعرەم لە گۆڤاری (ڕۆشنبیری نوێ)دا دۆزییەوە، ١٩٧٤/٧/١١ دیارە كاتی خۆیشی هەر بەكۆنی دیومەتەوە و مێژووی دانانەكەی كۆنە، چونكە لە گۆڤارەكەدا نووسرابوو (چوونەوە بەشیعرێكی كۆنەدا) ڕەنگە هی ساڵانی شەست بێ.

پەنجا و دوو: فەرتەنە

بۆ زویری؟!
بۆ وا مەلوول و دڵگیری؟!
دەپێم بڵێ.. وا شەقم برد
كەسەكەم، خۆ كفرم نەكرد
تەنیا داوای ماچێكم كرد!
گوایە هۆی ئەم فەرتەنەیە
هەر مەسەلەی ماچەكەیە؟!
ئێستا ڤیروسیا نامەوێ

دە ئاشت بەرەوە
قەزات لێم کەوێ..

١٩٧٤

....

* ئەم پارچە شیعرەشم لە ژمارە (٠) سفری گۆڤاری ڕۆشنبیری نوێدا دۆزییەوە.

پەنجا و سێیەم:

سەرنجێک: لە گۆڤاری (ڕۆشنبیری نوێ)دا، شیعری شاعیرێکی ئینگلیزیان نووسیبوو. پاشان خۆیان بەپەخشان-ئیتر نازانم پەخشانەکە عەرەبی بوو یان کوردی - گۆڕیبوویان. پاشان داوایان کردبوو شاعیرانی کورد بیکەن بەشیعری کوردی. گوایە لە هەڵبژاردندا کامیان بەهێزبوو بڵاو دەکرێتەوەو پاداشتی هەیە. بەهەرحاڵ من کردم بە کوردی وەک دەبینن. وا تێ بگەم هەر ئەم وەرگێڕراوەی من و وەرگێڕراوێکی تریان بڵاو کردەوە، بەڵام ئەوە چاک دەزانم هەرچی پاداشت هەبوو، نەبوو.

داخوازی
هاوڕێکانم- من ڕێبواری گەشتێکی دووری دێرینم
ئاسمانی ژینی مرۆڤی ئەم سەردەمە، گرژ دەبینم ئایا دەشێ؟ مرۆڤێکی پێشکەوتووخواز!
بێتە جەنگباز! بڵێی خەڵکی گوێ نەگرن لە ئاوازی دوور بینینم؟!

***

هاوڕێکانم وا هەست دەکەم.. مرۆڤایەتی سەرلەنوێ
بەرەو جەنگێکی سامناک و نالەبار و ناپاک دەبرێ
نابێ کەستان بەپێکەنینی دڕندە بخەڵەتێ
نۆرەی ئەوەیە مۆتەکەی برسی شەڕ و خوێن بفەوتێ

ئەو مـــۆتەكـــە مـــرۆڤـــخـــۆرە.. بەدفـــەســـاڵە.. دارزیوە
كـــە ئـاســـوودەیـی و بەخـــتـــیـــاریـی كـــۆرپەكـــانمانـی دزیوە
ئەم نەخـــۆشـی و دواكـــەوتن و برســـێـتـیـــیـە.. هەتاكـــو كـــەی؟!
ئەم ڕســـوایی و ترسنۆكی و دیلێـــتـــیـــیـــە.. هەتاكـــو كـــەی؟!

***

با گشت یەک دەنگ پەلامار دەین.. كۆشكی زەرووەكان بڕمێنین
زەمین، نەک بۆ شـــەڕ و جـــەنگین.. بەڵكە بـۆ خـێـر بەكـار بێنین
لە ئـینجـانەی خـــڕی گـــێـــتـی و دڵـی خـــەڵكدا.. ســـۆز بڕوێنین
تۆوی ئاشـــتـی و پێـشـكـەوتن و خـــۆشـــەویستـیـیـەک، بچـێنین.

١٩٧٤/٢/١١

---

* ژمارە (٩)ی ڕۆشنبیری نوێ

پەنجا و چوارەم:

لە سەرەتای دەستپێكردنی شیعر نووسینمەوە، جار نەجارە بەزمانی عـەرەبیش. بەگـوێرەی ئاسـتـی ئەوسـام شـیـعـرم دەنووسی. لە یادمـە دیوانێک شـیـعـرم هـەبوو بەناوی (خلجـات) نزیكەی هـەشـتـا لاپەڕە دەبوو. نەمزانی چی لێ هات.

بەڕێكەوت لـە ژمـارەیەكی گـۆڤـاری (ڕۆشـنـبـیـری نـوێ) ژمـارەی ڕۆژی ١٩٧٤/٨/١ شیـعرێكی خۆمم دی لەو دیوانە عەرەبییە بەناوونیشـانی (أهلا بک) لە بەشی عـەرەبی گـۆڤـاری ناوبراودا بلاو كـرابووەوە لە ژێریدا نووسرابوو د. م (تشرين الثانی ١٩٧١) واتە شـیـعـرەكەم لەو مـێـژووەدا نـووسـیـوە. وا لێـرەدا وەک تاكـە نموونـەیەكی ئەو دیوانە عـەرەبییـەم، بەكوردی وەری دەگێڕم، هـەتا وەک وەسـیـقـەیەک نموونەبێ بۆ ئاستی خەیاڵی ئەو سەردەمەم. هـەر بەم نموونەیەش ئەم عیشقە بێ نەخشانەم قفڵ دەكەم.

أهلاً بك بەخێرهاتی
ئەی خۆشەویست
تۆ ئەو سەمفۆنیایەی کە بەیانییان
لە بەرنامەی عاشقاندا بڵاو دەکرێیتەوە
تۆ ئەو ئاوازە شیرین و هێمن و نازدارەی
کە بەیانییان بەڕاڕەوی کۆلیژەکەماندا
دێیت و دەچی
دڵم خاوەن کۆترێک بوو.. تۆ وەک ئەو وایت
هەر لەو دەچی
کە دەتبینم.. بیری گمە دڵگیرەکانی ئەوم
دەکولێتەوە.
گمەکانی لەجیهانی ئەندێشەدا، پاسپۆرتم بوون
چاوەکانی، دواوێستگەم بوون
لە ڕێگەکانی سەفەرما
چاوەکانی دواوێستگەم بوون
بەتاڤگەی پرچە خاوەکەی
هەموو ڕۆژێک سیمای خودی خۆمم دەشوشت
دڵداریم بۆی.. لاواندنەوە بوو
بەڵکە نەرمتر لەوە بوو.
جیابووینەوە و ئێستا تۆ بووی
بەدەنگدانەوەی عیشقی ئەو
گەرچی ئەوسا
ئاوازی ژێی عیشقی ئەوم کپ کردبوو
تۆ یادی ژینی دێرینەمت هەڵدایەوە

پاش ئەوەی من عیشقەکەشیم گۆڕ کردبوو.
بەڵام چ بکەم.. من حەزم لە ژانی عیشقە و
بێ ئەو ناژیم
کەواتە یاخوا بەخێربێی
بەخێرهاتی وەک زامی نوێ لەسەر زامێکی
دێرینەی، کە من تیمارم کردبوو.
ئەی زامی نوێ بەخێرهاتی.

١٩٧١

عینوانلی

لە جوانیی گەردنی بەرزت
تاکێ کۆتری (عینوانلی)م ڕاگرتبوو
ڕۆژێ لە سەربان بینیبووت.. بەیادتەوە
تێر گەردنیم ماچ کردبوو
زویر بووی لێم
وتبووت: (زۆر عەیبە بۆ ئەو
ئەو کۆترەی خستووەتە جێم)
زویر مەبە
خاتوون.. عاشقێکم نەدار
بیستبووم باوکت وتبووی مارەبێنە
(هەزار دینار)
شیرینیم بوو بە ژەهری مار
دەوەڵڵاهی.. ئەوە یەک دانە هەفتەیە
(پاشەکەوت)م پارەی ئەو تاکە کۆترەیە
دەپێم بڵێ.. دەی چ قوڕێ لەسەرگرم
لە عەزرەتا.. مەگەر هەتا ڕۆژێ ئەمرم
کۆتری عینوانلی ڕاگرم.

کانوونی دووی -١٩٧٤

فەرتەنە

چییە؟ لەسەر چی زویری!
بۆ وا مەلوول و دڵگیری!
دەپێم بڵێ.. وا شەقم برد
کچێ خۆ من کفرم نەکرد
تەنیا داوای ماچێکم کرد!
گوایە.. هۆی ئەم فەرتەنەیە
هەر مەسەلەی ماچەکەیە؟!
ئێستا قیروسیا.. نامەوێ
دە ئاشتبەرەوە.. قەزات لێم کەوێ

کانوونی دووی–١٩٧٢

گلەیی

لای کابراکەی بەینی خۆمان
بیستم گلەییت کردووە
وتبووت: لای خۆی شاعیرە
کەچی هەتاوەکو ئێستا
لە شیعرێکا
باسی منی نەکردووە
***
گلەییەکەت لەسەر چاوم..
بەس پێم بڵێ:
جوانی و شیرینی و ناسکیت
بە چ شیعرێ باس ئەکرێ!
بەچ شیعرێ دەرئەبڕرێ!
لە کێک و باسووق و مینۆ، لە هەموویان بەتامتری
لە هەنگوین و گەزۆی خاویش، شیرینتری
کچێ ئاخر.. شیعر لە کوێ بەرگە ئەگرێ!!
باست لە کوێ بەمن ئەکرێ..
خۆ من قەڵەمەکەم لاڵە..
پەنجەم شکاوی خەیاڵە
وەسفی تۆ چۆن بەمن ئەکرێ
خوا نەتگرێ

کانوونی دووی-١٩٧٢

کفر نەبێ

وتوویانە: خۆشەویستی
یار ویستنە و دڵپەرستی
گەر ئەوە خۆشەویستییە
بڕوا بکە.. لە چاو ئەوەی لە دڵمایە
خۆشەویستی.. هەر هیچ نییە..
کچێ من جۆرێ تۆم ئەوێ
لە هەر شوێنێ باست بکرێ
هەناوم بۆت دائەخورپێ
لە ناو یەک زەردەخەنەتا
ڕەنگی زەردم ئەتوێتەوە
گیانم لە نوێ ئەژێتەوە.
بەدەم یەک پێکەنینی تۆ
بەشی ساڵێ گەشە ئەکەم
بەیەک قسەی شیرینی تۆ
وەختە پەڕوپۆ دەر بکەم.
کە پێم ئەڵێی (تۆم خۆشئەوێ)
لەخۆشییا.. هەروەختە دڵم بکەوێ
چاوم ڕۆژێ کز بتبینێ
وەختە کوێراییم دابێنێ
کفر نەبێ.. کفر نەبێ.. خوام نامێنێ.

کانوونی دووی-١٩٧٢

هەمووی هیچە

خەپان گیان.. باسی چی بکەم!!
جا چی ماوە؟ چیت بۆ باس کەم!
هەتا ئێستاش.. دڵنیا نیت لە مەیلەکەم؟!
خۆ بەجۆرێ.. حەزم لە چاوت کردووە
ئەسڵەن خۆشم حسابەکەم لێ تێکچووە
ئەرێ چۆنم لێ تێک نەچێ!
خۆ ئەم دڵە نەگبەتەی من، بەجۆرێ دڵی تۆی ئەوێ و
وەها حەزی لێ کردووە
من خۆم هەتاوەکو ئێستا... شتی وەهام نەبیستووە
ئەوە حسابەکەی منە و حەزم لێتە
چەتیو نەبی.. دڵم تەقی.. حەزم لێتە
نازانم.. باسی چی بکەم.. هەتا ئێستا دڵداری وام نەکردووە
گوایە.. زۆرە
کچێ تۆ جارێ چیت دیوە! چیت بیستووە!
باوەڕ بکە.. لە چاو ئەوەی لە دڵمایە
حەز و خۆشەویستی هیچە
ئەم قسانەش هەمووی هیچە
چەتیو نەبی.. حەز حەزی چی؟!
لە چاو ئەوەی لە دڵمایە
ئەم دنیایەش هەمووی هیچە

کانوونی دووی-١٩٧٢

جورئەت

کەسەکەم.. بۆ من نازانم وەها باوە
هەموو جۆرە دڵدارییەک کە کراوە
یەکەم هەنگاو.. هی کوڕ بووە
نازی کچی هەڵگرتووە
تا نامەیەکی داوەتێ.. پەڕوباڵی دەرکردووە؟!
من ئەوانە چاک ئەزانم، بەڵام چی لە جورئەت ئەکەی
هەر کە چاوم پێت ئەکەوێ
قاچەکانم تێکەڵ ئەبن.
لە لەنجەکانتا ون ئەبم
هەر نازانم ڕێگام کوێیە
ئەوەم هەر بیر ئەچێتەوە
کە نامەی دڵداریم پێیە
نەگبەتییەکەش.. ئا لەوایە
وەکو من ئەوە حاڵمە
دڵی تۆش وەها زاڵمە
کە هیچ نەبێ.. زەردەخەنەیە ناتگرێ
هاندەرم بێ.
بە بەرگی ئاوریشمینەوە لە بەردەمی منی لاتا
نازی تێرێتی ئەفرۆشی کێ ئەوێرێ بێ بەلاتا
من خۆم ئەزانم کوێم یێشێ
بەو داخەوە ڕۆژێ ئەمرم
برینم گەییە سەر ئێسقان

ڕوویەکی خۆشی تۆم نەدی
کچی عاسمان
کە تۆ بەو حاڵە ئەبینم
لەوە ئەچێ.. خۆم نەبینم
گیرفانەکەم قووڵتر ئەبێ
نەکو نامە.. هەر دەستیشمی
تیا ون ئەبێ
ئیتر جورئەت لە کوێ بێنم
نامەی گیرفانم دەربێنم!!

شوبات ١٩٧٣

(هونەرمەند عوسمان عەلی بەشێکی دەستکاری کراوی کردووە بەگۆرانی.. بەڵام لەوێ ئەو مەبەستە ون بووە کە من ویستوومە کچێکی تێر و کوڕێکی برسیی هەژار مەداری شیعرەکە بن).

٣٦٥ شەو-ڕۆژ

سالێکە من کوژراوی تۆم.. عاشقی تۆم.. سووتاوی تۆم
بۆ نیگایەک لەو چاوانەت.. سالێ ڕێ بەدواتا ئەڕۆم
کەچی تۆی جوان.. تۆی خاتوو زین.. تۆی وەک لەیلم
جارێ شەنی سەرنجێکت نایەی لە خەرمانی مەیلم
کچێ خۆ ئاسمان ناڕووخێ.. کچێ خۆ ئاگر ناباری
دە هیچ نەبێ تاقە جارێ... لە کەلی شەیتان وەرە خواری
ئاورێک لە ئێمەش بەرەوە... سال کەم نییە.. بیرکەرەوە
دەیەک نیگامان تێ بگرە... چی ئەقەومێ.. گوایە کفرە؟!
سالێکە من کوژراوی تۆم.. عاشقی تۆم.. سووتاوی تۆم
هەر کە چاوم پێت ئەکەوێ.. لەخۆشییا قەستمە بتخۆم.

مارت -١٩٧٣

زۆرەملێ

مەمدوێنە.. من مەدوێنە... مەمدوێنە
لە ڕقی من ناحەزەکانم بدوێنە
تا ئەتوانی بمبوغزێنە... بمڕەنجێنە
نامەکانم یەک لە دوای یەکتر بدڕێنە
کە منت دی، ڕووی خۆتم لێ وەرچەرخێنە
هەرچی فرتوفێڵە هەمووی بەکار بێنە..
ئینجا زیاتر وەکو بولبول بۆت ئەخوێنم..
قوربان بەرەو ڕووم بهێنی، واز ناهێنم
دەمێکە بۆ چاوەکانت پەرێشانم..
شێتی عەیارێکی وەک تۆی خانومانم..
لە کوێ نەرمی و لەسەرخۆیی بەمن ئەکرێ
من خۆم سەرم لە بابەتی وەک تۆ ئەخورێ..
بەچاوی تۆ من تەنیا یەک شت ئەزانم
من تۆم ئەوێ و تۆش خۆت و شیری خۆت.. خانم
خۆشم ئەوێی.. بەکوردییەکەی حەزم لێتە..
بەخوا خۆشیت بێ و ترشیت بێ.. حەزم لێتە.

نیسانی ١٩٧٣

راو و ڕێوی

جوانی لاسار.. بیرتە جەژنەکەی تر هاتم
وتم گیانە.. ئەمە دنیا و مردنە
جەژنانەکەم... با ماچێ بێ لەو گەردنە
هەر ئەمەنە.. دەمم سووتا
ئیتر لێت کردم بە هەرا
وتت (چەند لە خۆی ڕازییە..
جەژنە یان جەژن نییە.. چش
جەژن حەقی ماچی چییە..!!
نەیخۆی تاڵە.. ماچت ئەوێ!
دەبیللاهی سوێت بێتەوە
دەستت بەر دەستم ناکەوێ..)
لەپڕ کاتێ بەخۆت زانی یەک دانە ماچی وام کردی
لە دواییا.. وازم هێنا... کەچی تۆ وازت نەهانی
ئێستاش مەڵێ:
ئەم ڕاو و ڕێوییەی بۆ چییە و بۆچی بیرم ئەخەیتەوە؟!
بەخوای جەژنەکەی ڕابردوو.. دنیاشم لێ کۆکەیتەوە
ماچێکی کەم.. ئەوێتەوە.

کانوونی دووی ١٩٧٤